

ตารางที่ 3.25 มูลค่าส่งออกผลไม้สดของสปป.ลาวสู่ตลาดโลก ปี 2550-2555 (หน่วย: ดอลลาร์สหรัฐฯ)

รหัสศุลกากร	ชื่อผลไม้	2550	2551	2552	2553	2554	2555
0803	กล้วยรวมถึงกล้วยสดหรือแห้ง	826,970	3,009,873	1,505,955	2,095,149	2,580,457	3,296,496
08109060000	มะขาม	6,051	508,982	135	0	0	92,766
08129090000	สตรอเบอร์รี่	0	0	0	0	0	21,037
08109020	ผลไม้ตระกูลน้อยหน่า	0	0	0	2,257	0	5,745
08045000	มะม่วงและมังคุดแห้งหรือสด	0	0	0	1,173	0	66
08045030	มังคุด	0	0	0	0	29,085	0

ที่มา รวบรวมโดยผู้วิจัย โดยใช้ฐานข้อมูลจาก Global Trade Atlas – กรมศุลกากร, 2556

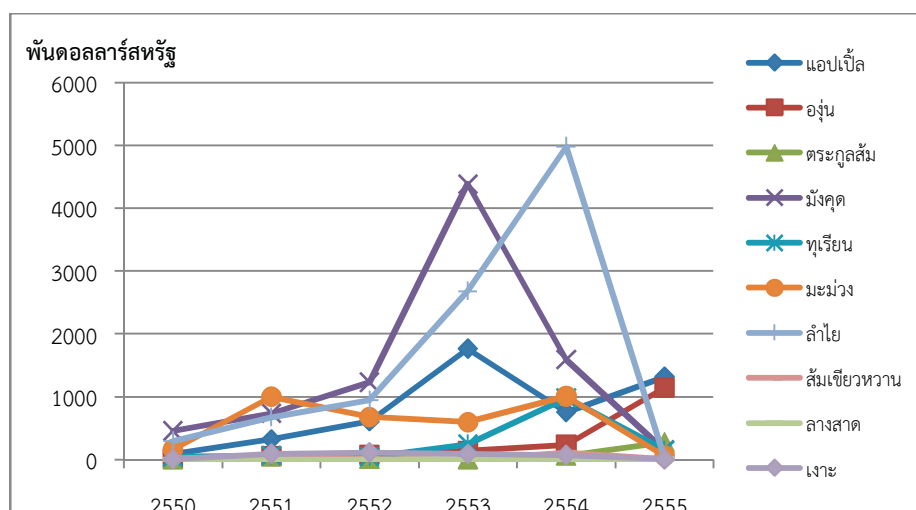
นอกจากนี้สปป.ลาวยังมีการส่งออกผลไม้ที่มีศักยภาพอื่นนอกจากผลไม้สดได้แก่ ผลไม้แห้งชนิดอื่นๆ โดยในปี 2555 มีมูลค่าการส่งอยู่มากถึง 4,251,696 ดอลลาร์สหรัฐฯ และยังมีมะขามแห้งที่มีศักยภาพในการส่งออก แต่มูลค่าการส่งออกใน 6 ปี ที่ผ่านมามีแนวโน้มที่ลดลง

ตารางที่ 3.26 มูลค่าส่งออกผลไม้ที่มีศักยภาพของสปป.ลาว สู่ตลาดโลก ปี 2550-2555 (หน่วย: ดอลลาร์สหรัฐฯ)

รหัสศุลกากร	รายการสินค้า	2550	2551	2552	2553	2554	2555
08109099090	ผลไม้อื่นๆ นอกจากน้อยหน่า ลองกอง ชมพู แห้ง	0	0	0	0	0	4,251,696
08134020000	มะขามแห้ง	202,657	158,219	32,500	89,410	441	2,074

ที่มา รวบรวมโดยผู้วิจัย โดยใช้ฐานข้อมูลจาก Global Trade Atlas – กรมศุลกากร, 2556

ด้านการนำเข้าผลไม้สด ของสปป. ลาว พบว่า ใน ปี 2555 แอปเปิ้ลเป็นผลไม้ที่มีการนำเข้าสู่สปป.ลาว มากที่สุด คิดเป็นมูลค่า 1,316,203 ดอลลาร์สหรัฐฯ รองลงมาคือ องุ่นสด มีมูลค่า 1,134,000 ดอลลาร์สหรัฐฯ ส่วนพีชตระกูลส้ม มีมูลค่า 275,301 ดอลลาร์สหรัฐฯ (รูปที่ 3.25 และตารางที่ 3.27) อย่างไรก็ตามหากพิจารณาจากสถิติการนำเข้าผลไม้ของสปป.ลาว ในช่วงปี 2552-2554 จะพบว่าผลไม้ที่มีศักยภาพในการนำเข้าสู่ตลาดสปป.ลาวนั้น ได้แก่ แอปเปิ้ล องุ่น ส้ม ทุเรียน มังคุด เงาะ ลำไย และนางพญา โดยผลไม้สดเหล่านี้มีมูลค่าการนำเข้าเกือบทุกปีตั้งแต่ปี 2550 เป็นต้นมา ดังรูปที่ 3.25 และตารางที่ 3.26 ซึ่งแสดงทิศทางการนำเข้าผลไม้สดของสปป.ลาวจากทั่วโลก

ที่มา: คำนวณโดยผู้วิจัย โดยพื้นฐานข้อมูลจาก Global Trade Atlas – กรมศุลกากร, 2556

รูปที่ 3.25 มูลค่านำเข้าผลไม้สดของสปป.ลาวจากตลาดโลก ปี 2550-2555 (หน่วย: พันดอลลาร์สหรัฐ)

ตารางที่ 3.27 มูลค่านำเข้าผลไม้สดของสปป.ลาวสู่ตลาดโลก ปี 2550-2555 (หน่วย: พันดอลลาร์สหรัฐ)

รหัสศุลกากร	ชื่อผลไม้	2550	2551	2552	2553	2554	2555
08081000	แอปเปิ้ล	91.65	317.91	605.48	1,764.43	755.27	1,316.20
080610	องุ่น	8.25	49.54	72.43	134.59	234.72	1,140.46
08052090	ตระกูลส้ม	3.30	47.09	7.29	0.36	61.33	275.30
08045030000	มังคุด	454.12	733.72	1,229.18	4,389.86	1,590.33	150.33
08106000000	ทุเรียน	43.75	57.91	40.33	241.02	978.76	143.47
08045020001	มะม่วง	159.10	999.90	673.83	595.93	1,005.88	57.20
08109010000	ลำไย	292.73	671.95	939.51	2,680.16	4,987.31	32.98
08052000001	ส้มเขียวหวาน	15.70	43.20	1.56	0	103.88	4.80
08109040000	ลางสาด	0.47	0	0	0	0.27	3.15
08109030000	เงาะ	3.16	91.50	108.28	86.23	67.82	1.39

ที่มา: รวบรวมโดยผู้วิจัย โดยพื้นฐานข้อมูลจาก Global Trade Atlas – กรมศุลกากร, 2556

และหากพิจารณาถึงโอกาสสำหรับผลไม้แปรรูปและผลไม้แห้งในตลาด สปป.ลาว พบว่า สปป.ลาวมีการนำเข้าผลไม้แห้งหลายรายการ ได้แก่ ส้มแห้ง มะพร้าวแห้ง และผลไม้แห้งชนิดอื่นๆ สำหรับผลไม้ที่ได้รับความนิยมในการนำเข้าได้แก่ มะพร้าวแห้งที่มีอัตราการขยายตัวในการนำเข้าที่เพิ่มขึ้นทุกปี และในปี 2555 นี้มีมูลค่าการนำเข้ามะพร้าวแห้งมากถึง 159.91 พันดอลลาร์สหรัฐ นอกจากนี้ผลไม้ที่เริ่มมีความนิยมในการนำเข้าได้แก่ ส้มแห้ง ในปี 2555 มีมูลค่านำเข้ามากถึง 268.47 พันดอลลาร์สหรัฐ (ตารางที่ 3.28)

ตารางที่ 3.28 มูลค่านำเข้าผลไม้แห้งที่มีศักยภาพของสปป.ลาว สู่ตลาดโลก ปี 2550-2555 (หน่วย: พันดอลลาร์สหรัฐ)

รหัสศุลกากร	รายการผลไม้	2550	2551	2552	2553	2554	2555
08052090	ส้มแห้ง	0	0	0	0	47.15	268.47
080119	มะพร้าวแห้ง	3.66	27.08	20.91	53.10	111.72	159.91
08030090004	ผลไม้แห้งอื่นๆ	279.59	72.91	0	0.05	0.15	0

ที่มา รวบรวมโดยผู้วิจัย โดยใช้ฐานข้อมูลจาก Global Trade Atlas – กรมศุลกากร, 2556

3.2.6 การค้าผลไม้สดระหว่างไทยและสปป.ลาว

การค้าผลไม้สดศุลกากร 08 (สินค้าประเภทผลไม้และถั่วที่สามารถรับประทานได้) ของสปป.ลาว มีมูลค่าที่สำคัญ ได้แก่ ประเทศไทยและจีน ซึ่งแนวโน้มการนำเข้าผลไม้สดศุลกากร 08 จากประเทศไทยมีมูลค่าเพิ่มขึ้นจากปี 2550 ถึง ปี 2554 มีอัตราการขยายตัวเพิ่มขึ้นร้อยละ 47.52 คิดเป็นมูลค่าการนำเข้าที่เพิ่มขึ้น 114 ล้านบาท และมีการนำเข้าผลไม้จากประเทศจีนที่มูลค่า 4.38 ล้านบาท ในปี 2550 แต่ในปี 2553 มีมูลค่าการนำเข้าผลไม้เพิ่มขึ้นเป็น 61.38 ล้านบาท และมีการปรับตัวลดลงของมูลค่าในการนำเข้าผลไม้จากจีนในปี 2554 เหลือ 35.13 ล้านบาท ซึ่งมีมูลค่าการนำเข้าที่เพิ่มขึ้นเมื่อเปรียบเทียบกับในปี 2550 นอกจากนี้ สปป.ลาวยังมีการนำเข้าจากประเทศเวียดนามในอัตราที่เพิ่มขึ้น ซึ่งจากปี 2550 สปป.ลาว มีมูลค่าการนำเข้าผลไม้สดศุลกากร 08 จากประเทศเวียดนามเพียง 120,000 บาท แต่ในปี 2553 สปป.ลาวมีมูลค่าการนำเข้าจากเวียดนามถึง 48.51 ล้านบาท อย่างไรก็ตามพื้นที่เพาะปลูกส่วนใหญ่ในสปป.ลาวไม่ได้ปลูกผลไม้เป็นสินค้าหลักจึงมีการนำเข้าจากต่างประเทศที่เพิ่มขึ้นอย่างต่อเนื่องดังตารางที่ 3.29

ตารางที่ 3.29 การนำเข้าผลไม้สดศุลกากร 08 (สินค้าประเภทผลไม้และถั่วที่สามารถรับประทานได้) ของสปป.ลาว ปี 2550 -2554 (หน่วย: ล้านบาท)

ประเทศ	2550	2551	2552	2553	2554
ไทย	240.36	160.77	168.93	359.04	354.60
จีน	4.38	25.86	23.31	61.38	35.13
เวียดนาม	0.12	78.15	87.36	48.51	-
ประเทศอื่นๆ	3.03	2.58	0.81	4.62	0.24
รวม	247.89	267.36	280.41	473.55	389.97

ที่มา รวบรวมโดยผู้วิจัย โดยใช้ฐานข้อมูลจาก Global Trade Atlas – กรมศุลกากร, 2556

เนื่องด้วยสปป.ลาวมีข้อจำกัดในการเพาะปลูกผลไม้ ทั้งเรื่องเทคโนโลยี และระบบการจัดการด้านการผลิตและการตลาด จึงมีการนำเข้าผลไม้บางชนิดจากต่างประเทศเป็นส่วนใหญ่ โดยมีมูลค่าการนำเข้าผลไม้จากไทยเป็นอันดับต้นๆ ผลไม้สำคัญที่นำเข้าจากประเทศไทย ได้แก่ ลำไยอบแห้ง จากข้อมูลสถิติของ Global Trade Atlas ปี 2556 ได้ระบุว่าในปี 2550 มูลค่าการนำเข้าลำไยอบแห้งของสปป.ลาวมีมากถึง 6,512.96 พันดอลลาร์สหรัฐ แต่มีอัตราการนำเข้าที่ลดลงเหลือ 2,177.94 พันดอลลาร์สหรัฐ ในปี 2551 และมีมูลค่าการนำเข้าที่ผันผวนตั้งแต่ปี 2551 เป็นต้นมาอยู่ในกรอบ 800 พันดอลลาร์สหรัฐ ถึง 2,100 พันดอลลาร์สหรัฐ นอกจากนี้ผลไม้ที่สปป.ลาวนิยมนำเข้าจากประเทศไทยยังมี มังคุด ทุเรียน มะขาม และมะม่วงสด ฯลฯ จะสังเกตได้ว่าผลไม้ทุกชนิดที่มีการนำเข้าจะมีมูลค่าลดลงในปี 2555 แต่ผลไม้ที่มีแนวโน้มที่โดดเด่นในปี 2554 ได้แก่ มะม่วงสด ทุเรียน และมังคุด ซึ่งสามารถดูข้อมูลประกอบได้ดังตารางที่ 3.30

ตารางที่ 3.30 มูลค่าผลไม้สำคัญที่ไทยส่งออกสู่ สปป.ลาว ปี 2550 – 2555 (มูลค่า: พันดอลลาร์สหรัฐฯ)

อันดับ	รหัสศุลกากร	ผลไม้	2550	2551	2552	2553	2554	2555
1	08134010000	ลำไยแห้ง	6,512.96	2,177.94	1,279.24	977.19	824.82	1,870.41
2	08045030000	มังคุด	454.12	733.72	1,229.18	4,389.86	1,590.33	150.33
3	08106000000	ทุเรียน	43.75	57.91	40.33	241.02	978.77	143.47
4	08134020000	มะขาม	56.12	73.09	355.06	650.02	285.02	59.35
5	08045020001	มะม่วงสด	159.10	999.90	673.83	595.93	1,005.88	57.20
6	08109010000	ลำไย(รวมถึง มาตาคุซิง)	292.73	671.95	939.51	2,680.16	4,987.31	32.98
7	08109040000	ลางสาด, มะเฟือง	0.47	-	-	-	0.27	3.15
8	08109030000	เงาะ	3.16	91.50	108.28	86.23	67.82	1.39
9	08109099002	ลองกอง	-	-	-	-	-	0.65
10	08045020002	มังคุดแห้ง	-	-	-	-	-	0.26
11	08134090001	ทุเรียนแห้ง	3.98	-	-	-	-	-
12	08134090002	ลิ้นจี่แห้ง	-	-	4.10	-	-	-
13	08045010000	ฝรั่ง	80.40	-	-	-	3.33	-
14	08109050000	ขนุน	5.95	111.11	26.25	232.37	144.46	-
15	08109060000	มะขาม	89.06	1.21	18.82	218.38	179.35	-

ที่มา รวบรวมโดยผู้วิจัย โดยใช้ฐานข้อมูลจาก Global Trade Atlas – กรมศุลกากร, 2556

ในส่วนถัดไปจะเป็นการอธิบายถึงสถานการณ์ตลาดผลไม้ของไทยในตลาดสปป. ลาว โดยแบ่งตามชนิดของผลไม้ 4 ชนิด ที่ได้ทำการศึกษได้แก่ ทุเรียน มังคุด เงาะ และกล้วยไข่ ดังนี้

3.2.6.1 สถานการณ์ทุเรียนไทยในสปป.ลาว

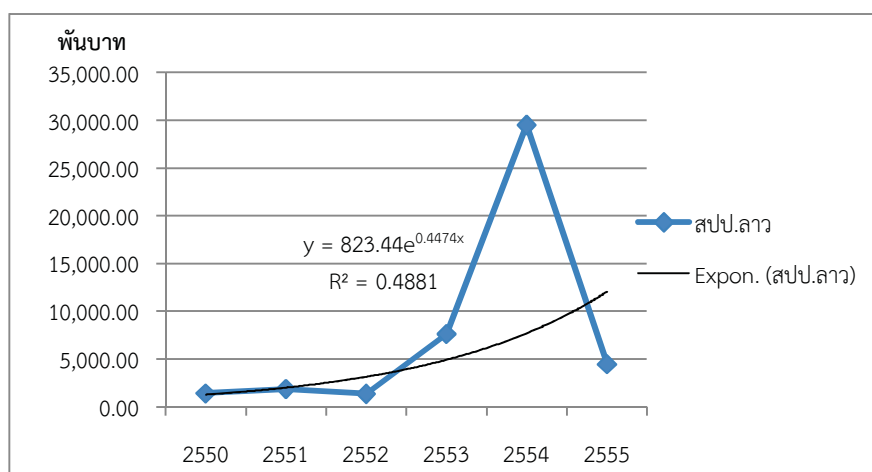
จากการศึกษาพบว่า แนวโน้มปริมาณการส่งออกทุเรียนของไทย ไปยังสปป.ลาว มีแนวโน้มเพิ่มขึ้นในช่วงปี 2550-2554 ในขณะที่ปี 2555 ปริมาณการส่งออกทุเรียนไทยไปยัง สปป.ลาวมีปริมาณที่ลดลง อย่างไรก็ตามหากพิจารณาจากเส้นแนวโน้มการส่งออกทุเรียนของไทย (รูปที่ 3.26) พบว่าการส่งออกทุเรียนยังมีแนวโน้มที่จะขยายตัวเพิ่มขึ้น หากมองถึงโอกาสในการเติบโตของการส่งออกทุเรียนไปยังประเทศเป้าหมาย รวมถึงการเติบโตด้านเศรษฐกิจ กำลังการบริโภคของประชากรภายในประเทศ ฯลฯ ทำให้การขยายตัวในการส่งออกทุเรียนของไทย มีโอกาสในการปรับตัวเพิ่มขึ้นจากเดิม (ตารางที่ 3.31 และรูปที่ 3.26)

ทั้งนี้จากการสัมภาษณ์และสำรวจตลาดในสปป.ลาว พบว่า ประเด็นหนึ่งที่น่าจับตามองคือ พันธุ์ทุเรียนของไทยที่ทางสปป.ลาวนำไปปลูกที่จำปาสัก ก่อนที่จะนำมาขายในตลาดชายแดนที่จ.อุบลราชธานี นั้นอาจจะเป็นปัจจัยหนึ่งที่ทำให้การส่งออกทุเรียนมีปัญหาในช่วง 2555 ก็เป็นไปได้

ตารางที่ 3.31 ปริมาณและมูลค่าการส่งออกทุเรียนไทยสู่สปป.ลาว ปี 2548-2555(ปริมาณ: ตัน, มูลค่า: พันบาท)

ปี	สปป.ลาว			
	ปริมาณ (ตัน)	Δ % ปริมาณการส่งออก	มูลค่า (พันบาท)	Δ % มูลค่าส่งออก
2548	19.73		454.29	
2549	68.18	246	957.79	111
2550	140.61	106	1,431.61	49
2551	99.94	(29)	1,881.98	31
2552	86.01	(14)	1,381.70	(27)
2553	657.44	664	7,637.09	453
2554	2,724.62	314	29,495.47	286
2555	247.60	(91)	4,469.26	(85)

ที่มา คำนวณโดยผู้วิจัย โดยใช้ฐานข้อมูลจาก Global Trade Atlas – กรมศุลกากร, 2556

ที่มา คำนวณโดยผู้วิจัย โดยใช้ฐานข้อมูลจาก Global Trade Atlas – กรมศุลกากร, 2556

รูปที่ 3.26 แนวโน้มปริมาณการส่งออกทุเรียนของไทยไปสปป.ลาว ปี 2550 – 2555 (หน่วย: พันบาท)

3.2.6.2 สถานการณ์มังคุดในสปป.ลาว

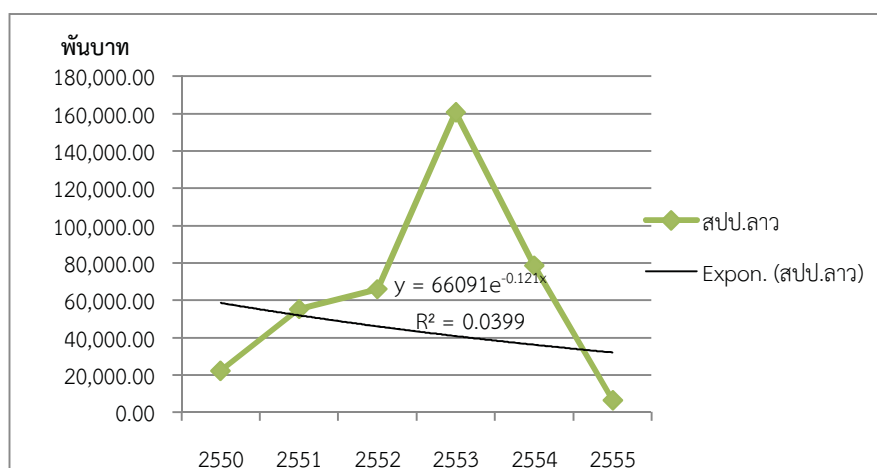
สถิติปริมาณการส่งออกมังคุดของไทยไปสปป.ลาว พบว่า ไทยมีปริมาณการส่งออกมังคุดไปยังสปป.ลาวลดลงอย่างมากเมื่อเทียบกับการส่งออกในปีที่ผ่านมา โดยในปี 2551 ปริมาณและมูลค่าการส่งออกมังคุดไทยไปยังสปป.ลาวได้เพิ่มขึ้น โดยมีปริมาณการส่งออกเท่ากับ 4,851.82 ตัน และมีอัตราการส่งออกไปยังตลาดสปป.ลาวสูงขึ้นจนกระทั่งตั้งแต่ปี 2554 มีการปรับตัวลดลงของปริมาณการส่งออก และในปี 2555 ที่ผ่านมามีการลดลงของการส่งออกมังคุดที่สูงขึ้น (ตารางที่ 3.32)

ซึ่งหากพิจารณาถึงแนวโน้มการส่งออกมังคุดไปยังสปป.ลาว เห็นได้ชัดว่าการส่งออกมังคุดมีแนวโน้มที่ปรับตัวลดลง (รูปที่ 3.27)

ตารางที่ 3.32 ปริมาณและมูลค่าการส่งออกมั่งคุดไทยสู่สปป.ลาว ปี 2548-2555(ปริมาณ: ตัน, มูลค่า: พันบาท)

ปี	สปป.ลาว			
	ปริมาณ	Δ % ปริมาณการส่งออก	มูลค่า	Δ % มูลค่าส่งออก
2548	97.58		1,624.97	
2549	1,054.92	981	12,608.54	676
2550	2,079.43	97	22,210.77	76
2551	4,851.82	133	55,234.55	149
2552	6,456.51	33	66,002.50	19
2553	15,956.24	147	160,798.11	144
2554	7,591.06	(52)	78,640.85	(51)
2555	507.24	(93)	6,463.06	(92)

ที่มา คำนวณโดยผู้วิจัย โดยใช้ฐานข้อมูลจาก Global Trade Atlas – กรมศุลกากร, 2556

ที่มา คำนวณโดยผู้วิจัย โดยใช้ฐานข้อมูลจาก Global Trade Atlas – กรมศุลกากร, 2556

รูปที่ 3.27 แนวโน้มปริมาณการส่งออกมั่งคุดของไทยไปสปป.ลาว ปี 2550-2555 (หน่วย: พันบาท)

3.2.6.3 สถานการณ์เจาะในสปป.ลาว

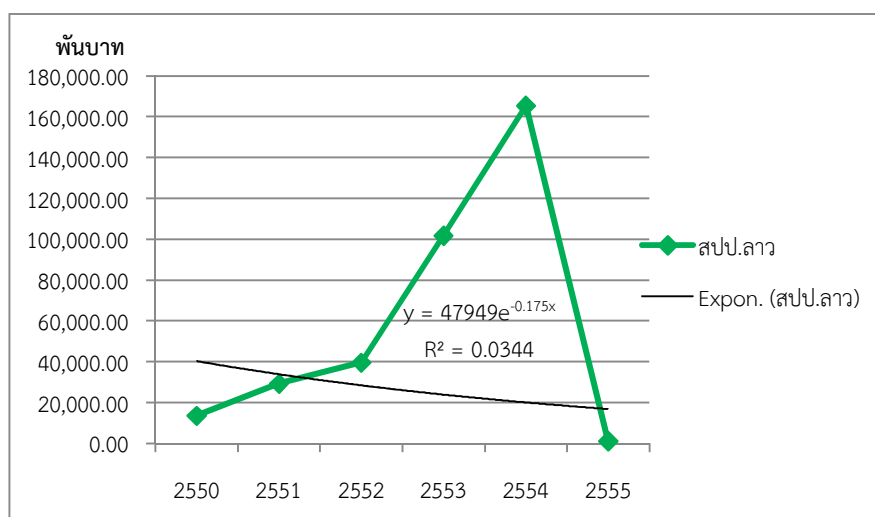
จากสถิติปริมาณการส่งออกเงาะของไทยไปสปป.ลาว พบว่า การส่งออกเงาะของไทยไปยังสปป.ลาวมีการเพิ่มจำนวนขึ้นอย่างต่อเนื่อง (ตารางที่ 3.33) แต่จะเห็นว่าในปี 2555 ปริมาณและมูลค่าการส่งออกเงาะไทย มีมูลค่าที่ลดลง โดยมีปริมาณการส่งออกเพียง 81.88 ตัน และจากการวิเคราะห์เส้นแนวโน้มถ่วงน้ำหนักทำให้เห็นได้ชัดว่าปริมาณการส่งออกเงาะจากไทยสู่สปป.ลาวนั้นมีแนวโน้มที่ลดลงเช่นกัน(รูปที่ 3.28)

การส่งออกเงาะไปที่สปป.ลาวนั้น มีการปรับตัวขึ้นเรื่อยๆ ในแต่ละปี ก่อนที่จะมียอดสูงสุดในปี 2554 แต่ลดลงอย่างมาก จนกลายเป็นกราฟดิ่ง ดังนั้นผู้ประกอบการไทยควรจะต้องให้ความสำคัญกับประเด็นดังกล่าว และหาแนวทางการพัฒนาการส่งออกเงาะไปยังสปป.ลาวให้เพิ่มมากขึ้น อย่างน้อยเพื่อคงระดับของปริมาณการส่งออกไว้ให้ในระดับที่เป็นมาตรฐาน

ตารางที่ 3.33 ปริมาณและมูลค่าการส่งออกเงาะไทยสู่สปป.ลาว ปี 2548-2555(ปริมาณ: ตัน, มูลค่า: พันบาท)

ปี	สปป.ลาว			
	ปริมาณ	Δ % ปริมาณการส่งออก	มูลค่า	Δ % มูลค่าส่งออก
2548	174.05		3,636.71	
2549	999.41	474	8,970.56	147
2550	1,425.92	43	13,594.86	52
2551	3,566.93	150	29,225.78	115
2552	4,382.55	23	39,578	35
2553	12,131.79	177	101,778.64	157
2554	21,492.15	77	165,371.54	62
2555	81.88	(100)	1,171.07	(99)

ที่มา คำนวณโดยผู้วิจัย โดยใช้ฐานข้อมูลจาก Global Trade Atlas – กรมศุลกากร, 2556

ที่มา คำนวณโดยผู้วิจัย โดยใช้ฐานข้อมูลจาก Global Trade Atlas – กรมศุลกากร, 2556

รูปที่ 3.28 แนวโน้มปริมาณการส่งออกเงาะของไทยไปสปป.ลาว ปี 2550 – 2555 (หน่วย: พันบาท)

3.2.6.4 สถานการณ์กล้วยไข่ในสปป.ลาว

จากการศึกษาสถานการณ์การผลิตของกล้วยไข่ในไทยในปัจจุบันนั้น พบว่า เนื่องที่การผลิตมีจำนวนที่ไม่มากนัก และมีจำนวนลดลงไปเรื่อยๆ ส่งผลให้ผลผลิตก็มีจำนวนลดลงอย่างมาก ยิ่งในปี 2553-2554 จำนวนของผลผลิตมีจำนวนลดลงเป็นเท่าตัว

สำหรับสถิติการส่งออกกล้วยไข่จากไทยสู่ตลาดสปป.ลาวนั้น มีสถิติการส่งออกเพียงปี 2555 เนื่องจากในอดีตกล้วยไข่ไม่เป็นที่นิยมมากนัก แต่ปัจจุบันกล้วยไข่ได้รับความนิยมมากขึ้น โดยเฉพาะจากผู้บริโภคชาวจีน ซึ่งจากสถิติปี 2555 มีปริมาณการส่งออกกล้วยไข่สู่สปป.ลาว 14 ตัน (ตารางที่ 3.34) ซึ่งเป็นไปได้ว่าอาจจะมีการนำเข้าจากสปป.ลาวเพิ่มขึ้นในอนาคต

และจากการสำรวจตลาดและสัมภาษณ์ผู้ประกอบการและผู้บริโภคในสปป.ลาวพบว่า ผู้ประกอบการและผู้บริโภคชาวลาวให้ความสนใจในกล้วยไข่ไทย เห็นได้จากการที่ตลาดสปป.ลาวในปี 2555 ซึ่งมีผลตอบรับค่อนข้างดี ซึ่งถ้าสามารถรักษา

ระดับอยู่ในเกณฑ์ต่อไป รวมถึงกระตุ้นการส่งออกให้ดียิ่งขึ้นก็อาจจะทำให้ตลาดกล้วยไข่ไทยมีผลลัพธ์ที่ดี แต่อย่างไรก็ตามสิ่งสำคัญประการหนึ่งที่ประเทศไทยควรคำนึงถึงคือ การสนับสนุนการปลูกกล้วยไข่ให้ได้ผลผลิตให้ดียิ่งขึ้น เพื่อรองรับการเติบโตทางการค้ากล้วยไข่ในอนาคต

ตารางที่ 3.34 ปริมาณและมูลค่าการส่งออกกล้วยไข่ไทยสู่สปป.ลาว ปี 2555 (ปริมาณ: ตัน, มูลค่า: พันบาท)

ปี	สปป.ลาว	
	ปริมาณ	มูลค่า
2555	14	63.98

ที่มา Global Trade Atlas – กรมศุลกากร, 2556

ในส่วนถัดไปเป็นการสรุปแนวโน้มการค้าผลไม้ทั้ง 4 ชนิด โดยประกอบไปด้วย ทูเรียน มังคุด เงาะ กล้วยไข่ ซึ่งจะกล่าวถึงศักยภาพของผลไม้ที่ส่งออกจากประเทศไทยไปสปป. ลาว เพื่อนำมาวิเคราะห์อุปสรรคและโอกาสในการส่งออกได้ในส่วนถัดไป (ตารางที่ 3.35)

ตารางที่ 3.35 สรุปแนวโน้มการค้าผลไม้ 4 ชนิดระหว่างประเทศไทยและสปป. ลาว

สปป. ลาว		
ผลไม้	แนวโน้ม	รายละเอียด
ทูเรียน		ทิศทางการส่งออกทูเรียนจากประเทศไทยไปสปป. มีปริมาณและมูลค่าเพิ่มสูงขึ้น โดยมูลค่าการส่งออกทูเรียนจากประเทศไทยตั้งแต่ปี 2550 นั้นมีอัตราขยายสูงขึ้นทุกปีจนถึงปัจจุบัน
มังคุด		แนวโน้มมูลค่าการส่งออกมังคุดของประเทศไทยไปสปป.ลาวมีมูลค่าเพิ่มขึ้น แต่มีปริมาณการส่งออกน้อยลง แต่อย่างไรก็ตามเกษตรกรปลูกมังคุดในสปป. ลาว ยังขาดความรู้ในการเพาะปลูก จึงทำให้มังคุดที่ผลิตยังไม่มีคุณภาพเท่ากับผลผลิตในประเทศไทย ที่มีรสชาติหวาน อร่อย มีคุณภาพ รวมถึงความต้องการในการทานมังคุดของผู้บริโภคในสปป. ลาว เพิ่มขึ้น ส่งผลให้แนวโน้มการส่งออกมังคุดของไทยอยู่ในระดับปานกลาง
เงาะ		การส่งออกเงาะจากประเทศไทยไปสปป. ลาว มีแนวโน้มลดลง เมื่อเทียบกับสถิติในปี 2553 เนื่องจากความเสี่ยงด้านมูลค่าการส่งออกลดน้อยลง รวมถึงความไม่แน่นอนในด้านโอกาสและอุปสรรคของการเปิดเสรีอาเซียนในอนาคต
กล้วยไข่	?	ในอดีต ประเทศไทยไม่มีมูลค่าการส่งออกกล้วยไข่ไป สปป. ลาว เนื่องจากกล้วยไข่เป็นผลไม้ที่ไม่ได้รับความนิยมจากผู้บริโภคของสปป. ลาว แต่อย่างไรก็ตาม ในปี 2555 มีการส่งออกกล้วยไข่จากประเทศไทยไปสปป. ลาวครั้งแรก นับว่าเป็นแนวโน้มที่ดีในการขยายช่องทางการส่งออกกล้วยไข่ในอนาคต แต่อย่างไรก็ตามมูลค่าและปริมาณการส่งออกของไทยขึ้นอยู่กับความต้องการของผู้บริโภค รวมถึงผลผลิตภายในสปป. ลาวด้วย

ที่มา ผู้วิจัย

ด้านการวิเคราะห์ข้ออุปทานผลไม้ 4 ชนิด ได้แก่ ทูเรียน มังคุด เงาะ และกล้วยไข่ ของการค้าระหว่างไทยและสปป. ลาว ประกอบไปด้วยรายละเอียดของบทบาท คำอธิบายและบทวิเคราะห์ต่างๆ ของผู้เล่นในต้นน้ำ กลางน้ำ และปลายน้ำ ซึ่ง จะทำการอธิบายในบทถัดไป

และนอกจากนี้ทางผู้วิจัยได้ทำการศึกษาข้อมูลการค้าทั่วไปของสปป. ลาว และประเทศไทย ที่ประกอบไปด้วยข้อมูลการค้าระหว่างประเทศของสปป. ลาวและไทย บทบาทการค้าของสปป. ลาวกับประเทศในกลุ่มอาเซียน ข้อมูลสถิติการนำเข้า และการส่งออกของสปป. ลาว ข้อมูลสถิติการค้าชายแดนระหว่างไทยและสปป. ลาว รวมถึงเส้นทางการค้าและระบบ

โลจิสติกส์ของสปป.ลาว ซึ่งทางผู้วิจัยได้รวบรวมข้อมูลเสริมไว้ในส่วนของภาคผนวก เพื่อให้ผู้ที่สนใจได้ทำการศึกษาเพิ่มเติมในเรื่องสถานการณ์การค้าระหว่างไทยกับสปป.ลาวได้ดียิ่งขึ้น

ทั้งนี้ในหัวข้อถัดไปจะกล่าวถึงการเปรียบเทียบปริมาณการส่งออกผลไม้ 4 ชนิดได้แก่ ทุเรียน มังคุด เงาะ และกล้วยไข่ ระหว่างสหภาพเมียนมาร์ สปป.ลาว และจีน เพื่อศึกษาแนวโน้มโดยรวมและทำการเปรียบเทียบสถิติปริมาณการส่งออกผลไม้ไปสหภาพเมียนมาร์ และ สปป.ลาว กับปริมาณการส่งออกไปจีน เนื่องจากทั้งสหภาพเมียนมาร์ และ สปป.ลาว มีการส่งออกสินค้าไปยังประเทศจีน เช่นเดียวกับประเทศไทย อีกทั้งยังมีภูมิประเทศที่ติดกับชายแดนประเทศจีน ซึ่งเอื้ออำนวยต่อการค้าชายแดน ดังนั้นในส่วนถัดไปจึงเป็นการศึกษาโดยละเอียดเกี่ยวกับการเปรียบเทียบปริมาณการส่งออกผลไม้ไปสหภาพเมียนมาร์ สปป.ลาว และจีน

3.3 เปรียบเทียบสหภาพเมียนมาร์ สปป.ลาว และจีน

3.3.1 ตลาดผลไม้ในสหภาพเมียนมาร์ สปป.ลาว และจีน

ประเทศจีนถือเป็นประเทศที่ก่อกำเนิดตลาดที่ใหญ่ที่สุดในการส่งออกผลไม้ของประเทศไทย อีกทั้งยังเป็นแหล่งตลาดผลไม้ที่นำเข้าผลไม้จากไทยมากที่สุด จึงทำให้จีนนับเป็นคู่ค้าอันดับหนึ่งของประเทศไทย แต่ในอีกด้านหนึ่งจีนก็คือคู่แข่งด้านการส่งออกสินค้าไปยังประเทศอื่นๆในอาเซียนของไทยเช่นกัน แม้ว่าประเทศจีนจะนำเข้าสินค้าประเภทผลไม้จากประเทศไทยเป็นอันดับหนึ่ง แต่จีนยังส่งออกผลไม้ไปประเทศเพื่อนบ้านเรา เป็นอันดับต้นๆ ไม่แพ้เราเช่นกัน รวมถึงการที่จีนมีเขตแดนติดกับประเทศในอาเซียนอยู่มากมายและมีการขนส่งที่ดีกว่า จึงทำให้เป็นคู่แข่งที่น่ากลัวของไทยในการส่งออกเช่นเดียวกัน

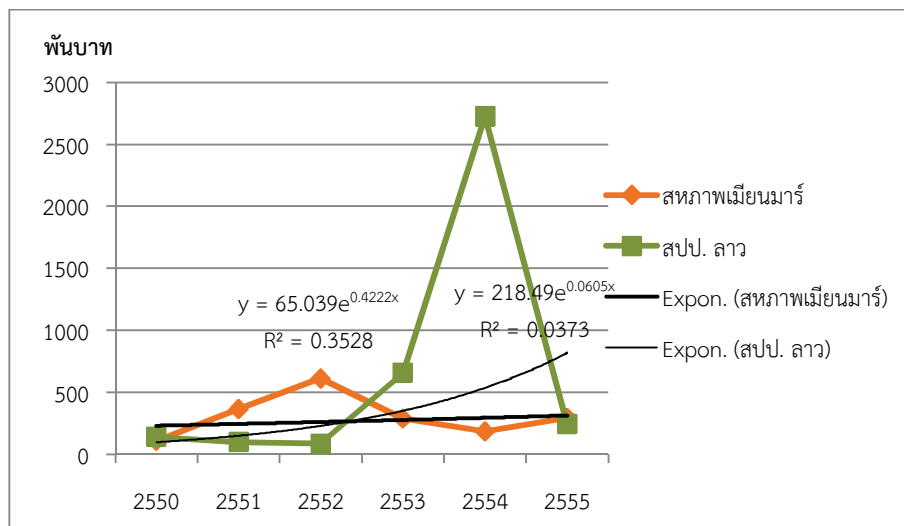
ในด้านการส่งออกผลไม้ระหว่างไทยและประเทศสหภาพเมียนมาร์ สปป.ลาว และจีนนั้น มีอัตราการเติบโตที่ต่างกัน อันเนื่องมาจากปริมาณของผู้บริโภคในแต่ละประเทศมีไม่เท่ากัน โดยปกติแล้ว ถ้าวิเคราะห์จากข้อมูลที่ได้ศึกษามานั้น จะพบว่าประเทศไทยมีอัตราการส่งออก เงาะ ทุเรียน มังคุด และกล้วยไข่ ไปที่ประเทศสหภาพเมียนมาร์ และ สปป.ลาวค่อนข้างน้อย และมีแนวโน้มว่าจะลดลงไปในแต่ละปี ซึ่งแตกต่างจากการส่งออกไปจีนที่มีปริมาณการส่งออกที่สูง และมีอัตราการเติบโตที่เพิ่มขึ้นเรื่อยๆ

ทั้งนี้ในหัวข้อนี้จะกล่าวเพิ่มเติมเกี่ยวกับแนวโน้มการส่งออกผลไม้ทั้ง 4 ชนิด คือ เงาะ ทุเรียน มังคุด กล้วยไข่ ของประเทศไทยไปสู่ประเทศเพื่อนบ้านอย่าง สหภาพเมียนมาร์ สปป. ลาว และจีน เพื่อวิเคราะห์ถึงการเชื่อมโยงและความสำคัญของการค้าระหว่างประเทศเหล่านี้ รวมถึงจะกล่าวถึงโอกาสและอุปสรรคที่ประเทศไทยต้องเจอในการส่งออกผลไม้ทั้ง 4 ประเภทนี้

3.3.1.1 ทุเรียน

ทุเรียนเป็นผลไม้ที่ประเทศไทยส่งออกไปประเทศในเอเชียได้ดีที่สุดในบรรดาผลไม้ 4 ชนิดที่เราคัดเลือกมา จากข้อมูลใน แนวโน้มปริมาณการส่งออกทุเรียนของไทยไปสหภาพเมียนมาร์ สปป.ลาว และจีน (รูปที่ 3.29) นั้น จะพบว่า มีปริมาณการส่งออกมาก่อนช่วงสูงกว่าผลไม้ชนิดอื่นๆ ดังรูป

ทั้งนี้จากสถิติแนวโน้มปริมาณการส่งออกทุเรียนจากไทยไปยังสหภาพเมียนมาร์และสปป.ลาว ระหว่างปี 2550-2555 (รูปที่ 3.29) แนวโน้มการเติบโตในการส่งออกทุเรียนไปยังสหภาพเมียนมาร์และสปป.ลาวนั้นมีความแตกต่างกัน อันเนื่องมาจากการที่ปริมาณการส่งออกไปสหภาพเมียนมาร์ มีแนวโน้มที่ค่อนข้างกว้างและไม่ค่อยแน่นอน แต่ถ้ามองจาก 2552 - 2555 มีอัตราการส่งออกน้อยลง ในทางกลับกันฐานการส่งออกไปสปป.ลาวในช่วง 2550 นั้นมีปริมาณที่น้อย แต่หลังจากปี 2552 - 2554 ปริมาณการส่งออกมีมากขึ้นเรื่อยๆ จนกราฟตกลงมาในช่วง 2555 แสดงให้เห็นว่า ในช่วงปี 2555 มีปัญหาการส่งออกทุเรียนไปยังสหภาพเมียนมาร์และสปป.ลาวอย่างแน่นอน และต้องรีบแก้ปัญหาให้เร็วที่สุด

ที่มา: คำนวณโดยผู้วิจัย โดยใช้ฐานข้อมูลจาก Global Trade Atlas – กรมศุลกากร, 2556

รูปที่ 3.29 แนวโน้มปริมาณการส่งออกทุเรียนของไทยไปสหภาพเมียนมาร์และสปป.ลาว ปี 2550-2555 (หน่วย: กิโลกรัม)

และถ้าพิจารณาจากตัวเลขที่ชัดเจนจะพบว่า ในปี 2550-2555 อัตราการส่งออกทุเรียนออกไปทั้งสหภาพเมียนมาร์และสปป.ลาว มีตัวเลขที่ค่อนข้างผันผวนและคาดเดาสถานการณ์ยาก เนื่องมาจากในปี 2550 มีอัตราการส่งออกทุเรียนไปทั้งสหภาพเมียนมาร์ 110.43 ตัน ปี 2551 มี 365.02 ตัน ปี 2552 สูงขึ้นมามากกว่าถึง 612.65 ตัน แล้วก็ลดลงไปอีกในปี 2553 2554 และ 2555 ซึ่งมีอัตราการส่งออกไปสหภาพเมียนมาร์เพียง 287.89 ตัน, 184.81 ตัน และ 295.17 ตัน ตามลำดับ

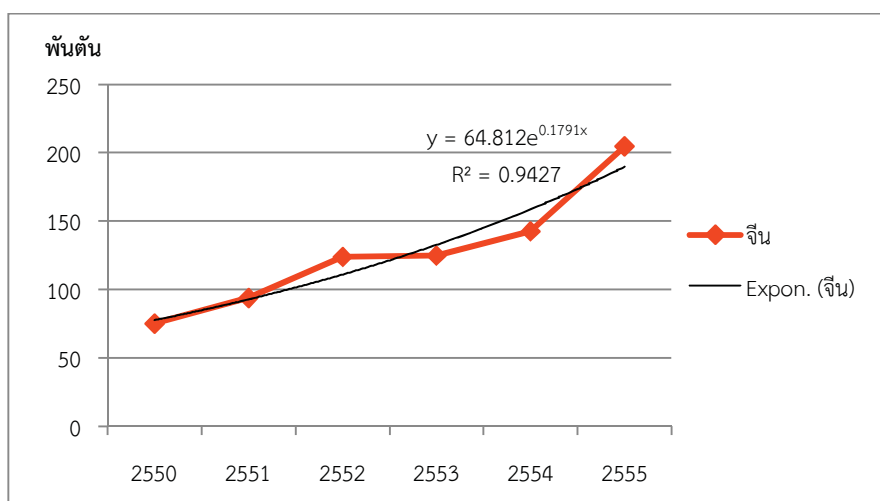
เช่นเดียวกันกับปริมาณการส่งออกที่ผันผวนในอัตราทุเรียนส่งออก ซึ่งในปี 2550 มีปริมาณการส่งออก 140.61 ตัน ลดลงมาเหลือเพียง 99.94 ตันในปี 2551 และ 86.01 ตันในปี 2552 แต่กลับมาเพิ่มขึ้นในปี 2553 ที่มีปริมาณการส่งออกถึง 657.44 ตัน ก่อนที่จะกระโดดตัวสูงขึ้นเป็นจุดสูงสุดในสถิติ 6 ปีถึง 2,724.62 ตัน ในปี 2554 แล้วลดตัวลงมาเหลือแค่ 247.60 ตัน ในปี 2555 ดังตารางที่ 3.36

ตารางที่ 3.36 ปริมาณการส่งออกทุเรียนของไทย กับสหภาพเมียนมาร์และสปป.ลาว ปี2550 – 2555 (หน่วย: ตัน)

	2550	2551	2552	2553	2554	2555
สหภาพเมียนมาร์	110.43	365.02	612.65	287.89	184.81	295.17
สปป.ลาว	140.61	99.94	86.14	657.44	2,724.62	247.60

ที่มา: รวบรวมโดยผู้วิจัย โดยใช้ฐานข้อมูลจาก Global Trade Atlas – กรมศุลกากร, 2556

สำหรับแนวโน้มปริมาณการส่งออกทุเรียนไทยสู่ตลาดจีน(รูปที่ 3.30) นั้นมีความแตกต่างจากปริมาณการส่งออกทุเรียนสู่สหภาพเมียนมาร์ที่ยังมีแนวโน้มไม่ชัดเจนมากนัก แต่ปริมาณการส่งออกทุเรียนจากไทยสู่จีนมีปริมาณที่เพิ่มสูงขึ้นทุกๆปี ตั้งแต่ปี 2550 ที่มีปริมาณการส่งออกสู่ตลาดจีนเพียงปริมาณประมาณ 75 พันตัน มีอัตราการเพิ่มขึ้นของการส่งออกอย่างต่อเนื่องจนปริมาณการส่งออกเพิ่มขึ้นถึง 200 พันตัน ในปี 2555 ที่ผ่านมา

ที่มา: คำนวณโดยผู้วิจัย โดยใช้ฐานข้อมูลจาก Global Trade Atlas – กรมศุลกากร, 2556

รูปที่ 3.30 แนวโน้มการส่งออกทุเรียนของไทยไปประเทศจีน ปี 2550-2555 (หน่วย: พันต้น)

ในประเทศจีน จากตารางสถิติการส่งออกทุเรียนของไทย (ตารางที่ 3.37) นั้น มีระดับที่ค่อนข้างน่าพอใจ เนื่องจากในแต่ละปีปริมาณเพิ่มขึ้นอย่างต่อเนื่อง ตั้งแต่ปี 2550 ที่มีอัตราการส่งออกเพียง 75.18 พันต้น แต่เมื่อปี 2551 ก็เพิ่มอัตรามาเทียบที่ 93.89 พันต้น ก่อนที่จะขึ้นหลักร้อยล้านในปี 2552 โดยมีปริมาณส่งออกถึง 123.89 พันต้น และขยับมาเล็กน้อยในปี 2553 ด้วยปริมาณการส่งออก 124.78 พันต้น ก่อนจะดีดตัวสูงขึ้นในปี 2554 และ 2555 เป็นอัตรา 142.62 พันต้น และ 204.59 พันต้น ตามลำดับ

ตารางที่ 3.37 ปริมาณการส่งออกทุเรียนของไทย กับประเทศจีน ปี 2550 – 2555 (หน่วย: พันต้น)

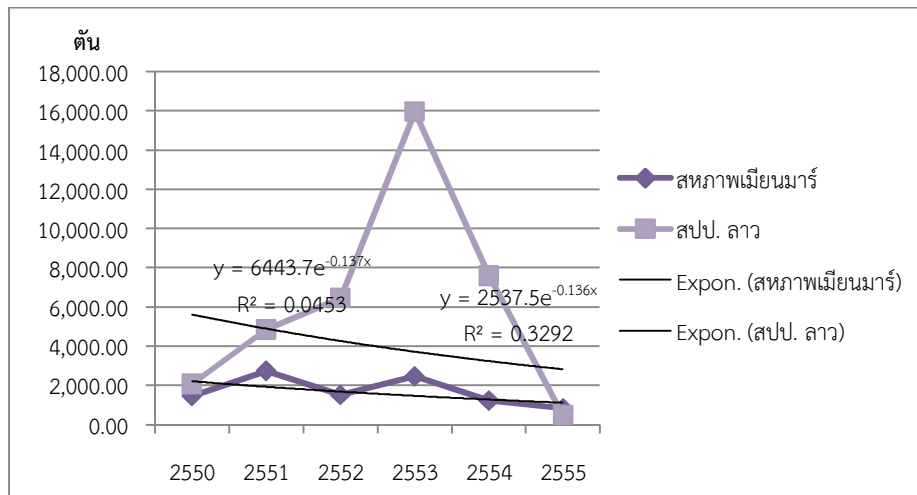
	2550	2551	2552	2553	2554	2555
จีน	75.18	93.89	123.89	124.78	142.62	204.59

ที่มา: รวบรวมโดยผู้วิจัย โดยใช้ฐานข้อมูลจาก Global Trade Atlas – กรมศุลกากร, 2556

3.3.1.2 มังคุด

มังคุดเป็นผลไม้ที่มีการส่งออกไปจีนอยู่ในระดับปานกลาง แต่ยังมีอัตราการส่งออกที่มีแนวโน้มว่าจะสูงขึ้นอย่างต่อเนื่อง ส่วนด้านการส่งออกไปยังสหภาพเมียนมาร์มีปริมาณที่ไม่มากนักเมื่อเทียบกับผลไม้ชนิดอื่นๆ ในทางกลับกันมังคุดสามารถดีตลาดสปป.ลาวได้ดีพอสมควร แต่ก็ยังมีอัตราการลดลงในช่วงปี 2555 ดังแผนภูมิ แนวโน้มปริมาณการส่งออกมังคุดของไทยไปสหภาพเมียนมาร์ สปป.ลาว (รูปที่ 3.31)

จากข้อมูลแผนภูมิรูปภาพแสดงข้อมูลการส่งออกมังคุดจากไทยไปยังสหภาพเมียนมาร์และสปป.ลาว (รูปที่ 3.31) ในช่วงปี 2550-2555 แสดงให้เห็นถึงปริมาณการสั่งซื้อที่ลดลงเช่นเดียวกับผลไม้หลายๆชนิด ในช่วงปี 2550 ปริมาณการสั่งซื้อของสหภาพเมียนมาร์ยังคงสูง แต่ยังคงมีการแกว่งของกราฟอยู่เล็กน้อย อย่างไรก็ตามเราจะเห็นปริมาณการส่งออกผลไม้ไปสปป.ลาว เริ่มจากฐานปริมาณที่เล็กน้อย ก็จะค่อยๆเพิ่มมากขึ้นเรื่อยๆจนกระทั่ง ช่วงปี 2553 เป็นจุดสูงสุดของการสั่งซื้อ ในช่วงนี้ ก่อนที่ปริมาณการส่งออกมังคุดนี้จะลดลงมาเทียบเท่ากับสหภาพเมียนมาร์

ที่มา: คำนวณโดยผู้วิจัย โดยใช้ฐานข้อมูลจาก Global Trade Atlas – กรมศุลกากร, 2556

รูปที่ 3.31 แนวโน้มปริมาณการส่งออกม้งคุดของไทยไปสหภาพเมียนมาร์และสปป.ลาว ปี 2550-2555 (หน่วย: ตัน)

ด้านการส่งออกม้งคุดในสหภาพเมียนมาร์และสปป. ลาวของไทย หากพิจารณาจากตารางที่ 3.38 พบว่า มีความแตกต่างการในด้านปริมาณการส่งออกไปยังทั้งสองประเทศ เนื่องจากประเทศไทยยังสามารถรักษาระดับในการส่งม้งคุดไปสหภาพเมียนมาร์ไว้ได้ค่อนข้างนี้่ จากปี 2550 มีปริมาณ 1,463.77 ตัน ก่อนที่จะขยับตัวมาที่ 2,739.91 ตันในปี 2551 แล้วลดปริมาณลงในปี 2552 ที่มีอัตราการส่งออกเพียง 1,518.63 ตัน ก่อนที่จะติดตัวขึ้นจุดสูงสุดที่สุดที่ 2,461.33 ตันในปี 2553 แล้วค่อยๆลดปริมาณลงในปี 2554 และ 2555 ด้วยปริมาณ 1,229.30 ตัน และ 828.13 ตัน

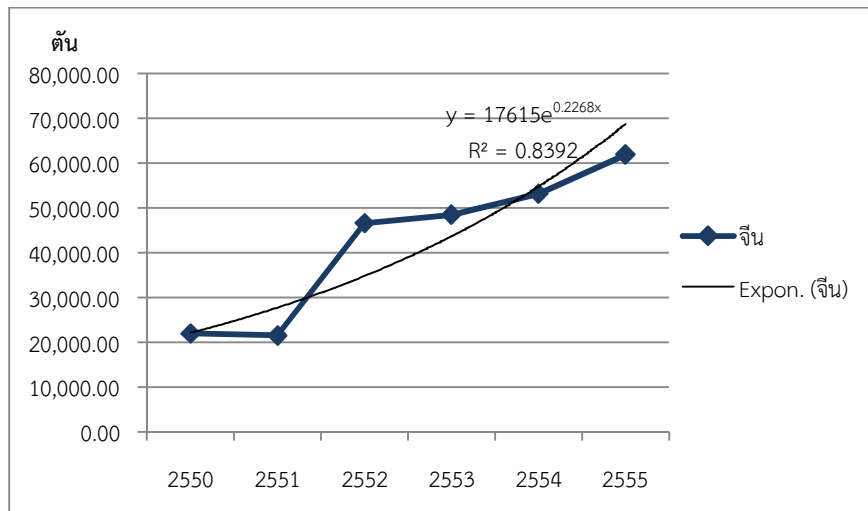
ด้านสปป. ลาวที่ทางประเทศไทยส่งออกม้งคุดไปนั้น ในปี 2550 มีปริมาณการส่งออก 2,079.43 ตัน ต่อมา มีการส่งออก 4,851.82 ตัน ในปี 2551 ก่อนที่จะมีปริมาณเพิ่มขึ้นเรื่อยๆตั้งแต่ปี 2552 จนกระทั่งถึง 2554 มีปริมาณ 6,456.51 ตัน 15,956.24 ตัน และ 7,591.06 ตัน ตามลำดับ ก่อนที่จะมีอัตราการลดลงในปี 2555 ซึ่งมีเพียง 507.24 ตันเท่านั้น

ตารางที่ 3.38 ปริมาณการส่งออกม้งคุดของไทย กับสหภาพเมียนมาร์และ สปป.ลาว ปี 2550 – 2555 (หน่วย: ตัน)

	2550	2551	2552	2553	2554	2555
สหภาพเมียนมาร์	1,463.77	2,739.91	1,518.63	2,461.33	1,229.30	828.13
สปป. ลาว	2,079.43	4,851.82	6,456.51	15,956.24	7,591.06	507.24

ที่มา: รวบรวมโดยผู้วิจัย โดยใช้ฐานข้อมูลจาก Global Trade Atlas – กรมศุลกากร, 2556

จากสถิติปริมาณการส่งออกม้งคุดจากประเทศไทยสู่สหภาพเมียนมาร์ (ตารางที่ 3.38) เมื่อเปรียบเทียบกับ การส่งออกม้งคุดจากไทยไปตลาดประเทศจีนแล้วมีความแตกต่างอย่างเห็นได้ชัด (รูปที่ 3.32) ซึ่งปัจจัยหลักในการส่งออกม้งคุดสู่ประเทศจีนที่มีปริมาณมากกว่าสหภาพเมียนมาร์ เนื่องมาจากกำลังซื้อที่แตกต่างจากชาวสหภาพเมียนมาร์ โดยปริมาณการส่งออกม้งคุดของจีนในปี 2550 มีปริมาณ 21,946.55 ตัน และในปี 2555 มีปริมาณเพิ่มถึง 61,856.02 ตัน หรือคิดเป็นร้อยละ 200 โดยประมาณ

ที่มา: คำนวณโดยผู้วิจัย โดยใช้ฐานข้อมูลจาก Global Trade Atlas – กรมศุลกากร, 2556

รูปที่ 3.32 แนวโน้มปริมาณการส่งออกมั่งคุดของไทยไปประเทศจีน ปี 2550-2555 (หน่วย: ตัน)

ในประเทศจีนมั่งคุดยังถือว่ายังไม่ค่อยเป็นที่นิยม ถ้าวัดจากปริมาณการส่งออกจากไทยไป จีน ในปี 2550 จะมีปริมาณการส่งออกเพียง 21,946.55 ตัน ก่อนที่จะกระโดดขึ้นในปี 2551 ที่ 21,491.34 ตัน อย่างไรก็ตาม มีการปรับตัวสูงขึ้นในปี 2552 ด้วยปริมาณ 46,538.77 ตัน และ 48,446.32 ตัน ในปี 2553 ซึ่งนับว่าเป็นผลดี ก่อนที่จะเพิ่มปริมาณขึ้นอีกในปี 2554 และ 2555 ด้วยจำนวน 53,131.33 ตัน และ 61,856.02 ตัน ดังตารางที่ 3.39

ตารางที่ 3.39 ปริมาณการส่งออกมั่งคุดของไทย กับประเทศจีน ปี 2550 – 2555 (หน่วย: ตัน)

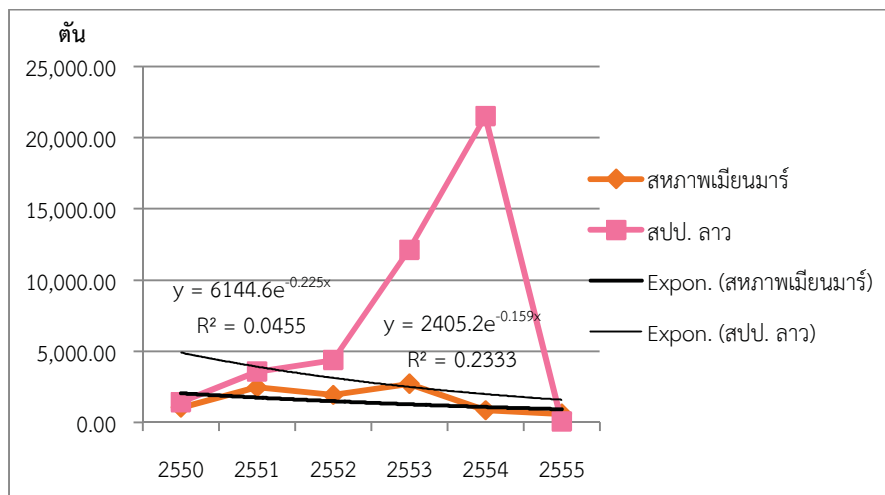
	2550	2551	2552	2553	2554	2555
จีน	21,946.55	21,491.34	46,538.77	48,446.32	53,131.33	61,856.02

ที่มา: รวบรวมโดยผู้วิจัย โดยใช้ฐานข้อมูลจาก Global Trade Atlas – กรมศุลกากร, 2556

3.3.1.3 เงาะ

เงาะถือว่าเป็นผลไม้ที่มีบทบาทในธุรกิจการส่งออกของไทยน้อยที่สุดในบรรดาผลไม้ 4 ชนิด ที่ผู้วิจัยคัดเลือกมา เนื่องจากมีปริมาณการส่งรวมถึงมูลค่าการส่งออกนั้นน้อยอยู่ ดังเช่นการแสดงผลแนวโน้มปริมาณการส่งออกเงาะของไทยไปสหภาพเมียนมาร์และสปป.ลาว (รูปที่ 3.33)

แผนภาพแนวโน้มปริมาณการส่งออกเงาะของไทยไปสหภาพเมียนมาร์และสปป.ลาว ระหว่างปี 2550 – 2555 แสดงให้เห็นถึงความแตกต่างระหว่างปริมาณการส่งออกไปยัง ทั้งสองประเทศอย่างชัดเจน สังเกตว่ากราฟสหภาพเมียนมาร์จะมีปริมาณที่ต่ำและมีแนวโน้มลดลงอย่างต่อเนื่อง ในทางตรงกันข้ามตั้งแต่ปี 2550 แนวโน้มของตลาดส่งออกเงาะไปยังสปป.ลาว มีจำนวนเพิ่มขึ้นอย่างรวดเร็ว อย่างไรก็ตามในช่วงปี 2555 สหภาพเมียนมาร์และสปป.ลาวมีแนวโน้มนำเข้าเงาะจากไทยน้อยลงอย่างมาก

ที่มา: คำนวณโดยผู้วิจัย โดยใช้ฐานข้อมูลจาก Global Trade Atlas – กรมศุลกากร, 2556

รูปที่ 3.33 แนวโน้มปริมาณการส่งออกเงาะของไทยไปสหภาพเมียนมาร์และสปป.ลาว ปี 2550-2555 (หน่วย: ตัน)

และถ้าพิจารณาจากตัวเลขที่ชัดเจนจะพบว่า ในปี 2550-2553 อัตราการส่งออกเงาะไปสหภาพเมียนมาร์มีอัตราเพิ่มขึ้น ดังเช่นในตารางที่ 3.51 จะพบว่าปี 2550 มีปริมาณการส่งสินค้า 1,041.97 ตัน เพิ่มขึ้นในแต่ละปี เป็นจำนวน 2,456.90 ตันในปี 2551, ปี 2552 มีปริมาณ 1,915.28 ตัน ปี 2553 มีปริมาณ 2,717.47 ตัน แต่กลับมามีอัตราการลดลงอย่างมากในปี 2554 ที่มีปริมาณการส่งออกเพียง 857.07 ตัน และยิ่งลดไปอีกในปี 2555 ซึ่งมีปริมาณเพียง 600.10 ตัน

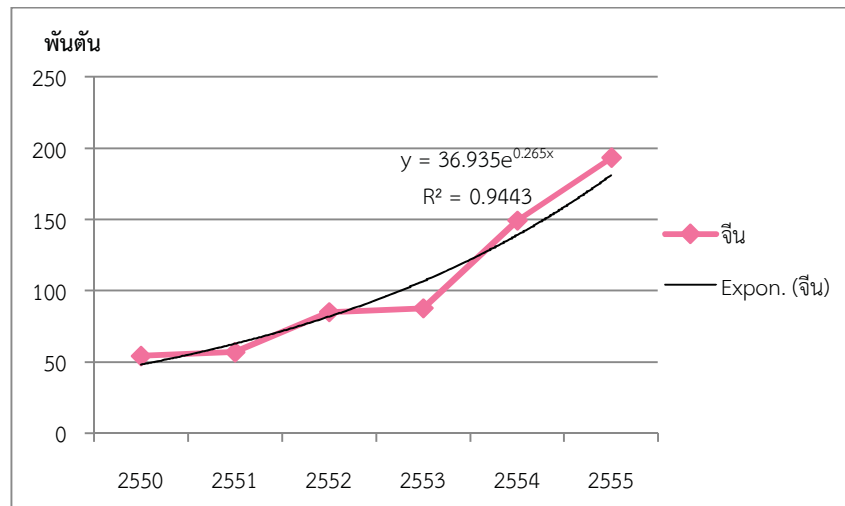
เช่นเดียวกับ สปป. ลาว ที่มีอัตราการเพิ่มขึ้นตั้งแต่ปี 2550 มีปริมาณ 1,425.92 ตัน และเพิ่มขึ้นเรื่อยๆ เป็นปริมาณถึง 3,566.93 ตัน ในปี 2551, 12,131.49 ตัน ในปี 2553 และมียอดส่งออกมากที่สุดในปี 2554 ที่มีปริมาณถึง 21,492.15 ตัน แต่อย่างไรก็ตามเหมือนกับกรณีของสหภาพเมียนมาร์ที่มีอัตราการลดลงเหลือเพียง 81.88 ตันในปี 2555 (ตารางที่ 3.40)

ตารางที่ 3.40 ปริมาณการส่งออกเงาะของไทยกับสหภาพเมียนมาร์และสปป. ลาว ปี 2550 – 2555 (หน่วย: ตัน)

	2550	2551	2552	2553	2554	2555
สหภาพเมียนมาร์	1,041.97	2,456.90	1,915.28	2,717.47	857.07	600.10
สปป. ลาว	1,425.92	3,566.93	4,382.55	12,131.49	21,492.15	81.88

ที่มา: รวบรวมโดยผู้วิจัย โดยใช้ฐานข้อมูลจาก Global Trade Atlas – กรมศุลกากร, 2556

ปริมาณการส่งออกเงาะของไทยสู่ตลาดผู้บริโภคประเทศจีนนั้น (รูปที่ 3.34 และตารางที่ 3.41) จากสถิติการส่งออกเงาะของ Global Trade Atlas 2013 ได้ให้ข้อมูลปริมาณการส่งออกเงาะจากประเทศไทยสู่ประเทศจีน ตั้งแต่ปี 2550 มีปริมาณการส่งออก อยู่ที่ประมาณ 60 พันตัน และมีแนวโน้มที่เพิ่มขึ้นอย่างต่อเนื่องจนถึงปี 2555 ที่ผ่านมามีปริมาณการส่งออกเงาะจากไทยไปจีนถึงเกือบ 200 พันตัน

ที่มา: คำนวณโดยผู้วิจัย โดยใช้ฐานข้อมูลจาก Global Trade Atlas – กรมศุลกากร, 2556

รูปที่ 3.34 แนวโน้มการส่งออกเจาะของไทยกับประเทศจีน ปี 2550-2555 (หน่วย: พันต้น)

และเมื่อสังเกตจากสถิติในตาราง 3.41 จะพบว่า ในปี 2550 มีปริมาณการส่งออกเจาะของไทยไปจีน 54.22 พันต้น ซึ่งถือว่าสูงมากแล้ว แต่ก็ยังมีปริมาณเพิ่มขึ้นเรื่อยๆในปีต่อมา เป็นปริมาณ 56.92 พันต้น ในปี 2551 ปริมาณ 85 พันต้น ในปี 2552 ปริมาณ 87.70 พันต้น ในปี 2553 และขึ้นหลักร้อยล้านในปี 2554 และ 2555 ที่มีปริมาณการส่งออกถึง 149.13 พันต้น และ 193.24 พันต้น ตามลำดับ

ตารางที่ 3.41 ปริมาณการส่งออกเจาะของไทย กับประเทศจีน ปี 2550-2555 (หน่วย: พันต้น)

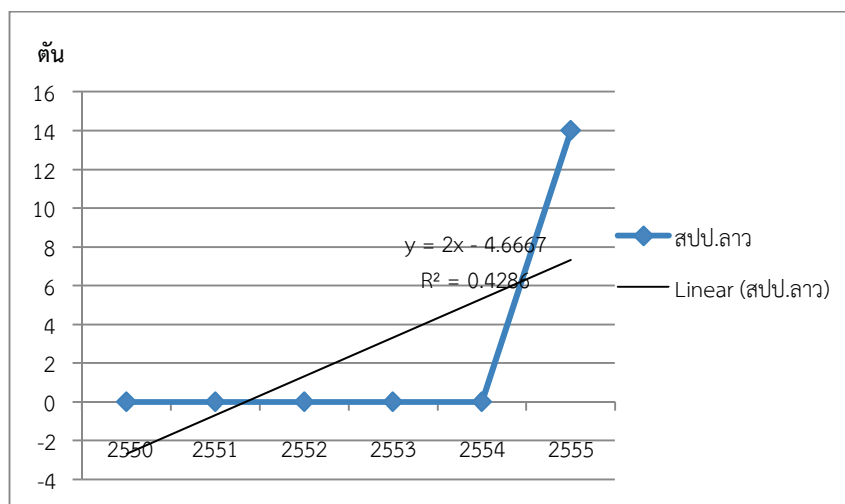
	2550	2551	2552	2553	2554	2555
จีน	54.22	56.92	85	87.70	149.13	193.24

ที่มา: รวบรวมโดยผู้วิจัย โดยใช้ฐานข้อมูลจาก Global Trade Atlas – กรมศุลกากร, 2556

3.3.1.4 กล้วยไข่

กล้วยไข่ คือผลไม้ที่ไม่มีการส่งออกไปสหภาพเมียนมาร์เลย จึงไม่มีแผนภูมิและข้อมูลแสดงแนวโน้มการส่งออกไปสหภาพเมียนมาร์ ยิ่งไปกว่านั้น การส่งออกไปสปป.ลาวก็มีปริมาณที่น้อยมาก ดังนั้นมูลค่าและปริมาณการส่งออกจะไปลงที่ประเทศจีนเป็นส่วนใหญ่

สหภาพเมียนมาร์ไม่มีการนำเข้ากล้วยไข่จากประเทศไทยเลย ดังในสถิติแสดงข้อมูลแนวโน้มปริมาณการส่งออกกล้วยไข่ของไทยไปสปป.ลาว (รูปที่ 3.35) ได้แสดงผลเอาไว้ ซึ่งสาเหตุอาจเกิดจากสหภาพเมียนมาร์นั้นไม่นิยมบริโภคกล้วยไข่ แต่อาจบริโภคกล้วยชนิดอื่นแทน เช่น กล้วยหอม หรือ กล้วยน้ำว้า เป็นต้น

ที่มา คำนวณโดยผู้วิจัย โดยพื้นฐานข้อมูลจาก Global Trade Atlas – กรมศุลกากร, 2556

รูปที่ 3.35 แนวโน้มปริมาณการส่งออกกล้วยไข่ของไทยไปสปป.ลาว ปี 2550-2555 (หน่วย: ตัน)

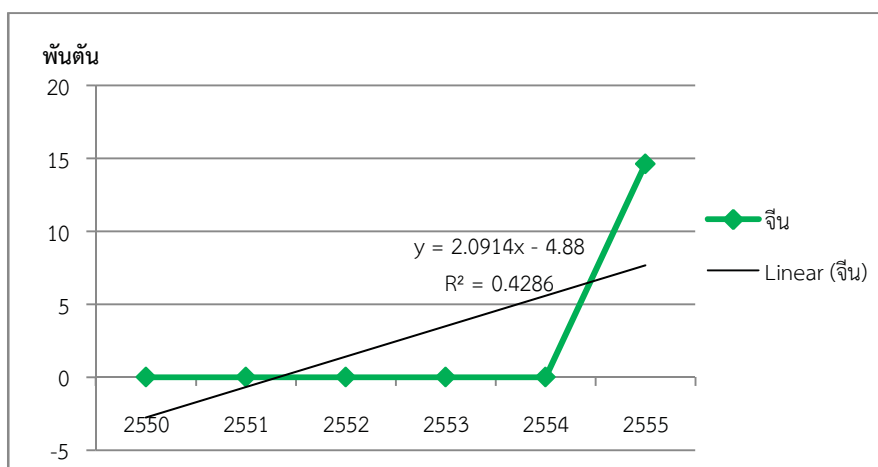
ทั้งนี้ตารางที่ 3.42 แสดงให้เห็นว่า การขนส่งกล้วยไข่ออกจากประเทศไปขายให้กับสปป.ลาว เพิ่งจะเริ่มต้นในปี 2555 ด้วยปริมาณถึง 14 ตัน

ตารางที่ 3.42 ปริมาณการส่งออกกล้วยไข่ของไทยไปลาว ปี 2550-2555 (หน่วย: ตัน)

	2550	2551	2552	2553	2554	2555
สปป.ลาว	0	0	0	0	0	14

ที่มา Global Trade Atlas – กรมศุลกากร, 2556

ประเทศจีนเป็นประเทศที่นิยมในการนำเข้ากล้วยไข่จากประเทศไทย โดยปริมาณในการส่งออกกล้วยไข่จากไทยสู่ตลาดจีนมีปริมาณมากถึง 14 ล้านกิโลกรัม ทั้งนี้ประเทศจีนนิยมในการนำผลไม้ที่มีสีเหลืองทอง เช่น กล้วยไปไหว้เจ้าเพราะสีเหลืองทองขึ้นชื่อว่าเป็นสิ่งมงคลสำหรับชาวจีน จึงทำให้สถิติของไทยนั้นเป็นดังรูปที่ 3.36

ที่มา คำนวณโดยผู้วิจัย โดยพื้นฐานข้อมูลจาก Global Trade Atlas – กรมศุลกากร, 2556

รูปที่ 3.36 แนวโน้มปริมาณการส่งออกกล้วยไข่ของไทยไปจีน ปี 2550-2555 (หน่วย: พันตัน)

เช่นเดียวกับสปป.ลาว ที่ไทยเริ่มจะขนส่งกล้วยไข่ไปเปิดตลาดประเทศจีนครั้งแรกในปี 2555 แต่มีปริมาณการส่งออกที่สูงกว่าหลายเท่า ทั้งนี้ไทยได้ส่งออกกล้วยไข่ไปจีนด้วยปริมาณ 14.64 พันตัน (ตารางที่ 3.43)

ตารางที่ 3.43 ปริมาณการขนส่งกล้วยไข่ของไทยไปจีน ปี 2550-2555 (หน่วย: พันตัน)

	2550	2551	2552	2553	2554	2555
จีน	0	0	0	0	0	14.64

ที่มา Global Trade Atlas – กรมศุลกากร, 2556

3.3.2 ระบบโลจิสติกส์ของประเทศไทย สปป.ลาว สหภาพเมียนมาร์ และจีน

เส้นทางการเชื่อมโยงกันระหว่างตลาดของ สหภาพเมียนมาร์ สปป. ลาว และจีน

ในการขนส่งสินค้าไปจีนโดยผ่านสหภาพเมียนมาร์และสปป.ลาวนั้น ผู้ประกอบการค้าของประเทศไทยจะต้องเลือกว่ามีความสนใจจะเลือกเดินทางเส้นใด เนื่องจากเส้นทางการเชื่อมโยงกันระหว่างไทย-สหภาพเมียนมาร์, สปป.ลาว-จีนนั้นมีถึงสองเส้นทาง เส้นทางแรกคือ R3 ที่สามารถแบ่งเป็นอีก 2 เส้นทางหลักนั่นคือ R3A ที่เชื่อมโยงจากประเทศไทยชายแดนเชียงของ ผ่านบ่อเต็น-ห้วยทราย ของสปป. ลาว แล้วจึงจะไปถึง คุณหมิง-บ่อหาน ประเทศจีน ส่วนอีกเส้นทางในช่อง R3 คือ R3B ที่จะผ่านชายแดนแม่สายของประเทศไทย ก่อนที่จะผ่านท่าซี้เหล็กของฝั่งสหภาพเมียนมาร์แล้วไปสิ้นสุดเส้นทางเส้นนี้ที่ คุณหมิง-ต้าหลี่ ประเทศจีน

ดังข้อมูลแผนภาพการเปรียบเทียบเส้นทางระหว่าง สหภาพเมียนมาร์ และ สปป.ลาว ที่ใช้เส้นทาง R3 นั้น จะเห็นว่าการที่เราใช้จังหวัดเชียงรายเป็นเมืองชายแดนนั้น การเดินทางจาก อ.แม่สาย จ.เชียงราย ผ่านสหภาพเมียนมาร์ ก่อนที่จะไปถึงประเทศจีนนั้น การเดินทางจาก อ.แม่สาย ไปจนถึง กวางโจว/กวางสี ที่มีระยะทางไกลที่สุดในแผนภาพ จะใช้ระยะทางทั้งหมด 2,714 กม. หรือประมาณ 47.5 ชั่วโมง กว่าที่จะถึงปลายทางที่ต้องการ

ซึ่งถ้าอ้างอิงถึงสถิติแล้วด่านแม่สายจะเป็นด่านที่สำคัญและมีมูลค่าการส่งออกมากที่สุดในด้านชายแดนไปสหภาพเมียนมาร์เนื่องจากมีมูลค่าการส่งออก 9,660 ล้านบาทในปี 2554 และลดลงมาเล็กน้อยในปี 2555 ที่มีมูลค่า 9,443 ล้านบาท

แต่ถ้าหากเดินทางผ่านสปป.ลาว โดยใช้เส้นทางข้ามแม่น้ำใน อ.เชียงของ จ.เชียงราย จะใช้การเดินทางจาก ห้วยทราย แขวงบ่อแก้ว สปป.ลาวไปที่กวางโจว/กวางสี ที่ใช้ระยะทางไกลที่สุดนั้น การเดินทางจะต้องใช้ระยะทาง 2,855 กม. หรือประมาณ 46.5 ชม. ซึ่งสังเกตว่า แม้ระยะทางของจากสหภาพเมียนมาร์จะมีระยะทางไกลกว่า แต่ใช้เวลาในการเดินทางมากกว่าเส้นทางจากสปป.ลาว อาจจะเนื่องมาจากการขนส่งที่ต้องผ่านจุดต่างๆถี่ขึ้น ทำให้มีการใช้ระยะเวลานานขึ้นเล็กน้อย แต่การเดินทางหรือการขนส่งนั้น ฝั่งสหภาพเมียนมาร์จะขนส่งจากไทย ข้ามสะพานมาที่สหภาพเมียนมาร์ แต่ทางสปป.ลาวนั้นจะต้องข้ามแม่น้ำ อย่างไรก็ตามในปี 2556 นี้ มีการก่อสร้างสะพานเพื่อข้ามไปยังสปป.ลาว นั้นจะทำให้เส้นทางจากเชียงของไปสปป.ลาวสะดวกขึ้นอย่างมาก

ด้านด่านชายแดนที่มีความสำคัญในการเดินทางผ่านเส้นทาง R3 นั่นคือ ด่านเชียงของที่ถือว่าเป็นหัวใจหลักของเส้นทางสาย R3 ผ่านทางสปป. ลาว ที่จากสถิติแล้วมีมูลค่าการส่งออกในปี 2554 มูลค่า 3,276 ล้านบาท และในปี 2555 มีมูลค่า 4,265 ล้านบาท

ด้านเส้นทาง R9 เป็นเส้นทางที่ตัดข้ามประเทศเวียดนาม โดยเส้นทางที่จะเริ่มจากภาคตะวันออกและตะวันออกเฉียงเหนือของประเทศไทย เช่น ขอนแก่น กาฬสินธุ์ มุกดาหาร และด่านแม่สอด ของประเทศไทย (ถ้าหากต้องการจะเริ่มต้นการขนส่งจากประเทศไทย) แล้วผ่านแดนสะหวัน-สะหวันนะเขต สปป. ลาว แล้วจึงไปสิ้นสุดช่อง R9 ที่ดำนัง-ลาวบาว ประเทศเวียดนาม ทั้งนี้จึงจะสามารถเดินทางต่อไปที่ประเทศจีน โดยผ่านทางด่านโหยวอีกวาน เมืองผิงเสียง ได้

ด่านที่สำคัญที่สุด คือ ด่านแม่สอดที่เป็นดังลมหายใจของช่องทางสาย R9 เนื่องมาจากเป็นด่านที่ส่งผ่านผลไม้หลักของประเทศไทยไปสู่จีนโดยตรง ซึ่งจากสถิติแล้ว มีมูลค่าการส่งออกจากประเทศไทยเป็นมูลค่า 21,216 ล้านบาทในปี 2554 ก่อนที่จะเพิ่มขึ้นเป็น 37,966 ล้านบาทในปี 2555

การที่ผู้ประกอบการไทยต้องการที่จะขนส่งสินค้าประเภทผลไม้ไปฝั่งประเทศจีนนั้น มีหลักการที่ใช้กันมาอย่างช้านานว่า เส้นทาง R9 สามารถเดินทางข้ามไปจีนได้ แต่ยังไม่เป็นที่นิยมเท่ากับสาย R3 แต่อย่างไรก็ดี R9 ก็นับว่าเป็นเส้นทางที่น่าสนใจในการขนส่งสินค้าประเภทผลไม้ ยิ่งช่วงหลังๆมานี้ มีการลดภาษีผลไม้ ทำให้ การขนส่งทางเส้นทาง R9 เริ่มเป็นที่คึกคักอย่างต่อเนื่อง ซึ่งจากข้อมูลแล้ว ถึงแม้ว่าทาง R9 จะมีต้นทุนที่สูงพอสมควร แต่เพราะการที่ได้เปรียบเรื่องระยะทางการขนส่ง ที่ใช้เวลาเพียงแค่ 2-3 วันเช่นเดียวกับเส้นทาง R3 ซึ่งสอดคล้องกับการขนส่งผลไม้ที่ต้องไปถึงที่หมายให้รวดเร็วเพื่อคงความสดใหม่ที่สุด ทั้งนี้จากสถิติปี 2550 ผลไม้ไทยที่ส่งออกไปจีนมีมูลค่าประมาณ 3.99 ล้านดอลลาร์สหรัฐ ปี 2552 มูลค่าลดลงเหลือ 1.39 ล้านดอลลาร์สหรัฐ และเพิ่มมาเป็น 3.02 ล้านดอลลาร์สหรัฐในปี 2553 ซึ่งเส้นทางนี้ ผลไม้ส่วนใหญ่ที่ส่งออกไปผ่านด่านที่ประเทศจีนนั้น จะเป็นมังคุด ลำไย พุเรียน กล้วย และส้มโอ (ที่มา Logistic Digest, 2554)

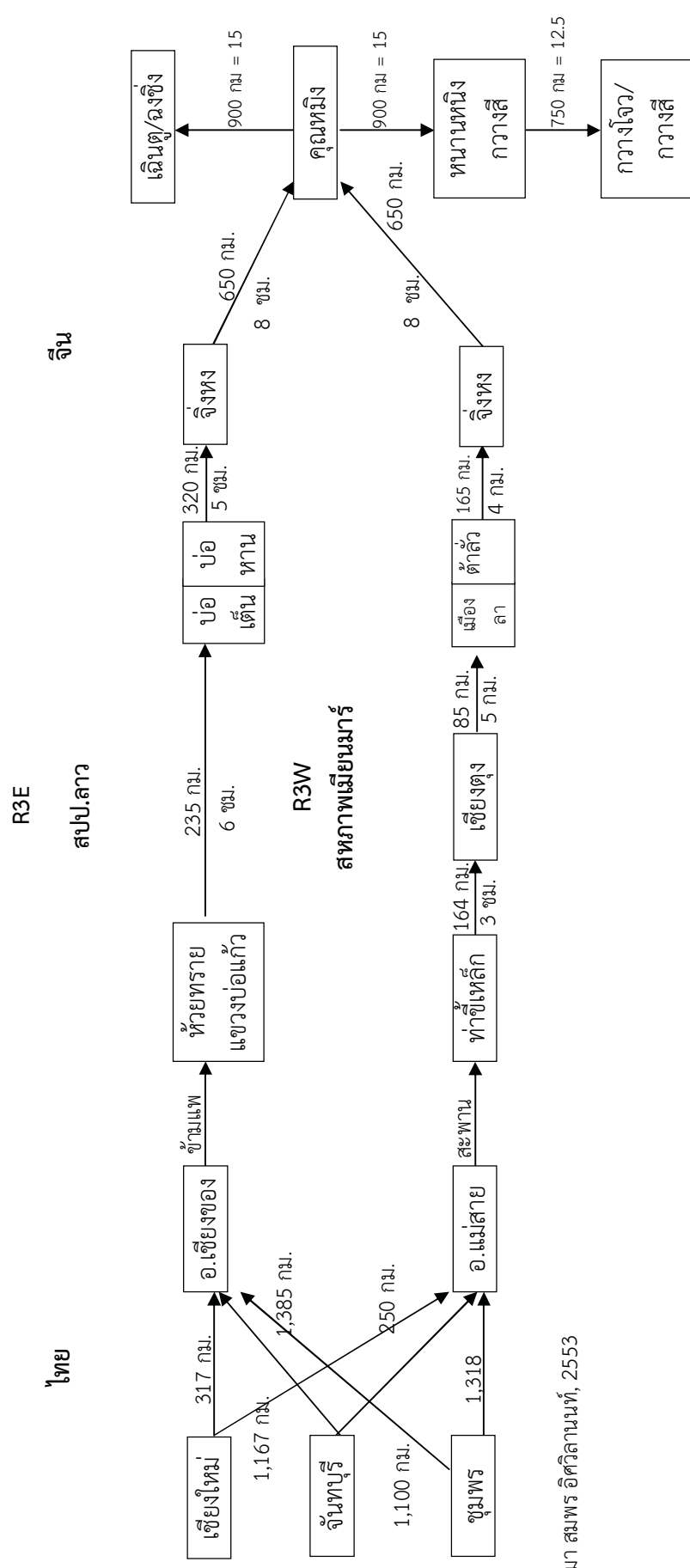
อย่างไรก็ตาม ตามแผนภาพแสดงการเชื่อมต่อของเส้นทางระหว่าง ไทย - สหภาพเมียนมาร์, สปป.ลาว - จีน โดยใช้เส้นทาง R3 (รูปที่ 3.37) จะสามารถพิจารณาถึงเส้นทาง ระยะทาง รวมถึงระยะเวลาการในการเดินทางขนส่งไปแต่ละด่านของประเทศจีนได้ง่ายขึ้น ทั้งนี้เส้นทาง R3 นั้นสามารถแบ่งได้เป็นสองเส้นทางหลักเพื่อเป็นทางเลือกว่าจะผ่านประเทศไหนได้ตามที่ได้กล่าวไว้ข้างต้น ดังนี้

เส้นทาง R3E หรือ R3A

เส้นทาง R3E เริ่มจากอำเภอเชียงของ จังหวัดเชียงราย ประเทศไทยผ่านเมืองห้วยทราย บ่อแก้ว หลงน้ำทา บ่อเต็นของลาว เข้าสู่เมืองโม่หาน จิ่งหง เชียงรุ่ง มณฑลยูนนาน สาธารณรัฐประชาชนจีน โดยมีระยะทางประมาณ 1,104 กิโลเมตร เส้นทางนี้ใช้เป็นเส้นทางในการขนส่งผลไม้ในแถบพื้นที่ ภาคเหนือ ภาคตะวันออก และภาคใต้มายังอำเภอเชียงของ จังหวัดเชียงรายก่อนที่จะทำการขนส่งออกนอกประเทศผ่านทาง สปป.ลาว ไปยังประเทศจีน การขนส่งนั้นทำโดยใช้รถลากตู้คอนเทนเนอร์มายังเชียงแสน จากนั้น จะข้ามแพขนานยนต์ไปยังห้วยทราย แขวงบ่อแก้วของ สปป.ลาว จากนั้นทำการขนส่งต่อไปยังชายแดน สปป.ลาว ซึ่งติดกับประเทศจีน ที่เมืองบ่อเต็น/บ่อหาน จากนั้นผู้นำเข้าชาวจีนจะนำรถมาขนสินค้าต่อ เนื่องจากหัวรถของไทยนั้นไม่สามารถเข้าไปวิ่งในประเทศจีนได้ หลังจากนั้นทำการขนส่งไปยังเมืองจิ่งหง หรือ เชียงรุ่งก่อนจะเข้าสู่ตลาดค้าส่งที่เมืองคุนหมิง แล้วกระจายสินค้าไปยังมณฑลต่างๆ เส้นทาง R3E นั้นยังมีส่วนในประเทศไทย กรุงเทพฯ-เชียงราย ยาว 830 กิโลเมตร ซึ่งเป็นถนนสี่เลน สามารถขนส่งสินค้าได้สะดวกสบาย

เส้นทาง R3W หรือ R3B

เส้นทาง R3W เริ่มจากอำเภอแม่สายไปเชียงตุง เชียงรุ่ง ในเขตปกครองตนเองสิบสองปันนา เข้าสู่เมืองจิ่งหงและไปยังคุนหมิง การขนส่งเริ่มด้วยการนำผลไม้ลากโดยรถลากตู้คอนเทนเนอร์มายัง อ.แม่สาย จ.เชียงราย จากนั้นจะใช้รถกระบะขนส่งจากอำเภอแม่สาย ผ่านด่านไปยังท่าซี้เหล็กของสหภาพเมียนมาร์ หลังจากนั้นเปลี่ยนถ่ายใส่รถสิบล้อของสหภาพเมียนมาร์ มีความจุประมาณ 30 ตัน ขนส่งไปยังชายแดนสหภาพเมียนมาร์ ซึ่งติดกับประเทศจีน ที่เมืองลา-ด้าลั่ว โดยรถบรรทุกสินค้าของจีนจะมารอรับเนื่องจากรถบรรทุกของทางสหภาพเมียนมาร์ไม่สามารถข้ามไปยังฝั่งประเทศจีนได้ หลังจากนั้นจะทำการขนส่งไปยังเชียงรุ่งและคุนหมิง ก่อนจะกระจายสู่ผู้บริโภคในมณฑลต่างๆ เส้นทาง R3W ไทย-สหภาพเมียนมาร์-จีน ใช้เวลาเท่ากันกับ R3E แต่มีค่าขนส่งสินค้าสูงกว่าเนื่องจากมีด่านตรวจสินค้าในสหภาพเมียนมาร์ และถนนที่ใช้ยังไม่สมบูรณ์มากนัก เส้นทาง R3W ในส่วนของประเทศไทย คือ กรุงเทพฯ-แม่สาย และสะพานข้ามแม่น้ำสายเสร็จสมบูรณ์หมดแล้ว

ที่มา สมพร อัคริลาพันธ์, 2553

รูปที่ 3.37 ระบบโลจิสติกส์จากไทยผ่านสหภาพเมียนมาร์ สปป.ลาว ไปจีน

3.4 สรุปโอกาสและอุปสรรคผลไม้ไทยในตลาดสหภาพเมียนมาร์และสปป. ลาว

ทันทีเมื่อเราทราบถึงแนวโน้มการส่งออกผลไม้ 4 ชนิดของไทยที่เชื่อมโยงกับสหภาพเมียนมาร์ สปป.ลาว และจีนไปแล้วนั้น ในหัวข้อนี้จะกล่าวถึงโอกาสและอุปสรรคของไทยที่มีผลต่อตลาดสหภาพเมียนมาร์ และ สปป.ลาว รวมถึงทิศทางของผลไม้ 4 ชนิดที่จะกำหนดอนาคตของการส่งออกสินค้าประเภทผลไม้ในภายภาคหน้าของประเทศไทย

สหภาพเมียนมาร์ มีการนำเข้าสินค้าจากประเทศไทย 3 ใน 4 ชนิดของประเภทผลไม้ที่เลือกมาวิจัย อย่างแรกทิศทางของทุเรียนมีแนวโน้มและทิศทางไปในทางที่ดีขึ้น หลังจากที่มีการผันผวนของการส่งออกทุเรียนไปสหภาพเมียนมาร์ มาหลายปี นับจากปี 2550 แต่เมื่อ 2555 อัตราการส่งออกของไทยไปสหภาพเมียนมาร์เริ่มมีทิศทางที่จะเพิ่มสูงขึ้นสู่ระดับมาตรฐานที่เคยทำได้ในปี 2552 อีกครั้ง เพราะฉะนั้นการหาอุปสรรค และหาช่องทางการค้า ในสหภาพเมียนมาร์นั้น จึงเป็นสิ่งสำคัญในการกระตุ้นให้ทุเรียนเป็นสินค้าส่งให้ดีกว่าเดิมยิ่งขึ้นไป

แตกต่างจากมังคุดและเงาะที่มีทิศทางการส่งออกที่ลดน้อยลงในปี 2555 ซึ่งเปรียบเทียบกับจากการผันผวน ในช่วงระยะเวลา 2550-2554 สังเกตว่ามังคุดจะมีระดับการส่งออกที่สลับจากสูง แล้วลดต่ำลง แบบนี้สองครั้ง ก่อนที่ในปี 2555 จะมีการปรับตัวลดลง จากระดับที่ต่ำอยู่แล้ว เช่นเดียวกับเงาะ ที่มีสถิติปริมาณการส่งออกที่คล้ายกัน จนมาถึงช่วง 2554-2555 มีแนวโน้มส่งออกลดลงเรื่อยๆจนน่าเป็นห่วง อย่างไรก็ตามจึงต้องค้นคว้าหาอุปสรรคที่เกิดขึ้นและหาโอกาสในการค้าเพื่อกระตุ้นปริมาณการส่งออกของสินค้าให้ดีขึ้น

ด้านกล้วยไข่ ถือว่าเป็นสินค้าที่ยังไม่มีการส่งออกไปยังสหภาพเมียนมาร์ ดังนั้น อุปสรรคและโอกาสทางการค้า จึงเป็นเรื่องสำคัญที่จะต้องติดตามตลาดกล้วยไข่ของสหภาพเมียนมาร์เพื่อมูลค่าการส่งออกที่มากขึ้นสำหรับผลไม้อื่นที่มีแนวโน้มการส่งออกที่ดี อาทิ แอปเปิ้ล ทุเรียนอบแห้ง มะม่วงสด องุ่น ฝรั่ง

ส่วนผลไม้ที่ยังเป็นเรื่องที่น่าเป็นห่วง เนื่องมาจากการส่งออก ทุเรียน เงาะ และมังคุด มีทิศทางการส่งออกที่ลดตัวลง ถ้าวิเคราะห์จากสถิติจะเห็นว่าในปี 2553, 2554 มีปริมาณการส่งออกของผลไม้ไทยไปสปป. ลาวเป็นจำนวนสูงอย่างที่ไม่เคยเกิดมาก่อน แต่อย่างไรก็ตาม ในปี 2555 กลับดิ่งลง ทั้งๆที่มีมูลค่าและราคาต่อชิ้นใกล้เคียงจากเดิมมาก ดังนั้นต้องรีบหาอุปสรรคที่ชัดเจนและเป็นปัญหาที่แท้จริง ก่อนที่จะเริ่มหาโอกาสทางการค้าใหม่ๆ

ในด้านการส่งออกกล้วยไข่ สปป.ลาว เริ่มนำเข้ากล้วยไข่จากไทยในปี 2555 เป็นปีแรก ดังนั้นถือว่าเป็นโอกาสอันดีที่ประเทศไทยจะเริ่มกระตุ้นการค้ากล้วยไข่ไปสปป.ลาว มากขึ้น แม้ในปีแรกจะยังมีจำนวนและมูลค่าไม่มากนัก แต่เชื่อว่าในอนาคตจะสามารถแก้ปัญหาอุปสรรค และ หาช่องทางโอกาสทางการค้าได้อย่างดีเยี่ยม

ตารางที่ 3.44 แสดงผลสรุปแนวโน้มผลไม้ 4 ชนิด ของสหภาพเมียนมาร์ สปป. ลาว และจีน

ผลไม้	สหภาพเมียนมาร์	สปป. ลาว	จีน	แนวโน้ม/ศักยภาพ
ทุเรียน				มีศักยภาพ
มังคุด				มีโอกาสด้านการค้า
เงาะ				มีความเสี่ยง
กล้วยไข่	?	?		มีโอกาสด้านการค้า

ที่มา ผู้วิจัย

จากตารางที่ 3.44 แสดงผลสรุปแนวโน้มผลไม้ 4 ชนิด ของสหภาพเมียนมาร์ สปป. ลาว และจีน พบว่า แนวโน้มปริมาณการส่งออกทุเรียน มีแนวโน้มส่งออกไปยัง 3 ประเทศออกมาในทิศทางที่ดี จึงวิเคราะห์ได้ว่า การส่งออกทุเรียนจะมีแนวโน้มเพิ่มมากขึ้น และเป็นการค้าที่มีศักยภาพสูง แต่อย่างไรก็ตาม การส่งออกมังคุดและเงาะมีแนวโน้มที่ลดลง แต่เนื่องจากแนวโน้มการส่งออกไปประเทศจีนมีปริมาณเพิ่มขึ้น จึงมีโอกาสด้านที่สหภาพเมียนมาร์ และสปป. ลาว เล็งเห็นช่องทางในการทำการค้ามังคุดและเงาะในประเทศจีน และอาจส่งผลต่อปริมาณการส่งออกของไทยให้มีแนวโน้มสูงขึ้นได้ ส่วนข้อมูลสถิติปริมาณการส่งออกกล้วยไข่ของสหภาพเมียนมาร์และสปป. ลาว ยังไม่ชัดเจนเพียงพอต่อการวิเคราะห์ แต่ปริมาณการส่งออกกล้วยไข่ไปประเทศจีนมีแนวโน้มสูงขึ้น จึงวิเคราะห์ได้ว่า กล้วยไข่เป็นสินค้าที่มีโอกาสเติบโตในช่องทางการค้าที่น่าสนใจในอนาคต

อย่างไรก็ตามผลสรุปแนวโน้มผลไม้ข้างต้นเป็นเพียงการวิเคราะห์จากปริมาณการส่งออกผลไม้ของประเทศไทยไปยังสหภาพเมียนมาร์ สปป. ลาว และจีนเท่านั้น ทั้งนี้ในบทถัดไปจะกล่าวถึงการวิเคราะห์แนวโน้มและศักยภาพด้านโลจิสติกส์และซัพพลายเชน การตลาด การแข่งขัน และโอกาสทางการค้า ของผลไม้ที่สำคัญในสปป. ลาว สหภาพเมียนมาร์ และจีน โดยจะแสดงสถานการณ์แนวโน้มตลาดผลไม้ รวมถึงวิเคราะห์แนวโน้มความสำคัญของบทบาทผลไม้แต่ละชนิดในตลาด ซึ่งมีผลต่อการค้าผลไม้ของประเทศผู้ส่งออก และประเทศผู้นำเข้าในอนาคต

บทที่ 4

โซ่อุปทานผลไม้สดเพื่อการส่งออกของไทย: กรณีศึกษาผลไม้ไทยใน สหภาพเมียนมาร์และสปป. ลาว

ในบทนี้จะอธิบายถึงการพัฒนโซ่อุปทานผลไม้สดเพื่อการส่งออกของไทย ซึ่งจะเป็นการวิเคราะห์ถึงสถานการณ์โดยทั่วไป ทั้งด้านการผลิต (อาทิ แหล่งการผลิต ปริมาณผลผลิต) และการตลาด (อาทิ การส่งออก ช่องทางการกระจายผลไม้สู่ตลาดในปัจจุบันและอนาคต รวมถึงรูปแบบการจัดการโซ่อุปทานในปัจจุบันและอนาคต) โดยสามารถแยกเป็นประเด็นการศึกษาได้ดังนี้

- 4.1 สถานการณ์ทั่วไปด้านการค้าผลไม้ของไทย
- 4.2 สถานการณ์การผลิตและการตลาดของผลไม้ไทยในปัจจุบัน
 - 4.2.1 สถานการณ์การผลิตและการตลาดทุเรียนของไทย
 - 4.2.2 สถานการณ์การผลิตและการตลาดมังคุดของไทย
 - 4.2.3 สถานการณ์การผลิตและการตลาดเงาะของไทย
 - 4.2.4 สถานการณ์การผลิตและการตลาดกล้วยไข่ของไทย
- 4.3 ข้อมูลพื้นที่การปลูกผลไม้ในประเทศไทย
 - 4.3.1 พื้นที่เพาะปลูกทุเรียนของไทย
 - 4.3.2 พื้นที่เพาะปลูกมังคุดของไทย
 - 4.3.3 พื้นที่เพาะปลูกเงาะของไทย
 - 4.3.4 พื้นที่เพาะปลูกกล้วยไข่ของไทย
- 4.4 โซ่อุปทานผลไม้สดของประเทศไทยในปัจจุบัน
 - 4.4.1 การวิเคราะห์โซ่อุปทานทุเรียน
 - 4.4.2 การวิเคราะห์ห่วงโซ่อุปทานมังคุด
 - 4.4.3 การวิเคราะห์ห่วงโซ่อุปทานเงาะ
 - 4.4.4 การวิเคราะห์ห่วงโซ่อุปทานกล้วยไข่
- 4.5 ช่องทางการกระจายผลไม้ในปัจจุบัน และอนาคต (ASEAN)

4.1 สถานการณ์ทั่วไปด้านการค้าผลไม้ของไทย

ประเทศไทยเป็นประเทศที่มีพื้นที่เหมาะสมแก่การเพาะปลูกผลไม้เป็นจำนวนมาก โดยเฉพาะผลไม้เมืองร้อน ซึ่งพื้นที่เพาะปลูกผลไม้เมืองร้อนของประเทศไทยนั้นใหญ่เป็นอันดับ 5 ของโลก รองจากจีน อินเดีย ฟิลิปปินส์ อินโดนีเซียตามลำดับ อีกทั้งประเทศไทยยังเป็นประเทศที่มีมูลค่าผลผลิตที่เป็นผลไม้เมืองร้อน เป็นอันดับ 6 ของโลก และยังเป็นผู้ส่งออกผลไม้เมืองร้อนเป็นอันดับ 2 ของโลกอีกด้วย (สำนักงานเศรษฐกิจการเกษตร, 2555)

จากสถิติปริมาณและมูลค่าการส่งออกผลไม้สดและทำให้แห้ง หมวด 08 ของไทย กับกลุ่มประเทศอาเซียนและจีน ในช่วงปี 2550 – 2555 พบว่า ในปี 2555 ประเทศไทยทำการส่งออกผลไม้ไปยังประเทศจีน สูงเป็นอันดับ 1 โดยมีปริมาณการส่งออกเท่ากับ 556.41 พันตัน คิดเป็นมูลค่าการส่งออกทั้งหมดถึง 11,775.15 ล้านบาท เมื่อเทียบกับปี 2554 ที่มีมูลค่า 14,186.19 ล้านบาท พบว่ามีมูลค่าการส่งออกลดลงร้อยละ 16.66 นอกจากนี้ยังมีตลาดประเทศเวียดนามที่มีการส่งออกผลไม้ ในปี 2555 มีปริมาณการส่งออกเท่ากับ 230.46 พันตัน คิดเป็นมูลค่าการส่งออกเท่ากับ 3,569.04 ล้านบาท เมื่อเทียบกับปี 2554 ที่มีมูลค่าการส่งออก 1,448.25 ล้านบาท พบว่ามีมูลค่าการส่งออกเพิ่มขึ้นร้อยละ 146.44 อันดับที่ 3 คือ ประเทศอินโดนีเซีย โดยในปี 2555 มีมูลค่าการส่งออกผลไม้ไปยังประเทศอินโดนีเซียเท่ากับ 3,209.45 ล้านบาท จากปริมาณการส่งออกทั้งหมด 143.74 พันตัน เมื่อเทียบกับปี 2554 พบว่ามีมูลค่าการส่งออกเพิ่มขึ้นร้อยละ 10.74 สำหรับการส่งออกผลไม้สู่สหภาพเมียนมาร์และสปป.ลาวนั้น สหภาพเมียนมาร์เป็นคู่ค้าอันดับที่ 6 และ สปป.ลาวเป็นคู่ค้าอันดับ 8 พบว่า ในปี 2555 ไทยส่งออกผลไม้ไปยังสหภาพเมียนมาร์ด้วยปริมาณการส่งออกเท่ากับ 18.95 พันตัน มีมูลค่าการส่งออกเท่ากับ 408.93 ล้าน

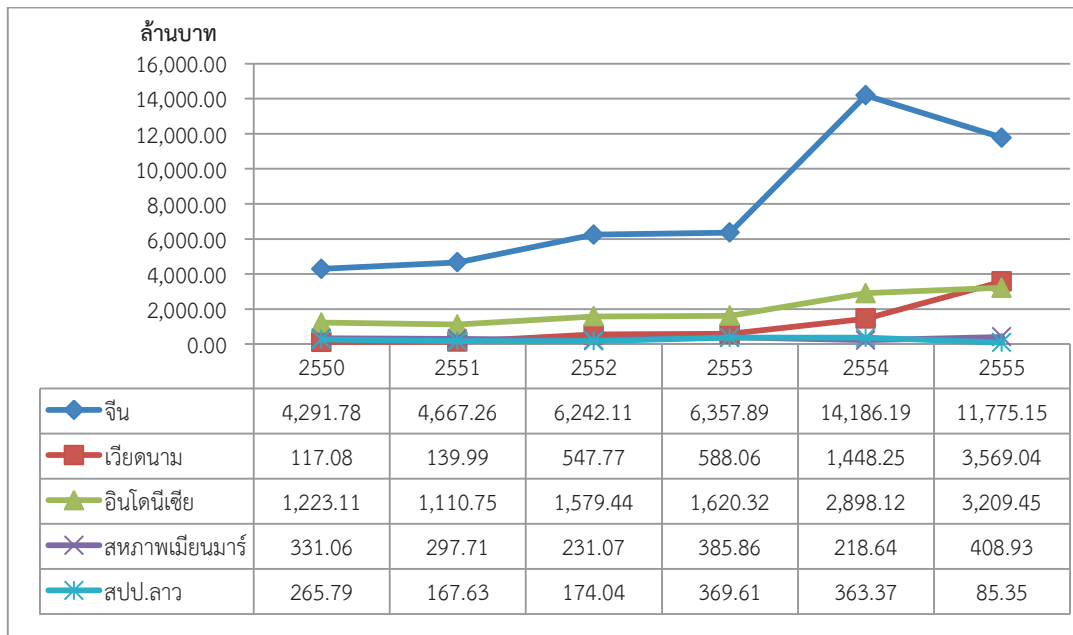
บาท เมื่อเทียบกับปี 2554 พบว่ามีมูลค่าการส่งออกเพิ่มขึ้นร้อยละ 87.03 สำหรับการส่งออกผลไม้ไปยังสปป.ลาวในปี 2555 พบว่ามีปริมาณการส่งออกเท่ากับ 5.46 พันตัน ซึ่งเป็นมูลค่าการส่งออกเท่ากับ 85.35 ล้านบาท เมื่อเทียบกับปี 2554 พบว่ามูลค่าการส่งออกลดลงร้อยละ 76.51 และปริมาณการส่งออกลดลงร้อยละ 86.48 (ตารางที่ 4.1 และรูปที่ 4.1)

ตารางที่ 4.1 ปริมาณและมูลค่าการส่งออกผลไม้สดและทำให้แห้ง หมวด 08 ของไทย กับกลุ่มประเทศอาเซียนและจีน ปี 2550 – 2555 (ปริมาณ : พันตัน, มูลค่า : ล้านบาท)

ลำดับ	ประเทศ		2550	2551	2552	2553	2554	2555
1	จีน	ปริมาณ	268.60	297.66	433.20	353.98	505.62	556.41
		มูลค่า	4,291.78	4,667.26	6,242.11	6,357.89	14,186.19	11,775.15
2	เวียดนาม	ปริมาณ	7.74	16.23	48.38	55.18	118.30	230.46
		มูลค่า	117.08	139.99	547.77	588.06	1,448.25	3,569.04
3	อินโดนีเซีย	ปริมาณ	82.76	69.80	103.69	83.28	132.43	143.74
		มูลค่า	1,223.11	1,110.75	1,579.44	1,620.32	2,898.12	3,209.45
4	สิงคโปร์	ปริมาณ	12.72	12.34	11.21	11.47	15.22	19.97
		มูลค่า	228.56	265.53	212.44	242.14	340.71	420.50
5	สหภาพ เมียนมาร์	ปริมาณ	21.18	18.16	14.99	17.48	9.70	18.95
		มูลค่า	331.06	297.71	231.07	385.86	218.64	408.93
6	มาเลเซีย	ปริมาณ	18.56	19.61	27.09	22.09	17.66	23.84
		มูลค่า	160.35	159.94	212.64	205.31	218.53	330.24
7	ฟิลิปปินส์	ปริมาณ	4.53	4.61	4.47	2.67	4.06	4.55
		มูลค่า	69.17	88.54	81.85	63.55	105.76	192.13
8	กัมพูชา	ปริมาณ	15.97	11.27	8.72	10.02	11.40	13.73
		มูลค่า	152.10	107.26	79.61	115.21	140.76	173.03
9	สปป.ลาว	ปริมาณ	16.50	13.63	16.19	40.31	40.37	5.46
		มูลค่า	265.79	167.63	174.04	369.61	363.37	85.35
10	บรูไน	ปริมาณ	0.96	1.22	1.47	0.94	0.76	0.68
		มูลค่า	36.10	52.75	57.29	40.01	36.14	31.64

คำนวณจากฐานสกุลเงิน ดอลลาร์สหรัฐฯ โดย 1 ดอลลาร์ = 31 บาท (ค่าเฉลี่ยปี 2555)

ที่มา รวบรวมโดย ผู้วิจัย โดยใช้อ้างอิงข้อมูลจาก Global Trade Atlas – กรมศุลกากร, 2556

คำนวณจากฐานสกุลเงิน ดอลลาร์สหรัฐ โดย 1 ดอลลาร์ = 31 บาท (ค่าเฉลี่ยปี 2555)
ที่มา คำนวณโดย ผู้วิจัย โดยใช้ฐานข้อมูลจาก Global Trade Atlas – กรมศุลกากร, 2556

รูปที่ 4.1 มูลค่าการส่งออกผลไม้สดและทำให้แห้ง หมวด 08 ของไทยกับคู่ค้า 3 อันดับแรกในอาเซียน รวมถึง สหภาพเมียนมาร์ และ สปป.ลาว (มูลค่า : ล้านบาท)

ทั้งนี้หากพิจารณาถึงการส่งออกของผลไม้สดและทำให้แห้ง รหัสศุลกากร 08 ของประเทศไทย พบว่า มูลค่าการส่งออกไปยังประเทศจีนมีแนวโน้มที่สูงขึ้นและมีมูลค่าสูงสุดถึง 14,186.19 ล้านบาท ในปี 2554 ซึ่งเป็นมูลค่ากว่า 11,775.15 ล้านบาท ในปี 2555 นอกจากนี้มูลค่าการส่งออกผลไม้ไปยังประเทศเวียดนามและอินโดนีเซียก็มีแนวโน้มที่สูงขึ้นเช่นกัน สังเกตได้ตั้งแต่ปี 2553 จนถึง 2555 ที่มูลค่าการส่งออกมีอัตราเพิ่มขึ้นอย่างต่อเนื่อง แม้การส่งออกผลไม้ไปสปป.ลาว มีทิศทางที่ดีขึ้นจากอดีต แต่ในปี 2555 มีมูลค่าการส่งออกลดลงเหลือ 85.35 ล้านบาท ส่วนสหภาพเมียนมาร์มีมูลค่าการส่งออกอยู่ในกรอบ 218 ล้านบาท ถึง 400 ล้านบาท ถึงแม้มูลค่าการส่งออกไปยังสองตลาดนี้อาจจะยังไม่แน่นอน แต่ถือได้ว่าเป็นตลาดที่มีศักยภาพ และมีแนวโน้มว่ามูลค่าการส่งออกไปยังตลาดสปป.ลาวและสหภาพเมียนมาร์จะมีโอกาสเพิ่มขึ้นอย่างมากในอนาคต

และจากสถิติของการนำเข้า-ส่งออกผลไม้ของไทยไปยังประเทศจีน และสถิติการนำเข้า-ส่งออกผลไม้ของประเทศจีนไปยังตลาดต่างประเทศ ประเทศจีนเปรียบเสมือนคู่ค้าและคู่แข่งรายใหญ่ที่สำคัญรายหนึ่งในด้านการนำเข้า-ส่งออกผลไม้สดของประเทศไทยในปัจจุบัน จึงทำให้เกิดประเด็นที่น่าสนใจว่าผู้นำตลาดอย่างประเทศจีน ที่ได้ชื่อว่าเป็นตลาดยักษ์ใหญ่จะสามารถตีตลาดการนำเข้า-ส่งออกของประเทศไทยได้หรือไม่และอย่างไร ซึ่งหากพิจารณาจากสถิติปริมาณและมูลค่าการนำเข้าผลไม้สดและทำให้แห้ง หมวด 08 ของไทย กับกลุ่มประเทศอาเซียนและจีนในช่วงปี 2550 – 2555 (ตารางที่ 4.2) พบว่าในปี 2555 ประเทศไทยนำเข้าผลไม้จากประเทศจีนเป็นอันดับที่ 1 โดยมีปริมาณการนำเข้าเท่ากับ 383.01 พันตัน และมีมูลค่าการนำเข้า 11,377.60 ล้านบาท เมื่อเทียบกับปี 2554 จะพบว่ามูลค่าการนำเข้าเพิ่มขึ้นร้อยละ 35.84 และในขณะเดียวกันมีปริมาณนำเข้าเพิ่มขึ้น คิดเป็นร้อยละ 31.37 รองลงมา ได้แก่ ประเทศเวียดนาม ในปี 2555 มีมูลค่าการนำเข้าเท่ากับ 1,509.97 ล้านบาท มีปริมาณการนำเข้าเท่ากับ 24.37 พันตัน และเมื่อเทียบกับปี 2554 จะพบว่ามูลค่าการนำเข้าเพิ่มขึ้นร้อยละ 19.71 และมีปริมาณการนำเข้าเพิ่มขึ้นร้อยละ 9.5 สำหรับทั้งประเทศจีนและประเทศเวียดนามนั้น ไทยมีปริมาณและมูลค่าการนำเข้าจากทั้ง 2 ประเทศนี้สูงขึ้นทุกปีอย่างต่อเนื่อง ทางด้านการนำเข้าผลไม้ของประเทศอินโดนีเซียและสปป.ลาวจากประเทศไทยนั้นมีแนวโน้มในระดับที่ดี ส่วนสหภาพเมียนมาร์นั้นมีอัตราการนำเข้าผลไม้จากประเทศไทยที่ลดลงเมื่อเทียบกับในอดีตที่ผ่านมา

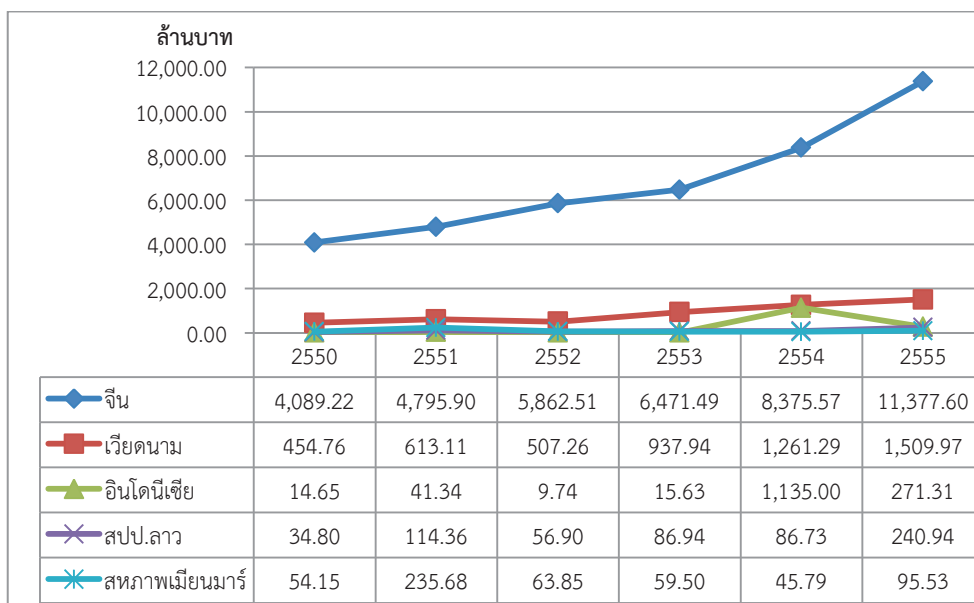
ตารางที่ 4.2 ปริมาณและมูลค่าการนำเข้าผลไม้สดและทำให้แห้ง หมวด 08 ของไทย กับกลุ่มประเทศอาเซียนและจีน ปี 2550 – 2555 (ปริมาณ : พันตัน, มูลค่า : ล้านบาท)

ประเทศ		2550	2551	2552	2553	2554	2555
จีน	ปริมาณ	166.04	189.11	254.46	248.06	291.53	383.01
	มูลค่า	4,089.22	4,795.90	5,862.51	6,471.49	8,375.57	11,377.60
เวียดนาม	ปริมาณ	16.42	17.54	13.16	18.97	22.26	24.37
	มูลค่า	454.76	613.11	507.26	937.94	1,261.29	1,509.97
อินโดนีเซีย	ปริมาณ	0.07	0.90	0.37	3.09	113.81	28.51
	มูลค่า	14.65	41.34	9.74	15.63	1,135.00	271.31
สปป.ลาว	ปริมาณ	8.62	24.26	12.29	17.03	13.59	20.16
	มูลค่า	34.80	114.36	56.90	86.94	86.73	240.94
สหภาพเมียนมาร์	ปริมาณ	2.18	4.10	4.67	3.86	3.32	2.75
	มูลค่า	54.15	235.68	63.85	59.50	45.79	95.53
ฟิลิปปินส์	ปริมาณ	0.44	0.38	0.64	0.81	0.82	0.55
	มูลค่า	56.03	49.69	20.51	27.10	55.92	41.40
มาเลเซีย	ปริมาณ	0.75	0.32	0.22	0.07	0.54	0.52
	มูลค่า	22.21	15.36	8.80	4.23	35.44	30.65
กัมพูชา	ปริมาณ	0.04	0.40	0.34	0.50	1.46	3.78
	มูลค่า	0.15	1.30	1.18	23.95	13.05	11.30
สิงคโปร์	ปริมาณ	0.00	0.07	0.05	0.02	0.04	0.01
	มูลค่า	0.01	10.40	0.92	1.36	0.82	1.19

คำนวณจากฐานสกุลเงิน ดอลลาร์สหรัฐ โดย 1 ดอลลาร์ = 31 บาท (ค่าเฉลี่ยปี 2555)

ที่มา รวบรวมโดย ผู้วิจัย โดยใช้อ้างอิงข้อมูลจาก Global Trade Atlas – กรมศุลกากร, 2556

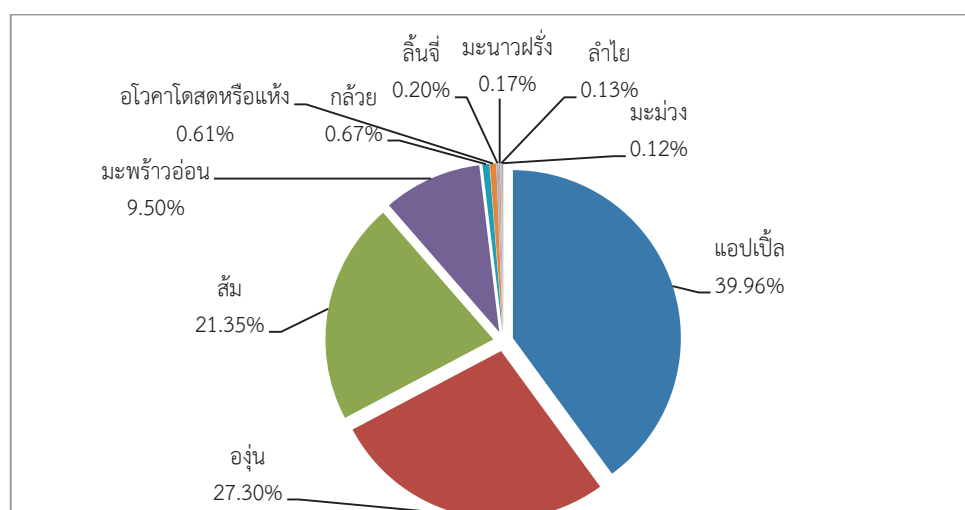
ถ้าหากพิจารณาถึงแนวโน้มการนำเข้า เพื่อให้ภาพที่ชัดเจนยิ่งขึ้น พบว่าการนำเข้าผลไม้สดและทำให้แห้งรหัสศุลกากร 08 ของประเทศไทยมีมูลค่านำเข้าจากประเทศจีนเพิ่มมากขึ้นทุกปี โดยในปี 2550 ประเทศไทยมีการนำเข้าทั้งสิ้น 4,089.22 ล้านบาท แต่ในปี 2555 นั้น มีมูลค่าถึง 11,377.60 ล้านบาท เพิ่มขึ้นคิดเป็นร้อยละ 178.23 เช่นเดียวกับการนำเข้าผลไม้สดและทำให้แห้ง รหัสศุลกากร 08 จากเวียดนามที่มีมูลค่าเพิ่มขึ้นทุกปี โดยในปี 2550 ประเทศไทยมีมูลค่าการนำเข้าจากเวียดนาม 454.76 ล้านบาท ในปี 2555 มีมูลค่า 1,509.97 ล้านบาท ซึ่งอัตราที่เพิ่มขึ้นคิดเป็นร้อยละ 232.04 ส่วนประเทศอินโดนีเซีย สหภาพเมียนมาร์ และ สปป.ลาวนั้นไทยมีมูลค่าการนำเข้าจากทั้ง 3 ประเทศไม่คงที่ เนื่องมาจากความต้องการ สภาพภูมิอากาศ จำนวนการผลิตและผลผลิตที่ไม่แน่นอนในทั้ง 3 ประเทศ ซึ่งแนวโน้มในการนำเข้านั้นจะมีความแปรผันมาก เช่น การนำเข้าจากอินโดนีเซียในปี 2553 มีการนำเข้า 15.63 ล้านบาท แต่ในปี 2554 มีมูลค่านำเข้าเพิ่มขึ้นสูงถึง 1,135 ล้านบาท และในปี 2555 กลับมีมูลค่าลดลงไป เหลือ 271.31 ล้านบาท ส่วนสหภาพเมียนมาร์และสปป.ลาวก็มีสภาพแนวโน้มที่ใกล้เคียงกัน โดยมีแนวโน้มเพิ่มขึ้นเล็กน้อย ดังรูปที่ 4.2

คำนวณจากฐานสกุลเงิน ดอลลาร์สหรัฐ โดย 1 ดอลลาร์ = 31 บาท (ค่าเฉลี่ยปี 2555)
ที่มา คำนวณโดย ผู้วิจัย โดยใช้ฐานข้อมูลจาก Global Trade Atlas – กรมศุลกากร, 2556

รูปที่ 4.2 มูลค่าการนำเข้าผลไม้สดและทำให้แห้ง หมวด 08 ของไทยกับคู่ค้า 3 อันดับแรกในอาเซียน และ สหภาพเมียนมาร์ สปป.ลาว(มูลค่า : ล้านบาท)

สำหรับการนำเข้าผลไม้สดของประเทศไทยนั้น ส่วนใหญ่เป็นการนำเข้าผลไม้จากประเทศจีน เนื่องจากประเทศจีนมีสภาพภูมิอากาศที่เหมาะสมแก่การปลูกผลไม้ประเภทนี้และผลไม้จากประเทศจีนมีราคาถูก ทั้งนี้ผลไม้ที่มีมูลค่าการนำเข้ามากที่สุดจากประเทศจีน 3 อันดับแรก ได้แก่ แอปเปิ้ล คิดเป็นร้อยละ 39.96 รองลงมาคือ องุ่น คิดเป็นร้อยละ 27.30 และส้ม คิดเป็นร้อยละ 21.35 ของมูลค่าการนำเข้าผลไม้จากประเทศจีนใน 10 อันดับแรกของไทย ดังรูปที่ 4.3 (Global Trade Atlas, 2556)

คำนวณจากฐานสกุลเงิน ดอลลาร์สหรัฐ โดย 1 ดอลลาร์ = 31 บาท (ค่าเฉลี่ยปี 2555)
ที่มา คำนวณโดย ผู้วิจัย โดยใช้ฐานข้อมูลจาก Global Trade Atlas – กรมศุลกากร, 2556

รูปที่ 4.3 สัดส่วนมูลค่าการนำเข้าผลไม้ของไทยจากประเทศจีน 10 อันดับแรก ในปี 2555

4.2 สถานการณ์การผลิตและการตลาดของผลไม้ไทยในปัจจุบัน

เนื่องจากประเทศไทยเป็นประเทศที่สภาพภูมิอากาศที่เหมาะสมกับการปลูกผลไม้เขตร้อน โดยเฉพาะอย่างยิ่ง ผลไม้เมืองร้อน ซึ่งได้ผลผลิตที่มีคุณภาพเป็นที่ยอมรับของสากล ปัจจุบันประเทศไทยถือเป็นประเทศผู้ส่งออกผลไม้รายใหญ่ที่มีศักยภาพหลายประเภท อาทิ ลำไย สับปะรด ทูเรียน มังคุด มะม่วง และ มะขาม ไปยังหลายประเทศในโลก ซึ่งประเทศคู่ค้าที่สำคัญของไทยในการส่งออกผลไม้ ได้แก่ จีน ฮองกง อินโดนีเซีย เป็นต้น (Global Trade Atlas, 2556)

ตารางที่ 4.3 ปริมาณและมูลค่าการส่งออกผลไม้สดที่มีศักยภาพของไทยในปี 2552-2555

รายการสินค้า	2552		2553		2554		2555	
	ปริมาณ (พันตัน)	มูลค่า (ล้านบาท)	ปริมาณ (พันตัน)	มูลค่า (ล้านบาท)	ปริมาณ (พันตัน)	มูลค่า (ล้านบาท)	ปริมาณ (พันตัน)	มูลค่า (ล้านบาท)
ลำไย	239.83	3,296.96	216,394.86	3,441.05	382,013.06	6,309.56	455,663.39	8,428.68
ทูเรียน	256.17	3,715.65	207,500.97	3,590.29	271,948.35	4,778.79	351,124.04	6,171.04
มังคุด	117.69	1,678.53	119,262.67	1,859.68	111,451.37	2,094.97	148,844.46	2,861.62
มะม่วง	23.84	31.32	22,369.08	87.28	37,500.74	13.78	44,449.73	36.81
ลิ้นจี่	16.81	18.37	6,495.64	105.35	3,749.77	67.06	11,641.95	27.20
เงาะ	5.35	3.18	7,822.30	10.11	12,026.66	27.48	11,241.82	64.50
มะขาม	3.54	8.92	2,738.76	3.47	1,383.13	46.38	4,575.27	158.77
ส้มโอ	11.15	5.10	12,149.13	26.76	13,303.09	40.44	13,367.73	36.18
ขนุน	8.62	4.19	12,283.29	3.89	16,548.23	7.10	18,200.86	121.05
แอปเปิ้ล	1.21	1.35	1,434.67	35.98	1,059.66	6.12	3,179.52	88.64
ฝรั่ง	2.00	8.58	2,426.04	6.04	3,043.21	8.46	2,896.46	49.63
สับปะรด	2.74	8.14	2,149.62	7.22	1,871.21	9.07	3,001.54	8.21
กลางสาต	0.01	0.01	163.06	2.20	308.93	3.79	485.15	2.93
องุ่น	0.18	3.00	177.16	4.02	79.06	2.23	159.53	7.45
มะเดื่อ	0.03	2.51	25.15	2.24	4.40	0.72	56.00	6.64
อินทผลัม	0.52	0.94	1,090.18	2.19	1,243.11	3.81	920.11	4.94
ส้ม	0.41	13.79	299.48	6.13	393.85	30.55	123.50	4.45
แตงโม	0.29	4.58	186.63	3.13	117.27	2.61	106.54	3.02
สตอเบอรี่	0.14	4.04	88.67	2.48	48.05	1.40	65.28	2.41

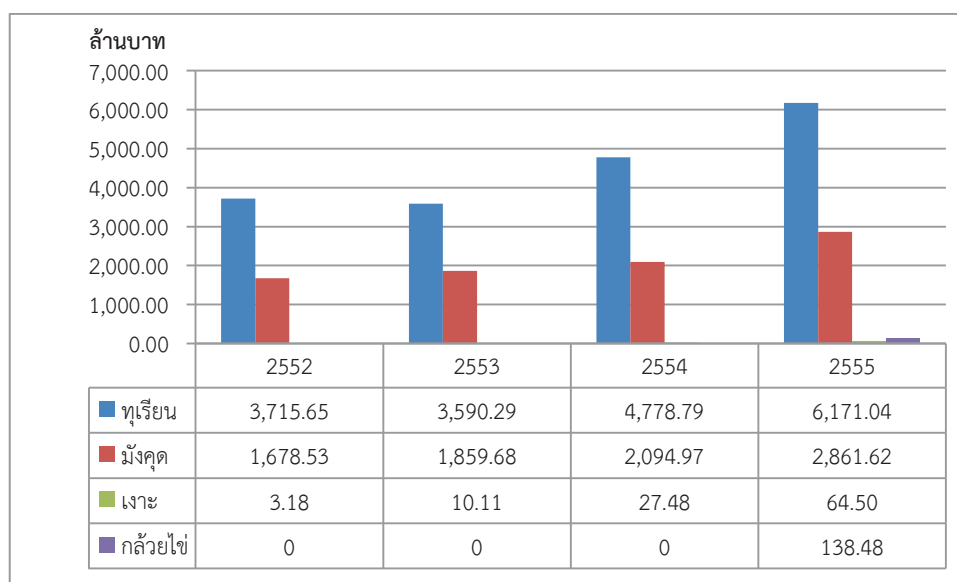
คำนวณจากฐานสกุลเงิน ดอลลาร์สหรัฐฯ โดย 1 ดอลลาร์ = 31 บาท (ค่าเฉลี่ยปี 2555)

ที่มา รวบรวมโดย ผู้วิจัย โดยฐานข้อมูลจาก Global Trade Atlas – กรมศุลกากร, 2556

ซึ่งถ้าหากพิจารณาตามตารางที่ 4.3 พบว่า ในปี 2555 ผลไม้ที่มีปริมาณการส่งออกมากที่สุดคือ ลำไย มีปริมาณการส่งออก 455,663.39 พันตัน คิดเป็นมูลค่าการส่งออกถึง 8,428.68 ล้านบาท ซึ่งมีมูลค่าการส่งออกเพิ่มจากปี 2554 ที่มีปริมาณ 382,013.06 พันตัน คิดเป็นร้อยละ 33.58

ส่วนทุเรียน มีปริมาณการส่งออก 351,124.04 พันตัน และมีมูลค่าการส่งออก 6,171.04 ล้านบาท มีมูลค่าเพิ่มขึ้นจากปี 2554 ร้อยละ 29.13 นอกจากนี้ มังคุด มีปริมาณการส่งออก 148,844.46 พันตัน และมูลค่า 2,861.62 ล้านบาท คิดเป็นปริมาณที่เพิ่มขึ้นจากปี 2554 ร้อยละ 36.59 และด้านการส่งออกเงาะในปี 2555 มีมูลค่าเท่ากับ 64.50 ล้านบาท ปริมาณการส่งออกเท่ากับ 11,241.82 พันตัน

อย่างไรก็ตามด้านการส่งออกของกล้วยไข่ ไม่มีข้อมูลที่ชัดเจนตั้งแต่ปี 2552-2554 แต่ในปี 2555 มีมูลค่าการส่งออกเท่ากับ 138.48 ล้านบาท ทั้งนี้เมื่อนำข้อมูลทั้งหมดมาปรับแสดงให้เห็นถึงแนวโน้มการส่งออกผลไม้ทั้ง 4 ชนิดตั้งแต่ปี 2552-2555 จะออกมาในรูปแบบของแผนภูมิดังนี้ (รูปที่ 4.4)

คำนวณจากฐานสกุลเงิน ดอลลาร์สหรัฐฯ โดย 1 ดอลลาร์ = 31 บาท (ค่าเฉลี่ยปี 2555)

ที่มา คำนวณโดย ผู้วิจัย โดยใช้ฐานข้อมูลจาก Global Trade Atlas – กรมศุลกากร, 2556

รูปที่ 4.4 มูลค่าการส่งออก ทุเรียน เงาะ มังคุด และกล้วย ในปี 2552-2555 (มูลค่า : ล้านบาท)

ถึงแม้ประเทศไทยจะเป็นประเทศผู้ส่งออกผลไม้สดที่สำคัญของโลก แต่ยังคงมีการนำเข้าผลไม้หลายชนิดจากประเทศต่างๆ เช่นกัน ซึ่งเป็นการนำเข้าเพื่อบริโภคภายในประเทศและเพื่อส่งต่อไปยังตลาดต่างประเทศอีกด้วย ตลาดหลักในการนำเข้าผลไม้สู่ประเทศไทยในปัจจุบัน ได้แก่ ประเทศจีน สหรัฐอเมริกา เวียดนาม นิวซีแลนด์ เป็นต้น ผลไม้ส่วนใหญ่ที่นำเข้าจะเป็นผลไม้ที่ปลูกได้ไม่ดีในประเทศไทย เช่น ผลไม้เมืองหนาว สำหรับผลไม้สำคัญที่มีมูลค่าในการนำเข้าสูง ได้แก่ ส้มชนิดต่างๆ มีมูลค่าการนำเข้ามากถึง 3,468.57 ล้านบาท โดยมีปริมาณในการนำเข้า 129,821 ตัน ทั้งนี้แนวโน้มการนำเข้าส้มจากต่างประเทศมีทิศทางที่เพิ่มขึ้นจากปีที่ผ่านมา นอกจากนี้ยังมีผลไม้อื่นๆ เช่น องุ่น ส้มเขียวหวาน กีวี สตอเบอร์รี่ เชอร์รี่ พรุณ ฯลฯ ที่มีมูลค่านำเข้าจากต่างประเทศสูงเช่นกัน และมียังมีโอกาสนำเข้าเพิ่มขึ้นในอนาคต

ตารางที่ 4.4 แสดงปริมาณมูลค่าการนำเข้าผลไม้สดที่มีศักยภาพ ของไทยในปี 2552-2555

รายการสินค้า	2552		2553		2554		2555	
	ปริมาณ (ตัน)	มูลค่า (ล้านบาท)	ปริมาณ (ตัน)	มูลค่า (ล้านบาท)	ปริมาณ (ตัน)	มูลค่า (ล้านบาท)	ปริมาณ (ตัน)	มูลค่า (ล้านบาท)
ส้ม	30,805	619.76	27,671	700.61	71,274	1,876.99	129,821	3,468.57
องุ่น	42,607	1,771.38	41,508	1,646.47	57,898	2,205.28	80,646	3,257.17
ส้มเขียวหวาน	7,841	153.75	3,126	53.39	2,430	49.85	15,019	348.64
กีวีฟรุต	1,012	64.98	1,398	91.32	1,710	119.55	2,028	148.03
สตอเบอรี่	421	69.54	571	99.69	697	108.19	762	122.20
อโวคาโด	664	71.62	540	72.02	440	64.95	530	88.92
แตง อื่นๆ	3,022	66.47	3,029	91.24	2,925	72.72	2,277	60.28
เชอร์รี่	22	1.47	124	7.82	352	21.66	415	56.43
แคนตาลูป	404	8.15	1,073	18.67	1,118	25.38	1,655	41.41
พ룬	455	25.25	645	35.81	328	38.17	283	31.64
อินทผลัม	178	11.60	231	16.37	212	13.74	352	29.66
มะนาวฝรั่ง	212	3.12	427	11.68	512	17.68	710	25.41
มะเดื่อ	86	7.57	48	5.65	37	4.54	128	14.65
แครนเบอร์รี่	328	10.96	14	4.02	14	5.04	55	13.62
มะม่วง	235	3.34	64	7.93	1,285	21.06	3,599	11.25

คำนวณจากฐานสกุลเงิน ดอลลาร์สหรัฐฯ โดย 1 ดอลลาร์ = 31 บาท (ค่าเฉลี่ยปี 2555)

ที่มา รวบรวมโดย ผู้วิจัย โดยใช้ฐานข้อมูลจาก Global Trade Atlas – กรมศุลกากร, 2556

หากมองในภาพรวมในตลาดโลก ทิศทางการบริโภคสินค้าเกษตรจากประเทศไทยนั้นเป็นไปในทิศทางที่ดีขึ้น ทั้งข้าว น้ำตาล น้ำมันพืช เนื้อสัตว์ ผลไม้ รวมถึงยางพารา ทั้งนี้ผลผลิตสินค้าเกษตรต่างๆก็มีทิศทางที่เพิ่มขึ้นเช่นกัน ถ้าหากเทียบข้อมูลสถิติที่แสดงในด้านการนำเข้าและการส่งออกผลไม้ พบว่า การส่งออกผลไม้ของประเทศไทยมีมูลค่าและปริมาณที่ค่อนข้างสูง แต่มูลค่าและปริมาณการนำเข้าผลไม้จากประเทศอื่นๆยังคงต่ำ ซึ่งถือได้ว่าประเทศไทยมีความได้เปรียบในด้านพื้นที่การผลิต ทำให้ไม่จำเป็นต้องนำเข้าผลไม้จากต่างประเทศในปริมาณที่มากจนเกินไป จึงเป็นโอกาสดีของเกษตรกรและผู้ประกอบการไทยที่จะขยายตลาดและสร้างโอกาสในการเพิ่มรายได้ให้ประเทศไทย ซึ่งสอดคล้องกับแนวโน้มการผลิตและการบริโภคสินค้าเกษตรและอาหารที่สำคัญจากประเทศไทยของโลก ดังตารางที่ 4.5

ตารางที่ 4.5 แนวโน้มการผลิตและการบริโภคสินค้าเกษตรและอาหารที่สำคัญจากประเทศไทยของโลกปี 2546-2557

รายการ	บริโภค(ต่อปี)	ผลผลิต	ประเทศนำเข้าเพิ่ม
ข้าว	เพิ่ม 1.0 %	จาก 408 เป็น 466 ล้านตัน เพิ่ม 1.3 % ต่อปี	แอฟริกา เอเชีย อเมริกากลาง แคริบเบียน
น้ำตาล	เพิ่ม 1.8 %	จาก 148 เป็น 178 ล้านตัน เพิ่ม 1.9 % ต่อปี	อินเดีย จีน ญี่ปุ่น อินโดนีเซีย
น้ำมันพืช	เพิ่ม 2.8 %	จาก 86 เป็น 110 ล้านตัน เพิ่ม 2.7 % ต่อปี	เอเชีย
เนื้อสัตว์ปีก	เพิ่ม 2.17 %	จาก 73 เป็น 90 ล้านตัน เพิ่ม 2.2 % ต่อปี	ยุโรป ญี่ปุ่น
เนื้อโค	เพิ่ม 1.6 %	จาก 62 เป็น 73 ล้านตัน เพิ่ม 1.6 % ต่อปี	ญี่ปุ่น เกาหลี ไต้หวัน อินโดนีเซีย
ผลไม้และผัก	เพิ่มขึ้น	เพิ่มขึ้น	เอเชีย ยุโรป
ยางพารา	เพิ่มขึ้น	เพิ่มขึ้น	จีน ญี่ปุ่น ยุโรป

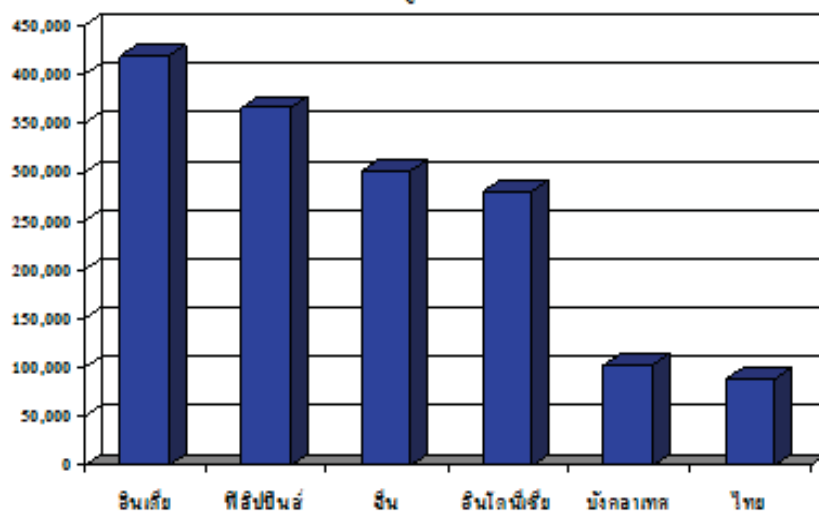
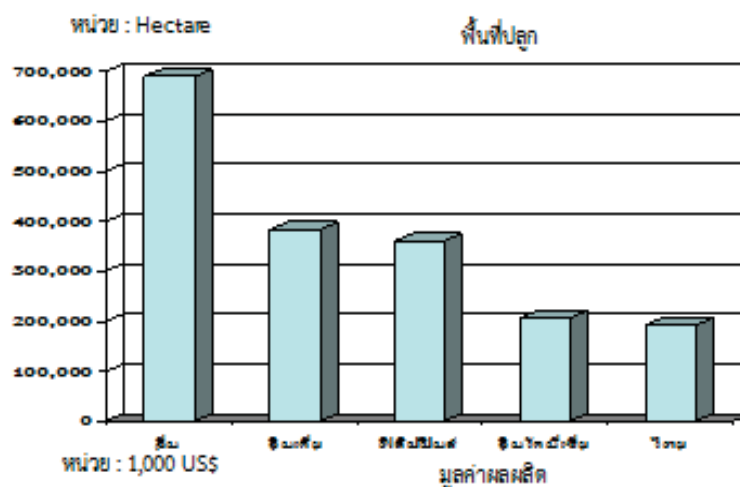
ที่มา สำนักงานเศรษฐกิจการเกษตร, 2555

แนวโน้มการค้าของผลไม้สดและผักสดของไทย โดยเฉพาะผลไม้สดนั้นมีแนวโน้มการค้าที่ดีขึ้นอย่างต่อเนื่อง ซึ่งถือว่าเป็นผลดีของประเทศไทย อย่างไรก็ตาม ในปัจจุบันอุตสาหกรรมผลไม้สดของไทยต้องเผชิญกับการแข่งขันทางการค้ากับประเทศผู้ส่งออกผลไม้ในเวทีระดับโลก ซึ่งเพิ่มสูงขึ้นอย่างต่อเนื่อง โดยเฉพาะอย่างยิ่งกับการก้าวเข้าสู่การเป็นประเทศสมาชิกที่มีระบบการเปิดเสรีทางการค้าของไทยในอนาคตอันใกล้

จากข้อมูลแสดงพื้นที่การผลิตและมูลค่าผลไม้เมืองร้อนของโลก พบว่าปัจจุบันประเทศไทยเป็นผู้ผลิตและเป็นผู้ส่งออกรายใหญ่ของโลก โดยในปี 2555 ประเทศไทยมีพื้นที่เพาะปลูกมากเป็นอันดับที่ 5 และมีมูลค่าผลผลิตสูงเป็นอันดับที่ 6 ของโลก (รูปที่ 4.5) และ เป็นผู้ส่งออกรายใหญ่เป็นอันดับที่ 2 ของโลก รองจากประเทศจีน ดังรูปที่ 4.6

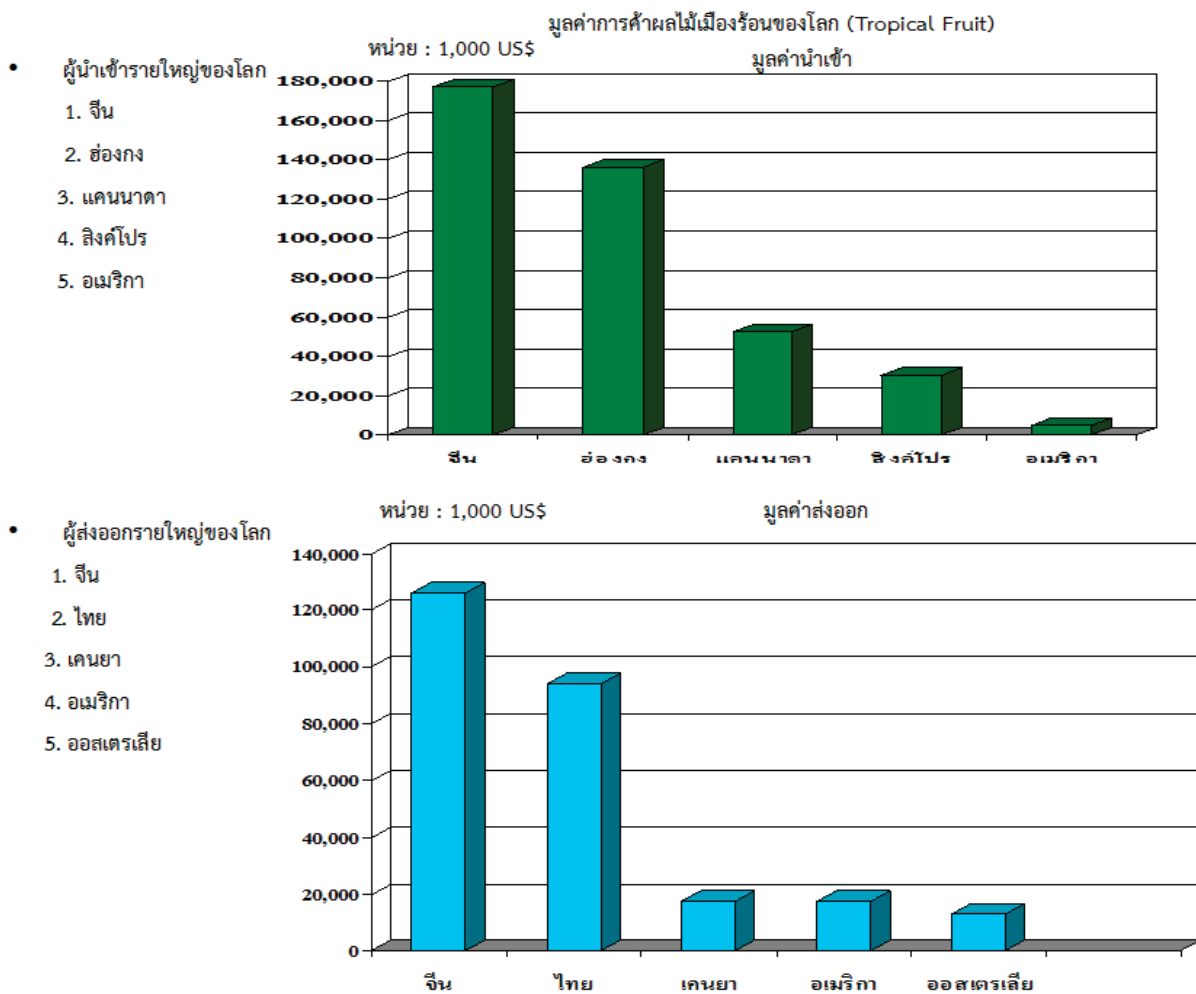
การผลิตผลไม้เมืองร้อนของโลก (Tropical Fruit)

- พื้นที่ปลูกรายใหญ่ของโลก
 1. จีน
 2. อินเดีย
 - 3.ฟิลิปปินส์
 4. อินโดนีเซีย
 5. ไทย
- มูลค่าผลผลิตรายใหญ่ของโลก
 1. อินเดีย
 2. ฟิลิปปินส์
 3. จีน
 4. อินโดนีเซีย
 5. บังกลาเทศ
 6. ไทย

ที่มา สำนักวิจัยเศรษฐกิจการเกษตร, 2555

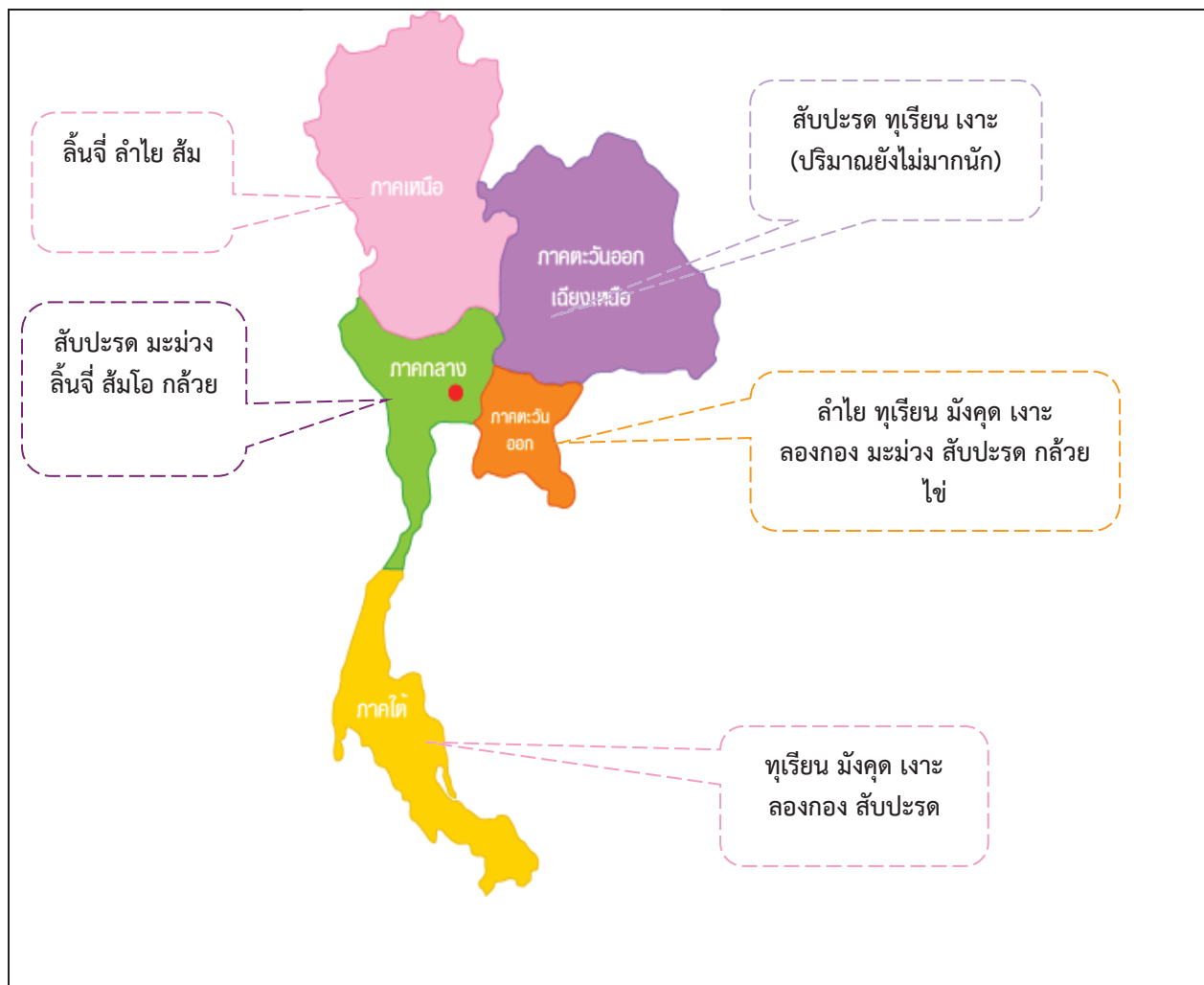
รูปที่ 4.5 พื้นที่เพาะปลูกและมูลค่าการผลิตผลไม้เมืองร้อนของโลก

ที่มา สำนักวิจัยเศรษฐกิจการเกษตร, 2555

รูปที่ 4.6 มูลค่าการค้าผลไม้เมืองร้อนของโลก

จากสถิติข้างต้นพบว่า แม้พื้นที่การผลิตในประเทศไทยจะอยู่ในอันดับ 5 ของโลก แต่ประเทศไทยมีมูลค่าการส่งออกเป็นอันดับ 2 ของโลก ซึ่งแสดงให้เห็นถึงประสิทธิภาพในการเพาะปลูกผลไม้เมืองร้อนของไทย ดังรูปที่ 4.7 ที่แสดงพื้นที่การปลูกผลไม้เมืองร้อนที่สำคัญของประเทศไทย โดยจะแบ่งตามภูมิภาคของไทยไว้อย่างชัดเจน ได้แก่ ภาคเหนือเป็นแหล่งผลิตที่สำคัญของ ลิ้นจี่ ส้ม และลำไย ภาคกลางเป็นแหล่งผลิตที่สำคัญของสับปะรด มะม่วง และ ลิ้นจี่ ด้านภาคตะวันออกเฉียงเหนือมีพื้นที่การผลิต สับปะรด ทุเรียน เงาะ และภาคตะวันออกจะเป็นแหล่งผลิตที่สำคัญของ ลำไย ทุเรียน มังคุด เงาะ ลองกอง มะม่วง สับปะรด และภาคใต้เป็นแหล่งปลูก ทุเรียน มังคุด และเงาะ (สำนักงานการเศรษฐกิจการเกษตร, 2555)

ที่มา รวบรวมโดยผู้วิจัย โดยใช้ฐานข้อมูลจาก สำนักงานการเศรษฐกิจการเกษตร, 2555

รูปที่ 4.7 แหล่งผลิตผลไม้เศรษฐกิจที่สำคัญของไทย

หากพิจารณาตามรูปที่ 4.7 จะพบว่าแหล่งเพาะปลูกผลไม้เมืองร้อนของประเทศไทยนั้นกระจายไปทั่วทั้งประเทศ โดยเฉพาะภาคตะวันออก ที่นับว่าเป็นแหล่งผลไม้เมืองร้อนที่มีการปลูกผลไม้ที่หลากหลายชนิด ซึ่งการศึกษารังนี้ ผู้วิจัยได้คัดเลือกผลไม้การศึกษา 4 ชนิด โดยใช้หลักเกณฑ์ผลไม้ที่เป็นผลไม้เศรษฐกิจตามที่กล่าวไว้ข้างต้น ได้แก่ ทุเรียน มังคุด เงาะ และ กล้วยไข่ ซึ่งในส่วนถัดไปจะอธิบายถึงสถานการณ์การผลิตและการตลาดผลไม้ที่สำคัญ โดยแบ่งออกเป็น 4 หัวข้อหลัก ดังนี้

- สถานการณ์การผลิตและการตลาดทุเรียนของไทย
- สถานการณ์การผลิตและการตลาดมังคุดของไทย
- สถานการณ์การผลิตและการตลาดเงาะของไทย
- สถานการณ์การผลิตและการตลาดกล้วยไข่ของไทย

4.2.1 สถานการณ์การผลิตและการตลาดทุเรียนของไทย

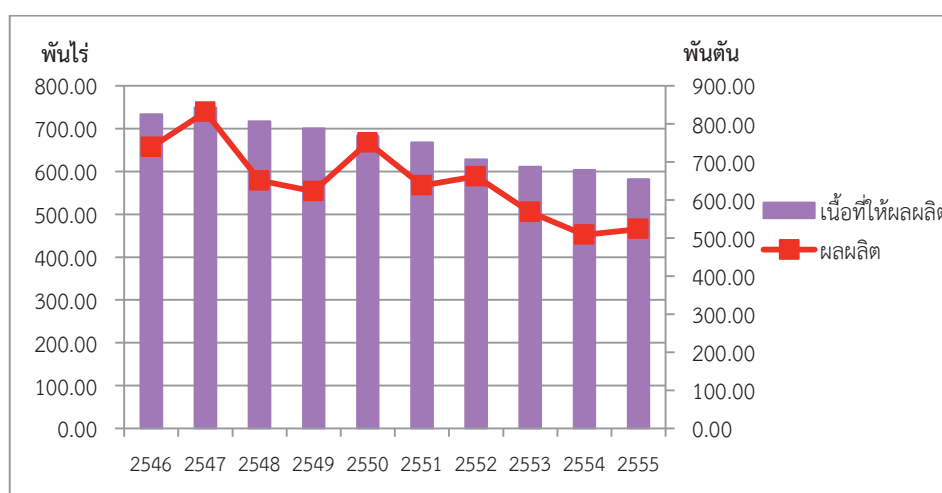
ทุเรียน เป็นไม้ผลยืนต้นขนาดใหญ่ เจริญเติบโตและให้ผลผลิตได้ดีในเขตที่มีสภาพอากาศร้อนชื้น โดยส่วนใหญ่ผู้บริโภคจะนิยมรับประทานพันธุ์ ชะนี หมอนทอง ก้านยาว และพันธุ์กระดุม มีรสชาติหวานกลมกล่อม แต่มีกลิ่นที่แรง จึงถูกเรียกว่าเป็นราชาแห่งผลไม้ (กรมส่งเสริมการเกษตร, 2556)

จากการศึกษา พบว่าสถานการณ์การผลิตทุเรียนของประเทศไทยมีแนวโน้มลดลง โดยศึกษาจากข้อมูลการผลิตทุเรียนของประเทศไทย ในปี 2546 พบว่าเนื้อที่ให้ผลผลิต 733.69 พันไร่ โดยมีผลผลิตเท่ากับ 738.80 พันตัน ซึ่งมีผลผลิตต่อไร่เฉลี่ย 1,007 กิโลกรัม ในขณะที่ ปี 2555 สถานการณ์การผลิตของทุเรียนไทยได้ลดลง โดยมีเนื้อที่ให้ผลผลิตเท่ากับ 581.55 พันไร่ และมีผลผลิตเท่ากับ 523.66 พันตัน ซึ่งมีผลผลิตเฉลี่ยต่อไร่เท่ากับ 900 กิโลกรัม ซึ่งจะเห็นได้ว่าในช่วงระยะเวลา 10 ปี ตั้งแต่ ปี 2546 – ปี 2555 สถานการณ์การผลิตทุเรียนของประเทศไทยได้มีแนวโน้มลดลง ดังตารางที่ 4.6 และรูปที่ 4.8

ตารางที่ 4.6 การผลิตทุเรียนของประเทศไทย เนื้อที่ให้ผลผลิต และ ผลผลิตต่อไร่ ปี พ.ศ. 2546 – 2555

	2546	2547	2548	2549	2550	2551	2552	2553	2554	2555
เนื้อที่ให้ผลผลิต (พันไร่)	733.69	748.82	716.81	700.36	683.04	667.44	628.24	611.21	603.34	581.55
ผลผลิต (พันตัน)	738.80	831.18	650.96	622.93	750.68	637.79	661.67	568.07	508.60	523.66
ผลผลิตต่อไร่ (กก.)	1,007	1,110	908	889	1,099	956	1,053	929	843	900

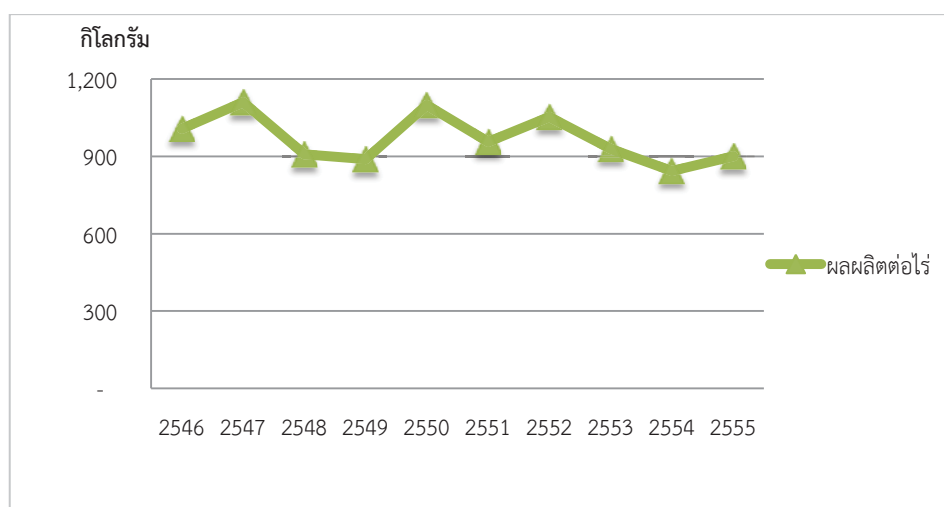
ที่มา รวบรวมโดยผู้วิจัย โดยใช้ฐานข้อมูลจาก สำนักงานเศรษฐกิจการเกษตร, 2556

ที่มา จำนวนโดยผู้วิจัย โดยใช้ฐานข้อมูลจาก สำนักงานเศรษฐกิจการเกษตร, 2555

รูปที่ 4.8 เนื้อที่ให้ผลผลิต (พันไร่) และผลผลิต (พันตัน) ของปี 2546 – 2555

โดยจำนวนของผลผลิตเฉลี่ยของทุเรียนต่อไร่ทั่วประเทศ ในปี 2555 ได้ผลผลิตเฉลี่ยรวมทั้งหมด 900 กิโลกรัมต่อไร่ เพิ่มขึ้นจากปี 2554 จำนวน 57 กิโลกรัมต่อไร่ หรือคิดเป็นร้อยละ 6.76 แต่มีแนวโน้มลดลงเมื่อเทียบกับปริมาณผลผลิตเฉลี่ยต่อไร่ในปี 2546-2552 (รูปที่ 4.9) (สำนักงานเศรษฐกิจการเกษตร, 2555)

ที่มา: คำนวณโดยผู้วิจัย โดยใช้ฐานข้อมูลจาก สำนักงานเศรษฐกิจการเกษตร, 2555

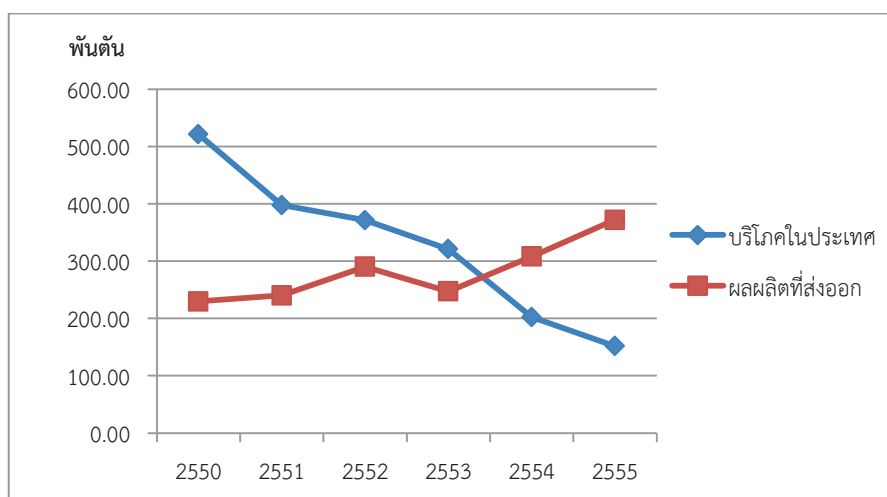
รูปที่ 4.9 แสดงผลผลิตทุเรียนต่อไร่ (กิโลกรัม) ปี 2546 – 2555

จากข้อมูลผลผลิตข้างต้นพบว่า ผลผลิตทุเรียนในประเทศไทยตั้งแต่ปี 2550 มีแนวโน้มลดลงจาก 750.68 พันตัน เหลือเพียง 527.33 พันตัน ในปี 2555 ซึ่งผลผลิตสามารถจำแนกเป็น 2 กลุ่มหลัก คือ 1) ผลผลิตที่บริโภคภายในประเทศ และ 2) ผลผลิตเพื่อการส่งออก โดยผลผลิตที่บริโภคภายในประเทศมีอัตราการลดลงอย่างต่อเนื่อง จากปริมาณการบริโภคในประเทศ 521.21 พันตัน ในปี 2550 คิดเป็นสัดส่วนร้อยละ 69.43 ของผลผลิตทั้งประเทศ ส่วนในปี 2553 ปริมาณการบริโภคทุเรียนในไทยลดลงเหลือ 320.94 พันตัน ส่งผลให้ในปี 2555 ที่ผ่านมามีการบริโภคทุเรียนภายในประเทศลดลงเหลือเพียง 151.69 พันตัน ในทางตรงกันข้ามผลผลิตที่ส่งออกมีปริมาณที่เพิ่มขึ้นอย่างต่อเนื่อง จากผลผลิตที่ส่งออกไปยังต่างประเทศในปี 2550 มีปริมาณ 229.47 พันตัน คิดเป็นสัดส่วนร้อยละ 30.57 ของผลผลิตทั้งประเทศ ทั้งนี้ปริมาณการส่งออกทุเรียนได้มีอัตราการเพิ่มขึ้นเป็น 247.13 พันตัน ในปี 2553 และในปี 2555 ที่ผ่านมามีปริมาณการส่งออกที่เพิ่มขึ้นเป็น 371.97 พันตัน โดยมีสัดส่วนการส่งออกจากผลผลิตทั้งหมด คิดเป็นร้อยละ 70.54 (สำนักงานเศรษฐกิจการเกษตร, 2556) ดังตารางที่ 4.7 และรูปที่ 4.10

ตารางที่ 4.7 ปริมาณผลผลิตทุเรียนทั้งประเทศ ปริมาณการบริโภคทุเรียนในประเทศและปริมาณการส่งออกทุเรียน (ปริมาณ: พันตัน)

ปริมาณ/ปี	2550	2551	2552	2553	2554	2555
ผลผลิตทั้งประเทศ	750.68	637.79	661.67	568.07	509.38	527.33
บริโภคในประเทศ	521.21	397.53	371.47	320.94	202.20	151.69
	(69.43%)	(62.33%)	(56.14%)	(56.50%)	(39.70%)	(28.77%)
ผลผลิตที่ส่งออก	229.47	240.27	290.20	247.13	307.92	371.97
	(30.57%)	(37.67%)	(43.86%)	(43.50%)	(60.45%)	(70.54%)

ที่มา: รวบรวมโดยผู้วิจัย โดยใช้ฐานข้อมูลจาก สำนักงานเศรษฐกิจการเกษตร, 2555

ที่มา: คำนวณโดยผู้วิจัย โดยใช้ฐานข้อมูลจาก สำนักงานเศรษฐกิจการเกษตร, 2556

รูปที่ 4.10 ปริมาณทุเรียนที่ใช้ในประเทศและส่งออกต่างประเทศ

ทั้งนี้หากพิจารณาถึงตลาดต่างประเทศของทุเรียนไทย พบว่า จากปริมาณและมูลค่าการส่งออกทุเรียนของไทยกับ 20 ประเทศคู่ค้าสำคัญในปี 2555 จะเห็นได้ว่า ปริมาณและมูลค่าการส่งออกทุเรียนไทยไปยังตลาดต่างประเทศที่มีมูลค่าสูงสุด ได้แก่ ประเทศจีน มีปริมาณการส่งออกเท่ากับ 204,585.59 ตัน คิดเป็นมูลค่า 3,929.13 ล้านบาท อันดับที่ 2 คือ ประเทศฮ่องกง โดยมีปริมาณการส่งออกเท่ากับ 111,047.66 ตัน มีมูลค่าการส่งออกเท่ากับ 1,519 ล้านบาท และประเทศอินโดนีเซีย โดยมีปริมาณการส่งออกทุเรียนเท่ากับ 18,082.79 ตัน มีมูลค่าการส่งออกเท่ากับ 421.62 ล้านบาท สำหรับการส่งออกทุเรียนไทยไปตลาดสหภาพเมียนมาร์และสปป.ลาวนั้น อยู่ในอันดับที่ 10 และ 11 ตามลำดับ โดยมีมูลค่าการส่งออกไปยังตลาดสหภาพเมียนมาร์ 4.17 ล้านบาท และสปป.ลาว 4.45 ล้านบาท ตามตารางที่ 4.8 และ 4.9

ตารางที่ 4.8 ปริมาณและมูลค่าการส่งออกทุเรียนของไทยกับ 20 ประเทศคู่ค้าสำคัญ ปี 2555

ลำดับ	ประเทศ	ปริมาณ (ตัน)	มูลค่า (ล้านบาท)
1	จีน	204,585.59	3,929.13
2	ฮ่องกง	111,047.66	1,519.00
3	อินโดนีเซีย	18,082.79	421.62
4	ไต้หวัน	15,289.79	227.00
5	ญี่ปุ่น	388.60	15.98
6	สหรัฐอเมริกา	316.86	11.85
7	เวียดนาม	295.17	7.32
8	เกาหลีใต้	255.00	4.96
9	ฝรั่งเศส	247.60	4.46
10	สปป.ลาว	126.16	4.45
11	สหภาพเมียนมาร์	98.47	4.17
12	มาเลเซีย	92.67	3.43
13	บรูไน	79.74	3.30

ลำดับ	ประเทศ	ปริมาณ (ตัน)	มูลค่า (ล้านบาท)
14	กัมพูชา	69.64	3.28
15	นิวซีแลนด์	60.68	2.85
16	แคนาดา	28.37	2.65
17	ออสเตรเลีย	20.89	1.38
18	นอร์เวย์	10.91	0.83
19	ซาอุดีอาระเบีย	10.31	0.83
20	สหรัฐอเมริกา	7.13	0.73
รวม		351,114	6,169

คำนวณจากฐานสกุลเงิน ดอลลาร์สหรัฐ โดย 1 ดอลลาร์ = 31 บาท (ค่าเฉลี่ยปี 2555)

ที่มา รวบรวมโดย ผู้วิจัย โดยฐานข้อมูลจาก Global Trade Atlas – กรมศุลกากร, 2556

ตารางที่ 4.9 ปริมาณและมูลค่าการส่งออกทุเรียนของไทย กับกลุ่มประเทศอาเซียนและจีน ปี 2550 – 2555

ลำดับ	ประเทศคู่ค้า		2550	2551	2552	2553	2554	2555
1	จีน	ปริมาณ (ตัน)	75,182.41	93,888.86	123,891.63	124,784.24	142,617.52	204,585.59
		มูลค่า (ล้านบาท)	1,295.85	1,472.53	1,842.95	2,166.09	2,561.79	3,929.13
2	อินโดนีเซีย	ปริมาณ (ตัน)	20,911.60	24,071.04	27,819.83	21,897.29	26,305.38	18,082.79
		มูลค่า (ล้านบาท)	367.86	426.72	530.97	457.25	640.38	421.62
3	เวียดนาม	ปริมาณ (ตัน)	64.50	118.34	65.87	98.26	147.89	388.60
		มูลค่า (ล้านบาท)	0.66	1.05	0.70	1.50	2.02	7.32
4	สหภาพ เมียนมาร์	ปริมาณ (ตัน)	110.43	365.02	612.65	287.89	184.81	295.17
		มูลค่า (ล้านบาท)	1.09	3.20	10.13	11.97	5.43	4.17
5	สปป.ลาว	ปริมาณ (ตัน)	140.61	99.94	86.01	657.44	2,724.62	247.60
		มูลค่า (ล้านบาท)	1.36	1.80	1.25	7.47	30.34	4.45
6	มาเลเซีย	ปริมาณ (ตัน)	34.56	17.36	0.00	74.87	44.50	98.47
		มูลค่า (ล้านบาท)	0.80	0.59	0.00	1.28	1.61	3.43
7	บรูไน	ปริมาณ (ตัน)	160.32	474.20	471.65	363.06	166.95	79.74
		มูลค่า (ล้านบาท)	3.99	20.97	20.67	14.97	7.76	3.30
8	กัมพูชา	ปริมาณ (ตัน)	0.00	314.00	34.08	0.00	42.82	255.00
		มูลค่า (ล้านบาท)	0.00	3.98	0.32	0.00	0.62	3.28
9	สิงคโปร์	ปริมาณ (ตัน)	117.56	88.20	57.88	34.56	56.42	0.49
		มูลค่า (ล้านบาท)	2.56	2.31	0.99	1.11	2.06	0.01
10	ฟิลิปปินส์	ปริมาณ (ตัน)	0.00	0.14	0.00	0.00	0.00	0.00
		มูลค่า (ล้านบาท)	0.00	0.05	0.00	0.00	0.00	0.00

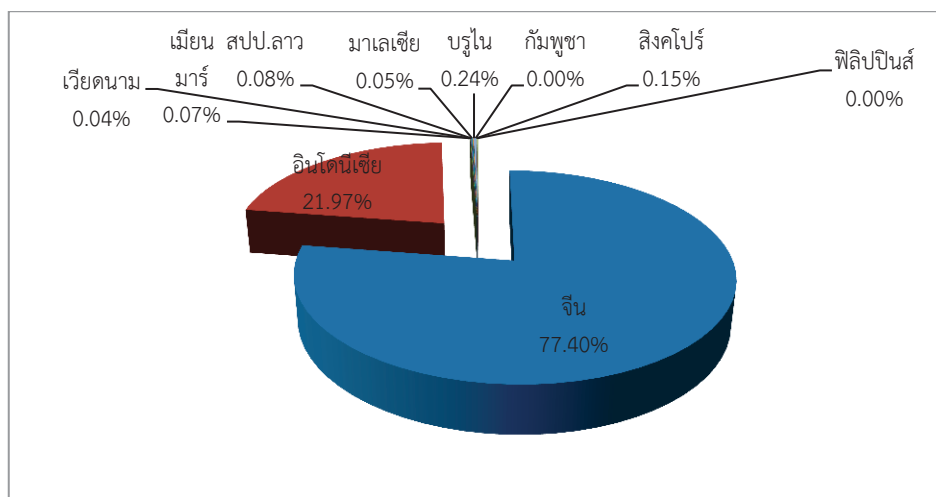
คำนวณจากฐานสกุลเงิน ดอลลาร์สหรัฐ โดย 1 ดอลลาร์ = 31 บาท (ค่าเฉลี่ยปี 2555)

ที่มา รวบรวมโดย ผู้วิจัย โดยฐานข้อมูลจาก Global Trade Atlas – กรมศุลกากร, 2556

โดยหากพิจารณาจากสถิติการส่งออกของปริมาณและมูลค่าการส่งออกทุเรียนของไทย กับกลุ่มประเทศอาเซียนและจีน ตั้งแต่ ปี 2550 – 2555 พบว่าประเทศไทยส่งออกผลไม้ไปยังประเทศจีนเป็นอันดับ 1 โดยในปี 2555 มีปริมาณการส่งออก

เท่ากับ 204,585.59 ตัน คิดเป็นมูลค่าการส่งออกทั้งหมด 3,929.13 ล้านบาท อันดับที่ 2 ได้แก่ ประเทศอินโดนีเซีย โดยในปี 2555 มีปริมาณการส่งออกเท่ากับ 18,082.79 ตัน มีมูลค่าการส่งออกเท่ากับ 421.62 ล้านบาท และประเทศเวียดนาม มีปริมาณการส่งออกทุเรียนเท่ากับ 388.60 ตัน มีมูลค่าการส่งออกทั้งหมด 7.32 ล้านบาท (ตารางที่ 4.9)

สำหรับการส่งออกทุเรียนไปยังสหภาพเมียนมาร์ ซึ่งอยู่ในอันดับที่ 4 โดยในปี 2555 จะเห็นว่าปริมาณการส่งออกเท่ากับ 295.17 ตัน มีมูลค่าการส่งออกเท่ากับ 4.17 ล้านบาท และไทยส่งออกทุเรียนไปยังสปป.ลาว ซึ่งอยู่ในอันดับที่ 5 โดยในปี 2555 พบว่ามีปริมาณการส่งออกผลไม้เท่ากับ 247.60 ตัน เป็นมูลค่าการส่งออกเท่ากับ 4.45 ล้านบาท ซึ่งถ้าหากคิดเป็นสัดส่วน (ร้อยละ) ของการส่งออกพบว่า สัดส่วนของการส่งออกทุเรียนไทยไปยังประเทศต่างๆ ในอาเซียน ในปี 2555 ไทยส่งออกไปที่ประเทศจีนสูงที่สุดร้อยละ 77.40 รองลงมาคือ ประเทศอินโดนีเซีย มีสัดส่วนปริมาณการส่งออกร้อยละ 21.97 ส่วนสปป.ลาวและสหภาพเมียนมาร์ มีสัดส่วนอยู่ที่ร้อยละ 0.08 และ 0.07 ตามลำดับ (รูปที่ 4.11)

คำนวณจากฐานสกุลเงิน ดอลลาร์สหรัฐ โดย 1 ดอลลาร์ = 31 บาท (ค่าเฉลี่ยปี 2555)

ที่มา คำนวณโดย ผู้วิจัย โดยใช้ฐานข้อมูลจาก Global Trade Atlas – กรมศุลกากร, 2556

รูปที่ 4.11 สัดส่วนมูลค่าส่งออกตามประเทศคู่ค้าทุเรียนของไทยในกลุ่มประเทศอาเซียนและประเทศจีน ปี 2555

ซึ่งถ้าหากนำมูลค่าการค้าทุเรียนข้างต้น มาคำนวณเพื่อศึกษาสัดส่วนทางการตลาดทุเรียนและมูลค่าการค้าระหว่างประเทศในปี 2555 ของการส่งออกสู่ตลาดโลกพบว่า ไทยส่งออกทุเรียนไปในตลาด ASEAN เพียงร้อยละ 7.25 ของมูลค่าการส่งออกทั้งหมด ซึ่งประเทศอินโดนีเซียเป็นประเทศที่ไทยมีมูลค่าส่งออกทุเรียนเป็นอันดับหนึ่งในอาเซียน โดยมีมูลค่าการส่งออกมากถึง 421.62 ล้านบาท รองลงมาเป็น เวียดนาม สปป.ลาว สหภาพเมียนมาร์ มาเลเซีย บรูไน และสิงคโปร์ ตามลำดับ จากการศึกษาพบว่า ตลาดทุเรียนในสหภาพเมียนมาร์และสปป.ลาวยังมีสัดส่วนที่น้อยเมื่อเทียบกับมูลค่าทั้งหมดที่ไทยส่งออกในตลาด ASEAN แต่จากแนวโน้มการส่งออกพบว่า ตลาดทุเรียนในสหภาพเมียนมาร์และสปป.ลาวมีแนวโน้มที่ดีและมีศักยภาพสูง ซึ่งถือเป็นโอกาสที่ดีสำหรับผู้ประกอบการไทย ถึงแม้ทั้งสองประเทศนั้นจะพยายามพัฒนาการเพาะปลูกทุเรียนของตนเองเพื่อลดการนำเข้าจากไทยก็ตาม แต่ก็ยังได้คุณภาพไม่ดีเท่ากับทุเรียนที่นำเข้าจากประเทศไทย (ตารางที่ 4.10 และ ตารางที่ 4.11)

ตารางที่ 4.10 ตลาดทุเรียนและมูลค่าการค้าระหว่างประเทศของไทย ปี 2555

ทุเรียน ประเทศไทย	ส่งออก	มูลค่า (ล้านบาท)	หมายเหตุ(สัดส่วน%)
	ตลาด ASEAN (เรียงลำดับตามมูลค่าการส่งออก)		
	1. อินโดนีเซีย (94.20%)	421.62	7.25%
	2. เวียดนาม (1.62%)	7.32	
	3. สปป.ลาว (0.99%)	4.45	
	4. สหภาพเมียนมาร์ (0.93%)	4.17	
	5. มาเลเซีย (0.77%)	3.43	
	6. บรูไน (0.74%)	3.30	
	7. กัมพูชา (0.74%)	3.28	
	8. สิงคโปร์ (0.01%)	0.01	
	ตลาดจีน	3,929.13	63.67%
	ตลาดนอก ASEAN สหรัฐอเมริกา, ฮ่องกง, ญี่ปุ่น, เกาหลีใต้, แคนาดา, ซาอุดีอาระเบีย, ฝรั่งเศส, สิงคโปร์, นิวซีแลนด์, บาห์เรน, เยอรมนี, คูเวต, อินโดนีเซีย, อินเดีย, กาตาร์, นอร์เวย์, รัสเซีย, เนปาล, สวิตเซอร์แลนด์, เดนมาร์ก, แคเมอรูน, เนเธอร์แลนด์, มัลดีฟส์, ศรีลังกา, สหราชอาณาจักร, โอมาน, สวีเดน, จอร์แดน, ไต้หวัน, เรอูนียง, เลบานอน, บังกลาเทศ, อียิปต์	1,519	29.08%

คำนวณจากฐานสกุลเงิน ดอลลาร์สหรัฐ โดย 1 ดอลลาร์ = 31 บาท (ค่าเฉลี่ยปี 2555)

ที่มา รวบรวมโดย ผู้วิจัย โดยข้อมูลจาก Global Trade Atlas – กรมศุลกากร, 2556

ตารางที่ 4.11 ตลาดส่งออกทุเรียนของไทยกับกลุ่มประเทศ ASEAN

ประเทศ	มูลค่า: ล้านบาท			
	2552	2553	2554	2555
1. อินโดนีเซีย	530.97	457.25	640.38	421.62
2. เวียดนาม	0.70	1.50	2.02	7.32
3. สปป.ลาว	1.25	7.47	30.34	4.45
4. สหภาพเมียนมาร์	10.13	11.97	5.43	4.17
5. มาเลเซีย	0.00	1.28	1.61	3.43
6. บรูไน	20.67	14.97	7.76	3.30
7. กัมพูชา	0.32	0.00	0.62	3.28
8. สิงคโปร์	0.99	1.11	2.06	0.01
9. ฟิลิปปินส์	0.00	0.00	0.00	0.00

คำนวณจากฐานสกุลเงิน ดอลลาร์สหรัฐ โดย 1 ดอลลาร์ = 31 บาท (ค่าเฉลี่ยปี 2555)

ที่มา รวบรวมโดย ผู้วิจัย โดยข้อมูลจาก Global Trade Atlas – กรมศุลกากร, 2556

4.2.2 สถานการณ์การผลิตและการตลาดมังคุดของไทย

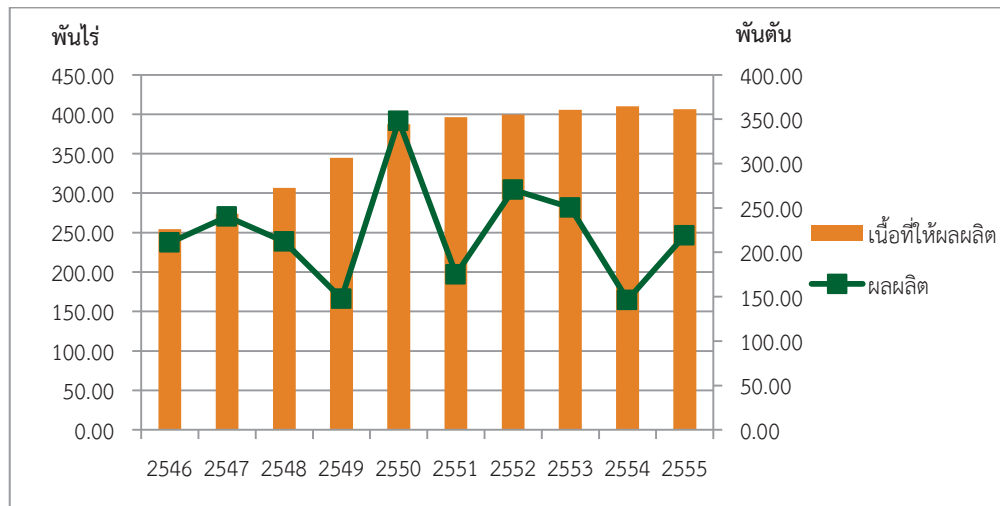
มังคุดเป็นไม้ยืนต้นขนาดใหญ่ เจริญเติบโตได้ดีในสภาพภูมิอากาศร้อนชื้น ซึ่งจะให้ผลผลิตประมาณปีที่ 7 หลังการปลูก แต่จะให้ผลผลิตช่วงแรกต่ำ ช่วงที่ให้ผลผลิตดีจะต้องมีอายุประมาณ 13 ปีขึ้นไป โดยปกติแล้วมังคุดไทยที่นิยมรับประทานนั้นจะมีอยู่พันธุ์เดียวเท่านั้น มีรสชาติหวานอมเปรี้ยว (กรมส่งเสริมการเกษตร, 2556)

การศึกษาถึงสถานการณ์การผลิตมังคุดของไทย ในช่วงระยะเวลา 10 ปี ตั้งแต่ ปี 2546 – 2555 พบว่า การผลิตมังคุดของประเทศไทยในปี 2546 มีพื้นที่ให้ผลผลิต จำนวนทั้งหมด 254.53 พันไร่ มีผลผลิต จำนวน 210.99 พันตัน และผลผลิตต่อไร่ เท่ากับ 829 กิโลกรัมต่อไร่ ในขณะที่ ปี 2555 พื้นที่ให้ผลผลิต มีจำนวนทั้งหมด 406.53 พันไร่ โดย เพิ่มขึ้นจากปี 2546 จำนวน 152 ไร่ ขณะที่ผลผลิตของปี 2555 มีจำนวน 219.07 พันตัน เพิ่มขึ้นจาก ปี 2546 จำนวน 8.08 พันตัน ในส่วนของผลผลิตต่อไร่ ในปี 2555 เท่ากับ 539 กิโลกรัม ซึ่งลดลงจากปี 2546 จำนวน 290 กิโลกรัมต่อไร่ แต่หากทำการเปรียบเทียบสถานการณ์มังคุดระหว่าง ปี 2554 – 2555 พบว่า พื้นที่ให้ผลผลิตจากปี 2554 ลดลง 3.74 พันไร่ ในขณะที่ผลผลิตมังคุดได้ปรับตัวเพิ่มขึ้น จากปี 2554 จำนวนทั้งหมด 72.75 พันตัน รวมถึงจำนวนผลผลิตต่อไร่ปรับตัวเพิ่มขึ้นจากปี 2554 จำนวน 182 กิโลกรัมต่อไร่ รายละเอียดดังตารางที่ 4.12 และรูปที่ 4.12 (สำนักงานเศรษฐกิจการเกษตร, 2555)

ตารางที่ 4.12 การผลิตมังคุดของประเทศไทย เนื้อที่ให้ผลผลิต และผลผลิตต่อไร่ ปี พ.ศ. 2546 – 2555

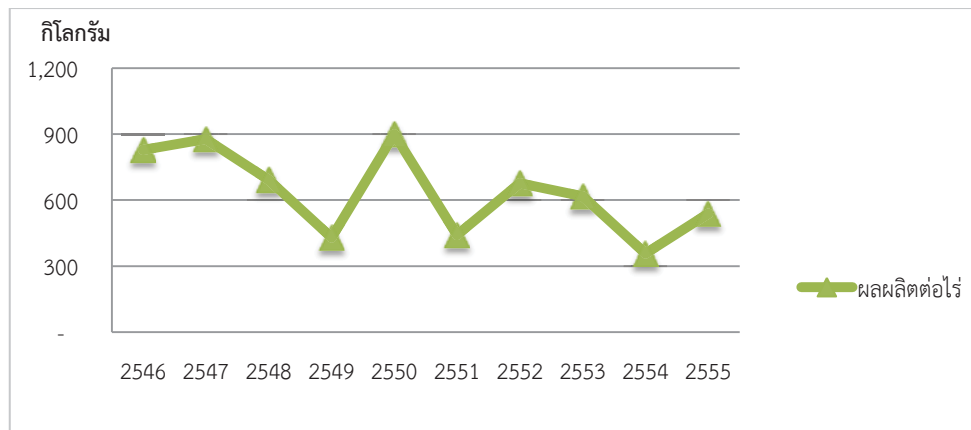
ปี	2546	2547	2548	2549	2550	2551	2552	2553	2554	2555
เนื้อที่ให้ผลผลิต (พันไร่)	254.53	273.73	306.73	344.64	387.29	396.33	399.44	405.62	410.27	406.53
ผลผลิต (พันตัน)	210.99	240.25	212.13	147.71	348.18	175.25	270.55	250.51	146.32	219.07
ผลผลิตต่อไร่ (กก.)	829	878	692	429	899	442	677	618	357	539

ที่มา รวบรวมโดยผู้วิจัย โดยใช้ฐานข้อมูลจาก สำนักงานเศรษฐกิจการเกษตร, 2555

ที่มา รวบรวมโดยผู้วิจัย โดยพื้นฐานข้อมูลจาก สำนักงานเศรษฐกิจการเกษตร, 2555

รูปที่ 4.12 เนื้อที่ให้ผลผลิต (ไร่) และผลผลิต (ตัน) ของปี 2546 – 2555

ที่มา รวบรวมโดยผู้วิจัย โดยพื้นฐานข้อมูลจาก สำนักงานเศรษฐกิจการเกษตร, 2555

รูปที่ 4.13 ผลผลิตมังคุดต่อไร่ (กิโลกรัม) ปี 2546 – 2555

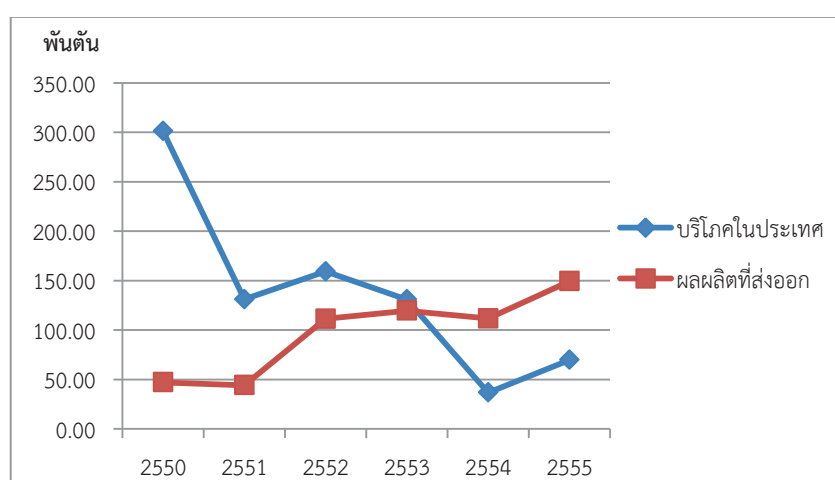
จากรูปที่ 4.13 แสดงถึงข้อมูลจำนวนผลผลิตมังคุดต่อไร่ของประเทศไทยในปี 2555 ซึ่งได้ผลผลิตเฉลี่ย 539 กิโลกรัม ต่อไร่ เพิ่มขึ้นจากปี 2554 จำนวน 182 กิโลกรัม หรือคิดเป็นร้อยละ 50.98 แต่เมื่อเปรียบเทียบกับผลผลิตต่อไร่ในปีที่ผ่านมา นั้น ผลผลิตต่อไร่มีแนวโน้มลดลงจากเดิม

มังคุดมีปริมาณผลผลิตที่ผันผวนและมีแนวโน้มที่ลดลงตั้งแต่ปี 2550 ที่มีผลผลิตอยู่ที่ปริมาณ 348.18 พันไร่ ทั้งนี้ หากจำแนกตามช่องทางการจำหน่ายจะพบว่า ผลผลิตที่ใช้ในประเทศ 301.01 พันตัน คิดเป็นร้อยละ 86.45 และส่งออกสู่ ตลาดต่างประเทศ 47.17 พันตัน คิดเป็นร้อยละ 13.55 สำหรับการบริโภคมังคุดในประเทศไทยนั้น พบว่า สัดส่วนการบริโภค ภายในประเทศมีแนวโน้มลดลงอย่างต่อเนื่องจากปี 2550 ที่มีการบริโภค ถึง 301.01 พันตัน มีสัดส่วนถึงร้อยละ 86.45 ของ การผลิตทั้งหมด ปี 2553 การบริโภคมังคุดในประเทศมีสัดส่วนที่ลดลงเหลือร้อยละ 52.27 และในปี 2555 นี้มีปริมาณที่ บริโภคในประเทศลดลงเหลือเพียง 69.67 พันตัน คิดเป็นร้อยละ 31.80 ของการผลิตทั้งหมด ซึ่งในทางตรงกันข้ามผลผลิตที่ไทย ส่งออกเพิ่มขึ้นจากปี 2550 ที่มีปริมาณ 47.17 พันตัน หรือคิดเป็นร้อยละ 13.55 และปี 2553 มีปริมาณเพิ่มขึ้นเป็น 119.57 พันตัน คิดเป็นร้อยละ 47.73 จากนั้นในปี 2555 มีปริมาณการส่งออกเพิ่มขึ้นเป็น 149.40 พันตัน เป็นสัดส่วนจากผลผลิตทั้ง ประเทศคิดเป็นร้อยละ 68.20 (ตารางที่ 4.13 และรูปที่ 4.14)

ตารางที่ 4.13 ปริมาณผลผลิตมังคุดทั้งประเทศ ปริมาณการบริโภคมังคุดในประเทศและปริมาณการส่งออกมังคุด (หน่วย: พันตัน)

ปริมาณ/ปี	2550	2551	2552	2553	2554	2555
ผลผลิตทั้งประเทศ	348.18	175.27	270.55	250.51	146.32	219.07
บริโภคในประเทศ	301.01	131.01	159.25	130.94	36.80	69.67
	(86.45%)	(74.74%)	(58.86%)	(52.27%)	(25.15%)	(31.80%)
ผลผลิตที่ส่งออก	47.17	44.27	111.30	119.57	111.72	149.40
	(13.55%)	(25.26%)	(41.14%)	(47.73%)	(76.35%)	(68.20%)

ที่มา คำนวณโดยผู้วิจัย โดยใช้ฐานข้อมูลจาก สำนักงานเศรษฐกิจการเกษตร, 2556

ที่มา คำนวณโดยผู้วิจัย โดยใช้ฐานข้อมูลจาก สำนักงานเศรษฐกิจการเกษตร, 2556

รูปที่ 4.14 แสดงปริมาณมังคุดที่บริโภคในประเทศและส่งออกต่างประเทศ

ซึ่งหากพิจารณาถึงตลาดต่างประเทศของมังคุดไทยพบว่าปริมาณและมูลค่าการส่งออกมังคุดของไทยกับ 20 ประเทศคู่ค้าสำคัญ ในปี 2555 จะเห็นได้ว่าประเทศคู่ค้าในการส่งออกมังคุดอันดับ 1 ของไทย คือ ประเทศจีน มีปริมาณการส่งออกทั้งหมด 60,950.59 ตัน คิดเป็นมูลค่าเท่ากับ 1,132.87 ล้านบาท อันดับที่ 2 คือ ประเทศเวียดนาม โดยมีปริมาณการส่งออกทั้งหมด 55,623.19 ตัน มีมูลค่าเท่ากับ 1,080.40 ล้านบาท อันดับที่ 3 คือ ประเทศฮ่องกง โดยมีปริมาณการส่งออกมังคุดเท่ากับ 24,503.34 ตัน มีมูลค่าเท่ากับ 366.46 ล้านบาท ตามลำดับ (ดังตารางที่ 4.14 และ 4.15)

ตารางที่ 4.14 ปริมาณและมูลค่าการส่งออกมั่งคุดของไทยกับ 20 ประเทศ คู่ค้าสำคัญ ปี 2555

ลำดับ	ประเทศคู่ค้า	ปริมาณ(ตัน)	มูลค่า(ล้านบาท)
1	จีน	60,950.59	1,132.87
2	เวียดนาม	55,623.19	1,080.40
3	ฮ่องกง	24,503.34	366.46
4	สหรัฐอเมริกา	444.29	83.77
5	กัมพูชา	4,587.00	59.62
6	ออสเตรเลีย	322.96	38.47
7	สหรัฐอาหรับเอมิเรตส์	280.61	24.35
8	ญี่ปุ่น	135.10	21.89
9	เกาหลีใต้	119.53	13.51
10	แคนาดา	139.77	8.07
11	สหภาพเมียนมาร์	506.14	5.13
12	มาเลเซีย	539.34	4.89
13	สปป.ลาว	343.44	4.66
14	ซาอุดีอาระเบีย	31.06	3.16
15	ฝรั่งเศส	12.37	2.34
16	สิงคโปร์	163.90	2.02
17	นิวซีแลนด์	16.98	1.75
18	บราซิล	13.82	1.55
19	เยอรมนี	9.39	1.25
20	คูเวต	4.33	0.77
รวม		148,747	5,718

คำนวณจากฐานสกุลเงิน ดอลลาร์สหรัฐฯ โดย 1 ดอลลาร์ = 31 บาท (ค่าเฉลี่ยปี 2555)

ที่มา รวบรวมโดยผู้วิจัย โดยใช้อ้างอิงข้อมูลจาก Global Trade Atlas – กรมศุลกากร, 2556

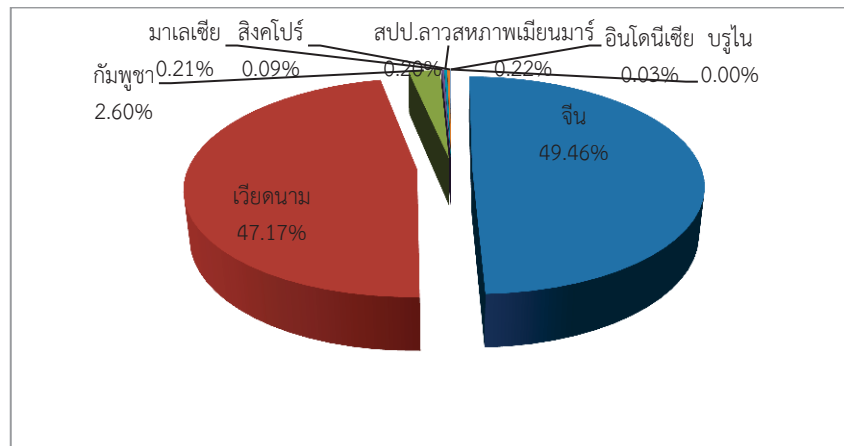
ตารางที่ 4.15 ปริมาณและมูลค่าการส่งออกมั่งคุดของไทยกับกลุ่มประเทศอาเซียนและจีน ปี 2550 – 2555

ประเทศคู่ค้า	หน่วย	2550	2551	2552	2553	2554	2555
จีน	ปริมาณ(ตัน)	21,500.65	20,972.85	45,721.87	47,609.90	52,133.50	60,950.59
	มูลค่า(ล้านบาท)	306.86	331.40	618.56	784.15	1,059.92	1,132.87
เวียดนาม	ปริมาณ(ตัน)	1,547.49	4,944.33	14,747.34	20,640.61	21,647.82	55,623.19
	มูลค่า(ล้านบาท)	22.33	40.58	177.38	229.80	314.23	1,080.40
กัมพูชา	ปริมาณ(ตัน)	1,507.44	1,282.00	1,120.00	3,258.00	4,809.00	4,587.00
	มูลค่า(ล้านบาท)	15.59	16.64	12.23	41.14	59.50	59.62
มาเลเซีย	ปริมาณ(ตัน)	78.41	323.83	1,885.65	1,668.91	292.85	539.34
	มูลค่า(ล้านบาท)	0.74	3.54	14.65	15.25	2.72	4.89
สหภาพ เมียนมาร์	ปริมาณ(ตัน)	1,052.86	2,555.34	1,434.44	1,949.82	1,072.49	506.14
	มูลค่า(ล้านบาท)	10.79	23.78	11.92	20.00	14.02	5.13
สปป.ลาว	ปริมาณ(ตัน)	1,378.79	2,117.11	4,136.97	14,420.72	4,542.69	343.44
	มูลค่า(ล้านบาท)	14.08	22.75	38.10	136.09	49.30	4.66
สิงคโปร์	ปริมาณ(ตัน)	5.40	67.69	44.75	12.71	21.67	163.90
	มูลค่า(ล้านบาท)	0.09	1.12	0.74	0.25	0.44	2.02
อินโดนีเซีย	ปริมาณ(ตัน)	71.09	-	56.47	42.93	21.47	18.48
	มูลค่า(ล้านบาท)	0.72	-	1.10	0.37	0.18	0.76
บรูไน	ปริมาณ(ตัน)	0.10	2.59	-	-	-	-
	มูลค่า(ล้านบาท)	0.0031	0.09	-	-	-	-

คำนวณจากฐานสกุลเงิน ดอลลาร์สหรัฐฯ โดย 1 ดอลลาร์ = 31 บาท (ค่าเฉลี่ยปี 2555)

ที่มา รวบรวมโดย ผู้วิจัย โดยใช้อ้างอิงข้อมูลจาก Global Trade Atlas – กรมศุลกากร, 2556

จากการศึกษาถึงตลาดต่างประเทศของมั่งคุดไทย พบว่า ประเทศไทยส่งออกมั่งคุดไปยังตลาดในกลุ่มประเทศอาเซียนและจีนเป็นจำนวนมาก ซึ่งตลาดต่างประเทศของมั่งคุดไทยในกลุ่มประเทศอาเซียนและจีนที่สำคัญในปี 2555 อันดับ ที่ 1 ได้แก่ ประเทศจีน(คิดเป็นร้อยละ 49.46) โดยมีปริมาณเท่ากับ 60,950.59 ตัน มีมูลค่าทั้งหมด 1,132.87 ล้านบาท อันดับที่ 2 คือ ประเทศเวียดนาม (คิดเป็นร้อยละ 47.17) ซึ่งในปี 2555 ปริมาณการส่งออกเท่ากับ 55,623.19 ตัน มีมูลค่าทั้งหมด 1,080.40 ล้านบาท และอันดับ 3 คือ ประเทศกัมพูชา (คิดเป็นร้อยละ 2.60) มีปริมาณการส่งออกมั่งคุดเท่ากับ 4,587 ตัน มีมูลค่าทั้งหมด 59.62 ล้านบาท ดังรูปที่ 4.15

คำนวณจากฐานสกุลเงิน ดอลลาร์สหรัฐฯ โดย 1 ดอลลาร์ = 31 บาท (ค่าเฉลี่ยปี 2555)
ที่มา คำนวณโดยผู้วิจัย โดยใช้ฐานข้อมูลจาก Global Trade Atlas – กรมศุลกากร, 2556

รูปที่ 4.15 สัดส่วนประเทศคู่ค้ามั่งคุดของไทยในกลุ่มประเทศอาเซียน ปี 2555

ดังนั้นหากพิจารณามูลค่าที่ไทยส่งออกมั่งคุดในตลาดระหว่างประเทศ จะเห็นได้ว่า ไทยส่งออกในตลาด ASEAN คิดเป็นร้อยละ 19.96 ของมูลค่าตลาดมั่งคุดที่ไทยส่งออกสู่โลก ซึ่งประเทศเวียดนามเป็นประเทศที่ไทยส่งออกมั่งคุดเป็นอันดับหนึ่ง โดยมีสัดส่วนมูลค่ากว่าร้อยละ 93.34 นับว่าเป็นสัดส่วนมูลค่าที่สูง รองลงมาเป็นตลาดประเทศกัมพูชา สหภาพเมียนมาร์ มาเลเซีย สปป.ลาว สิงคโปร์ และอินโดนีเซีย ตามลำดับ และเมื่อเทียบกับตลาดมั่งคุดในสหภาพเมียนมาร์และสปป.ลาวยังมีมูลค่าที่ค่อนข้างต่ำ อาจเนื่องมาจากขยายพื้นที่ในการเพาะปลูกมั่งคุดของสหภาพเมียนมาร์ โดยให้คนไทยที่มีความรู้ในการปลูกมั่งคุดไปทำการปลูกในประเทศสหภาพเมียนมาร์ และเสนอจ่ายเงินเดือนที่สูง ดังนั้นจึงทำให้สหภาพเมียนมาร์มีแนวโน้มว่าจะลดปริมาณการนำเข้าจากไทย (ศูนย์วิจัยกสิกรรมไทย, 2555) ในส่วนของสปป.ลาวที่ไทยมีมูลค่าการส่งออกค่อนข้างน้อย อาจจะเป็นเพราะเรื่องราคาสินค้า จึงทำให้ไทยส่งออกไปลาวลดลง ในขณะเดียวกัน ไทยกลับมีมูลค่าในการส่งออกมั่งคุดไปจีนสูงขึ้น คิดเป็นร้อยละ 39.59 ทั้งนี้อาจจะมาจากกลุ่มลูกค้าหลักที่นิยมบริโภคผลไม้ไทย โดยเฉพาะผู้บริโภคในมณฑลกว่างตุง เนื่องจากผลไม้ไทยยังคงมีคุณภาพและรสชาติเหนือกว่าผลไม้จีน ผลไม้ไทยที่ได้รับความนิยมสูงในจีน ได้แก่ ลำไย ทุเรียน และมั่งคุด (กรมเศรษฐกิจระหว่างประเทศ, 2555) ส่วนตลาดนอก ASEAN เป็นตลาดที่ค่อนข้างกว้าง โดยคิดเป็นร้อยละ 33.95 ของมูลค่าการส่งออกมั่งคุดทั้งหมด ซึ่งพิจารณาได้จากตารางที่ 4.16 และ 4.17

ตารางที่ 4.16 ตลาดมั่งคุด และมูลค่าการค้าระหว่างประเทศของไทย ปี 2555

	ส่งออก	มูลค่า (ล้านบาท)	หมายเหตุ(สัดส่วน %)
	ตลาด ASEAN (เรียงลำดับตามมูลค่าการส่งออก)		
มั่งคุด ประเทศไทย	1. เวียดนาม (93.34%)	1,080.40	19.96%
	2. กัมพูชา (5.15%)	59.62	
	3. สหภาพเมียนมาร์ (0.44%)	5.13	
	4. มาเลเซีย (0.42%)	4.89	
	5. สปป.ลาว (0.40%)	4.66	
	6. สิงคโปร์ (0.17%)	2.02	
	7. อินโดนีเซีย (0.07%)	0.76	
	ตลาดจีน	1,132.87	39.59%

มั่งคุด ประเทศไทย	ส่งออก	มูลค่า (ล้านบาท)	หมายเหตุ(สัดส่วน %)
	ตลาด ASEAN (เรียงลำดับตามมูลค่าการส่งออก) 1. เวียดนาม (93.34%) 2. กัมพูชา (5.15%) 3. สหภาพเมียนมาร์ (0.44%) 4. มาเลเซีย (0.42%) 5. สเปน.ลาว (0.40%) 6. สิงคโปร์ (0.17%) 7. อินโดนีเซีย (0.07%)	1,080.40 59.62 5.13 4.89 4.66 2.02 0.76	19.96%
	ตลาดนอก ASEAN ออสเตรเลีย, สหรัฐอเมริกา, ออสเตรเลีย, สหรัฐอาหรับเอมิเรตส์, ญี่ปุ่น, กาตาร์, เกาหลีใต้, แคนาดา, ซาอุดีอาระเบีย, ฝรั่งเศส, นิวซีแลนด์, บาห์เรน, เยอรมนี, คูเวต, อินเดีย, นอร์เวย์, รัสเซีย, เนปาล, สวิตเซอร์แลนด์, เดนมาร์ก, แคเมอรูน, เนเธอร์แลนด์, มัลดีฟส์, ศรีลังกา, สหราชอาณาจักร, โอมาน, สวีเดน, จอร์แดน, ไต้หวัน, เลบานอน, บังกลาเทศ, อียิปต์, เรอูนียง, สเปน, อิตาลี	571.28	40.45%

คำนวณจากฐานสกุลเงิน ดอลลาร์สหรัฐ โดย 1 ดอลลาร์ = 31 บาท (ค่าเฉลี่ยปี 2555)
 ที่มา รวบรวมโดย ผู้วิจัย โดยใช้อ้างอิงข้อมูลจาก Global Trade Atlas – กรมศุลกากร, 2556

ตารางที่ 4.17 ตลาดส่งออกมั่งคุดของไทยกับกลุ่มประเทศ ASEAN

ประเทศ	มูลค่า: ล้านบาท			
	2552	2553	2554	2555
1. เวียดนาม	177.38	229.80	314.23	1,080.40
2. กัมพูชา	12.23	41.14	59.50	59.62
3. สหภาพเมียนมาร์	11.92	20.00	14.02	5.13
4. มาเลเซีย	14.65	15.25	2.72	4.89
5. สเปน.ลาว	38.10	136.09	49.30	4.66
6. สิงคโปร์	0.74	0.25	0.44	2.02
7. อินโดนีเซีย	1.10	0.37	0.18	0.76

คำนวณจากฐานสกุลเงิน ดอลลาร์สหรัฐ โดย 1 ดอลลาร์ = 31 บาท (ค่าเฉลี่ยปี 2555)
 ที่มา รวบรวมโดย ผู้วิจัย โดยใช้อ้างอิงข้อมูลจาก Global Trade Atlas – กรมศุลกากร, 2556

4.2.3 สถานการณ์การผลิตและการตลาดเงาะของไทย

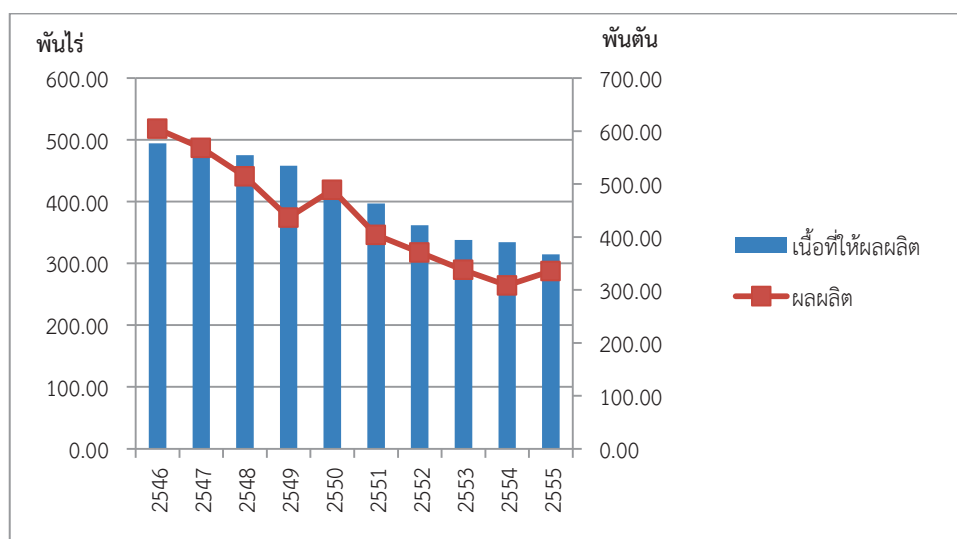
เงาะ เป็นผลไม้เมืองร้อน ที่เติบโตได้ดีในสภาพภูมิอากาศระหว่าง 22-35 องศาเซลเซียส ซึ่งเงาะนั้นสามารถนำมาทำประโยชน์ได้หลายอย่าง เช่น รับประทานสด เงาะแช่น้ำเชื่อม แยม อีกทั้งยังมาแปรรูปเป็นสินค้าอุปโภคบริโภคอีกด้วย ทั้งนี้เงาะไทยที่นิยมรับประทานกันคือ พันธุ์โรงเรียน และ พันธุ์สีชมพู มีรสชาติหวาน กรอบ (กรมส่งเสริมการเกษตร, 2556)

จากข้อมูลการผลิตเงาะของประเทศไทย พบว่า สถานการณ์ปริมาณการผลิตเงาะไทยในช่วงระยะเวลา 10 ปีที่ผ่านมา (2546-2555) พื้นที่เพาะปลูกเงาะลดลงอย่างต่อเนื่อง ดังตารางที่ 4.18 โดยในปี 2546 เนื้อที่เพาะปลูกเงาะที่ให้ผลผลิต มีจำนวน 494.61 พันไร่ ซึ่งในปี 2555 มีเนื้อที่เพาะปลูกที่ให้ผลผลิต จำนวน 314.70 พันไร่ ลดลงจากปี 2546 จำนวน 179.91 พันไร่ ในขณะที่ผลผลิตในปี 2546 มีปริมาณ 604.29 พันตัน ซึ่งในปี 2555 มีผลผลิตเท่ากับ 335.75 พันตัน ลดลงจากปี 2546 จำนวน 268.54 พันตัน ในขณะที่ผลผลิตต่อไร่ ในปี 2546 นั้น มีจำนวน 1,222 กิโลกรัมต่อไร่ ซึ่งในปี 2555 ผลผลิตมีจำนวน 1,067 กิโลกรัมต่อไร่ ซึ่งลดลงจากปี 2546 จำนวน 155 กิโลกรัมต่อไร่ แต่หากทำการเปรียบเทียบระหว่างปี 2554 และ 2555 พบว่า เนื้อที่ให้ผลผลิตในปี 2554 มีจำนวนเท่ากับ 334.60 พันไร่ ในขณะที่ ในปี 2555 เนื้อที่ให้ผลผลิต มีจำนวนเท่ากับ 314.70 พันไร่ โดยลดลงจากปี 2554 จำนวน 19.90 พันไร่ แต่ผลผลิตกลับมีการปรับตัวสูงขึ้นในขณะที่เนื้อที่ให้ผลผลิตนั้นลดลง โดยผลผลิตปรับเพิ่มขึ้นจาก ปี 2554 จำนวน 27.28 พันตัน โดยผลผลิตต่อไร่มีการปรับเพิ่มขึ้นเช่นกัน โดยมีผลผลิตต่อไร่เพิ่มขึ้นจากปี 2554 จำนวน 145 กิโลกรัมต่อไร่ (ตารางที่ 4.18 รูปที่ 4.16, 4.17) (สำนักงานเศรษฐกิจการเกษตร , 2555)

ตารางที่ 4.18 การผลิตเงาะของประเทศไทย: เนื้อที่ให้ผลผลิต และผลผลิตต่อไร่ ปี พ.ศ. 2546 – 2555

ปี	2546	2547	2548	2549	2550	2551	2552	2553	2554	2555
เนื้อที่ให้ผลผลิต (พันไร่)	494.61	489.97	475.47	458.34	423.80	396.99	362.06	337.81	334.60	314.70
ผลผลิต (พันตัน)	604.29	568.20	514.43	436.47	489.30	404.05	370.60	337.72	308.47	335.75
ผลผลิตต่อไร่ (กก.)	1,222	1,160	1,082	952	1,155	1,018	1,024	1,000	922	1,067

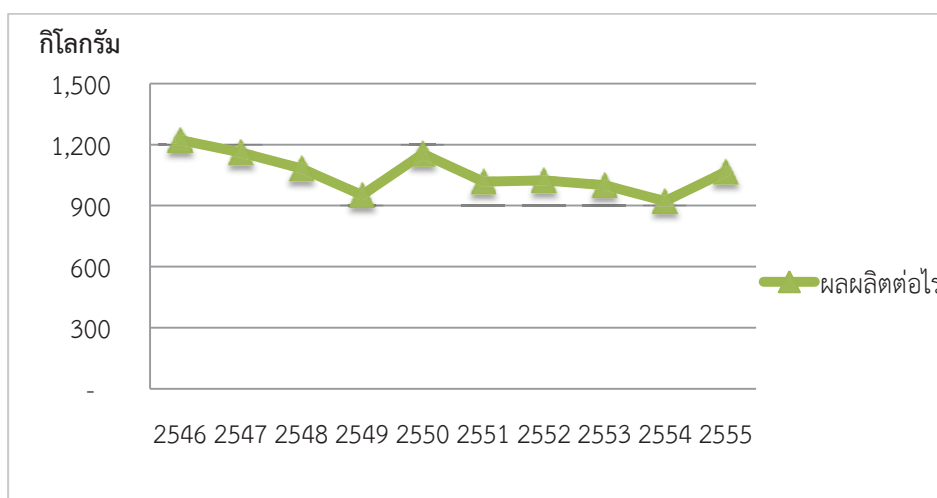
ที่มา รวบรวมโดย ผู้วิจัย โดยข้อมูลจาก สำนักงานเศรษฐกิจการเกษตร, 2555

ที่มา คำนวณโดยผู้วิจัย โดยใช้ฐานข้อมูลจาก สำนักงานเศรษฐกิจการเกษตร, 2556

รูปที่ 4.16 แสดงเนื้อที่ให้ผลิต (ไร่) และผลผลิต (ตัน) ของปี 2546 – 2555

ซึ่งหากพิจารณาถึงผลผลิตต่อไร่ในปี 2555 พบว่า จำนวนผลผลิตเงาะต่อไร่ของประเทศไทยได้ผลผลิตรวมทั้งหมด 1,067 กิโลกรัมต่อไร่ เพิ่มขึ้นจากปี 2554 จำนวน 145 กิโลกรัม หรือคิดเป็นร้อยละ 15.73 (สำนักงานเศรษฐกิจการเกษตร, 2555) ดังรูปที่ 4.17

ที่มา คำนวณโดย ผู้วิจัย โดยใช้ฐานข้อมูลจาก สำนักงานเศรษฐกิจการเกษตร, 2556

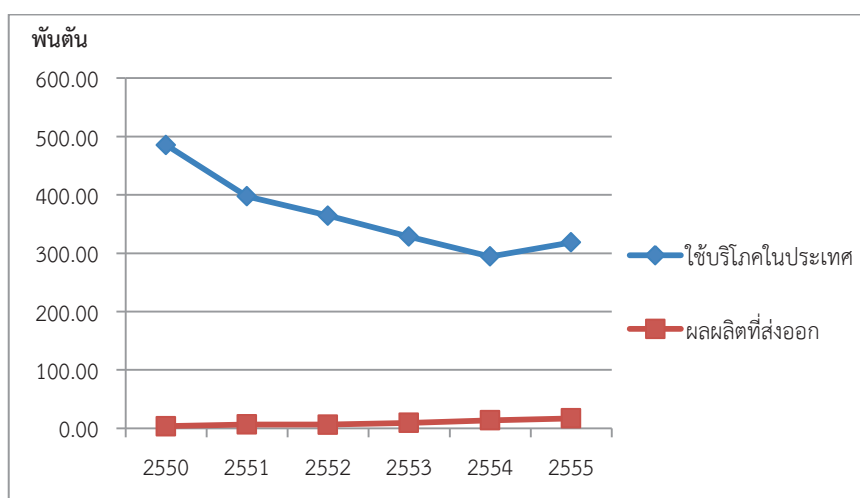
รูปที่ 4.17 ผลผลิตเงาะต่อไร่ (กิโลกรัม) ปี 2546 – 2555

ทั้งนี้หากพิจารณาถึงการกระจายผลผลิตและการบริโภคเงาะของไทย พบว่า การบริโภคเงาะภายในประเทศมีแนวโน้มที่ลดลงจากปีที่ผ่านมา และในปี 2555 นี้ ผลผลิตเงาะที่ใช้ในการบริโภคภายในประเทศมีจำนวน 318.60 พันตัน หรือคิดเป็นร้อยละ 94.89 ของผลผลิตทั้งหมด ซึ่งผลผลิตเงาะที่นำมาบริโภคภายในประเทศมีปริมาณการบริโภคที่ลดลงนั้น สาเหตุหนึ่งที่สำคัญคือเป็นผลมาจากการที่ผลผลิตที่ได้มีปริมาณที่ลดลงจากปีที่ผ่านมา แต่ในทางตรงกันข้าม ผลผลิตที่ใช้สำหรับการส่งออกมีปริมาณการที่เพิ่มขึ้น โดยในปี 2555 มีปริมาณการส่งออกที่เพิ่มขึ้นจากปีที่ผ่านมา คือมีปริมาณการส่งออกอยู่ที่ 17.15 พันตัน คิดเป็นอัตราการส่งออกร้อยละ 5.11 (สำนักงานเศรษฐกิจการเกษตร, 2556) (ตารางที่ 4.19 และรูปที่ 4.18)

ตารางที่ 4.19 แสดงปริมาณผลผลิตเงาะทั้งประเทศ ปริมาณการบริโภคเงาะในประเทศและปริมาณการส่งออกเงาะ (หน่วย: พันตัน)

ปริมาณ/ปี	2550	2551	2552	2553	2554	2555
ผลผลิตทั้งประเทศ	489.30	404.05	370.60	337.72	308.47	335.75
ใช้บริโภคในประเทศ	485.53 (99.23%)	397.49 (98.38%)	364.27 (98.29%)	328.27 (97.20%)	294.55 (95.49%)	318.60 (94.89%)
ผลผลิตที่ส่งออก	3.76 (0.77%)	6.56 (1.62%)	6.33 (1.71%)	9.45 (2.80%)	13.92 (4.51%)	17.15 (5.11%)

ที่มา รวบรวมโดย ผู้วิจัย โดยฐานข้อมูลจาก สำนักงานเศรษฐกิจการเกษตร, 2556

ที่มา คำนวณโดย ผู้วิจัย โดยฐานข้อมูลจาก สำนักงานเศรษฐกิจการเกษตร, 2556

รูปที่ 4.18 แสดงปริมาณเงาะที่บริโภคในประเทศและส่งออกต่างประเทศ ปี 2550-2555

จากการศึกษาด้านตลาดต่างประเทศของเงาะไทยในปัจจุบันพบว่า ประเทศคู่ค้าอันดับ 1 ของไทยในการส่งออกเงาะ ได้แก่ ประเทศเวียดนาม โดยมีมูลค่าทั้งหมด 52.61 ล้านบาท และมีปริมาณการส่งออกเท่ากับ 6,664.70 ตัน อันดับที่ 2 ได้แก่ สหรัฐอาหรับเอมิเรตส์ มีมูลค่าทั้งหมด 46.29 ล้านบาท และปริมาณการส่งออกเท่ากับ 511.66 ตัน และมาเลเซียมีมูลค่าทั้งหมด 14.66 ล้านบาท และมีปริมาณการส่งออกเท่ากับ 1,605.47 ตัน (ตารางที่ 4.20, 4.21)

ตารางที่ 4.20 ปริมาณและมูลค่าการส่งออกเงาะของไทยกับ 20 ประเทศคู่ค้าสำคัญ ปี 2555

ลำดับที่	ประเทศคู่ค้า	ปริมาณ (ตัน)	มูลค่า (ล้านบาท)
1	เวียดนาม	6,664.70	52.61
2	สหรัฐอเมริกา	511.66	46.29
3	มาเลเซีย	1,605.47	14.66
4	กัมพูชา	1,169.88	13.71
5	สหภาพเมียนมาร์	527.41	10.62
6	จีน	95.89	4.46
7	สิงคโปร์	402.89	4.40
8	ซาอุดีอาระเบีย	33.49	3.47
9	ฮ่องกง	95.56	2.83
10	บahrain	19.02	2.18
11	นอร์เวย์	14.26	1.25
12	เดนมาร์ก	5.10	1.18
13	สวิตเซอร์แลนด์	6.23	1.03
14	กาตาร์	8.80	0.86
15	ญี่ปุ่น	14.04	0.84
16	เยอรมนี	7.40	0.76
17	คูเวต	4.35	0.70
18	ฝรั่งเศส	4.95	0.65
19	สวีเดน	9.10	0.56
20	เนเธอร์แลนด์	5.97	0.52
รวม		11,206	163.55

คำนวณจากฐานสกุลเงิน ดอลลาร์สหรัฐฯ โดย 1 ดอลลาร์ = 31 บาท (ค่าเฉลี่ยปี 2555)

ที่มา รวบรวมโดย ผู้วิจัย โดยใช้อ้างอิงข้อมูลจาก Global Trade Atlas – กรมศุลกากร, 2556

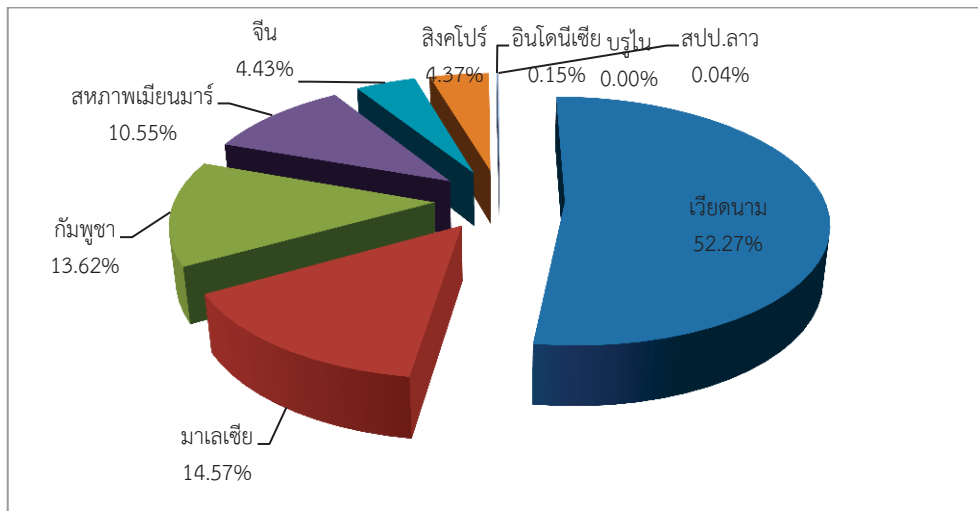
ตารางที่ 4.21 ปริมาณและมูลค่าการส่งออกเงาะของไทย กับกลุ่มประเทศอาเซียนและจีน ปี 2550 – 2555

ประเทศคู่ค้า		2550	2551	2552	2553	2554	2555
เวียดนาม	ปริมาณ (ตัน)	8.72	399.61	600.36	1,632.16	5,480.35	6,664.70
	มูลค่า (พันบาท)	74.99	2,027.68	4,332.47	13,574.06	38,290.43	52,605.14
มาเลเซีย	ปริมาณ (ตัน)	371.78	1,530.93	1,381.75	2,111.61	1,357.01	1,605.47
	มูลค่า (พันบาท)	3,408.33	14,785.64	11,674.45	19,049.25	12,583.33	14,660.33
กัมพูชา	ปริมาณ (ตัน)	990.92	2,008.00	1,036.26	1,197.00	602.00	1,169.88
	มูลค่า (พันบาท)	8,627.89	17,614.98	9,253.00	10,008.85	6,163.64	13,709.38
สหภาพเมียนมาร์	ปริมาณ (ตัน)	369.27	710.06	379.49	556.77	179.66	527.41
	มูลค่า (พันบาท)	5,411.95	7,040.13	4,705.34	8,405.59	4,263.34	10,621.93
จีน	ปริมาณ (ตัน)	9.06	17.86	36.12	74.07	215.28	95.89
	มูลค่า (พันบาท)	293.82	173.14	375.22	1,923.77	4,685.50	4,455.13
สิงคโปร์	ปริมาณ (ตัน)	0.00	77.13	3.08	6.26	513.64	402.89
	มูลค่า (พันบาท)	0.00	1,471.76	65.60	160.61	6,381.97	4,397.04
อินโดนีเซีย	ปริมาณ (ตัน)	13.24	13.02	8.53	4.88	129.43	3.83
	มูลค่า (พันบาท)	490.42	475.94	237.86	124.31	1,414.00	152.58
สปป.ลาว	ปริมาณ (ตัน)	13.88	381.63	538.74	390.14	294.22	5.00
	มูลค่า (พันบาท)	98.05	2,836.50	3,356.59	2,673.13	2,102.33	43.09
บรูไน	ปริมาณ (ตัน)	-	2.60	-	-	-	-
	มูลค่า (พันบาท)	-	43.15	-	-	-	-

คำนวณจากฐานสกุลเงิน ดอลลาร์สหรัฐฯ โดย 1 ดอลลาร์ = 31 บาท (ค่าเฉลี่ยปี 2555)

ที่มา รวบรวมโดย ผู้วิจัย โดยใช้ฐานข้อมูลจาก Global Trade Atlas – กรมศุลกากร, 2556

ซึ่งถ้าพิจารณาถึงตลาดเงาะของไทยในกลุ่มประเทศอาเซียน และจีน พบว่าปริมาณและมูลค่าการส่งออกเงาะของ ไทยกับกลุ่มประเทศอาเซียนและประเทศจีน ในช่วงปี 2550 – 2555 พบว่า ประเทศเวียดนามเป็นคู่ค้าอันดับ 1 โดยในปี 2555 ไทยได้ทำการส่งออกเงาะไปยังเวียดนาม มีปริมาณเท่ากับ 6,664.70 ตัน มีมูลค่าทั้งหมด 52,605.14 พันบาท อันดับ ที่ 2 คือ ประเทศมาเลเซีย โดยในปี 2555 มีปริมาณการส่งออกเท่ากับ 1,605.47 ตัน มีมูลค่าทั้งหมด 14,660.33 พันบาท และ อันดับ 3 คือ ประเทศกัมพูชา มีปริมาณเท่ากับ 1,169.88 ตัน มีมูลค่าทั้งหมด 13,709.38 พันบาท ซึ่งคิดเป็นสัดส่วน (ร้อยละ) ของการส่งออกพบว่า สัดส่วนประเทศคู่ค้าเงาะในกลุ่มประเทศอาเซียนและจีน ปี 2555 พบว่าประเทศคู่ค้ารายใหญ่สุดสาม อันดับแรก คือ ประเทศเวียดนาม ประเทศมาเลเซีย และประเทศกัมพูชา และคิดเป็นร้อยละ 52.27, 14.57 และ 13.62 ตามลำดับ ดังรูปที่ 4.19

คำนวณจากฐานสกุลเงิน ดอลลาร์สหรัฐฯ โดย 1 ดอลลาร์ = 31 บาท (ค่าเฉลี่ยปี 2555)
ที่มา คำนวณโดย ผู้วิจัย โดยใช้ฐานข้อมูลจาก Global Trade Atlas – กรมศุลกากร, 2556

รูปที่ 4.19 สัดส่วนประเทศคู่ค้าเงาในกลุ่มประเทศอาเซียนและจีน ปี 2555

เมื่อนำข้อมูลสถิติการค้าเงามาคำนวณสัดส่วนตลาดของเงา ซึ่งแบ่งออกเป็น 3 ตลาดใหญ่ ได้แก่ ตลาดอาเซียน ตลาดนอกอาเซียน และตลาดจีน พบว่า ไทยมีการส่งออกเงาในตลาดอาเซียนมากถึงร้อยละ 58.47 ของมูลค่าส่งออกทั้งหมด โดยประเทศเวียดนามมีมูลค่าการนำเข้าเงาจากไทยเป็นอันดับหนึ่ง ซึ่งมีมูลค่าร้อยละ 54.69 รองลงมาคือ มาเลเซีย กัมพูชา สหภาพเมียนมาร์ สิงคโปร์ อินโดนีเซีย และสปป.ลาว ตามลำดับ ขณะที่ตลาดเงาในสหภาพเมียนมาร์มีสัดส่วนร้อยละ 11.04 ที่มีแนวโน้มจะเพิ่มมากขึ้นจากปีอื่นๆ อาจจะเป็นเพราะสหภาพเมียนมาร์ได้ยกเลิกมาตรการการห้ามนำเข้าสินค้าของไทย ซึ่งรวมถึง เงา ด้วย จึงทำให้ไทยสามารถส่งออกเงาไปยังสหภาพเมียนมาร์ได้มากขึ้น (ศูนย์วิจัยกสิกรไทย, 2555) ในส่วนของ สปป.ลาว ซึ่งมีมูลค่าการส่งออกค่อนข้างน้อย อาจเป็นเพราะสปป.ลาวมีกำลังซื้อและความต้องการของผู้บริโภคอยู่ในเกณฑ์ที่ต่ำ จึงเป็นปัญหาที่อาจจะส่งผลต่อการค้าเงาในอนาคตได้ นอกจากนี้ไทยยังส่งออกเงาไปยังตลาดนอกอาเซียนมากถึงร้อยละ 38.81 แต่หากพิจารณาถึงข้อมูลสถิติแล้ว การส่งออกไปจีนลดน้อยลงมากเมื่อเปรียบเทียบกับผลไม้ประเภท มังคุด และทุเรียน ทั้งนี้ อาจเป็นเพราะเงาไม่ได้รับความนิยมจากกลุ่มลูกค้าในประเทศจีน แต่อย่างไรก็ตาม เงายังคงเป็นที่ต้องการของผู้บริโภคในตลาดอาเซียน และตลาดนอกอาเซียน รวมถึงสหรัฐอเมริกา ฮ่องกง ญี่ปุ่น เกาหลีใต้ แคนาดา ซาอุดีอาระเบีย และฝรั่งเศส เป็นต้น (ตารางที่ 4.22)

ตารางที่ 4.22 ตลาดเจาะ และมูลค่าการค้าระหว่างประเทศ ปี 2555

เจาะ ประเทศไทย	ส่งออก	มูลค่า (ล้านบาท)	หมายเหตุ(สัดส่วน %)
	ตลาด ASEAN (เรียงลำดับตามมูลค่าการส่งออก)		
	1. เวียดนาม (54.69%)	52.61	58.47%
	2. มาเลเซีย (15.24%)	14.66	
	3. กัมพูชา (14.35%)	13.71	
	4. สหภาพเมียนมาร์ (11.04%)	10.62	
	5. สิงคโปร์ (4.57%)	4.40	
	6. อินโดนีเซีย (0.16%)	0.15	
	7. สปป.ลาว (0.04%)	0.04	
	ตลาดจีน	4.46	2.71%
	ตลาดนอก ASEAN สหรัฐอเมริกา, ญี่ปุ่น, เกาหลีใต้, แคนาดา, ราชอาณาจักรไทย, ฮ่องกง, ฝรั่งเศส, บาห์เรน, เยอรมนี, คูเวต, อินเดีย, กาตาร์, นอร์เวย์, รัสเซีย, สวิตเซอร์แลนด์, เดนมาร์ก, เนเธอร์แลนด์, มัลดีฟส์, สหราชอาณาจักร, โอมาน, สวีเดน, จอร์แดน, เลบานอน, บังกลาเทศ, อียิปต์	63.85	38.81%

คำนวณจากฐานสกุลเงิน ดอลลาร์สหรัฐ โดย 1 ดอลลาร์ = 31 บาท (ค่าเฉลี่ยปี 2555)

ที่มา รวบรวมโดย ผู้วิจัย โดยข้อมูลจาก Global Trade Atlas – กรมศุลกากร, 2556

ตารางที่ 4.23 ตลาดส่งออกเจาะของไทยกับกลุ่มประเทศ ASEAN

ประเทศ	มูลค่า: ล้านบาท			
	2552	2553	2554	2555
1. เวียดนาม	4.33	13.57	38.29	52.61
2. มาเลเซีย	11.67	19.05	12.58	14.66
3. กัมพูชา	9.25	10.01	6.16	13.71
4. สหภาพเมียนมาร์	4.71	8.41	4.26	10.62
5. สิงคโปร์	0.07	0.16	6.38	4.40
6. อินโดนีเซีย	0.24	0.12	1.41	0.15
7. สปป.ลาว	3.36	2.67	2.10	0.04

คำนวณจากฐานสกุลเงิน ดอลลาร์สหรัฐ โดย 1 ดอลลาร์ = 31 บาท (ค่าเฉลี่ยปี 2555)

ที่มา รวบรวมโดยผู้วิจัย โดยข้อมูลจาก Global Trade Atlas – กรมศุลกากร, 2556

4.2.4 สถานการณ์การผลิตและการตลาดกล้วยไข่ของไทย

กล้วยไข่ เป็นผลไม้ที่นิยมบริโภคกันทั่วไป เนื่องจากมีรสชาติหวานอร่อย มีผลมีสีเหลืองเรียงตัวสวยสะดุดตา เป็นที่นิยมของผู้บริโภคในประเทศจีน และฮ่องกงเป็นอย่างมากในปัจจุบัน โดยปกติแล้วกล้วยไข่พันธุ์ที่ผู้บริโภคนิยมรับประทานคือ กล้วยไข่สายพันธุ์กำแพงเพชร และกล้วยไข่พระตะบอง ซึ่งมีรสชาติหวานและหอม

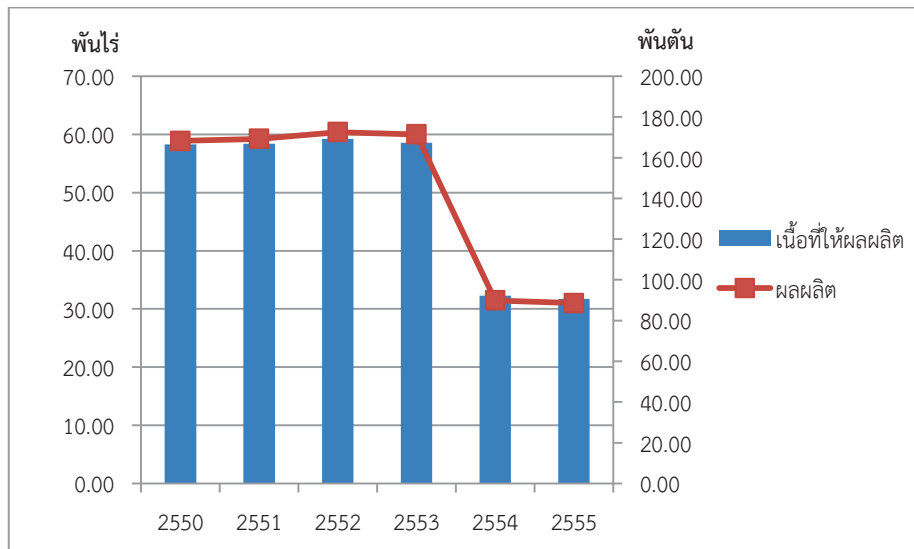
จากการศึกษาสถานการณ์ปริมาณการผลิตกล้วยไข่ของไทย พบว่า ในระหว่างปี 2550 -2555 เนื้อที่ให้ผลผลิตกล้วยไข่ของไทยลดลงอย่างต่อเนื่อง โดยในปี 2550 มีเนื้อที่ให้ผลผลิตจำนวน 58.31 พันไร่ ซึ่งในปี 2555 เนื้อที่ให้ผลผลิตมีเพียง 31.70 พันไร่ ซึ่งลดลงจากปี 2550 เป็นจำนวน 26.61 พันไร่ ในขณะที่ผลผลิตกล้วยไข่ของไทยก็ลดลงเช่นกัน โดยในปี 2550 มีจำนวนผลผลิต 168.22 พันตัน แต่ในปี 2555 นั้น ปริมาณผลผลิตเท่ากับ 88.60 พันตัน มีปริมาณลดลงจากปี 2550 เท่ากับ 79.62 พันตัน ในขณะที่ผลผลิตต่อไร่ก็ลดลงด้วยเช่นกัน โดยในปี 2550 สามารถผลิตได้ 2.89 ตันต่อไร่ แต่ในปี 2555 มีผลผลิตเพียง 2.80 ตันต่อไร่ ซึ่งลดลงจากปี 2550 เท่ากับ 90 กิโลกรัมต่อไร่ ซึ่งหากทำการเปรียบเทียบสถานการณ์การผลิตกล้วยไข่ของไทย ในปี 2554 และ 2555 จะพบว่า เนื้อที่ให้ผลผลิตลดลงจากปี 2554 จำนวน 590 ไร่ ในขณะที่กล้วยไข่มีผลผลิตลดลงจากปี 2554 จำนวน 1,300 ตัน ผลผลิตต่อไร่ มีผลผลิตเพิ่มขึ้นเล็กน้อยจากปี 2554 มีจำนวนเท่ากับ 11 กิโลกรัมต่อไร่ (ตารางที่ 4.24 รูป 4.20, 4.21)

ตารางที่ 4.24 การผลิตกล้วยไข่ของประเทศไทย: เนื้อที่ให้ผลผลิต และผลผลิตต่อไร่ ปี พ.ศ. 2550 – 2555

ปี	2550	2551	2552	2553	2554	2555
เนื้อที่ให้ผลผลิต (พันไร่)	58.31	58.40	59.23	58.59	32.29	31.70
ผลผลิต (พันตัน)	168.22	169.25	172.59	171.48	89.90	88.60
ผลผลิตต่อไร่ (ตัน)	2.89	2.90	2.91	2.93	2.78	2.80

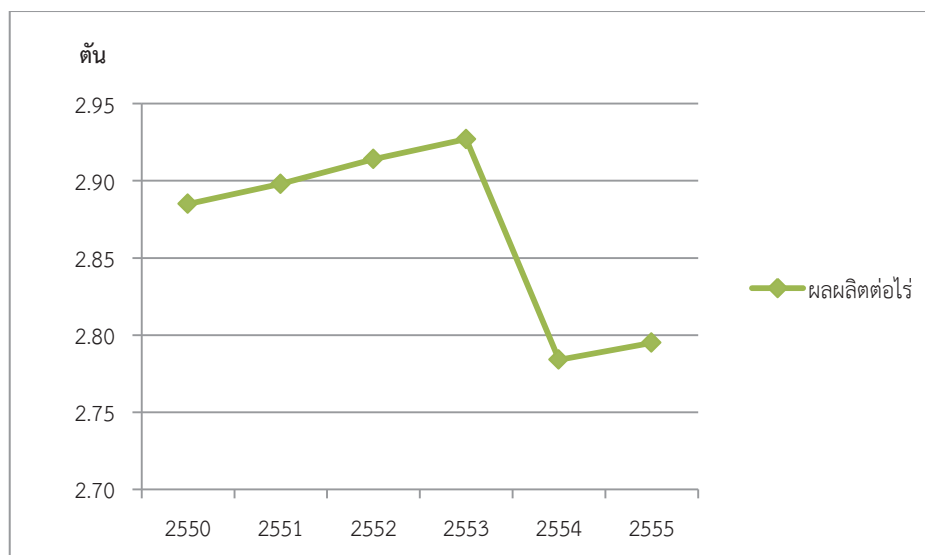
ที่มา รวบรวมโดยผู้วิจัย โดยใช้ฐานข้อมูลจาก สำนักงานเศรษฐกิจการเกษตร, 2556

จากข้อมูลการผลิตกล้วยไข่ของประเทศไทยอ้างอิงจากสถิติของสำนักงานเศรษฐกิจการเกษตร พบว่า ผลผลิตกล้วยไข่ทั้งประเทศในปี 2550 นั้น มีปริมาณการผลิตถึง 168.22 พันตัน และมีอัตราการเพิ่มขึ้นในปี 2552 ถึง 172.59 พันตัน แต่ในปี 2555 ที่ผ่านมามีปริมาณการผลิตลดลงอยู่ที่ 88.60 พันตัน ซึ่งผลผลิตกล้วยไข่มีแนวโน้มที่จะลดลงอย่างเห็นได้ชัด

ที่มา คำนวณโดยผู้วิจัย โดยใช้ฐานข้อมูลจาก สำนักงานเศรษฐกิจการเกษตร, 2555

รูปที่ 4.20 แสดงน้ำที่ให้ผลผลิต (พันไร่) และผลผลิต (พันตัน) ของปี 2546 – 2555

ที่มา คำนวณโดยผู้วิจัย โดยใช้ฐานข้อมูลจาก สำนักงานเศรษฐกิจการเกษตร, 2555

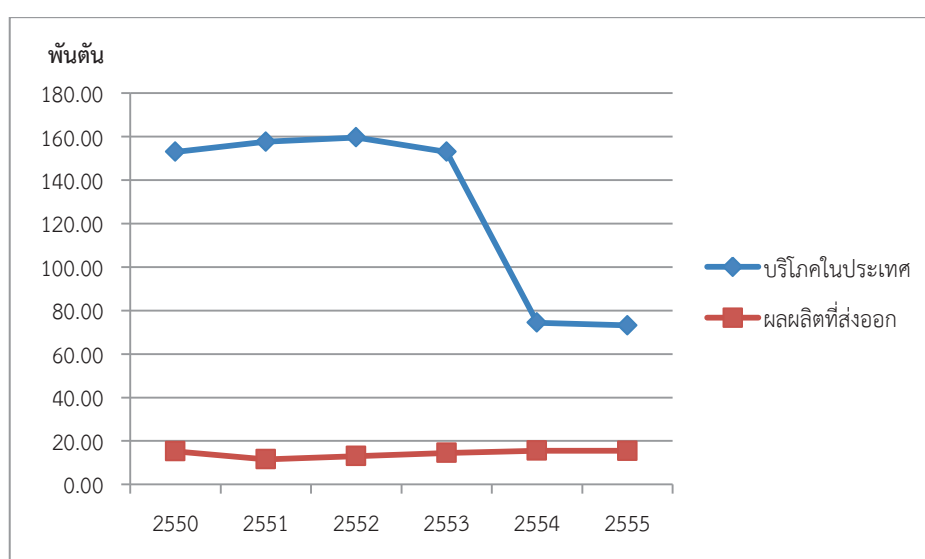
รูปที่ 4.21 แสดงผลผลิตกัญชงต่อไร่ (ตัน) ปี 2546 – 2555

และหากพิจารณาถึงการกระจายผลผลิตและการบริโภคกัญชงของไทยพบว่า ผลผลิตที่ใช้บริโภคภายในประเทศมีอัตราลดลงทุกปี ซึ่งในปี 2550 นั้น มีการบริโภคภายในประเทศมากถึง 152.99 พันตัน แต่ในปี 2555 ปริมาณการบริโภคกัญชงลดลงเหลือ 73.13 พันตัน คิดเป็นร้อยละ 82.54 ทั้งนี้ เนื่องด้วยผลผลิตของกัญชงที่ลดลงทำให้ มีการบริโภคภายในประเทศที่ลดลงและผลผลิตบางส่วนได้มีการส่งออกไปจำหน่ายยังต่างประเทศ ซึ่งจากการศึกษาพบว่าปริมาณการส่งออกกัญชงของไทยที่เพิ่มขึ้นจากปี 2550 ที่ผลผลิตมีการส่งออกเพียง 15.23 พันตัน คิดเป็นร้อยละ 9.05 ของผลผลิตทั้งหมด ทั้งนี้ในปี 2555 ปริมาณการส่งออกกัญชงไม่มีปริมาณใกล้เคียงกับหลายๆปีก่อนหน้า มีปริมาณการส่งออกอยู่ที่ 15.47 พันตัน แต่เนื่องด้วยการบริโภคภายในประเทศที่ลดลง ทำให้สัดส่วนการส่งออกกัญชงต่อผลผลิตทั้งหมดจึงเพิ่มขึ้น เป็นร้อยละ 17.46 (ตารางที่ 4.25 และรูปที่ 4.22)

ตารางที่ 4.25 ปริมาณผลผลิตกล้วยไข่ทั้งประเทศ ปริมาณการบริโภคกล้วยไข่ในประเทศและปริมาณการส่งออกกล้วยไข่ (หน่วย: พันตัน)

ปริมาณ/ปี	2550	2551	2552	2553	2554	2555
ผลผลิตทั้งประเทศ	168.22	169.25	172.59	167.50	89.90	88.60
บริโภคในประเทศ	152.99	157.67	159.59	153.01	74.40	73.13
	(90.95%)	(93.16%)	(92.47%)	(91.35%)	(82.76%)	(82.54%)
ผลผลิตที่ส่งออก	15.23	11.59	13.00	14.49	15.50	15.47
	(9.05%)	(6.84%)	(7.53%)	(8.65%)	(17.24%)	(17.46%)

ที่มา รวบรวมโดยผู้วิจัย โดยพื้นฐานข้อมูลจาก สำนักงานเศรษฐกิจการเกษตร, 2556

ที่มา คำนวณโดยผู้วิจัย โดยพื้นฐานข้อมูลจาก สำนักงานเศรษฐกิจการเกษตร, 2556

รูปที่ 4.22 แสดงปริมาณกล้วยไข่ที่บริโภคในประเทศและส่งออกต่างประเทศ

ทั้งนี้หากพิจารณาถึงตลาดต่างประเทศของกล้วยไข่ไทย พบว่า กล้วยไข่ของไทยเป็นที่ต้องการของตลาดประเทศจีน มากที่สุด โดยมีปริมาณการส่งออกเท่ากับ 14,337,828 กิโลกรัม คิดเป็นมูลค่า 129,665,932 บาท รองลงมาคือ ฮองกง ซึ่งมีปริมาณการส่งออก 631,870 กิโลกรัม คิดเป็นมูลค่า 5,829,240 บาท และเวียดนาม มีปริมาณ 487,130 กิโลกรัม คิดเป็นมูลค่า 2,922,587 บาท ดังนั้นไทยมีการส่งออกกล้วยไข่สู่ตลาดโลก ในปี 2555 มีมูลค่าและปริมาณรวมทั้งสิ้น 15,470,841 กิโลกรัม คิดเป็นมูลค่า 138,483,665 บาท (ตารางที่ 4.26, 4.27)

ตารางที่ 4.26 ปริมาณและมูลค่าการส่งออกกล้วยไข่ของไทยกับประเทศคู่ค้าสำคัญ ปี 2555

ลำดับ	ประเทศคู่ค้า	ปริมาณ(กิโลกรัม)	มูลค่า(บาท)
1	จีน	14,337,828	129,665,932
2	ฮ่องกง	631,870	5,829,240
3	เวียดนาม	487,130	2,922,587
4	สปป.ลาว	14,000	64,604
5	เดนมาร์ก	10	1,085
6	สหรัฐอเมริกา	3	186
7	เยอรมนี	0	31
8	ยูเครน	0	0
9	ออสเตรเลีย	0	0
รวม		15,470,841	138,483,665

คำนวณจากฐานสกุลเงิน ดอลลาร์สหรัฐฯ โดย 1 ดอลลาร์ = 31 บาท (ค่าเฉลี่ยปี 2555)

ที่มา รวบรวมโดย ผู้วิจัย โดยฐานข้อมูลจาก Global Trade Atlas – กรมศุลกากร, 2556

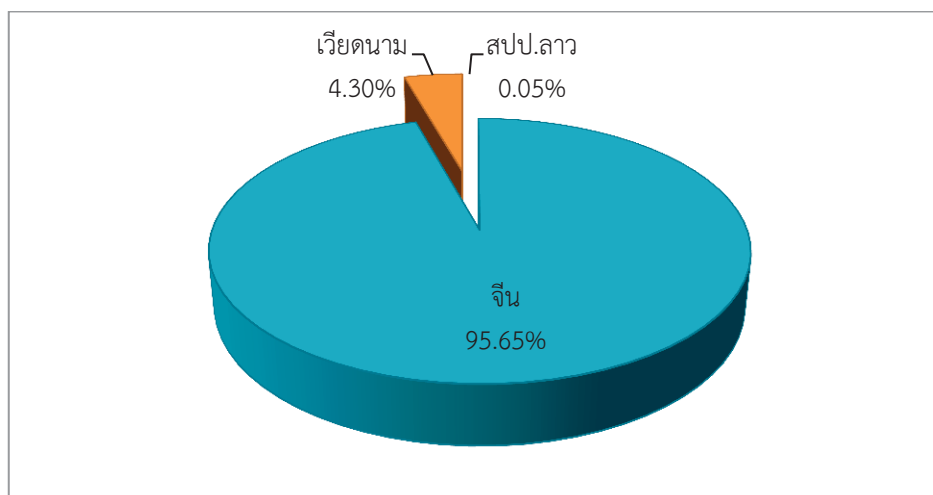
ตารางที่ 4.27 ปริมาณและมูลค่าการส่งออกกล้วยไข่ของไทย กับกลุ่มประเทศอาเซียนและจีน ปี 2550-2555

ประเทศคู่ค้า		2550	2551	2552	2553	2554	2555
จีน	ปริมาณ(กิโลกรัม)	0	0	0	0	0	14,337,828
	มูลค่า(บาท)	0	0	0	0	0	129,665,932
เวียดนาม	ปริมาณ(กิโลกรัม)	0	0	0	0	0	631,870
	มูลค่า(บาท)	0	0	0	0	0	5,829,240
สปป.ลาว	ปริมาณ(กิโลกรัม)	0	0	0	0	0	14,000
	มูลค่า(บาท)	0	0	0	0	0	64,604

คำนวณจากฐานสกุลเงิน ดอลลาร์สหรัฐฯ โดย 1 ดอลลาร์ = 31 บาท (ค่าเฉลี่ยปี 2555)

ที่มา รวบรวมโดย ผู้วิจัย โดยฐานข้อมูลจาก Global Trade Atlas – กรมศุลกากร, 2556

และจากการศึกษาถึงตลาดกล้วยไข่ของไทยในกลุ่มประเทศอาเซียนและจีน พบว่า ประเทศไทยมีการส่งออกกล้วยไข่ไปยังประเทศจีนสูงสุด โดยในปี 2555 มีปริมาณการส่งออกเท่ากับ 14,337,828 กิโลกรัม คิดเป็นมูลค่า 129,665,932 บาท รองลงมาคือ เวียดนาม และสปป.ลาว ตามลำดับ ซึ่งการส่งออกกล้วยไข่ของไทยในตลาดอาเซียนในปี 2555 นั้น พบว่า ประเทศไทยมีการส่งออกกล้วยไข่สู่ตลาดเวียดนามมากที่สุด เป็นปริมาณ 631,870 กิโลกรัม คิดเป็นมูลค่า 5,829,240 บาท และสปป.ลาว มีปริมาณที่ค่อนข้างน้อย เพียง 14,000 กิโลกรัม คิดเป็นมูลค่า 64,604 บาท และเมื่อคิดเป็นสัดส่วนการส่งออกกล้วยไข่ของไทยไปยังประเทศต่างๆ ในอาเซียนและจีน ในปี 2555 (รูปที่ 4.23) แสดงให้เห็นว่าประเทศไทยมีสัดส่วนการส่งออก ดังนี้ ประเทศจีน คิดเป็นร้อยละ 95.65 ประเทศเวียดนาม เป็นร้อยละ 4.30 และสปป.ลาว คิดเป็นร้อยละ 0.05

คำนวณจากฐานสกุลเงิน ดอลลาร์สหรัฐฯ โดย 1 ดอลลาร์ = 31 บาท (ค่าเฉลี่ยปี 2555)
ที่มา คำนวณโดย ผู้วิจัย โดยใช้ฐานข้อมูลจาก Global Trade Atlas – กรมศุลกากร, 2556

รูปที่ 4.23 สัดส่วนประเทศคู่ค้ากล้วยไข่ของไทยในกลุ่มประเทศอาเซียน ปี 2555

เมื่อนำข้อมูลสถิติกล้วยไข่มาคำนวณสัดส่วนตลาดกล้วยไข่ ซึ่งแบ่งออกเป็น 3 ตลาดใหญ่ ได้แก่ ตลาดอาเซียน ตลาดนอกอาเซียน และตลาดจีน พบว่า ไทยมีการส่งออกกล้วยไข่ในตลาดอาเซียนเพียงร้อยละ 2.16 ของมูลค่าส่งออกกล้วยไข่ โดยส่งออกไปยังเวียดนามสูงเป็นอันดับหนึ่ง เป็นมูลค่าร้อยละ 96.67 คิดเป็นมูลค่า 2.9 ล้านบาท รองลงมาเป็นสปป.ลาว มีสัดส่วนมูลค่าการส่งออกที่ค่อนข้างน้อย เพียงร้อยละ 3.33 หรือมูลค่า 0.1 ล้านบาท อาจเป็นเพราะมีความต้องการและกำลังซื้อของผู้บริโภคอยู่ในเกณฑ์ต่ำ จึงทำให้ไทยปริมาณการส่งออกกล้วยไข่ไปสปป.ลาวมีน้อย นอกจากนี้ไทยมีการส่งออกกล้วยไข่ไปยังตลาดจีนมากถึงร้อยละ 93.65 และส่งออกไปยังตลาดนอกอาเซียนร้อยละ 4.18 ทั้งนี้มาจากกล้วยไข่ได้รับความนิยมจากกลุ่มลูกค้าในประเทศจีนค่อนข้างมาก แต่กล้วยไข่ยังไม่เป็นที่ต้องการของผู้บริโภคในตลาดอาเซียนและตลาดนอกอาเซียน เช่น ออสเตรเลีย เยอรมนี สหรัฐอาหรับเอมิเรตส์ เดนมาร์ก ยูเครน เป็นต้น (ตารางที่ 4.28)

ตารางที่ 4.28 ตลาดกล้วยไข่ และมูลค่าการค้าระหว่างประเทศของไทย ปี 2555

กล้วยไข่ ประเทศไทย	ส่งออก	มูลค่า (ล้านบาท)	หมายเหตุ
	ตลาด ASEAN (เรียงลำดับตามมูลค่าการส่งออก)		2.16%
	1. เวียดนาม (96.67%)	2.9	
	2. สปป.ลาว (3.33%)	0.1	
	ตลาดจีน	129.8	93.65%
	ตลาดนอก ASEAN ฮ่องกง ออสเตรเลีย เยอรมนี สหรัฐอาหรับเอมิเรตส์ เดนมาร์ก ยูเครน	5.8	4.18%

คำนวณจากฐานสกุลเงิน ดอลลาร์สหรัฐฯ โดย 1 ดอลลาร์ = 31 บาท (ค่าเฉลี่ยปี 2555)
ที่มา รวบรวมโดย ผู้วิจัย โดยใช้ฐานข้อมูลจาก Global Trade Atlas – กรมศุลกากร, 2556

ตารางที่ 4.29 ตลาดส่งออกกล้วยไข่ของไทยกับกลุ่มประเทศ ASEAN

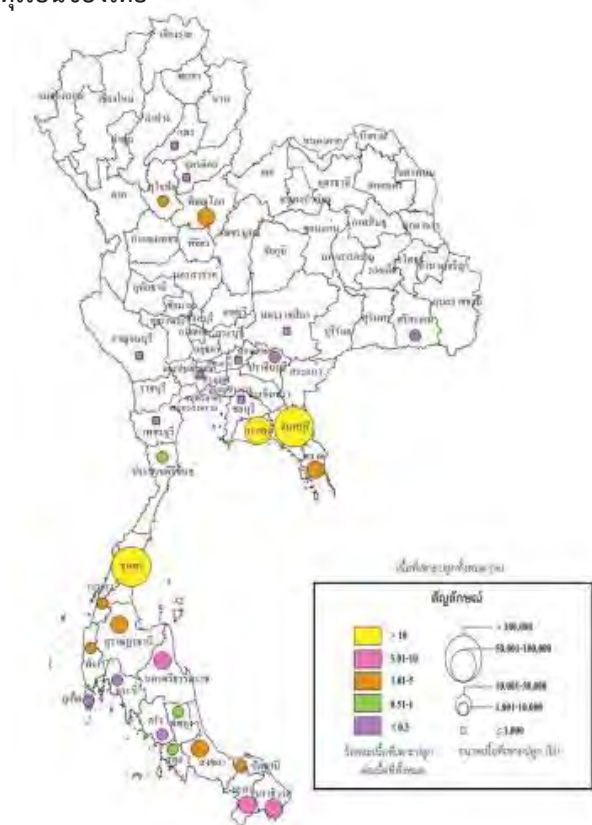
ประเทศ	มูลค่า(ล้านบาท)			
	2552	2553	2554	2555
1. จีน	-	-	-	129.66
2. เวียดนาม	-	-	-	2.92
3. สปป.ลาว	-	-	-	0.1

คำนวณจากฐานสกุลเงิน ดอลลาร์สหรัฐฯ โดย 1 ดอลลาร์ = 31 บาท (ค่าเฉลี่ยปี 2555)
ที่มา รวบรวมโดย ผู้วิจัย โดยข้อมูลจาก Global Trade Atlas – กรมศุลกากร, 2556

4.3 ข้อมูลพื้นที่การปลูกผลไม้ในประเทศไทย

ในส่วนก่อนหน้านี้ได้อธิบายถึง สถานการณ์การผลิตและการตลาดผลไม้สดของไทยในปัจจุบัน ในส่วนนี้จะเป็นการอธิบายถึงข้อมูลด้านพื้นที่การเพาะปลูกผลไม้ในประเทศไทย เพื่อให้เกิดความเข้าใจและเห็นภาพรวมของต้นน้ำในโซ่อุปทาน (Supply Chain) ผลไม้เศรษฐกิจของไทยในปัจจุบัน โดยจะมีการอธิบายแยกตามชนิดผลไม้ที่เป็นผลไม้กรณีศึกษาของการศึกษาครั้งนี้ อันได้แก่ทุเรียน มังคุด เงาะ และกล้วยไข่ ตามลำดับ ดังนี้

4.3.1. พื้นที่เพาะปลูกทุเรียนของไทย

ที่มา สำนักงานเศรษฐกิจการเกษตร, 2555

รูปที่ 4.24 แสดงแหล่งเพาะปลูกทุเรียนของประเทศไทย

จากข้อมูลของสำนักงานเศรษฐกิจการเกษตร (2555) พบว่าแหล่งเพาะปลูกทุเรียนของประเทศไทยส่วนใหญ่อยู่ใน จังหวัดจันทบุรี ชุมพร ระยอง ซึ่งแต่ละจังหวัดมีขนาดเนื้อที่เพาะปลูกมากกว่า 100,000 ไร่ ส่วนจังหวัดที่มีพื้นที่เพาะปลูก รองลงมาได้แก่ ยะลา นครศรีธรรมราช นราธิวาส สุราษธานี และตราดซึ่งแต่ละจังหวัดมีขนาดเนื้อที่เพาะปลูกอยู่ที่ 50,001-100,000 ไร่ คิดเป็นร้อยละ 19.21 ของเนื้อที่เพาะปลูกทั้งหมดทั่วประเทศ สำหรับฤดูกาลที่ออกสู่ตลาดนั้น ภาคตะวันออกจะออกสู่ตลาดในเดือนพฤษภาคมถึงเดือนมิถุนายน และภาคใต้ออกสู่ตลาดในเดือนสิงหาคมถึงเดือนกันยายน (สำนักงานเศรษฐกิจการเกษตร, 2555) หากพิจารณาจากตารางที่ 4.30 แสดงปริมาณเนื้อที่ยืนต้นและเนื้อที่ให้ผลของผลไม้ประเภท ทุเรียน จะพบว่าภาคใต้ของประเทศไทยจะมีเนื้อที่ปลูกมากที่สุดในปี 2555 เป็นเนื้อที่ยืนต้น 320.04 พันไร่ และ เนื้อที่ให้ผล 301.14 พันไร่ แต่ถึงอย่างไรก็ตาม ถ้าหากพิจารณาตามจังหวัดจะพบว่า จ.จันทบุรี มีพื้นที่ปลูกสูงมากกว่าจังหวัดอื่นๆ โดยมีเนื้อที่ยืนต้น 184.20 พันไร่ และ เนื้อที่ให้ผล 167.35 พันไร่ (ตารางที่ 4.30)

ตารางที่ 4.30 แสดงปริมาณเนื้อที่ยืนต้น และเนื้อที่ให้ผลของทุเรียน

ภาค/จังหวัด	เนื้อที่ยืนต้น (พันไร่)						เนื้อที่ให้ผล (พันไร่)					
	50	51	52	53	54	55	50	51	52	53	54	55
รวมทั้งประเทศ	771.35	725.96	680.93	662.07	659.04	637.74	683.04	667.44	628.24	611.21	604.42	581.55
เหนือ	27.58	25.35	26.21	26.86	28.41	28.61	24.09	21.99	23.56	24.45	24.33	24.24
ตะวันออกเฉียงเหนือ	3.66	3.55	1.77	2.01	1.81	1.88	2.48	2.98	1.19	1.60	1.35	1.32
กลาง	350.01	323.35	300.96	294.08	297.56	287.21	321.22	302.62	280.29	269.14	266.44	254.87
ใต้	390.09	373.71	352.00	339.11	331.26	320.04	335.25	339.85	323.21	316.02	312.30	301.14
สุโขทัย	8.08	7.30	7.70	7.99	8.10	8.17	7.33	6.54	6.74	6.80	6.48	6.63
แพร่	-	-	-	-	0.52	0.56	-	-	-	-	0.32	0.38
อุดรดิตถ์	19.51	18.05	18.51	18.87	19.41	19.49	16.76	15.45	16.81	17.65	17.37	17.04
พิษณุโลก	-	-	-	-	0.38	0.39	-	-	-	-	0.17	0.19
ศรีสะเกษ	3.58	3.48	1.73	1.94	0.09	1.78	2.40	2.90	1.15	1.56	1.31	1.28
นครราชสีมา	0.08	0.08	0.04	0.07	1.63	0.10	0.08	0.08	0.04	0.04	0.04	0.04
นนทบุรี	0.92	1.11	1.54	1.65	0.17	0.63	0.76	0.78	0.78	0.82	0.88	0.04
นครนายก	-	-	-	-	0.17	0.17	-	-	-	-	0.12	0.14
ปราจีนบุรี	1.98	1.90	1.81	1.85	1.96	2.38	1.65	1.52	1.65	1.58	1.55	2.11
ฉะเชิงเทรา	0.29	0.27	0.04	-	-	-	0.20	0.18	0.04	-	-	-
จันทบุรี	219.96	201.83	183.55	184.41	186.23	184.20	203.65	191.67	172.38	171.09	169.24	167.35
ตราด	31.65	30.76	29.87	26.49	27.76	25.99	28.75	28.99	27.71	24.24	23.11	20.34
ระยอง	90.43	82.83	79.46	75.34	74.80	68.59	81.65	75.01	73.30	67.24	67.19	60.52
ชลบุรี	0.61	0.60	0.58	0.25	0.25	0.28	0.57	0.58	0.56	0.24	0.23	0.26
กาญจนบุรี	-	-	-	-	0.47	0.56	-	-	-	-	0.29	0.32
เพชรบุรี	-	-	-	-	0.42	0.45	-	-	-	-	0.18	0.22
ประจวบคีรีขันธ์	4.17	4.06	4.11	4.09	3.88	3.96	4.00	3.89	3.88	3.92	3.65	3.58
ชุมพร	125.86	119.95	115.25	111.91	110.53	110.14	113.64	115.35	111.62	109.31	108.92	108.08
ระนอง	10.45	9.30	9.21	9.21	9.12	9.29	9.56	9.00	9.06	9.06	8.94	9.03
สุราษฎร์ธานี	46.14	44.93	37.78	36.44	34.12	29.86	36.67	37.40	30.77	30.93	30.09	26.93
พังงา	7.75	7.60	7.50	7.43	7.29	7.29	7.28	7.33	7.20	7.12	6.99	7.01

ภาค/จังหวัด	เนื้อที่ยืนต้น (พันไร่)						เนื้อที่ให้ผล (พันไร่)					
	50	51	52	53	54	55	50	51	52	53	54	55
ภูเก็ต	2.89	2.66	2.52	2.43	2.39	2.38	2.75	2.52	2.37	2.26	2.22	2.23
กระบี่	8.38	7.86	7.39	4.75	4.14	2.77	8.09	7.68	7.23	4.61	4.00	2.62
ตรัง	5.04	4.87	4.57	2.95	2.42	2.41	4.20	4.42	4.29	2.64	2.07	2.06
นครศรีธรรมราช	49.73	45.15	44.25	43.05	41.62	40.87	43.50	42.56	41.59	42.21	40.99	39.66
พัทลุง	6.41	5.88	5.66	3.60	3.94	4.16	5.33	5.41	5.26	3.48	3.43	3.55
สงขลา	16.51	16.29	16.18	15.90	15.67	15.65	13.14	13.47	13.58	13.61	13.93	14.23
สตูล	4.33	4.09	3.97	3.85	3.98	3.71	3.90	3.80	3.79	2.98	2.99	2.51
ปัตตานี	11.05	10.84	10.59	10.37	10.25	9.88	9.37	9.55	9.50	9.38	9.28	9.12
ยะลา	63.85	63.42	56.28	53.63	51.87	47.17	52.10	54.45	49.78	49.30	49.47	44.80
นราธิวาส	31.70	30.88	30.85	33.61	33.93	34.47	25.72	26.91	27.17	29.13	28.99	29.31

ที่มา รวบรวมโดยผู้วิจัย โดยใช้ฐานข้อมูลจาก กรมส่งเสริมการเกษตร, 2556

ตารางที่ 4.31 แสดงปริมาณผลผลิต และผลผลิตต่อไร่ของทุเรียนของแต่ละภาค และแต่ละจังหวัด โดยภาคกลางมีผลผลิตทุเรียนมากที่สุดในปี 2555 โดยมีปริมาณผลผลิต 311,444 ตัน และมีผลผลิตต่อไร่ 1,222 กิโลกรัม หากแยกตามจังหวัด จันทบุรียังครองครองอันดับจังหวัดที่มีผลผลิตทุเรียนมากที่สุดในประเทศไทย โดยมีผลผลิตสูงถึง 206,175 ตัน และมีผลผลิตต่อไร่ 1,232 กิโลกรัม

ตารางที่ 4.31 แสดงปริมาณผลผลิต และผลผลิตต่อไร่ของทุเรียน

ภาค/จังหวัด	ผลผลิต (ตัน)						ผลผลิตต่อไร่ (กก.)					
	50	51	52	53	54	55	50	51	52	53	54	55
รวมทั้งประเทศ	750,683	637,790	661,665	568,067	509,381	527,327	1,099	956	1,053	929	843	907
เหนือ	13,440	12,984	12,923	13,914	11,506	14,708	558	591	549	569	473	607
ตะวันออกเฉียงเหนือ	1,438	1,829	612	960	1,108	1,061	579	615	513	599	824	807
กลาง	389,118	381,877	348,935	328,300	349,687	311,444	1,211	1,262	1,245	1,220	1,312	1,222
ใต้	346,687	241,100	299,195	224,893	147,080	200,114	1,034	709	926	712	471	665
สุโขทัย	4,056	3,961	4,148	4,277	3,750	4,281	553	606	615	629	579	646
แพร่	-	-	-	-	202	267	-	-	-	-	639	701
อุดรดิตถ์	9,384	9,023	8,775	9,637	7,450	10,035	560	584	522	546	429	589
พิษณุโลก	-	-	-	-	104	125	-	-	-	-	615	648
ศรีสะเกษ	1,398	1,795	595	942	1,088	1,042	582	619	517	604	833	817
นครราชสีมา	40	34	17	18	20	19	503	453	385	419	500	487
นนทบุรี	158	276	341	373	239	2	207	352	438	453	271	47
นครนายก	-	-	-	-	86	85	-	-	-	-	717	630
ปราจีนบุรี	2,539	2,417	1,861	1,625	1,722	2,182	1,539	1,593	1,125	1,026	1,113	1,032
ฉะเชิงเทรา	174	165	27	-	-	-	884	907	782	-	-	-
จันทบุรี	243,157	243,808	217,194	210,890	224,755	206,175	1,194	1,272	1,260	1,233	1,328	1,232
ตราด	38,490	37,306	32,752	28,703	29,160	24,361	1,339	1,287	1,182	1,184	1,262	1,198
ระยอง	100,020	94,290	93,527	83,780	90,174	74,918	1,225	1,257	1,276	1,246	1,342	1,238
ชลบุรี	465	482	424	176	185	195	812	830	758	746	821	756

ภาค/จังหวัด	ผลผลิต (ตัน)						ผลผลิตต่อไร่ (กก.)					
	50	51	52	53	54	55	50	51	52	53	54	55
กาญจนบุรี	-	-	-	-	244	226	-	-	-	-	830	713
เพชรบุรี	-	-	-	-	142	150	-	-	-	-	798	688
ประจวบคีรีขันธ์	4,115	3,133	2,809	2,753	2,980	3,150	1,030	806	725	702	816	880
ชุมพร	133,532	100,584	122,778	66,131	56,092	110,026	1,175	872	1,100	605	515	1,018
ระนอง	10,520	7,514	7,636	7,029	2,440	4,884	1,101	835	843	776	273	541
สุราษฎร์ธานี	38,498	37,513	36,096	32,101	22,326	31,603	1,050	1,003	1,173	1,038	742	1,174
พังงา	5,626	4,495	5,299	4,711	790	1,128	771	613	736	662	113	161
ภูเก็ต	1,998	1,371	1,493	1,000	415	74	726	544	631	442	187	33
กระบี่	7,642	4,563	4,700	2,188	888	744	945	594	650	475	222	284
ตรัง	4,117	2,761	3,560	1,782	975	1,082	980	625	829	675	471	525
นครศรีธรรมราช	45,627	38,222	41,463	40,396	18,037	24,279	1,049	898	997	957	440	612
พัทลุง	4,506	1,378	3,645	2,928	1,039	1,115	845	255	693	841	303	314
สงขลา	13,927	7,111	6,369	5,309	4,235	3,204	1,060	528	469	390	304	225
สตูล	3,793	927	3,015	1,868	1,400	1,333	973	244	796	626	468	531
ปัตตานี	8,031	3,028	5,226	5,253	2,078	1,899	857	317	550	560	224	208
ยะลา	46,372	22,161	40,823	39,196	27,406	15,009	890	407	820	795	554	335
นราธิวาส	22,508	9,472	17,092	15,001	8,959	3,234	875	352	629	515	309	110

ที่มา รวบรวมโดยผู้วิจัย โดยใช้ฐานข้อมูลจาก กรมส่งเสริมการเกษตร, 2556

ทั้งนี้ในด้านช่วงระยะเวลาการเก็บเกี่ยวผลผลิตทุเรียนนั้นจะมีการเก็บเกี่ยวผลผลิตในทุกๆเดือน แต่เดือนที่เก็บเกี่ยวผลผลิตมากที่สุด คือ เดือนพฤษภาคม โดยคิดเป็นร้อยละ 28.82 ของการเก็บเกี่ยวตลอดทั้งปี รองลงมา คือ เดือนเมษายน โดยคิดเป็นร้อยละ 25.02 และในเดือนสิงหาคม โดยคิดเป็นร้อยละ 10.09 โดยทุเรียนของภาคตะวันออกจะออกสู่ตลาดในเดือนเมษายนถึงเดือนมิถุนายน และทุเรียนของภาคใต้จะออกสู่ตลาดในเดือนสิงหาคมถึงเดือนกันยายน

ตารางที่ 4.32 ร้อยละผลผลิตเก็บเกี่ยวรายเดือนของทุเรียน

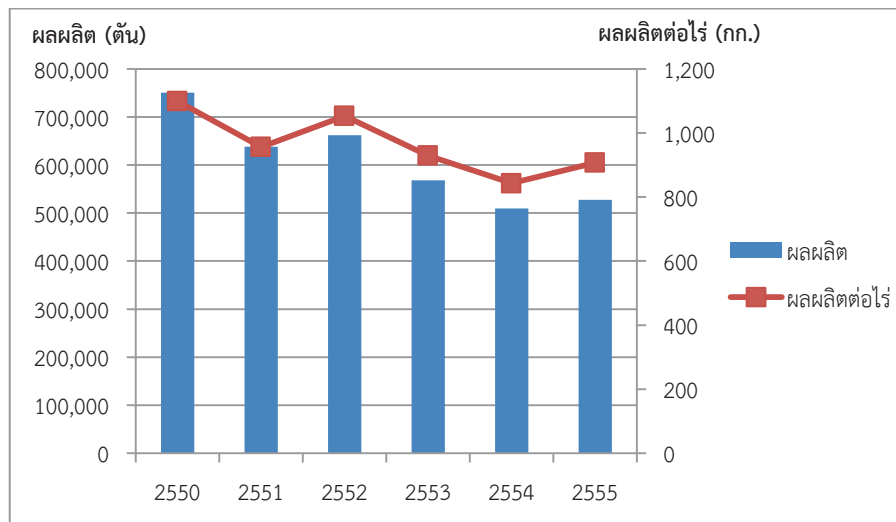
ปี 2555											
ม.ค.	ก.พ.	มี.ค.	เม.ย.	พ.ค.	มิ.ย.	ก.ค.	ส.ค.	ก.ย.	ต.ค.	พ.ย.	ธ.ค.
1.19	0.61	1.31	25.02	28.82	8.64	8.34	10.09	8.04	3.33	2.12	2.50

- ช่วงเดือนที่เก็บเกี่ยวผลผลิต
- ช่วงเดือนที่เก็บเกี่ยวผลผลิตมาก
- ช่วงเดือนที่ภาคตะวันออกเก็บเกี่ยวทุเรียนออกสู่ตลาด
- ช่วงเดือนที่ภาคใต้เก็บเกี่ยวทุเรียนออกสู่ตลาด

ที่มา รวบรวมโดยผู้วิจัย โดยใช้ข้อมูลจากการสัมภาษณ์และข้อมูลจากสำนักงานเศรษฐกิจการเกษตร, 2555

จากปริมาณผลผลิตทุเรียนภายในประเทศในปี 2553-2555 จะพบว่า ปริมาณผลผลิตทุเรียน มีแนวโน้มลดลงอย่างเห็นได้ชัด โดยผลผลิตของทุเรียนมีปริมาณการผลิตในช่วงปี 2550-2552 มีอัตราการผลิตที่ค่อนข้างสูงกว่าช่วงอื่นๆ ต่อมาในปี 2553 จนถึง 2555 มีปริมาณการผลิตที่ลดน้อยลงจนทำให้อัตราการขยายตัวและแนวโน้มนั้นลดลง ดังรูปที่ 4.25

แต่อย่างไรก็ตามปริมาณการผลิตที่ลดน้อยลง ส่งผลให้ราคาสูงขึ้น ดังเช่นรูปที่ 4.26 พบว่าอัตราราคาของทุเรียนเพิ่มสูงขึ้นอย่างต่อเนื่องตั้งแต่ 2551-2555 และในปี 2555 มีอัตราสูงที่สุด

ที่มา คำนวณโดยผู้วิจัย โดยใช้ฐานข้อมูลจาก กรมส่งเสริมการเกษตร (2555)

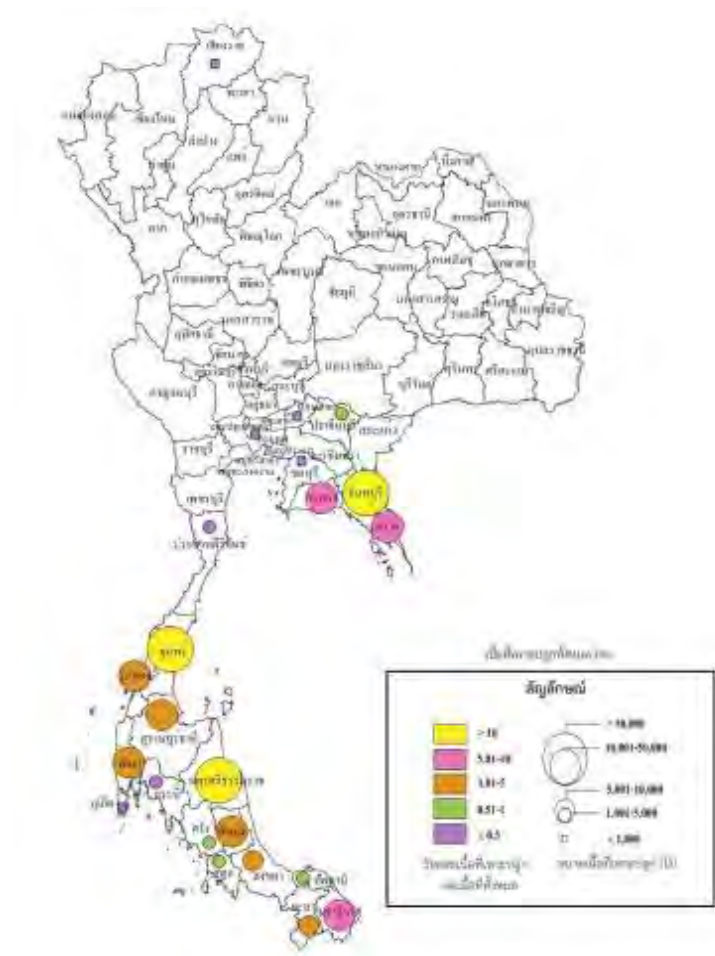
รูปที่ 4.25 แสดงปริมาณผลผลิตทุเรียน

ที่มา สำนักงานเศรษฐกิจการเกษตร (2555)

รูปที่ 4.26 แสดงราคาทุเรียนที่เกษตรกรขายได้

4.3.2 พื้นที่เพาะปลูกมังคุดของไทย

ที่มา สำนักงานเศรษฐกิจการเกษตร, 2556

รูปที่ 4.27 การแสดงแหล่งเพาะปลูกมังคุดของประเทศไทย

แหล่งเพาะปลูกมังคุดของประเทศไทยส่วนใหญ่อยู่ในจังหวัดจันทบุรี นครศรีธรรมราช และชุมพร ซึ่งแต่ละจังหวัดมีขนาดเนื้อที่เพาะปลูกมากกว่า 50,000 ไร่ และคิดเป็นร้อยละ 62.07 ของเนื้อที่เพาะปลูกทั้งหมดทั่วประเทศ ส่วนจังหวัดที่มีพื้นที่เพาะปลูกรองลงมาได้แก่ ตราด ระยอง และนราธิวาส ซึ่งแต่ละจังหวัดมีขนาดเนื้อที่เพาะปลูกอยู่ที่ 10,001- 50,000 ไร่ และคิดเป็นร้อยละ 20.36 ของเนื้อที่เพาะปลูกทั้งหมดทั่วประเทศ ดังรูปที่ 4.27 (สำนักงานเศรษฐกิจการเกษตร, 2555)

ในด้านพื้นที่ปลูกมังคุดแยกตามภาคและจังหวัด (ตารางที่ 4.33) พบว่าในปี 2555 ภาคใต้และภาคกลางมีพื้นที่การปลูก ใกล้เคียงกัน โดยภาคกลางจะมีพื้นที่ 212,799 ไร่ และภาคใต้มีพื้นที่ 247,083 ไร่ รวมถึงเนื้อที่ให้ผลในภาคกลางมีพื้นที่ 179,268 ไร่ ส่วนภาคใต้มีพื้นที่ 227,011 ไร่ แต่หากพิจารณาแยกตามจังหวัดในประเทศไทยในปี 2555 จันทบุรียังคงเป็นจังหวัดที่ปลูกผลไม้หน้าร้อนได้เป็นอย่างดี โดยมีพื้นที่ในการปลูก 103,091 ไร่ และเนื้อที่ให้ผลอีก 118,282 ไร่

ตารางที่ 4.33 แสดงปริมาณเนื้อที่ยืนต้น และเนื้อที่ให้ผลของมังคุด

ภาค/จังหวัด	เนื้อที่ยืนต้น (ไร่)						เนื้อที่ให้ผล (ไร่)					
	50	51	52	53	54	55	50	51	52	53	54	55
รวมทั้งประเทศ	492,294	489,767	487,405	482,625	481,564	460,396	387,292	396,325	399,438	405,622	410,266	406,532
เหนือ	-	-	-	-	339	514	-	-	-	-	253	253
กลาง	185,677	194,792	199,816	203,660	212,087	212,799	146,955	156,279	157,218	164,089	165,327	179,268
ใต้	306,617	294,975	287,589	276,965	269,138	247,083	240,337	240,046	242,220	241,533	244,686	227,011
เชียงราย	-	-	-	-	339	514	-	-	-	-	253	253
นันทบุรี	267	314	264	585	264	111	154	199	217	217	217	64
นครนายก	-	-	-	-	330	335	-	-	-	-	330	330
ปราจีนบุรี	1,753	1,793	1,719	1,705	2,525	2,343	985	1,276	1,386	1,496	1,570	2,122
จันทบุรี	127,343	134,337	136,957	139,085	140,124	139,073	103,091	109,324	109,751	114,393	115,080	118,282
ตราด	29,754	30,457	30,966	32,138	36,843	38,571	22,895	24,385	24,607	26,297	26,451	31,629
ระยอง	25,218	26,543	28,622	28,757	29,985	30,441	18,910	20,226	20,448	20,826	20,636	25,282
ชลบุรี	204	261	244	328	935	867	183	183	166	187	187	726
ประจวบคีรีขันธ์	1,138	1,087	1,044	1,062	1,081	1,058	737	686	643	673	856	833
ชุมพร	78,284	77,501	76,930	76,287	75,496	58,299	76,284	75,903	76,204	75,742	75,214	55,212
ระนอง	19,133	17,220	17,072	17,072	16,355	15,363	16,560	15,009	14,750	14,988	14,819	13,827
สุราษฎร์ธานี	20,171	19,575	107,057	14,932	13,754	11,547	13,400	14,405	13,181	12,358	12,355	11,547
พังงา	13,714	13,577	13,339	13,179	12,991	12,988	12,787	12,987	12,900	12,920	12,991	12,988
ภูเก็ต	507	507	494	494	477	477	329	376	408	455	477	477
กระบี่	3,746	3,572	3,447	2,164	1,840	1,808	2,576	2,892	2,932	1,299	1,278	1,246
ตรัง	5,983	5,964	5,636	4,086	3,874	3,574	4,684	4,844	4,785	2,693	2,481	2,371
นครศรีธรรมราช	103,113	95,247	93,342	90,665	86,032	88,399	72,638	69,125	71,199	72,441	74,353	79,456
พัทลุง	14,180	14,200	13,802	13,366	13,167	12,067	7,930	9,172	9,508	10,310	11,350	11,540
สงขลา	5,351	5,351	5,373	5,399	5,272	5,272	4,150	4,277	4,328	4,679	4,749	4,830
สตูล	2,635	2,630	2,574	2,974	2,713	2,334	1,710	1,798	1,847	1,965	1,897	1,610
ปัตตานี	3,658	3,804	3,261	3,052	2,887	2,887	2,168	2,497	2,288	2,558	2,581	2,664
ยะลา	8,240	8,199	7,728	7,728	7,525	7,357	6,082	6,431	6,354	6,819	6,929	6,816
นราธิวาส	27,902	27,628	27,534	27,567	26,755	24,711	19,039	20,330	21,536	22,316	23,212	22,427

ที่มา รวบรวมโดยผู้วิจัย โดยใช้ฐานข้อมูลจาก กรมส่งเสริมการเกษตร, 2556

ในด้านการผลิตมังคุดแยกตามภาคและจังหวัด (ตารางที่ 4.34) พบว่า ภาคใต้และภาคกลางก็ยังคงมีปริมาณการผลิตที่เกือบจะใกล้เคียงกันในปี 2555 โดยภาคกลางมีผลผลิต 112,936 ตัน ส่วนภาคใต้ มีผลผลิต 115,574 ตัน และ ผลผลิตต่อไร่ ภาคกลางมีผลผลิตต่อไร่ 577 กิโลกรัม และภาคใต้ มีผลผลิต 509 กิโลกรัม ด้านผลผลิตแยกตามจังหวัด จันทบุรีมีปริมาณการผลิตที่สูงที่สุด โดยมีผลผลิต 69,550 ตัน

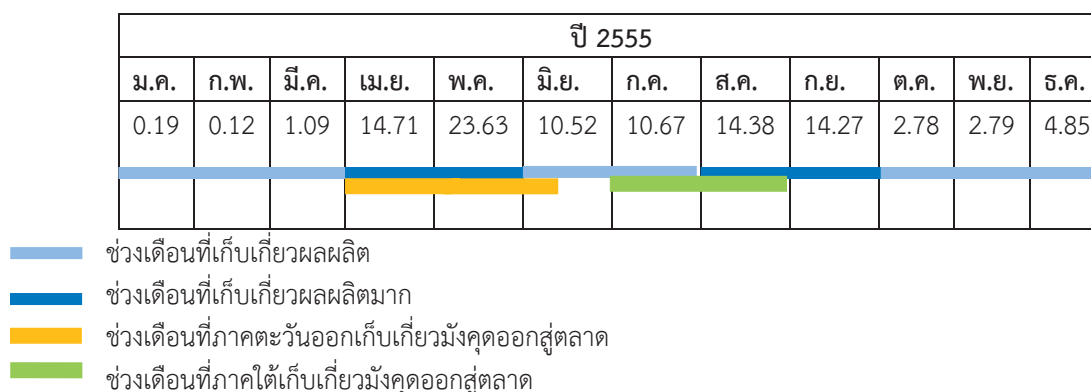
ตารางที่ 4.34 แสดงปริมาณผลผลิต และผลผลิตต่อไร่ของมังคุด

ภาค/จังหวัด	ผลผลิต (ตัน)						ผลผลิตต่อไร่ (กก.)					
	50	51	52	53	54	55	50	51	52	53	54	55
รวมทั้งประเทศ	348,181	175,274	270,554	250,508	116,315	219,072	899	442	677	1,287	945	1,260
เหนือ	-	-	-	-	32	44	-	-	-	-	126	174
กลาง	113,113	112,387	112,184	127,443	112,936	103,454	770	719	714	777	683	577
ใต้	235,068	62,887	158,370	123,065	3,347	115,574	978	262	654	510	136	509
เชียงราย	-	-	-	-	32	44	-	-	-	-	126	174
นันทบุรี	75	101	181	186	187	56	487	508	834	855	860	876
นครนายก	-	-	-	-	204	177	-	-	-	-	619	536
ปราจีนบุรี	1,029	1,233	1,067	1,174	1,058	1,202	1,045	966	770	785	674	566
จันทบุรี	78,968	77,729	76,716	89,455	77,679	69,550	766	711	699	782	675	588
ตราด	19,072	20,557	20,867	22,721	20,896	18,883	833	843	848	864	790	597
ระยอง	13,502	12,318	12,923	13,747	12,547	12,894	714	609	632	647	608	510
ชลบุรี	96	91	84	96	100	354	525	497	505	514	533	488
ประจวบคีรีขันธ์	371	358	346	337	265	338	503	522	538	501	310	406
ชุมพร	63,697	14,270	53,962	26,358	2,557	43,874	835	188	695	348	334	795
ระนอง	13,579	6,964	9,794	7,914	2,104	3,332	820	464	664	528	142	241
สุราษฎร์ธานี	12,382	5,157	8,634	6,557	1,396	18,486	924	358	655	531	113	1,601
พังงา	9,207	3,883	11,094	8,217	1,585	2,130	720	299	860	636	122	164
ภูเก็ต	191	56	229	157	14	54	581	149	562	345	29	113
กระบี่	1,855	578	1,220	400	31	146	720	200	416	308	24	117
ตรัง	4,497	1,942	3,273	1,390	387	1,117	960	401	684	516	156	471
นครศรีธรรมราช	91,960	20,738	42,435	40,784	8,922	38,766	1,266	300	596	563	120	488
พัทลุง	6,059	596	6,808	7,165	3,042	1,619	764	65	716	695	268	140
สงขลา	3,901	2,352	4,060	4,632	2,569	393	940	550	938	990	541	81
สตูล	1,674	590	1,199	1,153	639	2,410	979	328	649	587	337	1,497
ปัตตานี	2,083	507	1,565	1,699	841	860	961	203	684	664	326	323
ยะลา	6,562	1,981	4,264	4,521	880	679	1,079	308	671	663	127	100
นราธิวาส	17,421	3,273	10,833	12,118	8,380	1,708	915	161	503	543	361	76

ที่มา รวบรวมโดยผู้วิจัย โดยใช้ฐานข้อมูลจาก กรมส่งเสริมการเกษตร, 2555

ด้านช่วงเวลาการเก็บเกี่ยวผลผลิตมังคุดจะมีการเก็บเกี่ยวผลผลิตในทุกๆเดือน แต่ช่วงเดือนที่เก็บเกี่ยวผลผลิตมากที่สุด คือ เดือนพฤษภาคม โดยคิดเป็นร้อยละ 23.63 ของการเก็บเกี่ยวตลอดทั้งปี รองลงมาจะอยู่ในช่วงเดือนเมษายนโดยคิดเป็นร้อยละ 14.71 และเดือนสิงหาคมกับเดือนกันยายน โดยคิดเป็นร้อยละ 14.38 และ 14.27 ตามลำดับ ดังตารางที่ 4.35 (สำนักงานเศรษฐกิจการเกษตร กระทรวงการเกษตรและสหกรณ์, 2555)

ตารางที่ 4.35 ร้อยละผลผลิตเก็บเกี่ยวรายเดือนของมังคุด

ที่มา รวบรวมโดยผู้วิจัย โดยใช้ข้อมูลจากการสัมภาษณ์และข้อมูลจากสำนักงานเศรษฐกิจการเกษตร, 2555

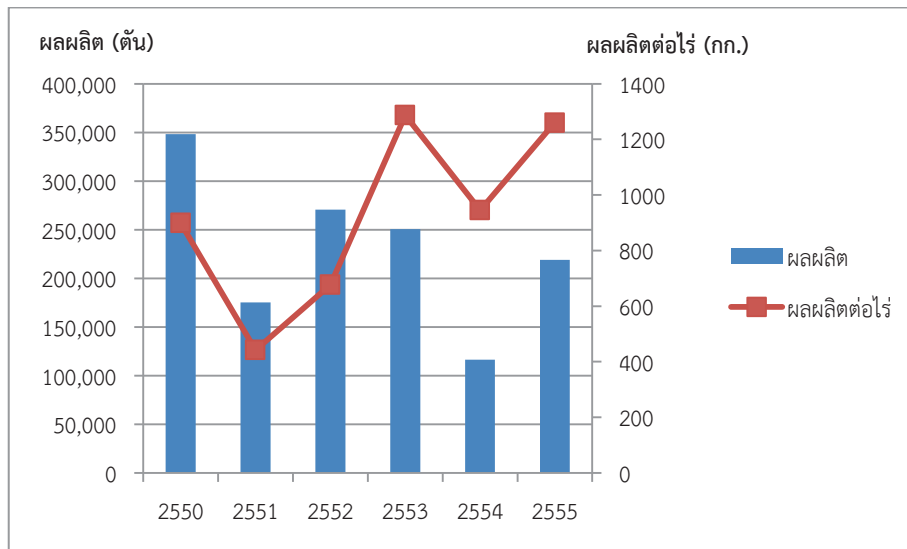
สถานการณ์การผลิตในแต่ละภาคของประเทศ ในปี 2556

การผลิตมังคุดของประเทศไทย ในภาคเหนือ เริ่มปลูกมังคุดในช่วง 4 - 5 ปี ที่ผ่านมา เนื้อที่ยืนต้นและเนื้อที่ที่ให้ผลผลิตยังมีไม่มากนัก การที่ได้ผลผลิตและผลผลิตต่อไร่เพิ่มขึ้นนั้น เนื่องมาจากสภาพอากาศเอื้ออำนวยต่อการติดดอกออกผล ส่วนในภาคกลางนั้น มีเนื้อที่ให้ผลผลิตเพิ่มขึ้น เนื่องจากการขยายเนื้อที่ปลูกใหม่ในปี 2549 ซึ่งจะเริ่มให้ผลผลิตในปีนี้ ส่วนผลผลิตต่อไร่เพิ่มขึ้นนั้น เนื่องจากในปีนี้มีมังคุดออกดอกมากเมื่อเทียบกับปีก่อนหน้า จึงส่งผลให้ผลผลิตรวมในปีเพิ่มขึ้น ผลผลิตจะออกสู่ตลาดตั้งแต่กลางเดือนเมษายน ถึงเดือนกรกฎาคม และจะออกสู่ตลาดมากที่สุด ในเดือน มิถุนายน 2556 และในภาคใต้นั้น มีเนื้อที่ให้ผลผลิตลดลง เนื่องจากเกษตรกรโค่นมังคุดเพื่อเปลี่ยนไปปลูกยางพารา และปาล์มน้ำมัน ส่วนผลผลิตต่อไร่และผลผลิตเพิ่มขึ้นนั้น เนื่องมาจากในปีสภาพอากาศเอื้ออำนวยต่อการติดดอกออกผล ในบางพื้นที่มีผลผลิตมังคุดที่ออกผล ครั้งที่ 2 ในปี 2555 ตั้งแต่ช่วงปลายปี 2555 ต่อเนื่องมาถึงเดือนกุมภาพันธ์ 2556 (สำนักงานเศรษฐกิจการเกษตร, 2556)

สถานการณ์ตลาดและราคา

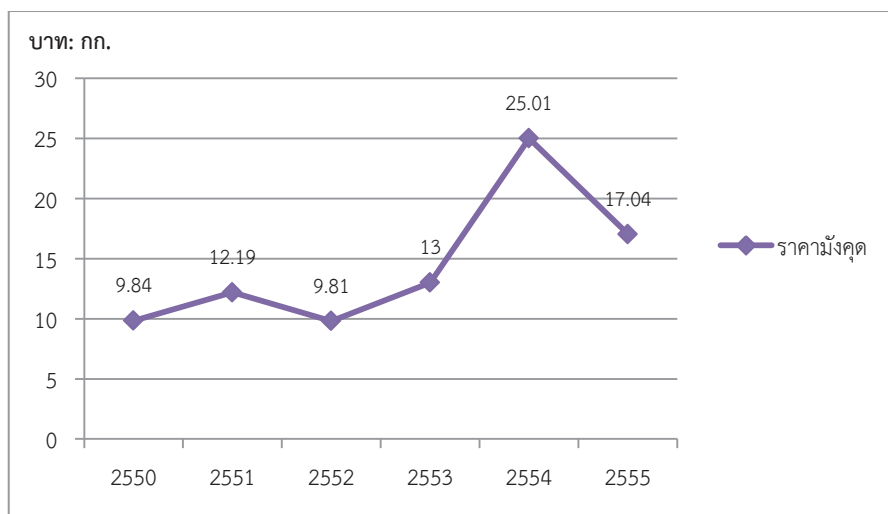
เมื่อพิจารณาจากข้อมูลสถิติผลผลิตมังคุดภายในประเทศ จะพบว่า จากสถิติการผลิตมังคุดในประเทศไทยนั้นในแต่ละปีจะมีปริมาณที่ไม่คงที่ มีขึ้นมีลงตามความต้องการของผู้บริโภค โดยในปี 2550 มีปริมาณการค้าที่สูงที่สุด แต่ในปี 2554 นั้นมีปริมาณที่น้อยที่สุด จึงไม่อาจคาดเดาปริมาณและสถานการณ์ของตลาดได้ (รูปที่ 4.28)

ส่วนสถานการณ์ด้านราคาที่เกษตรกรขายได้มีแนวโน้มลดลงจากปีที่ผ่านมาเล็กน้อย เนื่องจากการเพิ่มขึ้นของผลผลิต อย่างไรก็ตามการเปลี่ยนแปลงของราคาขึ้นอยู่กับคุณภาพและความต้องการในการส่งออก ตามรูปที่ 4.29 พบว่าราคาของผลผลิตที่อัตราเพิ่มสูงขึ้น ก่อนที่จะมีราคาคงมาในปี 2555 แต่ถึงกระนั้นการส่งออกมังคุดสดและผลิตภัณฑ์มีแนวโน้มเพิ่มขึ้นจากปีที่ผ่านมา เนื่องจากการเพิ่มขึ้นของผลผลิต ประกอบกับตลาดหลักสำคัญ คือ จีน ยังมีความต้องการมังคุดคุณภาพดีอย่างต่อเนื่อง (สำนักงานเศรษฐกิจการเกษตร, 2556)

ที่มา คำนวณโดยผู้วิจัย โดยใช้ฐานข้อมูลจากกรมส่งเสริมการเกษตร, 2555

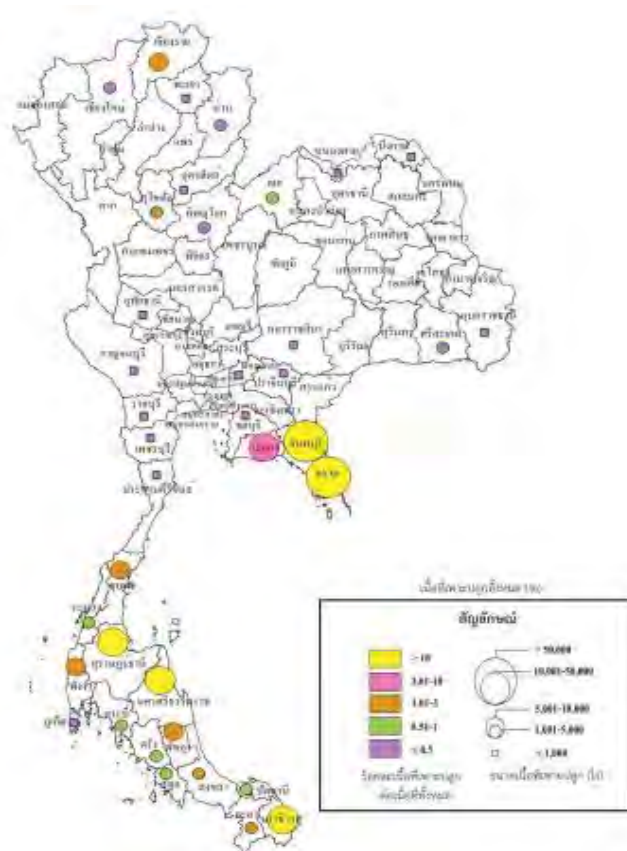
รูปที่ 4.28 แสดงปริมาณผลผลิตมังคุด

ที่มา สำนักงานเศรษฐกิจการเกษตร, 2555

รูปที่ 4.29 แสดงราคามังคุดที่เกษตรกรขายได้

4.3.3. พื้นที่เพาะปลูกเงาะของไทย

ที่มา สำนักงานเศรษฐกิจการเกษตร, 2555

รูปที่ 4.30 การแสดงแหล่งเพาะปลูกเงาะของประเทศไทย

แหล่งเพาะปลูกเงาะของประเทศไทยส่วนใหญ่อยู่ในจังหวัดจันทบุรี ตราด นครศรีธรรมราช สุราษฎร์ธานี และนราธิวาส ซึ่งแต่ละจังหวัดมีขนาดเนื้อที่เพาะปลูกมากกว่า 50,000 ไร่ และคิดเป็นร้อยละ 78.06 ของเนื้อที่เพาะปลูกทั้งหมดทั่วประเทศ ส่วนจังหวัดที่มีพื้นที่เพาะปลูกรองลงมาได้แก่ จังหวัดระยอง ซึ่งมีขนาดเนื้อที่เพาะปลูกอยู่ที่ 10,001- 50,000 ไร่ และคิดเป็นร้อยละ 3.21 ของเนื้อที่เพาะปลูกทั้งหมดทั่วประเทศ ดังรูปที่ 4.30 (สำนักงานเศรษฐกิจการเกษตร, 2555)

ข้อมูลพื้นที่การปลูกเงาะ ในประเทศไทย ปี 2556

แหล่งผลิตเงาะที่สำคัญของประเทศในภาคตะวันออก ได้แก่ จังหวัดจันทบุรี ตราด และระยอง และภาคใต้ ได้แก่ จังหวัดนครศรีธรรมราช สุราษฎร์ธานี และนราธิวาส สำหรับฤดูกาลที่ออกสู่ตลาดนั้น ภาคตะวันออกจะออกสู่ตลาดในเดือนเมษายนถึงเดือนพฤษภาคม และภาคใต้ออกสู่ตลาดในเดือนสิงหาคมถึงเดือนกันยายน (สำนักงานเศรษฐกิจการเกษตร, 2555)

จากข้อมูลสถิติแสดงปริมาณเนื้อที่ยืนต้นและเนื้อที่ให้ผลของเงาะ (ตารางที่ 4.36) พบว่าในปี 2555 ภาคกลางมีเนื้อที่ยืนต้นมากที่สุดโดยมี พื้นที่ 166,344 ไร่ และเนื้อที่ให้ผล 160,027 ไร่ และหากพิจารณาไปถึงจังหวัดที่มีพื้นที่การปลูกเงาะมากที่สุด จันทบุรี จะมีเนื้อที่การปลูกเงาะมากที่สุด โดยมีพื้นที่ 98,444 ไร่ และเนื้อที่ให้ผล 95,018 ไร่

ตารางที่ 4.36 แสดงปริมาณเนื้อที่ยืนต้น และเนื้อที่ให้ผลของเงาะ

ภาค/จังหวัด	เนื้อที่ยืนต้น (ไร่)						เนื้อที่ให้ผล (ไร่)					
	50	51	52	53	54	55	50	51	52	53	54	55
รวมทั้งประเทศ	442,204	408,683	373,158	353,002	357,024	335,695	423,804	396,987	362,061	337,810	334,600	314,698
เหนือ	-	-	-	-	14,995	15,535	-	-	-	-	10,014	10,647
ตะวันออกเฉียงเหนือ	4,065	3,940	2,793	2,470	5,792	4,874	4,039	3,916	2,774	2,462	4,102	3,202
กลาง	229,847	215,235	196,892	183,125	176,486	166,344	221,196	209,770	190,151	175,900	169,571	160,027
ใต้	208,292	189,508	173,473	167,407	159,761	48,952	98,569	83,301	169,136	159,448	150,913	140,822
หนองคาย	936	927	650	600	556	322	936	927	650	600	556	250
ศรีสะเกษ	3,129	3,013	2,143	1,870	1,865	371	3,103	2,989	2,124	1,862	1,865	1,600
ปราจีนบุรี				977	879	969				977	879	946
จันทบุรี	145,489	132,832	117,341	108,046	103,413	98,444	42,989	31,222	14,720	104,337	100,049	95,018
ตราด	68,358	66,488	64,764	60,605	58,581	54,153	63,670	63,636	61,570	57,862	55,893	51,949
ระยอง	13,639	13,673	12,650	12,241	11,582	10,761	12,264	12,738	11,772	11,654	11,145	10,549
ชลบุรี	225	186	157	113	113	115	215	175	150	106	113	107
กาญจนบุรี	825	852	850	1,039	1,013	992	767	804	814	823	824	793
ประจวบคีรีขันธ์	267	168	117	104	305	305	247	159	112	101	101	101
ชุมพร	20,508	16,578	10,140	8,095	6,157	6,106	29,378	16,479	9,979	7,910	5,620	5,654
ระนอง	5,553	4,137	4,030	3,791	3,532	1,780	5,397	4,020	3,910	3,681	3,441	1,689
สุราษฎร์ธานี	50,160	47,957	43,246	40,287	39,024	36,594	49,811	47,658	42,891	40,023	38,698	36,268
พังงา	9,752	7,795	7,334	6,693	6,107	6,100	9,298	7,487	7,188	6,664	6,107	6,100
ภูเก็ต	335	318	312	301	268	270	297	308	308	300	267	267
กระบี่	4,497	2,788	2,634	2,541	2,297	2,274	4,121	2,544	2,431	2,431	2,201	2,274
ตรัง	4,828	4,372	3,701	2,656	2,375	2,262	4,154	3,914	3,513	2,621	2,358	2,262
นครศรีธรรมราช	53,487	49,379	46,910	44,241	42,650	37,741	52,021	48,437	45,531	42,901	41,065	36,856
พัทลุง	5,873	5,552	5,354	5,650	5,900	6,451	5,324	5,178	5,150	5,505	5,516	5,530
สงขลา	5,596	5,358	5,293	5,008	4,951	4,732	4,936	4,928	4,859	4,648	4,459	4,465
สตูล	6,127	5,825	5,740	4,411	4,090	3,118	5,817	5,619	5,636	4,372	4,075	3,118
ปัตตานี	2,464	2,323	2,304	2,196	2,057	1,882	2,253	2,188	2,169	2,066	1,949	1,850
ยะลา	5,602	5,482	5,419	5,344	5,055	4,527	5,534	5,441	5,361	5,284	5,006	4,551
นราธิวาส	33,510	31,644	31,056	36,193	35,288	35,115	29,228	29,100	30,210	31,042	30,151	29,978
เชียงราย	-	-	-	-	6,190	6,253	-	-	-	-	4,048	4,111
พะเยา	-	-	-	-	64	56	-	-	-	-	54	56
เชียงใหม่	-	-	-	-	1,300	1,421	-	-	-	-	500	498
สุโขทัย	-	-	-	-	1,272	4,605	-	-	-	-	616	790
น่าน	-	-	-	-	4,243	1,275	-	-	-	-	3,304	3,571
อุดรดิตถ์	-	-	-	-	487	495	-	-	-	-	236	244
พิษณุโลก	-	-	-	-	1,330	1,322	-	-	-	-	1,200	1,322
อุทัยธานี	-	-	-	-	109	108	-	-	-	-	56	55
เลย	-	-	-	-	1,866	1,891	-	-	-	-	476	580
บึงกาฬ	-	-	-	-	968	535	-	-	-	-	830	397
อุบลราชธานี	-	-	-	-	384	1,602	-	-	-	-	226	226
นครราชสีมา	-	-	-	-	153	153	-	-	-	-	149	149
นครนายก	-	-	-	-	251	244	-	-	-	-	247	244
ราชบุรี	-	-	-	-	160	160	-	-	-	-	160	160

ภาค/จังหวัด	เนื้อที่ยืนต้น (ไร่)						เนื้อที่ให้ผล (ไร่)					
	50	51	52	53	54	55	50	51	52	53	54	55
เพชรบุรี	-	-	-	-	189	191	-	-	-	-	160	160

ที่มา รวบรวมโดยผู้วิจัย โดยใช้ฐานข้อมูลจาก กรมส่งเสริมการเกษตร, 2556

ด้านผลผลิตเงาะและผลผลิตเงาะต่อไร่ (ตารางที่ 4.37) พบว่าภาคกลางมีผลผลิตเงาะมากที่สุด โดยมีปริมาณเท่ากับ 245,508 ตัน และมีผลผลิตต่อไร่ มากถึง 1,534 ตัน อย่างไรก็ตามที่จังหวัดจันทบุรี ยังคงเป็นจังหวัดที่มีการปลูกผลไม้หน้าร้อนได้ดีเช่นเดียวกันกับ เงาะที่ทางจังหวัดจันทบุรีมีผลผลิตมากที่สุด โดยมีปริมาณสูงถึง 145,663 ตัน

ตารางที่ 4.37 แสดงปริมาณผลผลิต และผลิตต่อไร่ของเงาะ

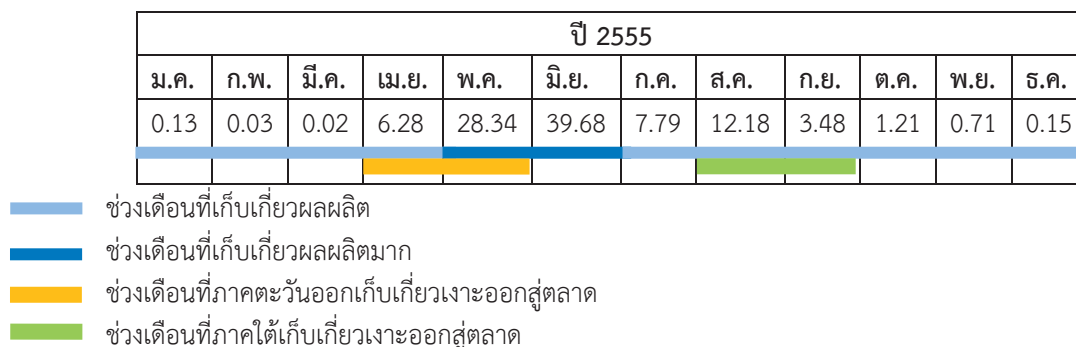
ภาค/จังหวัด	ผลผลิต(ตัน)						ผลผลิตต่อไร่(ตัน)					
	50	51	52	53	54	55	50	51	52	53	54	55
รวมทั้งประเทศ	489,269	404,053	370,600	337,721	308,471	335,745	1,155	1,018	1,024	1,000	922	1,067
เหนือ	-	-	-	-	11,345	12,109	-	-	-	-	1,133	1,137
ตะวันออกเฉียงเหนือ	4,895	4,777	3,598	3,425	4,744	3,183	1,212	1,220	1,297	1,391	1,157	994
กลาง	293,488	282,469	225,851	220,996	239,583	245,508	1,327	1,347	1,188	1,256	1,413	1,534
ใต้	190,913	116,807	141,151	113,300	52,799	74,945	961	637	835	711	350	532
หนองคาย	991	990	520	590	525	83	1,059	1,068	800	983	944	332
ศรีสะเกษ	3,904	3,787	3,078	2,835	2,824	2,181	1,258	1,267	1,449	1,523	1,514	1,363
ปราจีนบุรี				698	648	941				714	737	995
จันทบุรี	193,464	178,987	148,333	123,852	143,870	145,663	1,353	1,364	1,293	1,215	1,438	1,533
ตราด	83,471	86,927	61,755	77,651	79,089	83,015	1,311	1,366	1,003	1,342	1,415	1,598
ระยอง	14,705	14,763	14,327	15,313	14,633	14,874	1,199	1,159	1,217	1,314	1,313	1,410
ชลบุรี	150	120	89	79	85	85	696	686	593	745	752	794
กาญจนบุรี	575	618	556	325	517	345	750	769	683	395	627	435
ประจวบคีรีขันธ์	203	138	94	78	81	83	820	868	839	772	802	822
ชุมพร	16,893	9,014	7,075	3,923	1,208	2,968	829	547	709	496	215	525
ระนอง	4,641	1,982	2,526	2,477	681	453	860	493	646	673	1,998	268
สุราษฎร์ธานี	52,302	40,891	42,891	31,618	15,750	35,651	1,050	858	1,000	790	407	983
พังงา	6,974	3,691	5,391	4,198	1,307	1,714	750	493	750	630	214	281
ภูเก็ต	217	134	209	143	54	38	731	435	679	477	202	142
กระบี่	3,235	1,244	1,286	771	229	580	785	489	529	317	104	255
ตรัง	4,096	2,814	2,930	1,583	1,118	1,651	986	719	834	604	474	730
นครศรีธรรมราช	46,039	29,401	47,261	34,578	8,993	21,819	885	607	1,038	806	219	592
พัทลุง	5,569	1,496	3,888	3,243	1,095	1,194	1,046	289	755	589	199	216
สงขลา	5,010	3,528	2,201	2,817	2,194	1,085	1,015	716	453	606	492	243
สตูล	5,544	4,063	4,441	3,266	2,551	2,410	953	723	788	747	626	773
ปัตตานี	2,399	1,212	1,674	1,709	926	799	1,065	554	772	827	475	432
ยะลา	7,012	4,358	3,367	3,635	2,974	1,195	1,267	812	628	688	594	265
นราธิวาส	30,982	12,979	16,011	19,339	13,719	3,388	1,060	446	530	623	455	113
เชียงราย	-	-	-	-	6,593	6,726	-	-	-	-	1,629	1,636
พะเยา	-	-	-	-	10	11	-	-	-	-	185	196
เชียงใหม่	-	-	-	-	350	293	-	-	-	-	700	588
สุโขทัย	-	-	-	-	808	884	-	-	-	-	1,312	1,119

ภาค/จังหวัด	ผลผลิต(ตัน)						ผลผลิตต่อไร่(ตัน)					
	50	51	52	53	54	55	50	51	52	53	54	55
น่าน	-	-	-	-	883	2,064	-	-	-	-	267	578
อุดรดิตถ์	-	-	-	-	17	78	-	-	-	-	72	320
พิษณุโลก	-	-	-	-	2,580	1,967	-	-	-	-	2,150	1,488
อุทัยธานี	-	-	-	-	104	86	-	-	-	-	1,857	1,564
เลย	-	-	-	-	619	492	-	-	-	-	1,300	848
บึงกาฬ	-	-	-	-	369	143	-	-	-	-	445	360
อุบลราชธานี	-	-	-	-	321	200	-	-	-	-	1,420	885
นครราชสีมา	-	-	-	-	86	84	-	-	-	-	577	564
นครนายก	-	-	-	-	462	332	-	-	-	-	1,870	1,361
ราชบุรี	-	-	-	-	86	50	-	-	-	-	538	313
เพชรบุรี	-	-	-	-	112	120	-	-	-	-	700	750

ที่มา รวบรวมโดยผู้วิจัย โดยใช้ฐานข้อมูลจาก กรมส่งเสริมการเกษตร, 2556

ทั้งนี้จากข้อมูลของสำนักงานเศรษฐกิจการเกษตร ในปี 2555 พบว่าการเก็บเกี่ยวผลผลิตเงาะจะมีการเก็บเกี่ยวผลผลิตในทุกๆเดือน แต่ช่วงเดือนที่เก็บเกี่ยวผลผลิตมากที่สุด คือ เดือนมิถุนายน โดยคิดเป็นร้อยละ 39.68 ของการเก็บเกี่ยวตลอดทั้งปี และช่วงเดือนพฤษภาคม โดยคิดเป็นร้อยละ 28.34 ของการเก็บเกี่ยวตลอดทั้งปี ดังตารางที่ 4.38

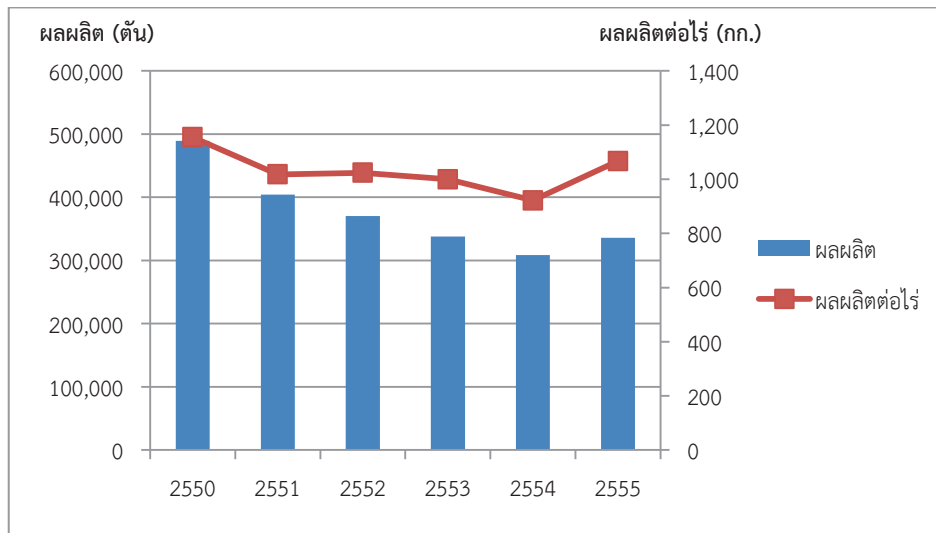
ตารางที่ 4.38 ร้อยละผลผลิตรายเดือนของเงาะ ปี 2555

ที่มา รวบรวมโดยผู้วิจัย โดยใช้ข้อมูลจากการสัมภาษณ์และข้อมูลจากสำนักงานเศรษฐกิจการเกษตร, 2555

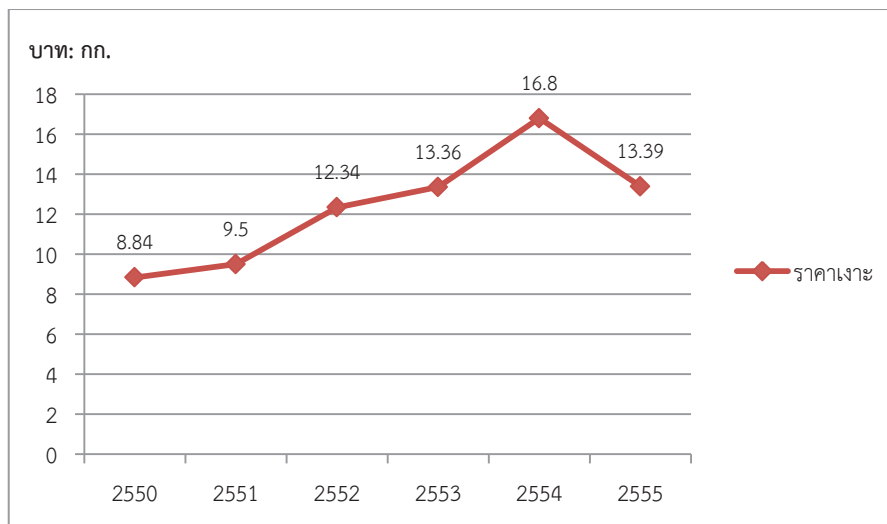
ผลผลิตเงาะภายในประเทศจะมีผลผลิตมากในช่วงเดือนเมษายนจนถึงเดือนมิถุนายน ซึ่งจะมีอัตราการผลิตที่สูงกว่าเดือนอื่นๆ แต่ถึงกระนั้นแนวโน้มปริมาณการผลิตในปี 2555 ลดน้อยลงจากปี 2554 จึงส่งผลให้อัตราการขยายตัวและแนวโน้มการผลิตเงาะในประเทศไทยลดน้อยลงเช่นเดียวกัน ดังรูปที่ 4.31

ส่วนสถานการณ์ราคาผลผลิตเงาะตั้งแต่ปี 2550-2554 พบว่าราคาเพิ่มขึ้นอย่างต่อเนื่อง ด้วยราคาสูงสุดที่ 16.8 บาทต่อกิโลกรัม และในปี 2555 ราคากลับลดตัวลงค่อนข้างมาก ในราคากิโลกรัมละ 13.39 บาท ดังรูปที่ 4.32

ที่มา คำนวณโดยผู้วิจัย โดยใช้ฐานข้อมูลจากกรมส่งเสริมการเกษตร (2555)

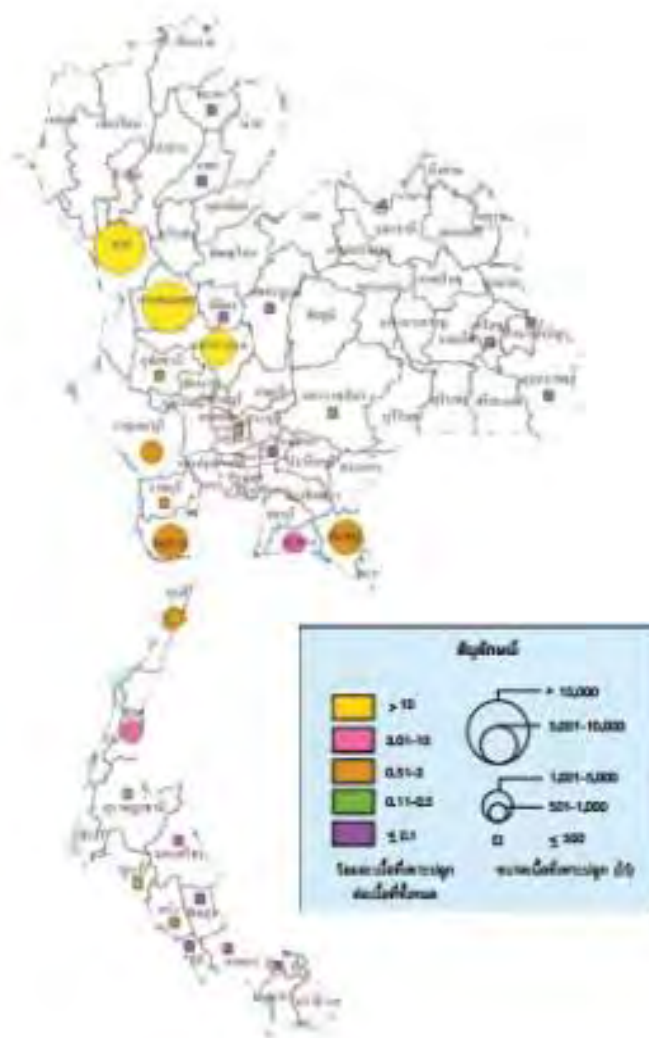
รูปที่ 4.31 แสดงปริมาณเงาะ

ที่มา สำนักงานเศรษฐกิจการเกษตร (2555)

รูปที่ 4.32 แสดงราคาเงาะที่เกษตรกรขายได้

4.3.4. พื้นที่เพาะปลูกกล้วยไข่ของไทย

ที่มา สำนักงานเศรษฐกิจการเกษตร, 2555

รูปที่ 4.33 แสดงแหล่งเพาะปลูกกล้วยไข่ของประเทศไทย

แหล่งผลิตกล้วยไข่ที่สำคัญของประเทศไทย ได้แก่ จังหวัดจันทบุรี ตาก เพชรบุรี กาญจนบุรี และชุมพร ทั้งนี้ประเทศไทยสามารถผลิตกล้วยไข่ออกสู่ตลาดได้ตลอดทั้งปี ด้านความต้องการส่งออกมีแนวโน้มเพิ่มขึ้น โดยเฉพาะ ตลาดจีน ซึ่งชาวจีนเรียกว่า “หวงตี้เจียว” หมายถึง กล้วยจักรพรรดิ (สำนักงานเศรษฐกิจการเกษตร, 2555) อย่างไรก็ตาม กล้วยไข่ ยังไม่มีข้อมูลด้านพื้นที่การปลูกแยกตามภาคหรือจังหวัด เนื่องจากเกษตรกรหรือครัวเรือนมักจะปลูกกล้วยไข่แซมไร่ จึงทำให้ยากต่อการเก็บข้อมูล และในส่วนถัดไปจะเป็นการอธิบายถึงร้อยละผลผลิตรายเดือนของกล้วยไข่ ปี 2555

ตารางที่ 4.39 ร้อยละผลผลิตรายเดือนของกล้วยไข่ ปี 2555

ปี 2555											
ม.ค.	ก.พ.	มี.ค.	เม.ย.	พ.ค.	มิ.ย.	ก.ค.	ส.ค.	ก.ย.	ต.ค.	พ.ย.	ธ.ค.
0.13	0.03	0.02	6.28	28.34	39.68	7.79	12.18	3.48	1.21	0.71	0.15

- ช่วงเดือนที่เก็บเกี่ยวผลผลิต
- ช่วงเดือนที่เก็บเกี่ยวผลผลิตมาก

ที่มา รวบรวมโดยผู้วิจัย โดยใช้ข้อมูลจากการสัมภาษณ์และข้อมูลจากสำนักงานเศรษฐกิจการเกษตร, 2555

ในด้านของราคาของกล้วยไข่ สามารถแบ่งออกได้เป็น 2 ประเภท ได้แก่ ราคากล้วยไข่ที่ผลิตนอกฤดู (ตารางที่ 4.40) กับราคากล้วยไข่ที่ปลูกในฤดู (ตารางที่ 4.41) ซึ่งพบว่า ในช่วงเดือนธันวาคม - เมษายน จะ เป็นช่วงที่มีความต้องการของผู้บริโภคสูง ส่งผลให้กล้วยไข่จึงมีราคาที่พุ่งขึ้นสูงถึง 15-30 บาทต่อ 1 กิโลกรัม ส่วนช่วงเดือนพฤษภาคม - กรกฎาคม เป็นช่วงที่ตลาดมีความต้องการในระดับปานกลาง จึงส่งผลให้กล้วยไข่มีราคาลดต่ำลงเหลือเพียง 10-15 บาทต่อกิโลกรัม ยิ่งไปกว่านั้น ราคาของกล้วยไข่จะลดต่ำลงในช่วงเดือนสิงหาคม-พฤศจิกายน ซึ่งเป็นช่วงผลิตกล้วยไข่ในฤดู ส่งผลให้ราคาเหลือเพียง 7-10 บาท ต่อกิโลกรัม เท่านั้น

ตารางที่ 4.40 แสดงฤดูกาลปลูกกล้วยไข่นอกฤดู และราคาผลผลิต

กล้วยนอกฤดู							
ธ.ค.	ม.ค.	ก.พ.	มี.ค.	เม.ย.	พ.ค.	มิ.ย.	ก.ค.
ช่วงที่ตลาดต้องการมากและมีราคาสูง (15-30 บาทต่อ 1 กิโลกรัม)					ช่วงที่ตลาดต้องการและมี ราคาปานกลาง (10-15 บาทต่อ 1 กิโลกรัม)		

ที่มา จริยา และคณะ, 2555

ตารางที่ 4.41 แสดงฤดูกาลปลูกกล้วยไข่ในฤดู และราคาผลผลิต

กล้วยในฤดู			
ส.ค.	ก.ย.	ต.ค.	พ.ย.
ฤดูกาลกล้วยไข่ไทย ในราคาต่ำ (7-10 บาท ต่อ 1 กิโลกรัม)			

ที่มา จริยา และคณะ, 2555

ทั้งนี้หลังจากที่วิเคราะห์ถึงระยะเวลาในการเก็บเกี่ยวผลผลิตรายเดือน ของผลไม้ทั้ง 4 ชนิดได้แก่ ทุเรียน มังคุด เงาะ และกล้วยไข่แล้ว สามารถนำมาสรุปเป็นตารางแสดงแหล่งผลิตที่สำคัญและฤดูกาลเก็บเกี่ยวผลไม้ของไทยที่เป็นฤดูกาลที่ออกสู่ตลาดได้ดังนี้ (ตารางที่ 4.42)

ตารางที่ 4.42 แสดงแหล่งผลิตที่สำคัญและฤดูกาลเก็บเกี่ยวผลไม้ส่งออกสู่ตลาด

ชนิดสินค้า	แหล่งผลิตที่สำคัญ	ฤดูกาลที่ออกสู่ตลาด
ทุเรียน	-ภาคตะวันออก: จันทบุรี ตราด ระยอง -ภาคอีสาน: ศรีสะเกษ -ภาคใต้: ชุมพร นครศรีธรรมราช สุราษฎร์ธานี ยะลา นราธิวาส	- ภาคตะวันออก: พ.ค.-มิ.ย. - ภาคใต้: ส.ค.-ก.ย.
มังคุด	-ภาคตะวันออก: จันทบุรี ตราด ระยอง -ภาคใต้: นครศรีธรรมราช ชุมพร นราธิวาส พัทลุง ระนอง สุราษฎร์ธานี	- ภาคตะวันออก: เม.ย.-พ.ค. - ภาคใต้: ก.ค.-ส.ค.
เงาะ	-ภาคตะวันออก: จันทบุรี ตราด ระยอง -ภาคอีสาน: หนองคาย ศรีสะเกษ -ภาคใต้: นครศรีธรรมราช สุราษฎร์ธานี นราธิวาส	- ภาคตะวันออก: เม.ย.-พ.ค. - ภาคใต้: ส.ค.-ก.ย.
กล้วยไข่	-ภาคตะวันออก: จันทบุรี เพชรบุรี กาญจนบุรี ตาก -ภาคใต้: ชุมพร	ทั้งปี

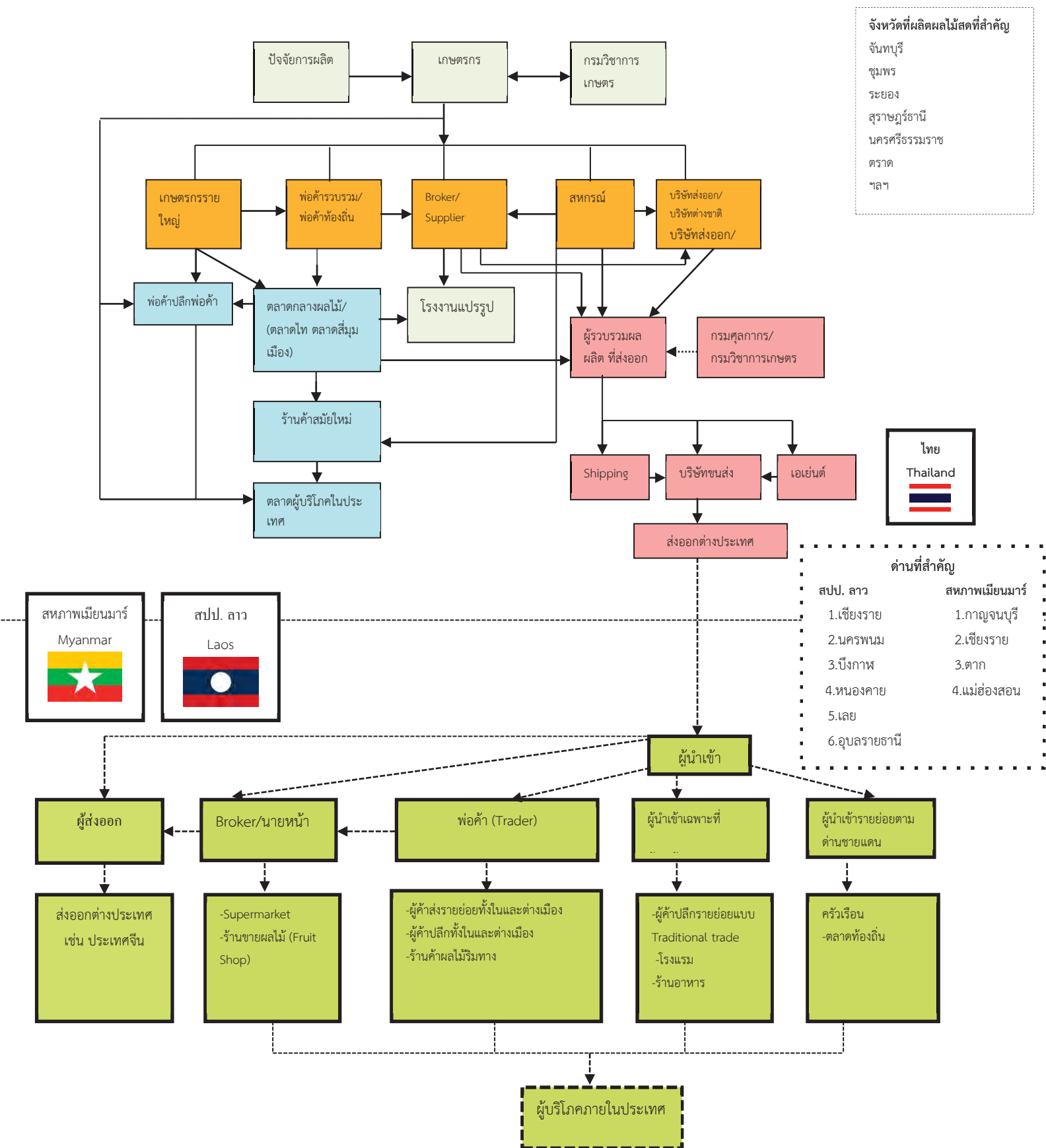
ที่มา จากการสำรวจ และข้อมูลจากสำนักวิจัยเศรษฐกิจการเกษตร, 2556

4.4 โซ่อุปทานผลไม้สดของประเทศไทยในปัจจุบัน

ในส่วนนี้จะอธิบายถึงโซ่อุปทานผลไม้ของประเทศไทย ซึ่งจะแสดงข้อมูลเกี่ยวกับโซ่อุปทาน ตั้งแต่ ต้นน้ำ กลางน้ำ จนถึงปลายน้ำ ของผลไม้ 4 ชนิด (ได้แก่ ทุเรียน มังคุด เงาะ และกล้วยไข่) รวมถึงคำอธิบายบทบาทผู้เล่นในแต่ละโซ่อุปทานของผลไม้

สำหรับงานวิจัยในครั้งนี้จะศึกษาเฉพาะในส่วนของการบริหารจัดการผลไม้สดเพื่อส่งออกไปยังสหภาพเมียนมาร์ และสปป.ลาว ซึ่งจากการศึกษาและลงพื้นที่เก็บข้อมูลสามารถจำแนกการดำเนินงานของผู้มีส่วนเกี่ยวข้องในโซ่อุปทานผลไม้สดตามลำดับการไหลของสินค้า ของหน่วยงานและองค์กรต่างๆที่เกี่ยวข้องในโซ่อุปทาน อาทิ เกษตรกร ผู้รวบรวมผลผลิต ล้ง บริษัทขนส่งและตัวแทนผู้ส่งออกของไทย สหกรณ์ นายหน้า ตัวแทนนำเข้าผลไม้จากสหภาพเมียนมาร์ สปป.ลาว และเงินพ่อค้าปลีก พ่อค้าส่ง และผู้บริโภคในประเทศเมียนมาร์ และสปป.ลาว

จากการศึกษาโซ่อุปทานผลไม้สด 4 ชนิด (ได้แก่ ทุเรียน มังคุด เงาะ และกล้วยไข่) ของไทยในปัจจุบัน พบว่า มีลักษณะของโซ่อุปทานผลไม้ส่วนใหญ่ที่คล้ายคลึงกัน ดังรูปที่ 4.34 ทั้งนี้ในส่วนนี้จะมุ่งเน้นการอธิบายถึงโซ่อุปทานของผลไม้เพื่อการส่งออกแต่ละชนิด ซึ่งจะอธิบายถึงโซ่อุปทานผลไม้สดในภาพรวมของไทยและความเชื่อมโยงของโซ่อุปทานในตลาดต่างประเทศในสหภาพเมียนมาร์ และสปป.ลาว (รูปที่ 4.34) เพื่อให้เห็นถึงลักษณะการกระจายสินค้าตั้งแต่เกษตรกร จนถึงผู้บริโภคในต่างประเทศอย่างมีประสิทธิภาพ ซึ่งมีรายละเอียดแยกตามชนิดผลไม้ดังนี้

รูปที่ 4.34 โซ่อุปทานผลไม้สดของประเทศไทยและการส่งออกไปยังต่างประเทศ (เมียนมาร์และสปป.ลาว)

ทั้งนี้หากจะวิเคราะห์ช่องทางการจัดจำหน่ายผลไม้ที่ส่งออกไปยังสปป.ลาวสามารถแบ่งได้เป็นสัดส่วนโดยเฉลี่ย โดยเริ่มจากเกษตรกรต้นน้ำ ซึ่งเกษตรกรที่จัดจำหน่ายแบ่งออกเป็น 3 กลุ่มหลัก คือ 1) เกษตรกรจำหน่ายเอง คิดได้เป็นสัดส่วนโดยเฉลี่ยร้อยละ 40 2) สหกรณ์ร้อยละ 50 และ 3) วิสาหกิจร้อยละ 10 จากนั้นส่งต่อไปยังผู้รวบรวมซึ่งแบ่งออกเป็น 3 กลุ่ม คือ 1) พ่อค้าคนกลางร้อยละ 30 2) สหกรณ์ร้อยละ 20 และ 3) ล้งหรือบริษัทต่างชาติร้อยละ 50 และผู้รวบรวมจึงส่งต่อไปยังผู้ส่งออก ซึ่งอยู่ในกลุ่มกลางน้ำ จำแนกได้เป็น 3 กลุ่มหลักเช่นกัน คือ 1) พ่อค้าหรือนายหน้าตลาดชายแดนโดยเฉลี่ยถึงร้อยละ 50 2) สหกรณ์ร้อยละ 10 และ 3) ล้งหรือบริษัทต่างชาติร้อยละ 40 จากนั้นจะเป็นการส่งออกผ่านด้านการค้าชายแดนไปสู่ปลายทาง อันได้แก่ พ่อค้าส่งในตลาดกลางคิดเป็นร้อยละ 40 และผู้นำเข้าอีกร้อยละ 60 ก่อนจะกระจายสู่ตลาดท้องถิ่น ร้านค้าปลีก ร้านค้าสมัยใหม่ บริษัทส่งออก และตลาดส่งออกต่างประเทศต่อไป ดังรูปต่อไปนี้

และสำหรับช่องทางการจัดจำหน่ายผลไม้ส่งออกไปยังสหภาพเมียนมาร์ จะเห็นได้ว่ามีรูปแบบที่คล้ายคลึงกันกับการส่งออกผลไม้ไปสปป.ลาว กล่าวคือ เริ่มจากเกษตรกร 3 กลุ่มหลัก คิดเป็นอัตราเฉลี่ย คือ 1) เกษตรกรผู้จำหน่ายเองร้อยละ 40 2) สหกรณ์ร้อยละ 50 และ 3) วิสาหกิจเพียงร้อยละ 10 จากนั้นเป็นการส่งผ่านไปยังผู้รวบรวม 3 กลุ่มหลัก ได้แก่ 1) พ่อค้าคนกลางร้อยละ 50 2) สหกรณ์คิดเป็นร้อยละ 20 และ 3) ล้งหรือบริษัทต่างชาติร้อยละ 30 โดยผู้รวบรวมจะส่งออกไปยังผู้ส่งออก จำแนกได้เป็น 3 กลุ่มหลัก 1) พ่อค้าหรือนายหน้าตลาดชายแดนถึงร้อยละ 60 2) ล้งหรือบริษัทต่างชาติร้อยละ 30 และ 3) กลุ่มสหกรณ์ซึ่งมีเพียงร้อยละ 10 จากนั้นจึงเป็นการส่งออกผ่านด้านการค้าชายแดน ไปยังพ่อค้าส่งในตลาดกลางมากถึงร้อยละ 70 และผู้นำเข้าอีกร้อยละ 30 แล้วจึงกระจายสู่ตลาดท้องถิ่น ร้านค้าปลีก และบริษัทส่งออกไปยังตลาดต่างประเทศต่อไป ดังรูปต่อไปนี้

4.4.1 การวิเคราะห์โซ่อุปทานทุเรียน

การเพาะปลูกทุเรียนของไทยในปัจจุบัน มีพื้นที่เพาะปลูกหลักในภาคตะวันออกและภาคใต้ ในจังหวัด จันทบุรี ชุมพร ระยอง สุราษฎร์ธานี นครศรีธรรมราช ตรัง เป็นต้น โดยมีพันธุ์ที่นิยมปลูก ได้แก่ หมอนทอง ชะนี ก้านยาว และกระดุมทอง จากการศึกษพบว่าเกษตรกรมีช่องทางการขายสินค้าอยู่หลายช่องทาง อาทิ การขายด้วยตนเอง การขายแบบเหมาสวน ขายผ่านพ่อค้าคนกลาง หรือการขายผ่านระบบพันธสัญญา โดยการทำสัญญาระหว่างเกษตรกรกับผู้ประกอบการรวมไปถึงการขายผ่านกลุ่มผู้ผลิตหรือสหกรณ์ เป็นต้น (รูปที่ 4.34)

เมื่อผลผลิตทุเรียนพร้อมออกสู่ตลาด พ่อค้าคนกลางซึ่งมีหลายรูปแบบ อาทิ เกษตรกรรายใหญ่ พ่อค้ารวบรวม/ล้ง นายหน้า สหกรณ์ และบริษัทส่งออก ซึ่งถือเป็นผู้รวบรวมผลผลิตจะเข้าไปรับซื้อและรวบรวมผลผลิตจากเกษตรกร โดยนำมาเก็บไว้ชั่วคราวและรอส่งให้กับผู้ค้าส่ง และ/หรือผู้ส่งออกอีกต่อหนึ่ง นอกจากนี้เกษตรกรยังมีการจำหน่ายผลผลิตให้แก่ผู้ค้าปลีกและผู้บริโภคโดยตรงอีกด้วย โดยในส่วนของผู้ค้าปลีกจะเป็นผู้ค้าในตลาดสดที่ขายให้กับผู้บริโภค และในส่วนของเกษตรกรที่ขายผลผลิตให้แก่ผู้บริโภคโดยตรงนั้น ส่วนใหญ่จะอยู่ในรูปแบบของการท่องเที่ยวเชิงเกษตร ที่ผู้บริโภคสามารถเข้ามาเยี่ยมชมสวนและซื้อผลผลิตกลับไปได้ สำหรับผู้ค้าส่งจะส่งผลผลิตให้ห้างสรรพสินค้า ตลาดค้าส่งที่สำคัญประเทศ (ตลาดกลาง อาทิ ตลาดไท ตลาดสี่มุมเมือง) ตลาดค้าส่งที่สำคัญในจังหวัดหรือหัวเมืองใกล้เคียง โดยตลาดค้าส่งจะทำหน้าที่ในการกระจายผลผลิตสู่ผู้ค้าปลีก ซึ่งปัจจุบันตลาดค้าส่งกลางในกรุงเทพฯ อาทิ ตลาดไท ตลาดสี่มุมเมือง ตลาดปากคลองตลาด และตลาดมหานาค ถือว่าเป็นศูนย์กลางการค้าส่งผักและผลไม้หลักที่ทำหน้าที่กระจายผลผลิตสู่ต่างจังหวัด และผู้ส่งออกหรือบริษัทส่งออกในกรุงเทพฯ อีกด้วย

ในการจัดการกระบวนการส่งสินค้าผ่านโซ่อุปทานของทุเรียนเพื่อการบริโภคภายในประเทศและต่างประเทศ มีผู้เล่นที่เกี่ยวข้องในโซ่อุปทานหลายส่วน ผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องของตลาดในประเทศ ได้แก่ เกษตรกร สหกรณ์ ผู้รวบรวมผลผลิต ผู้ค้าส่ง ผู้ค้าปลีก ผู้ส่งออก และผู้มีส่วนเกี่ยวข้องในตลาดต่างประเทศ ได้แก่ ผู้ประกอบการนำเข้าจากต่างประเทศ บริษัทต่างชาติ และผู้ค้าส่งในต่างประเทศ เป็นต้น โดยรายละเอียดของผู้เกี่ยวข้องจะสามารถจำแนกได้ดังนี้

1. เกษตรกร

เกษตรกรส่วนใหญ่จะผลิตทุเรียนในฤดูกาลของผลไม้ เพราะจะได้ทุเรียนที่มีคุณภาพสำหรับการส่งออก เนื่องจากการส่งออกทุเรียนในปัจจุบันส่วนใหญ่เป็นการคัดเกรดการส่งออกทุเรียนที่มีเกรดดี และการบริโภคภายในประเทศจะเป็นทุเรียนเกรดรอง ทั้งนี้เมื่อถึงช่วงที่มีผลผลิตมาก เกษตรกรจะพบกับปัญหาขาดแคลนแรงงาน และแรงงานที่มีความชำนาญในการเก็บเกี่ยวผลผลิต เกษตรกรจะเก็บเกี่ยวผลผลิตทุเรียนประมาณอายุ 125 วันหลังดอกบาน น้ำหนักของผลทุเรียนอยู่ระหว่าง 3-7 กิโลกรัม รูปทรงของทุเรียนที่ดีต้องเป็นทรงสมมาตร และปราศจากการทำลายของโรคและแมลง โดยเฉพาะเพลี้ยแป้งและราดำ จากนั้นทำการคัดแยกผลที่มีตำหนิ แยกไว้ต่างหาก ขนย้ายไปวางเรียง ให้เป็นระเบียบบนพื้นที่สะอาด และหลีกเลี่ยงที่จะนำทุเรียนวางกับพื้นที่สวนโดยตรง เพื่อเป็นการป้องกันเชื้อรา และรอการขนส่งไปยังโรงคัดบรรจุ ซึ่งจะมีผู้รวบรวมมารับซื้อแบบเหมาสวน

ที่มา จากการสำรวจ

รูปที่ 4.35 การเก็บเกี่ยวผลทุเรียนของเกษตรกร

ที่มา จากการสำรวจ

รูปที่ 4.36 การขนส่งทุเรียนสดของเกษตรกรเพื่อนำไปจำหน่าย

1.1 รูปแบบผลผลิต

ทุเรียนพันธุ์ที่ได้รับความนิยมในท้องตลาด ได้แก่ หมอนทอง ชะนี ก้านยาว และกระดุมทอง ซึ่งจะแตกต่างกันทั้งรสชาติ ราคา และวิธีการปลูก สำหรับฤดูกาลที่ออกสู่ตลาดนั้น ภาคตะวันออกจะออกสู่ตลาดในเดือนพฤษภาคมถึงเดือนมิถุนายน และภาคใต้จะออกสู่ตลาดในเดือนสิงหาคมถึงเดือนกันยายน สำหรับเดือนที่เก็บเกี่ยวผลผลิตมากที่สุด คือ เดือนเมษายนและเดือนพฤษภาคม (สำนักงานเศรษฐกิจการเกษตร, 2556)

โดยการเก็บเกี่ยวทุเรียนออกสู่ตลาดนั้นจะเป็นทุเรียนที่สุกพอเหมาะแล้ว พันธุ์กระดุมทองไม่ต่ำกว่า 80 วันหลังดอกบาน พันธุ์ชะนีไม่ต่ำกว่า 100 วัน และพันธุ์หมอนทองไม่ต่ำกว่า 110 วัน (กรมส่งเสริมการเกษตร, 2555) หรือสุกประมาณ 75 เปอร์เซ็นต์ เพื่อการส่งออกต่างประเทศ และสุกประมาณ 85 เปอร์เซ็นต์ เพื่อการบริโภคภายในประเทศ โดยมีการขนส่ง 1-2 วัน (กรมวิชาการเกษตร, 2555) ถ้าหากทุเรียนมีการสุกมากเกินไป จะทำให้เนื้อทุเรียนเละและสูญเสียรสชาติ ทั้งนี้การขนส่งทุเรียนจะต้องคำนึงในเรื่องของอากาศเป็นอย่างมาก เนื่องจากทุเรียนมีความอ่อนไหวต่อสภาพอากาศที่ร้อนจัด ซึ่งจะทำให้ทุเรียนสุกเร็วขึ้น จึงต้องมีการควบคุมอุณหภูมิในการส่งออก และมีการเก็บเกี่ยวผลผลิตก่อนที่จะสุกเต็มที่

ทุเรียนที่สุกเต็มที่จะมีเนื้อสีเหลือง มีกลิ่นหอม เมล็ดสีน้ำตาล รสชาติหวาน และมัน นอกจากนี้ทุเรียนที่มีลักษณะที่อ่อนอยู่หรือไม่ได้คุณภาพสามารถนำไปแปรรูปเป็นผลิตภัณฑ์อื่นๆ ได้อีกด้วย เช่น ทุเรียนทอด ทุเรียนแช่แข็ง ทุเรียนกวน เป็นต้น ซึ่งเป็นการทำรายได้ให้แก่ผู้แปรรูปอีกทางหนึ่ง

1.2 รูปแบบการจำหน่ายผลผลิต

จากการสัมภาษณ์เกษตรกรผู้ปลูกทุเรียนพบว่า ปัจจุบันรูปแบบการซื้อขายผลผลิตทุเรียนของเกษตรกรสามารถแบ่งออกเป็น 4 ลักษณะ คือ การดำเนินการขายเอง การขายแบบเหมาสวน การขายผ่านกลุ่มเป็นสหกรณ์ และการขายแบบเกษตรกรพันธมิตร (รูป 4.36) โดยมีรายละเอียดดังนี้

1.2.1 การดำเนินการขายเอง เป็นลักษณะที่เกษตรกรนำทุเรียนมาขายเองตามแผงหรือร้านของตนเองภายในจังหวัด หรือจะมีพ่อค้าท้องถิ่นมารับซื้อที่สวน หรือขายให้กับโรงงานแปรรูปเพื่อการแปรรูปเป็นผลิตภัณฑ์ต่างๆ เช่น ทุเรียนทอด ทุเรียนอบแห้ง ทุเรียนกวน เป็นต้น สำหรับกรณีนี้เกษตรกรจะเป็นผู้ดำเนินการเอง ทั้งเก็บเกี่ยว คัดแยก จัดเรียง ลงตะกร้า และการส่งไปยังผู้รับซื้อ โดยเกษตรกรอาจจะขายแยกตามเกรด หรือขายคละก็ได้ สำหรับกรณีนี้จะนำไปขายที่จุดรับซื้อ เกษตรกรต้องมีข้อมูลเกี่ยวกับข้อกำหนดรูปแบบผลผลิตที่รับซื้อของผู้รับซื้อ เพื่อสามารถจัดการผลผลิตให้ตรงกับรูปแบบที่ผู้รับซื้อต้องการ ทั้งนี้ เกษตรกรต้องเป็นผู้ดำเนินการเองทั้งหมดในกระบวนการเก็บเกี่ยวผลผลิต การคัดเกรด การจัดเรียงลงลังหรือตะกร้า ตลอดจนการขนส่งทุเรียนไปยังผู้รับซื้อ

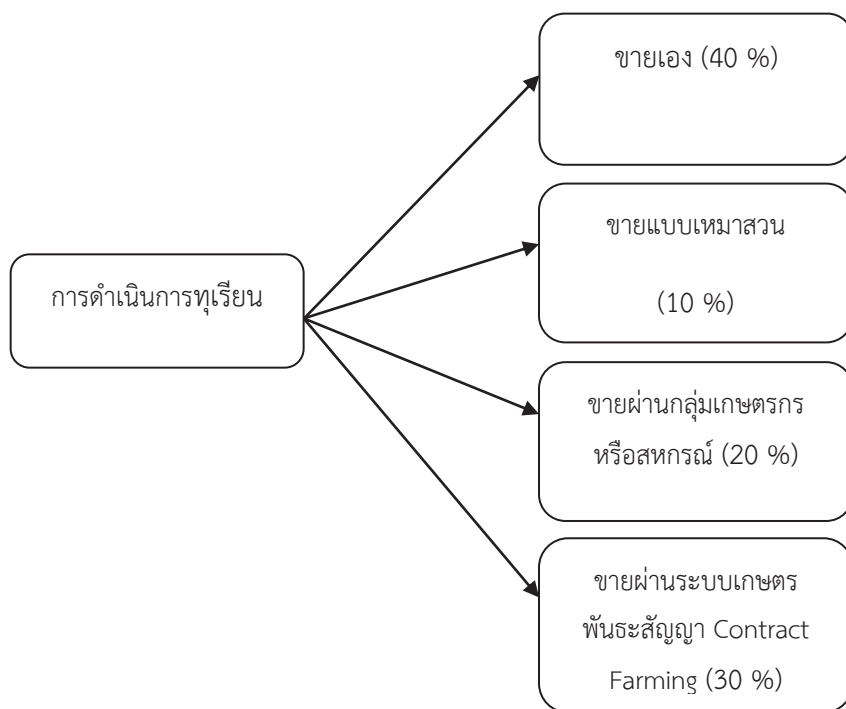
1.2.2 การดำเนินการขายแบบเหมาสวน เป็นลักษณะที่ผู้รวบรวมจะทำการติดต่อตกลงกับเกษตรกรผู้ผลิตทุเรียนว่าต้องการที่จะเหมาสวน ในราคาที่ตกลงกัน อาจจะเป็นการเหมาสวนทั้งหมด หรืออาจจะเหมาเพียงแค่บางส่วน

ซึ่งเป็นลักษณะการขายก่อนที่ผลผลิตจะออกสู่ตลาด แต่การซื้อขายแบบเหมาสวนเกษตรกรจะไม่มีส่วนรับผิดชอบใดๆ ซึ่งจะให้ผู้รวบรวมดำเนินการเองทั้งเก็บเกี่ยว คัดเกรดผลผลิต จัดเรียงลงตะกร้า และส่งมอบ

1.2.3 การขายผ่านกลุ่ม/สหกรณ์ เป็นลักษณะที่เกษตรกรรวมกลุ่มกันเพื่อซื้อขายผลผลิต เพื่อเป็นการต่อรองราคาและปริมาณกับผู้รับซื้อ และจะได้รู้เรียนในราคาที่อยู่ในระดับเดียวกัน โดยแต่ละกลุ่มหรือสหกรณ์จะมีระบบและรูปแบบการจัดการที่แตกต่างกันออกไป แต่กลุ่มเกษตรกรหรือสหกรณ์ส่วนใหญ่จะมีการวางแผนด้านการผลิตและการตลาด รวมถึงวิธีปฏิบัติสำหรับสมาชิกในกลุ่มเพื่อดูแลรักษาและควบคุมผลผลิตให้มีคุณภาพและมาตรฐานตรงกับความต้องการของลูกค้า

1.2.4 การขายผ่านระบบเกษตรพันธสัญญา (Contract Farming) เป็นรูปแบบที่เกิดจากความร่วมมือระหว่างบริษัทธุรกิจเอกชนหรือบริษัทต่างชาติกับเกษตรกร โดยมีข้อตกลงร่วมกันให้เกษตรกรทำหน้าที่ผลิตภายใต้คำแนะนำและช่วยเหลือทางด้านวิชาการและการจัดการที่ทันสมัยของบริษัท และเมื่อได้ผลผลิต เกษตรกรจะต้องขายให้บริษัทคู่สัญญาซึ่งจะทำหน้าที่การตลาดให้ โดยบริษัทเอกชนหรือบริษัทต่างชาติจะได้รับประโยชน์ทั้งทางตรงและทางอ้อม คือสามารถขยายฐานการผลิตทางแนวดิ่ง ขยายตลาดจำหน่ายปัจจัยการผลิตของบริษัท และใช้ผลผลิตที่รับซื้อมาเป็นวัตถุดิบในโรงงานแปรรูปผลิตภัณฑ์ และบางครั้งเพื่อการส่งออก ตลาดนี้เป็นสัญญาที่ต้องกระทำชัดเจนแน่นอน ทั้งในด้านปริมาณและคุณภาพ

หากวิเคราะห์ถึงช่องทางการดำเนินการจัดจำหน่ายทุเรียนทั้ง 4 ลักษณะข้างต้น สามารถคิดเป็นสัดส่วนโดยเฉลี่ยได้ดังนี้ 1) การดำเนินการขายเองของเกษตรกร คิดเป็นสัดส่วนร้อยละ 40 2) การดำเนินการขายแบบเหมาสวน เฉลี่ยร้อยละ 10 3) การขายผ่านกลุ่มเกษตรกรหรือสหกรณ์ร้อยละ 20 และ 4) การขายผ่านระบบเกษตรพันธสัญญา คิดเป็นสัดส่วนร้อยละ 30 (รูปที่ 4.37)

รูปที่ 4.37 ลักษณะการดำเนินการขายทุเรียนของเกษตรกร

จากการศึกษาพบว่า ปัจจัยที่กำหนดรูปแบบการขายผลผลิตของเกษตรกร ได้แก่ คุณภาพของผลผลิต ปริมาณของผลผลิตของเกษตรกร ปริมาณความต้องการผลผลิตของผู้รับซื้อ ความสะดวกในการจัดการด้านการเก็บเกี่ยวผลผลิตและการคัดเกรด และการประมาณหรือเปรียบเทียบราคาของผลผลิตจากการนำไปขายเองกับราคาของผลผลิตจากการขายในรูปแบบต่างๆ เป็นต้น

กระบวนการในภาพรวมของการดำเนินงานของเกษตรกรในการจำหน่ายผลผลิตทุเรียน ทั้งในประเทศและต่างประเทศมีลักษณะการดำเนินงานการผลิตคล้ายคลึงกัน แต่จะแตกต่างกันที่ทุเรียนที่ผลิตเพื่อการส่งออกต่างประเทศนั้นจะเน้นคนงานที่มีความชำนาญในการคัดแยก การคัดเกรด และจัดเรียงใส่ตะกร้า มากกว่าทุเรียนที่บริโภคภายในประเทศ ในส่วนนี้จะอธิบายถึงกระบวนการในกรณีที่เกษตรกรดำเนินการขายผลผลิตเอง โดยกิจกรรมของเกษตรกรจะสิ้นสุดที่การส่งมอบผลผลิต แสดงดังตารางที่ 4.43

ตารางที่ 4.43 ขั้นตอนการดำเนินงานของเกษตรกรสำหรับการจำหน่ายทุเรียนด้วยตนเอง

กิจกรรม	รายละเอียดแต่ละกิจกรรม
การขายหน้าสวน	เกษตรกรจะเก็บเกี่ยวผลผลิตทุเรียนและนำมาขายเองที่หน้าสวนของตนเอง
การติดต่อจู่รับซื้อ/จู่รับซื้อ	เกษตรกรที่ต้องการขายทุเรียนด้วยตนเอง จะทำการติดต่อจู่รับซื้อที่มาตั้งบริเวณใกล้พื้นที่ จากนั้นจะทำการตกลงราคาซื้อขายกัน
เก็บเกี่ยวผลผลิต	เกษตรกรจะใช้กระสอบในการรับทุเรียนจากต้น เพื่อไม่ให้ทุเรียนช้ำ และทำการจัดส่งตะกร้าขนาดใหญ่ และรอส่งให้พ่อค้าต่อไป
คัดแยก/คัดเกรด	ในขั้นตอนนี้เกษตรกรไม่นิยมที่จะคัดเกรดเอง แต่จะให้ผู้รวบรวมเป็นคนนำไปคัดเกรด และทำการส่งออกต่อไป ซึ่งการคัดแยกเกรดจะใช้คนงานที่มีความเชี่ยวชาญ โดยการกำหนดเกรดนั้นจะขึ้นอยู่กับว่าจะนำไปขายในตลาดภายในประเทศ หรือตลาดต่างประเทศ
บรรจุ/จัดเรียงตะกร้า	การบรรจุเพื่อนำไปขายให้กับตลาดภายในประเทศ จะบรรจุในตะกร้าขนาดใหญ่ หรือจัดเรียงบนรถบรรทุก ส่วนการบรรจุทุเรียนเพื่อการส่งออกจะบรรจุลงกล่องลูกฟูกซึ่ง 1 กล่องจะสามารถใส่ทุเรียนได้ 3-4 ลูก น้ำหนักประมาณ 12-19 กิโลกรัมต่อกล่อง
เตรียมการจัดส่ง	เมื่อทำการคัดเกรดเรียบร้อยแล้วทุเรียนที่จะทำการขายในประเทศนั้นจะทำการขนขึ้นรถบรรทุกโดยไม่ได้บรรจุ หากเป็นทุเรียนที่จะทำการส่งออกซึ่งบรรจุลงในกล่องแล้วจะทำการขนขึ้นเรียงในรถบรรทุกตู้คอนเทนเนอร์แบบปรับอากาศ
ส่งมอบ	การขนส่งในประเทศจะใช้การขนส่งโดยรถบรรทุก 4 ล้อ หรือรถบรรทุก 10 ล้อ ส่วนการขนส่งต่างประเทศนิยมขนส่งทางเรือ และจะขนส่งโดยใช้ตู้คอนเทนเนอร์ปรับอากาศ

2. ผู้รวบรวมผลผลิต/ล้ง

ปัจจุบันจู่รับซื้อทุเรียนส่วนใหญ่จะอยู่ในพื้นที่ภาคตะวันออก ซึ่งจู่รับซื้อส่วนใหญ่อยู่ที่จังหวัดจันทบุรีและ ระยอง ดังนั้นเกษตรกรที่ปลูกทุเรียนในบางพื้นที่ที่ไม่สะดวกในการที่จะนำผลผลิตมาขายเองได้ จึงตัดสินใจขายให้แก่พ่อค้าผู้รวบรวมผลผลิต ซึ่งปัจจัยที่กำหนดการตัดสินใจขายผลผลิตผ่านพ่อค้าผู้รวบรวมผลผลิต ได้แก่ การขาดแคลนแรงงานเก็บเกี่ยว การขาดแคลนเงินทุนในการจ้างคนงาน การขาดแคลนยานพาหนะ ต้นทุนการขนส่ง และความต้องการความสะดวกรวดเร็วในการขายผลผลิตและระบบการชำระเงิน เป็นต้น จากปัจจัยดังกล่าวทำให้พ่อค้ารวบรวมผลผลิต/ล้งเข้ามามีบทบาทในโซ่อุปทานเป็นอย่างมาก โดยล้งส่วนใหญ่จะเป็นคนในพื้นที่ซึ่งมีความคุ้นเคย หรือค้าขายกันเป็นประจำกับเกษตรกรอยู่แล้ว แต่อย่างไรก็ตามจากการศึกษาพบว่าปัจจุบันได้มีนักลงทุนชาวต่างชาติได้เข้ามาดำเนินธุรกิจเป็นผู้รวบรวมผลผลิต/ล้งมากขึ้น โดยเฉพาะล้งที่เป็นผู้ประกอบการชาวจีน

ล้ง โดยทั่วไปจะมีหน้าที่ในการรวบรวมผลผลิตจากเกษตรกรโดยตรง หรืออาจจะมียานพาหนะในแต่ละหมู่บ้านติดต่อกับเกษตรกรโดยตรง ล้งจะกระจายผลผลิตไปยังผู้ค้าส่งในตลาดกรุงเทพฯ ผู้ค้าต่างจังหวัด หรือผู้ค้าจร โดยที่ล้งจะดำเนินการคัดแยก คัดเกรดเพื่อบริโภคภายในประเทศหรือการส่งออก จัดเรียงผลผลิตลงตะกร้า และส่งมอบเองทั้งหมด สำหรับรายละเอียดขั้นตอนการดำเนินงานของล้งแสดงดังตาราง 4.44

ตารางที่ 4.44 ขั้นตอนการดำเนินงานของพ่อค้าผู้รวบรวมผลผลิต/ล้ง สำหรับการซื้อขายทุเรียนในประเทศและต่างประเทศ

กิจกรรม	รายละเอียดกิจกรรม
ประเมินผลผลิต	ล้งจะทำการสำรวจทุเรียนของเกษตรกรในพื้นที่พร้อมเก็บเกี่ยว ซึ่งพ่อค้าเหล่านี้จะคาดคะเนการสุกของทุเรียนในแต่ละสวนได้ และจะสามารถกำหนดช่วงเวลาซื้อได้
ติดต่อเกษตรกร	ติดต่อเกษตรกรเพื่อบอกหรือทำการซื้อขายผลผลิต และระบุวันที่จะเข้ามารับซื้อทุเรียนที่สวน โดยทั่วไปพ่อค้าเหล่านี้จะมีคนงาน เพื่อดำเนินการเก็บเกี่ยว และจัดเรียงลงตะกร้า
จัดหาและรวบรวมผลผลิต	ล้งในปัจจุบันจะใช้วิธีการจัดหาและรวบรวมผลผลิตใน 2 รูปแบบหลัก คือ ใช้วิธีการรับซื้อ และไปเก็บพร้อมรวบรวมผลผลิตจากเกษตรกรด้วยตนเอง หรือใช้วิธีการให้เกษตรกรนำผลผลิตมาส่งที่จุดรับซื้อของล้ง
คัดแยก/คัดเกรด	
บรรจุ/จัดเรียงลงตะกร้า	กิจกรรมในส่วนนี้ ล้งจะเป็นผู้จัดหาคนงานมาเองทั้งหมด ซึ่งการดำเนินการในแต่ละขั้นตอนนี้คล้ายคลึงกับกรณีบริษัทส่งออก (ต่างชาติ)
จัดส่ง/ส่งมอบ	

2.1 การจัดหาทุเรียน

ช่องทางการจัดหาทุเรียนของพ่อค้าส่ง/ล้งมี 2 ช่องทางหลัก คือ 1. การรับซื้อทุเรียนจากเกษตรกรโดยตรงจากสวนที่ตกลงกัน และ 2. การตั้งจุดรับซื้อ โดยปัจจุบันล้งมีการรับซื้อจากเกษตรกรที่นำผลผลิตมาส่งด้วยตนเอง รวมถึงผู้รวบรวมในท้องถิ่นจัดหามาให้ ทั้งนี้ล้งจะทำการคัดเกรดเอง โดยคัดผลไม้เกรดดีไว้เพื่อส่งออก และขายผลไม้เกรดรองลงมาในตลาดในประเทศ

2.2 การคัดเกรด

ในส่วนของการคัดเกรดทุเรียนเพื่อการส่งออก เกณฑ์ในการคัดเกรดจะมีขนาดและรูปร่างทรงที่นิยมต้องมีลักษณะค่อนข้างกลม ไม่เบี้ยว สีเปลือกสดใส อายุต้องไม่อ่อนเกินไป ความสุกที่นิยม คือ ประมาณ 75% ส่วนน้ำหนักที่นิยมประมาณ ลูกละ 2.5 – 5.5 กิโลกรัม น้ำหนักที่ต่ำกว่านี้หรือสูงกว่านี้จะขายได้ราคาต่ำ นอกจากนี้ต้องดูจำนวนพู มีไม่เกิน 3 พู

รูปที่ 4.38 การสังเกตในการคัดลักษณะทุเรียน

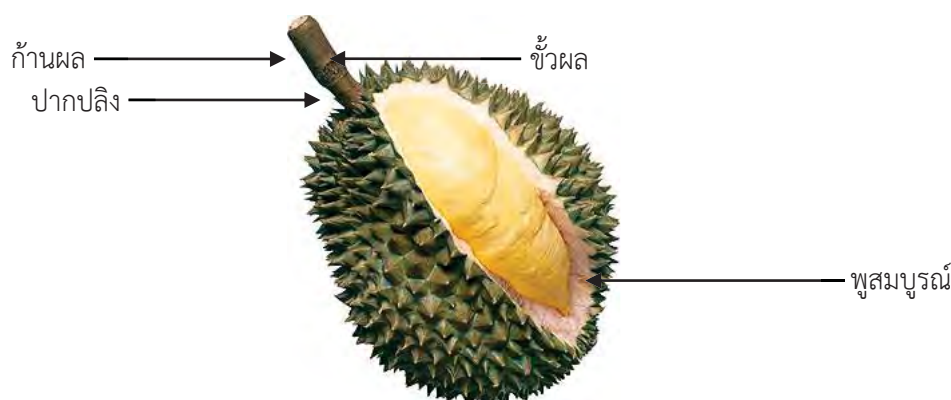
ทั้งนี้การคัดเกรดทุเรียนนั้น ประเทศไทยได้กำหนดมาตรฐานตามที่หน่วยงานมาตรฐานสินค้าเกษตรและอาหารแห่งชาติ: ทุเรียน มกอช. 3-2546 ซึ่งมีข้อกำหนดไว้ดังนี้

คุณภาพขั้นต่ำ

ทุเรียนทุกชั้นมาตรฐานต้องมีคุณภาพดังต่อไปนี้ เว้นแต่จะมีข้อกำหนดเฉพาะของแต่ละชั้นและเกณฑ์ความคลาดเคลื่อนที่ยอมให้ได้ตามที่ระบุไว้

- เป็นผลทุเรียนสดทั้งผลพร้อมขั้วที่สมบูรณ์และอาจมีก้านผล
- สภาพภายนอกมีความสมบูรณ์ไม่เน่าเสีย
- ไม่มีตำหนิที่เห็นเด่นชัดและไม่มีผลกระทบถึงคุณภาพภายใน
- ไม่มีศัตรูพืช ที่มีผลต่อรูปลักษณ์ทั่วไปของผลิตผล
- ไม่มีความเสียหายของผลิตผลเนื่องจากศัตรูพืช
- ปลอดภัยจากความเสียหายเนื่องจากอุณหภูมิต่ำหรืออุณหภูมิสูง
- ปลอดภัยจากกลิ่นและรสชาติแปลกปลอม หรืออย่างใดอย่างหนึ่ง
- สภาพความสมบูรณ์ภายในเมื่อสุก ไม่มีอาการผิดปกติของเนื้อ ได้แก่ แก่น เต้าเผา ใส้ซึม ถ้ามีอย่างใดอย่างหนึ่งหรือรวมกันต้องไม่เกินร้อยละ 5 ของส่วนที่บริโภคได้

ผลทุเรียนต้องแก่ได้ที่เหมาะสมกับพันธุ์และพื้นที่ปลูก กล่าวคือ ผลสามารถพัฒนาเป็นผลสุกได้หลังเก็บเกี่ยวจากต้นแล้ว มีคุณภาพเป็นที่ยอมรับของผู้บริโภค และผลอยู่ในสภาพที่ยอมรับได้เมื่อถึงปลายทาง

รูปที่ 4.39 ลักษณะภายนอกของทุเรียน

การแบ่งชั้นคุณภาพ (ที่มา สำนักงานมาตรฐานสินค้าเกษตรและอาหารแห่งชาติ, 2556)

ทุเรียนตามมาตรฐานนี้ แบ่งเป็น 3 ชั้นคุณภาพดังนี้

- **ชั้นพิเศษ (“Extra” Class)**

ทุเรียนนี้มีคุณภาพดีที่สุด ตรงตามพันธุ์ จำนวนพูสมบูรณ์ไม่น้อยกว่า 4 พู ยกเว้นพันธุ์ก้านยาวและกระดุมทองมีพูสมบูรณ์ 5 พู มีลักษณะหนามสมบูรณ์ตรงตามพันธุ์ ปลายหนามไม่แตก ปลอดภัยจากตำหนิ ยกเว้นตำหนิเล็กน้อยที่ไม่สามารถมองเห็นได้ชัดเจน และไม่มีผลกระทบต่อกุณภาพในด้านรูปลักษณ์ทั่วไปของผล รวมทั้งต่อคุณภาพภายใน ต่อคุณภาพระหว่างการเก็บรักษาและการจัดเรียงเสนอในภาชนะบรรจุ

- **ชั้นหนึ่ง (Class I)**

ทุเรียนนี้มีคุณภาพดี ตรงตามพันธุ์ จำนวนพูสมบูรณ์ไม่น้อยกว่า 3 พู และไม่สมบูรณ์อีก 2 พูและไม่ทำให้รูปทรงทุเรียนเสียไป ยกเว้นพันธุ์ก้านยาวและกระดุมทองมีสมบูรณ์ 4 พู มีลักษณะหนามสมบูรณ์ตรงตามพันธุ์ ปลายหนามไม่แตก มีตำหนิเล็กน้อยที่ไม่สามารถมองเห็นได้ชัดเจน และตำหนิดังกล่าวไม่มีผลกระทบต่อกุณภาพในด้าน

รูปลักษณะทั่วไปของผล รวมทั้งต่อคุณภาพภายใน ต่อคุณภาพระหว่างการเก็บรักษา และการจัดเรียงเสนอในภาชนะบรรจุ

- **ชั้นสอง (Class II)**

ชั้นนี้รวมทุเรียนที่ไม่เข้าชั้นชั้นที่สูงกว่าแต่มีคุณภาพชั้นต่ำตามข้อ 3.1 มีคุณภาพตรงตามพันธุ์ จำนวนพูสมบูรณ์ไม่น้อยกว่า 2 พู และพูไม่สมบูรณ์อีก 2 พู ยกเว้นพันธุ์ก้านยาวและกระดุมทองมีพูสมบูรณ์ 3 พู และพูไม่สมบูรณ์อีก 2 พู มีลักษณะหนามสมบูรณ์ตรงตามพันธุ์ มีตำหนิเล็กน้อยที่ไม่สามารถมองเห็นได้ชัดเจน แต่ตำหนิดังกล่าวได้ไม่มีผลกระทบต่อคุณภาพของเนื้อทุเรียน

ข้อกำหนดเรื่องขนาด

ผลทุเรียนแต่ละพันธุ์ต้องมีน้ำหนักต่อผลดังนี้

- 3.1 พันธุ์ชะนี ไม่น้อยกว่า 1.5 กิโลกรัม และไม่มากกว่า 4 กิโลกรัม
- 3.2 พันธุ์หมอนทองไม่น้อยกว่า 1.5 กิโลกรัม และไม่มากกว่า 6 กิโลกรัม
- 3.3 พันธุ์ก้านยาวไม่น้อยกว่า 1.5 กิโลกรัม
- 3.4 พันธุ์กระดุมทองไม่น้อยกว่า 1.3 กิโลกรัม

ข้อกำหนดเรื่องเกณฑ์ความคลาดเคลื่อน

เกณฑ์ความคลาดเคลื่อนเรื่องคุณภาพที่ยอมให้มีได้ในแต่ละรุ่นของการส่งมอบ สำหรับผลผลิตที่ไม่เข้าชั้นที่ระบุไว้ดังนี้

เกณฑ์ความคลาดเคลื่อนเรื่องคุณภาพ

- **ชั้นพิเศษ (“Extra” Class)**

ไม่เกินร้อยละ 10 ของจำนวนผลในแต่ละรุ่นที่ส่งมอบที่คุณภาพไม่เป็นไปตามข้อกำหนดของชั้นพิเศษ แต่เป็นไปตามคุณภาพชั้นหนึ่งหรือคุณภาพยังอยู่ในเกณฑ์ความคลาดเคลื่อนของคุณภาพชั้นหนึ่ง

- **ชั้นหนึ่ง (Class I)**

ไม่เกินร้อยละ 10 ของจำนวนผลในแต่ละรุ่นที่ส่งมอบที่คุณภาพไม่เป็นไปตามข้อกำหนดของชั้นหนึ่ง แต่เป็นไปตามคุณภาพชั้นสอง หรือคุณภาพยังอยู่ในเกณฑ์ความคลาดเคลื่อนของคุณภาพชั้นสอง

- **ชั้นสอง (Class II)**

ไม่เกินร้อยละ 10 ของจำนวนผลในแต่ละรุ่นที่ส่งมอบที่คุณภาพไม่เป็นไปตามข้อกำหนดของชั้นสอง แต่ต้องไม่มีผลเน่าเสียหรือสภาพไม่เหมาะสมต่อการบริโภค

เกณฑ์ความคลาดเคลื่อนเรื่องขนาด

ทุเรียนทุกชั้นมีทุเรียนขนาดใหญ่หรือเล็กกว่าชั้นถัดไปหนึ่งชั้นปนมาได้ไม่เกินร้อยละ 20 ของจำนวนผลในแต่ละรุ่นที่ส่งมอบ

เมื่อทำการคัดเกรดตามมาตรฐานและขนาดที่กำหนดแล้ว จะนำทุเรียนไปทำความสะอาดโดยใช้แรงลมเป่า เพื่อกำจัดเศษวัสดุและแมลงบางชนิดออกจากผิวทุเรียน จากนั้นสู่ขั้นตอนในการบรรจุทุเรียนเพื่อการส่งออก ซึ่งจะอธิบายในหัวข้อต่อไป

2.3 การบรรจุ

การบรรจุเพื่อนำไปขายให้กับตลาดภายในประเทศ จะบรรจุในตะกร้าขนาดใหญ่ หรือจัดเรียงบนรถบรรทุก โดยไม่ได้บรรจุในตะกร้า ซึ่งผู้รวบรวมจะทำการส่งมอบผลผลิตให้แก่ตลาดต่างๆ ทั้งตลาดกลางขายส่งระดับท้องถิ่น ตลาดต่างจังหวัด และตลาดกรุงเทพฯและปริมณฑล สำหรับการส่งออก จะใช้วิธีการบรรจุทุเรียนลงกล่องลูกฟูก ซึ่ง 1 กล่องจะสามารถใส่ทุเรียน

ได้ 3-4 ลูก น้ำหนักประมาณ 12-19 กิโลกรัมต่อกล่อง แล้วจะทำการขนขึ้นเรียงในรถบรรทุกตู้คอนเทนเนอร์แบบปรับอากาศ เพื่อทำการส่งต่อไปยังผู้ส่งออก

2.4 การขนส่ง

พ่อค้าจะทำการขนส่งโดยรถยนต์บรรทุก 4 ล้อ ขนาดบรรทุก 2.5 – 3 ตันต่อคันต่อเที่ยว ในกรณีที่ขนส่งในระยะทางไกลๆ เนื่องจากมีความคล่องตัวสูง และรถบรรทุกขนาด 10 ล้อในกรณีที่ผลผลิตมีปริมาณมากและขนส่งในระยะทางไกลๆ ซึ่งจะเป็นการลดต้นทุนค่าขนส่ง (สำนักวิจัยเศรษฐกิจการเกษตร, 2555)

3. นายหน้า Broker/Supplier

นายหน้า (Broker/Supplier) ปัจจุบันมี 2 ประเภทหลักๆ คือ นายหน้าที่เป็นคนท้องถิ่นหรือตัวแทนจากบริษัทหรือผู้รับซื้อเพื่อส่งออก และนายหน้าที่เป็นบริษัทต่างชาติที่ทำการรับซื้อผลผลิตและส่งออกไปยังต่างประเทศ ซึ่งนายหน้าส่วนใหญ่ นิยมใช้สัญญาซื้อขายล่วงหน้าในรูปแบบการทำสัญญากับสวน (Contract Farming) เพื่อที่จะได้มีทุเรียนตอบสนองความต้องการทั้งในประเทศและต่างประเทศได้ดี ดังรายละเอียดที่แสดงในตารางที่ 4.45

ตารางที่ 4.45 ขั้นตอนการดำเนินงานของนายหน้าสำหรับการซื้อขายทุเรียนในประเทศและต่างประเทศ

กิจกรรม	รายละเอียดแต่ละกิจกรรม
รับข้อเสนอซื้อ	นายหน้าจะทำการรับคำสั่งซื้อผลผลิตจากผู้ที่มาติดต่อซื้อขาย โดยจะมีการรับข้อเสนอซื้อจากผู้ประกอบการ และพ่อค้า รวมถึงผู้ส่งออก โดยส่วนมากจะใช้วิธีตกลงในเรื่องของปริมาณและราคารับซื้อล่วงหน้าก่อนการเก็บเกี่ยวผลผลิต
รวบรวมผลผลิต	นายหน้าจะทำการรวบรวมผลผลิตจากเกษตรกรที่ได้ทำการตกลงซื้อขายกันไว้ล่วงหน้า โดยนายหน้าส่วนใหญ่จะมีบริการไปรับผลผลิตด้วยตนเอง ทำให้เกษตรกรไม่ต้องเสียต้นทุนการขนส่งมายังจุดรับซื้อ
คัดแยก/คัดเกรด	นายหน้าส่วนใหญ่ยินดีรับผลผลิตในทุกเกรด(คละเกรด) แล้วนำไปทำการคัดแยกด้วยตนเอง โดยจะทำการจำหน่ายผลผลิตที่ตกเกรดในตลาดภายในประเทศตามตลาดกลางหรือตลาดท้องถิ่นต่อไป แล้วคัดเลือกผลผลิตที่ได้มาตรฐานการส่งออกเพื่อทำการส่งออกต่อไปยังตลาดปลายทาง
บรรจุ/จัดเรียงตะกร้า	การบรรจุทุเรียนเพื่อการส่งออกจะบรรจุลงกล่องลูกฟูกซึ่ง 1กล่องจะสามารถใส่ทุเรียนได้ 3-4 ลูก น้ำหนักประมาณ 12-19 กิโลกรัมต่อกล่อง
เตรียมการจัดส่ง	ทุเรียนที่จะทำการส่งออกซึ่งบรรจุลงในกล่องแล้วจะทำการขนขึ้นเรียงในรถบรรทุกตู้คอนเทนเนอร์แบบปรับอากาศ
ส่งมอบ	การขนส่งในประเทศจะใช้การขนส่งโดยรถบรรทุก 4 ล้อ หรือรถบรรทุก 10 ล้อ ส่วนการขนส่งต่างประเทศนิยมขนส่งทางเรือ และจะขนส่งโดยใช้ตู้คอนเทนเนอร์ปรับอากาศ

4. สหกรณ์หรือกลุ่มเกษตรกร

จากการศึกษาและสำรวจด้านการตลาดผลไม้สดในภาคตะวันออกของไทย พบว่า ปัจจุบันสหกรณ์การเกษตรได้เข้ามามีบทบาทมากขึ้นในการช่วยเหลือเกษตรกร ทั้งด้านการจัดการโซ่อุปทานและการตลาดผลไม้สด ซึ่งจากการสำรวจและสัมภาษณ์ผู้จัดการสหกรณ์หลายแห่ง พบว่า ปัจจุบันสหกรณ์ต่างๆ มีรูปแบบการดำเนินการแตกต่างกันอย่างมาก ขึ้นอยู่กับลักษณะของผู้นำและสมาชิกของกลุ่ม รวมถึงข้อจำกัดด้านการดำเนินงานต่างๆ ทั้งนี้จากการสำรวจยังพบว่าสหกรณ์ส่วนใหญ่จะทำหน้าที่เหมือนตัวกลางในการส่งเสริมการตลาดเท่านั้น แต่บางแห่งจะมีการนำหลักการจัดการด้านการตลาด และการจัดการโซ่อุปทานเข้ามาใช้ในการดำเนินการ อาทิ สหกรณ์การเกษตรท่าใหม่ จังหวัดจันทบุรี ที่มีการพัฒนาโซ่อุปทานผลไม้สดของสหกรณ์อย่างเป็นระบบและมีรูปแบบการจัดการที่ดี โดยมีการวางแผนตั้งแต่การผลิตและการตลาด ซึ่งสหกรณ์การเกษตรท่าใหม่นั้นได้มีการจำหน่ายผลผลิตในหลายช่องทาง อาทิ การส่งออกด้วยสหกรณ์เอง รวมถึงความร่วมมือกับห้างสรรพสินค้า ผู้ประกอบการส่งออก หรือโรงงานคัดบรรจุเพื่อส่งต่อไปให้ผู้ค้าส่งออกต่อไป

ซึ่งรายละเอียดการดำเนินการจำหน่ายของสหกรณ์ สามารถแสดงดังตารางที่ 4.46

ตารางที่ 4.46 ขั้นตอนการดำเนินงานของสหกรณ์ สำหรับการซื้อขายทุเรียนในประเทศและต่างประเทศ

กิจกรรม	รายละเอียดแต่ละกิจกรรม
หาข้อมูล	สหกรณ์จะทำการรวบรวมข้อมูลราคา จากตลาดใหญ่เพื่อเอาไว้ต่อรองกับพ่อค้าคนกลางหรือผู้ที่มาติดต่อซื้อผลผลิต
รับข้อเสนอซื้อ	สหกรณ์จะทำการรับข้อเสนอซื้อผลผลิตจากผู้ที่มาติดต่อซื้อ
ทำการเจรจาต่อรอง	หากราคาผู้ที่มาติดต่อซื้อนั้นต่ำหรือไม่เป็นธรรมเกินไป ทางสหกรณ์จะทำการเจรจาต่อรองราคา ซึ่งทำได้ง่ายกว่าเกษตรกรทำการเจรจาเองเนื่องจากการรวมกลุ่มทำให้มีพลังในการต่อรองสูง
รวบรวมผลผลิตจากสมาชิก	สหกรณ์จะทำการรวบรวมผลผลิตจากสมาชิกกลุ่ม ซึ่งบางสหกรณ์จะใช้วิธีการกำหนดโควตาให้สมาชิคนำมาส่งขายในแต่ละครั้ง นอกจากนี้บางสหกรณ์ยังใช้วิธีการเปิดรับซื้อผลผลิตจากการเกษตรทั้งที่เป็นสมาชิกและไม่เป็นสมาชิกอีกด้วย ทั้งนี้ในส่วนของการขนส่งนั้น เกษตรกรจะเป็นผู้ดำเนินการด้านการขนส่งผลผลิตมายังจุดรับซื้อของสหกรณ์
คัดแยก/คัดเกรด	สหกรณ์จะเป็นผู้ทำการแยกหรือคัดเกรด และทำการส่งออกต่อไป ซึ่งการคัดแยกเกรดจะใช้คนงานที่มีความเชี่ยวชาญ ซึ่งส่วนใหญ่จะเป็นสมาชิกของสหกรณ์เอง โดยการกำหนดเกรดนั้นจะขึ้นอยู่กับว่าจะนำไปขายในตลาดภายในประเทศ หรือตลาดต่างประเทศ
บรรจุ/จัดเรียงตะกร้า	การบรรจุเพื่อนำไปขายให้กับตลาดภายในประเทศ จะบรรจุในตะกร้าขนาดใหญ่ หรือจัดเรียงบนรถบรรทุก ส่วนการบรรจุทุเรียนเพื่อการส่งออกจะบรรจุลงกล่องลูกฟูกซึ่ง 1 กล่องจะสามารถใส่ทุเรียนได้ 3-4 ลูก น้ำหนักประมาณ 12-19 กิโลกรัมต่อกล่อง
เตรียมการจัดส่ง	เมื่อทำการคัดเกรดเรียบร้อยแล้วทุเรียนที่จะทำการขายในประเทศนั้นจะทำการขนขึ้นรถบรรทุกโดยไม่ได้บรรจุ หากเป็นทุเรียนที่จะทำการส่งออกซึ่งบรรจุลงในกล่องแล้วจะทำการขนขึ้นเรียงในรถบรรทุกตู้คอนเทนเนอร์แบบปรับอากาศ
ส่งมอบ	การขนส่งในประเทศจะใช้การขนส่งโดยรถบรรทุก 4 ล้อ หรือรถบรรทุก 10 ล้อ ส่วนการขนส่งต่างประเทศนิยมขนส่งทางเรือ และจะขนส่งโดยใช้ตู้คอนเทนเนอร์ปรับอากาศ

5. บริษัทผู้ส่งออก/บริษัทต่างชาติ

ทุเรียนเป็นที่นิยมในการบริโภคของตลาดต่างประเทศโดยเฉพาะในประเทศจีน ฮองกง และอินโดนีเซีย การส่งออกสู่ประเทศเหล่านี้มีบางส่วนที่ใช้วิธีการเข้ามาดำเนินธุรกิจโดยการจัดตั้งเป็นบริษัท(ต่างชาติ) ที่จะดำเนินการส่งออกไปยังต่างประเทศหรือประเทศของตน อาทิ บริษัทส่งออกของประเทศจีน เป็นต้น

บริษัทผู้ส่งออกเพื่อส่งออกทุเรียนไปต่างประเทศ หรือผู้ประกอบการส่งออกทุเรียน จะดำเนินการทั้งในส่วนของการจัดการผลผลิตเพื่อเตรียมการส่งออกด้วยตนเอง หรือใช้วิธีการจ้างให้ผู้รวบรวมผลผลิต/ล้าง นายหน้า รวมถึงสหกรณ์ เป็นคนดำเนินการให้ อันได้แก่ รวบรวมผลผลิต คัดเกรด จากนั้นผู้ประกอบการส่งออกจะดำเนินการในขั้นตอนทางพิธีการศุลกากร ซึ่งในปัจจุบันผู้ประกอบการส่งใหญ่จะใช้วิธีการว่าจ้างชิปปิง โดยให้ตัวแทนของผู้ส่งออกในการดำเนินการพิธีการศุลกากรแทนผู้ส่งออก รวมถึงการจัดหาตู้และหัวลากตู้คอนเทนเนอร์เพื่อรับทุเรียนที่พร้อมจะส่งออก จากนั้นจัดทำใบขนส่ง ยื่นใบขนส่งสินค้าต่อเจ้าพนักงานศุลกากร ณ ด่านศุลกากร

จากการศึกษาพบว่าในปัจจุบันพ่อค้าหรือผู้ประกอบการส่งออกไปยังตลาดในสหภาพเมียนมาร์และสปป.ลาวนั้น สามารถจะแบ่งออกเป็น 2 กลุ่มหลัก คือ 1. ผู้ค้าภายในจังหวัดหรือแหล่งผลิตที่ผู้ประกอบการตั้งจุดรับซื้อทุเรียนจากเกษตรกร หรือผู้รวบรวมท้องถิ่น แล้วนำมาขายผ่านขั้นตอนต่างๆ สำหรับการส่งออก จากนั้นจะขนส่งทางรถ โดยไม่ผ่านผู้ค้าส่งออกหรือตัวแทนภายในกรุงเทพฯ และ 2. ผู้ค้าส่งออกในกรุงเทพฯ ซึ่งจะรับซื้อจากสวนของเกษตรกร พ่อค้าผู้รวบรวม หรือผู้ค้าส่ง จากนั้นนำมาผ่านขั้นตอนต่างๆ สำหรับการส่งออก เช่น การคัดขนาด การบ่มติดผลาก และการบรรจุหีบห่อ เป็นต้น แล้วจึงทำการส่งออกไปยังต่างประเทศ โดยมีขั้นตอนดังต่อไปนี้

รูปที่ 4.40 ขั้นตอนการรับซื้อทุเรียนไปต่างประเทศ

รูปที่ 4.41 การคัดเกรด/คัดแยกทเรียน

ที่มา จากการสำรวจ

รูปที่ 4.42 การบรรจุทเรียนลงบรรจุภัณฑ์

รูปที่ 4.43 รถขนส่งนักเรียนเพื่อส่งออก

ตารางที่ 4.47 ขั้นตอนการดำเนินงานของผู้ส่งออก สำหรับการจำหน่ายในต่างประเทศ

กิจกรรม	รายละเอียดกิจกรรม
ตรวจสอบ/คัดแยกสินค้า QC	ตรวจสอบคุณภาพและคัดแยก จะมีพนักงานที่มีประสบการณ์และความชำนาญเฉพาะทำหน้าที่ในการตรวจสอบคุณภาพ และจะมีการบันทึกปริมาณที่นำมาขายแต่ละเกรด ณ จุดนี้ เพื่อให้เกษตรกรหรือพ่อค้านำไปรับเงินที่ฝ่ายบัญชี
ป้ายสารละลายเอธิฟอน	ป้ายสารละลายเอธิฟอนบริเวณขั้วผลเพื่อเร่งการสุกของผล ในกรณีต้องการกำหนดเวลาสุกหลังจากถึงปลายทาง
บรรจุ	แผนกติดสายรัดตะกร้าและติดสติ๊กเกอร์ ซึ่งสายรัดตะกร้าและสติ๊กเกอร์จะเป็นสีเดียวกัน แต่ละสีบ่งบอกเกรดของทุเรียนและราคาที่ต่างกันออกไป
การจองตู้	ทางจุดรับซื้อเป็นผู้ทำการจองตู้ หัวลาก และเรือจากบริษัทชิปปิ้งล่วงหน้าก่อน พร้อมระบุวันที่มาส่งสินค้า
รอยืนยัน	รอคำยืนยันจากบริษัทชิปปิ้งว่ามีตู้ว่าง และพื้นที่ในเรือว่างหรือไม่
ยืนยัน/กำหนดวันเอาหัวลาก	เมื่อได้รับคำยืนยันแล้ว จุดรับซื้อจะทำการรับตู้จากบริษัทชิปปิ้งสำหรับจัดเรียงกล่องบรรจุทุเรียน และกำหนดวันให้หัวลากมาลากตู้คอนเทนเนอร์ไปยังท่าเรือ
บรรจุเข้าตู้คอนเทนเนอร์	พนักงานทำการขนย้ายกล่องไปเรียงในคอนเทนเนอร์ห้องเย็นที่มีการปรับระดับอุณหภูมิให้เหมาะสม
พิธีการศุลกากร	ดำเนินการเอกสารด้านศุลกากรโดยทั่วไปจะใช้บริการบริษัทชิปปิ้ง
รับเอกสารจากทางท่าเรือ	ในใบจะระบุชื่อเรือ ท่าเรือ ช่องที่จอด และปลายทางที่สินค้าจะไป โดยใบนี้จะให้คนขับรถนำไปด้วย เพื่อสามารถผ่านด่านตรวจได้ ซึ่งสินค้าต้องไปถึงท่าเรือก่อนเรือออก 1 วัน (24 ชม.) และไม่เกิน 3 วัน
ขนส่ง	หลังจากการจัดเรียงกล่องเต็มตู้แล้ว จะทำการขนส่งไปท่าเรือ
ลูกค้าปลายทางรับสินค้า	1. เจ้าหน้าที่ CIQ ประจำเมืองท่านำเข้าจะทำการตรวจสอบผลไม้สดที่นำเข้า ณ จุดนำเข้า 2. การตรวจสอบในขั้นนี้จะตรวจสอบหีบห่อและตัวสินค้า(ปริมาณ คุณลักษณะ และคุณภาพ) โดยเทียบเคียงกับเอกสาร/หลักฐานในการขออนุญาตนำเข้า หากถูกต้องและมีความปลอดภัย ถูกลักษณะก็จะอนุญาตให้นำเข้าได้ 3. อาจมีการสุ่มตรวจตัวอย่างสินค้าตามข้อกำหนดเพื่อส่งตรวจสอบในห้องปฏิบัติการ หากไม่แน่ใจในคุณลักษณะ คุณภาพ ความปลอดภัยของสินค้า อาจส่งปล่อยสินค้าออกไปก่อน หากนำเข้าง่ายและคาดว่าไม่น่าจะมีอันตรายต่อผู้บริโภคโดยจะแจ้งผลการตรวจวิเคราะห์ภายหลัง

5.1 การบรรจุเพื่อการส่งออก

หลังจากคัดเกรดแล้ว นำผลทุเรียนมาชั่งน้ำหนักอีกครั้ง เพื่อบรรจุลงกล่องกระดาษลูกฟูกที่ได้เตรียมไว้ โดยจัดทุเรียนให้อยู่ในลักษณะแนวนอน จะทำให้ผลทุเรียนสามารถบรรจุลงกล่องกระดาษลูกฟูกได้พอดีและสวยงาม ซึ่งขึ้นอยู่กับน้ำหนักบรรจุ ในที่นี้จะบรรจุน้ำหนักประมาณ 12 และ 19 กิโลกรัม/กล่อง ซึ่งที่พบส่วนใหญ่สามารถบรรจุผลทุเรียนได้จำนวน 3 ถึง 4 ผลต่อกล่องที่มีน้ำหนักสุทธิ 12 กิโลกรัม หรือน้ำหนักเฉลี่ย 3.33 และ 4.00 กิโลกรัม/ผลตามลำดับ เมื่อได้จำนวนผลทุเรียนต่อกล่องที่เหมาะสมแล้วจะถูกลำเลียงไปบนรางลำเลียงเพื่อตัดขั้วผลทุเรียน (Re-cut) ให้ก้านผลทุเรียนมีความยาวประมาณ 15 เซนติเมตร ป้ายด้วยสารละลายเอธิฟอนบริเวณขั้วผล ซึ่งสารละลายเอธิฟอนก็จะซึมผ่านเข้าไปผ่านทางท่อลำเลียงสู่ภายในผลทุเรียน ซึ่งในสารละลายดังกล่าวมีองค์ประกอบของฮอร์โมนเอทิลีน ที่มีคุณสมบัติกระตุ้นการสุกและการเปลี่ยนสีของเนื้อและเปลือกผลทุเรียน ในช่วงเวลาที่ผลทุเรียนถูกขนส่งถึงจุดหมาย ปลายทาง หลังจากนั้นทำการติดสติ๊กเกอร์บริเวณขั้วผลทุเรียน เพื่อเป็นการระบุแหล่งที่มาของผลผลิตและเป็นเครื่องหมายรับประกันคุณภาพของผลผลิต จากนั้นบรรจุลงกล่อง ปิดฝากล่องให้สนิทและรัดด้วยสายรัดพลาสติกได้แน่นสนิท เพื่อป้องกันการเคลื่อนไหว สั่นสะเทือนและการกระทบกระแทกกันระหว่างผลทุเรียนภายในกล่องบรรจุ ขณะการขนย้ายและขนส่ง ซึ่งจะมีผลต่อการ

รักษาคุณภาพทั้งภายในและภายนอกของผลทุเรียนเมื่อถึงมือผู้บริโภค และเมื่อผ่านกระบวนการข้างต้นแล้วก็นำกล่องบรรจุผลทุเรียนวางบนพาเลท (Pallet) ที่เตรียมไว้ เพื่อเคลื่อนย้ายมายังรถบรรทุกตู้คอนเทนเนอร์ปรับอากาศ

ที่มา จากการสำรวจ

รูปที่ 4.44 การบรรจุทุเรียนเพื่อส่งออก

ที่มา จากการสำรวจ

รูปที่ 4.45 การพักทุเรียนรอการบรรจุ

รูปที่ 4.46 ขั้นตอนการบรรจุก่อนการส่งออก

ทั้งนี้ขั้นตอนที่กล่าวมาข้างต้น ก่อนจะดำเนินการส่งออก ผู้รวบรวมจะเป็นผู้ดำเนินการ ตั้งแต่การรวบรวมทุเรียนจากสวนของเกษตรกร ส่งให้กับผู้ค้าส่งและผู้ส่งออก โดยผู้รวบรวมจะทำการคัดเกรด ตัดขั้วและป้ายสารละลายเอทธิพอน ติดสติ๊กเกอร์เพื่อแสดงแหล่งที่ผลิต บรรจุใส่กล่องกระดาษพร้อมที่จะส่งให้แก่ผู้ส่งออก เพื่อส่งออกทุเรียนต่อไป ซึ่งผู้รวบรวมจะเป็นผู้จ่ายค่าจ้างแรงงานเอง โดยมีรายรับจากค่าจ้างที่ผู้ส่งออกจ้างเหมาจ่ายแก่ผู้รวบรวม ค่าดำเนินการ 2.5 – 3 บาทต่อกิโลกรัม ผู้ส่งออกจ่ายเองโดยตรงเฉพาะค่าบรรจุภัณฑ์ ค่าทุเรียน /ค่าหัวลาก ค่าตู้คอนเทนเนอร์และค่าดำเนินการพิธีการศุลกากร ที่ท่าเรือจนถึงตลาดปลายทาง

5.2 การขนส่ง

ปัจจุบันการส่งออกทุเรียนของไทยนิยมใช้การขนส่งทางเรือ โดยจะขนส่งผ่านท่าเรือแหลมฉบัง จะขนส่งโดยตู้คอนเทนเนอร์ควบคุมอุณหภูมิ ขนาดใหญ่ ความยาว 40 ฟุต สามารถบรรจุทุเรียนน้ำหนักได้มากที่สุดประมาณ 45 ตัน แต่สามารถบรรจุทุเรียนขนส่งได้เพียงประมาณ 17-18 ตันเท่านั้น และจะเข้มงวดในการควบคุมอุณหภูมิที่ระดับ 15 องศาเซลเซียส หากควบคุมอุณหภูมิไม่ได้ตามที่กำหนด จะไม่สามารถปล่อยผลผลิตออกจากท่าเรือได้ เนื่องจากการส่งออกผลทุเรียนจะให้ความสำคัญกับห่วงโซ่ความเย็น (Cold chain) เป็นอย่างมาก ด้วยเหตุนี้ทุเรียนของไทย เมื่อถึงประเทศปลายทางก็สุกพร้อมจำหน่ายและรับประทานได้ทันที หากมีการควบคุมคุณภาพการผลิตทุเรียนหมอนทองให้ได้คุณภาพตามความต้องการของผู้ส่งออกและผู้บริโภคจะสามารถทำให้ปริมาณการส่งออกไปต่างประเทศสามารถขยายตัวได้มากยิ่งขึ้น

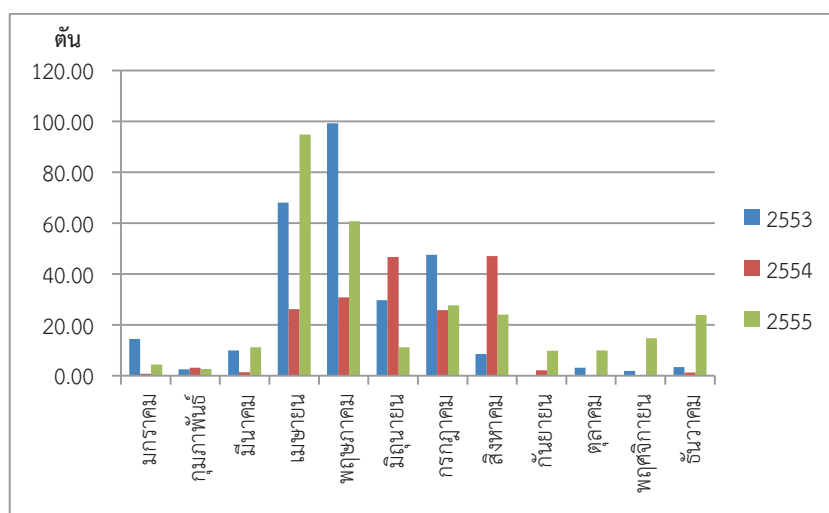
6. ผู้นำเข้าและพ่อค้าส่งในตลาดต่างประเทศ

ผู้นำเข้าจากต่างประเทศนั้นมีหลายกลุ่ม ดังนั้นรูปแบบการส่งออกทุเรียนจึงแตกต่างกันออกไปโดยแบ่งรูปแบบการส่งออกได้เป็น 2 ช่องทางหลักได้แก่ การส่งออกแบบมาตรฐาน โดยส่งออกทางทางน้ำหรือทางอากาศ ซึ่งปัจจุบันการส่งออกทางน้ำยังเป็นการส่งออกหลักของทุเรียนไทย จากสถิติการส่งออกทุเรียนของไทยจะเห็นได้ว่า ตลาดส่งออกทุเรียนหลักได้แก่ ประเทศจีนและฮ่องกงที่มีการนำเข้าทุเรียนจากประเทศไทยเป็นอันดับต้นๆ ซึ่งการส่งออกจะใช้การขนส่งทางน้ำผ่านท่าเรือแหลมฉบัง จ.ชลบุรี ส่วนรูปแบบการส่งออกอีกรูปแบบหนึ่งก็คือการค้าชายแดน ซึ่งการส่งออกผลไม้ของไทยไปยังตลาดประเทศสหภาพเมียนมาร์และสปป.ลาว ในปัจจุบันจะใช้วิธีการขนส่งทางบก ผ่านจุดชายแดนที่สำคัญต่างๆ รวมถึงเส้นทางการค้าใหม่ในปัจจุบัน ซึ่งเป็นเส้นทางที่ถือว่ามีความศักยภาพทางการค้า อาทิ เส้นทาง R3 ทางภาคเหนือของไทย และเส้นทาง R9 ที่เป็นเส้นทางเชื่อมโยงการค้าระหว่างไทย สู่ประเทศเพื่อนบ้าน ทั้ง พม่า ลาว และจีน(ตอนใต้) เป็นต้น

6.1 ผู้นำเข้าของสหภาพเมียนมาร์

1. ปริมาณผลผลิตทุเรียนที่เข้าไปจำหน่ายในสหภาพเมียนมาร์

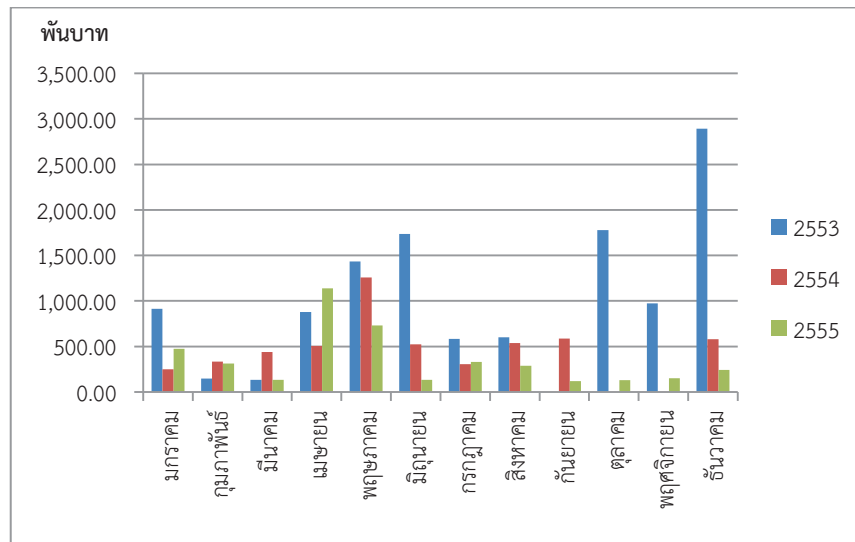
ผู้ประกอบการนำเข้าของสหภาพเมียนมาร์ส่วนใหญ่จะเป็นผู้ประกอบการในรูปแบบของการค้าชายแดน โดยใช้เส้นทาง R3B หรือเส้นทาง อ.แม่สอด ไปยังเมียวดี ของสหภาพเมียนมาร์ ซึ่งสหภาพเมียนมาร์มีการนำเข้าทุเรียนในปริมาณค่อนข้างมาก ดังแผนภูมิที่แสดงดังต่อไปนี้ (รูปที่ 4.47)

ที่มา: คำนวณโดยผู้วิจัย โดยใช้ฐานข้อมูลจาก สำนักงานปลัดกระทรวงพาณิชย์, 2556

รูปที่ 4.47 แสดงปริมาณการส่งออกทุเรียนของไทยไปยังสหภาพเมียนมาร์ ปี2553-2555

สถิติแสดงปริมาณการส่งออกทุเรียนไปยังสหภาพเมียนมาร์เป็นรายเดือนระหว่างปี 2553-2555 ในช่วงเดือนเมษายนถึงพฤษภาคมเป็นช่วงที่ทุเรียนมีผลผลิตที่มาก จึงให้ในช่วงเดือนนี้มีปริมาณการส่งออกไปยังสหภาพเมียนมาร์มีมาก เมื่อเปรียบเทียบช่วงเดียวกันในปี 2553 และ 2555 สหภาพเมียนมาร์มีการนำเข้าทุเรียนลดลงอย่างมาก ทั้งนี้อาจเป็นผลมาจากปริมาณการผลิตทุเรียนในประเทศไทย หรือประเทศไทยมีการส่งออกไปยังประเทศอื่นๆ มากขึ้น ทำให้มีการส่งออกไปยังสหภาพเมียนมาร์มีมูลค่าลดลง ดังรูปที่ 4.48 และตาราง 4.48

ที่มา จำนวนโดยผู้วิจัย โดยพื้นฐานข้อมูลจาก สำนักงานปลัดกระทรวงพาณิชย์, 2556

รูปที่ 4.48 แสดงมูลค่าการส่งออกทุเรียนของไทยไปยังสหภาพเมียนมาร์ ปี2553-2555

ตารางที่ 4.48 การส่งออกทุเรียนไปสหภาพเมียนมาร์ ปี 2553-2555 (ปริมาณ: ตัน, มูลค่า: พันบาท)

ปี	2553		2554		2555	
เดือน	ปริมาณ	มูลค่า	ปริมาณ	มูลค่า	ปริมาณ	มูลค่า
มกราคม	14.42	914.27	0.66	248.40	4.36	474.00
กุมภาพันธ์	2.47	146.79	3.13	332.15	2.64	312.80
มีนาคม	9.88	132.84	1.30	440.52	11.20	134.40
เมษายน	68.02	878.60	26.16	506.28	94.80	1,137.60
พฤษภาคม	99.20	1,431.79	30.83	1,258.83	60.80	729.60
มิถุนายน	29.60	1,736.86	46.66	522.98	11.20	134.40
กรกฎาคม	47.54	581.16	25.71	303.48	27.60	331.20
สิงหาคม	8.52	602.10	47.08	536.38	24.00	288.00
กันยายน	-	-	2.08	587.20	9.80	118.20
ตุลาคม	3.07	1,777.75	-	-	9.90	130.20
พฤศจิกายน	1.86	973.65	-	-	14.71	151.58
ธันวาคม	3.32	2,890.60	1.20	577.60	23.88	243.49

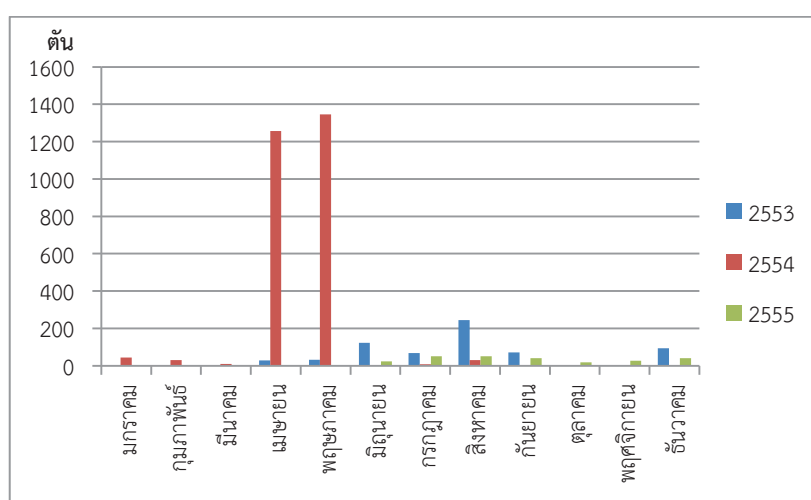
ที่มา รวบรวมโดยผู้วิจัย โดยพื้นฐานข้อมูลจาก สำนักงานปลัดกระทรวงพาณิชย์, 2556

6.2 ผู้นำเข้าของสปป.ลาว

สำหรับผู้ประกอบการนำเข้าในสปป.ลาวนั้นส่วนใหญ่เป็นรูปแบบการซื้อขายระยะสั้น จึงไม่มีรูปแบบการค้าที่ตายตัว แต่ถ้ามีการนำเข้าจะเป็นรูปแบบการค้าผ่านชายแดน สำหรับการนำเข้าทุเรียนของสปป.ลาว เป็นการค้าทางชายแดนโดยผ่านด่านหนองคายเป็นหลัก และ เส้นทาง R3A ซึ่งเป็นเส้นทางการค้าที่มีศักยภาพและเชื่อมต่อไปยังประเทศจีนตอนใต้(คุนหมิง) ได้

1. ปริมาณผลผลิตทุเรียนที่เข้าไปจำหน่ายในสปป.ลาว

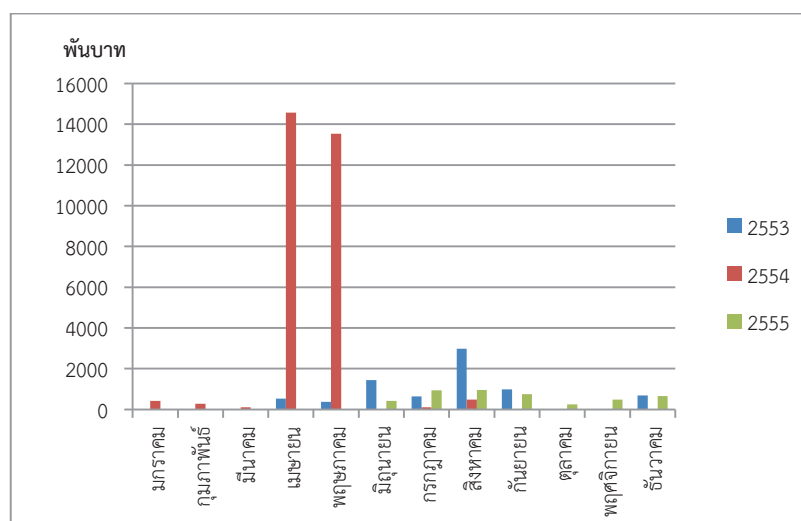
สำหรับผู้ประกอบการนำเข้าในสปป.ลาวนั้นส่วนใหญ่เป็นรูปแบบการซื้อขายระยะสั้น จึงไม่มีรูปแบบการค้าที่ตายตัว และส่วนใหญ่เป็นรูปแบบการค้าผ่านชายแดน โดยผ่านเส้นทางสาย R9 และ R3A ซึ่งปริมาณในการนำเข้าจากไทยนั้นยังไม่มีข้อกำหนดรูปแบบการนำเข้าผลไม้ของสปป.ลาว

ที่มา คำนวณโดยผู้วิจัย โดยใช้ฐานข้อมูลจาก สำนักงานปลัดกระทรวงพาณิชย์, 2556

รูปที่ 4.49 แสดงปริมาณการส่งออกทุเรียนของไทยไปยังสปป.ลาว ปี 2553-2555

ทั้งนี้ข้อมูลแสดงปริมาณการส่งออกทุเรียนไปยังสปป.ลาว ปี 2553-2555 ในช่วงเดือนเมษายนและพฤษภาคมเป็นช่วงที่ไทยมีปริมาณการส่งออกทุเรียนไปสปป.ลาวค่อนข้างมาก โดยเฉพาะในปี 2554 ส่วนในปี 2553 และ 2555 สปป.ลาวมีการลดปริมาณการนำเข้าทุเรียนจากไทยเป็นปริมาณที่สูง ส่วนเดือนอื่นๆ เป็นช่วงที่ไทยมีปริมาณทุเรียนที่น้อยหรือไม่มีผลผลิต จึงทำให้ในช่วงเดือนอื่นๆ มีปริมาณการส่งออกที่น้อย ดังรูปที่ 4.49 หากนับเป็นมูลค่าการส่งออกทุเรียน ช่วงเดือนเมษายนและพฤษภาคมก็จะมีมูลค่าสูงเช่นกันของปี 2554 และในเดือนมิถุนายน กรกฎาคม และสิงหาคม เป็นเดือนที่มีผลผลิตทุเรียนเช่นกัน แต่ไม่มาก จึงทำให้ไทยมีปริมาณการส่งออกไปยังสปป.ลาวค่อยๆ ลดลงในเดือนดังกล่าว มูลค่าการส่งออกก็ลดลงเช่นกัน ดังรูปที่ 4.50 และตารางที่ 4.49

ที่มา คำนวณโดยผู้วิจัย โดยใช้ฐานข้อมูลจาก สำนักงานปลัดกระทรวงพาณิชย์, 2556

รูปที่ 4.50 แสดงมูลค่าการส่งออกทุเรียนของไทยไปยังสปป.ลาว ปี 2553-2555

ตารางที่ 4.49 การส่งออกทุเรียนไปสปป.ลาว ปี 2553-2555 (ปริมาณ: ตัน, มูลค่า: พันบาท)

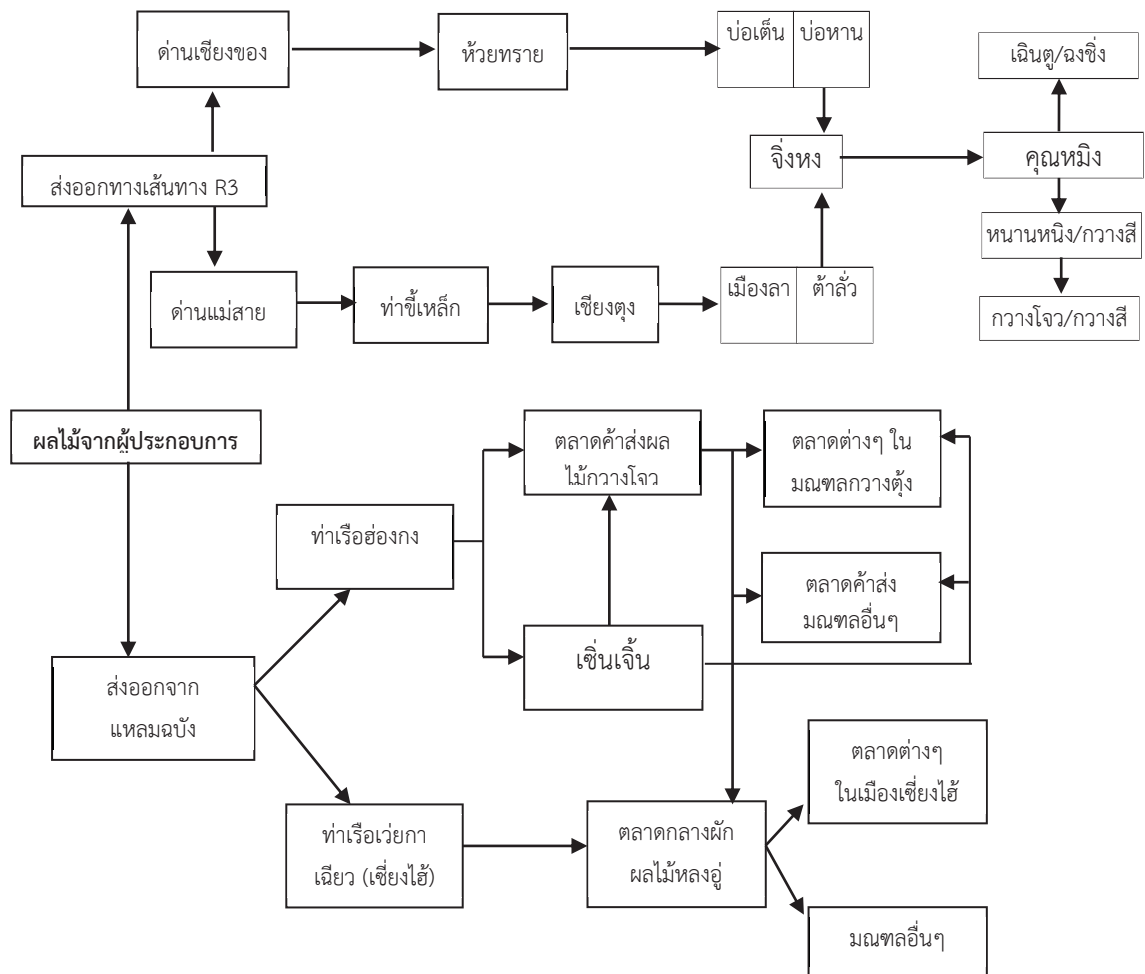
ปี	2553		2554		2555	
เดือน	ปริมาณ	มูลค่า	ปริมาณ	มูลค่า	ปริมาณ	มูลค่า
มกราคม	-	-	43.53	419.06	-	-
กุมภาพันธ์	-	-	30.72	276.48	-	-
มีนาคม	-	-	9.00	100.57	-	-
เมษายน	28.40	529.84	1,256.19	14,570.42	-	-
พฤษภาคม	31.33	375.08	1,346.63	13,534.81	-	-
มิถุนายน	122.44	1,435.16	0.58	6.91	22.80	426.58
กรกฎาคม	68.05	643.43	8.28	99.36	50.32	943.77
สิงหาคม	243.48	2,981.24	29.70	487.86	50.80	958.87
กันยายน	70.72	980.71	-	-	40.00	748.81
ตุลาคม	-	-	-	-	17.28	249.71
พฤศจิกายน	-	-	-	-	26.44	483.31
ธันวาคม	93.03	691.62	-	-	39.96	658.21

ที่มา รวบรวมโดยผู้วิจัย โดยใช้ฐานข้อมูลจาก สำนักงานปลัดกระทรวงพาณิชย์, 2556

6.3 ผู้นำเข้าของประเทศไทย

เนื่องจากปัจจุบันการนำเข้าผลไม้ของไทย โดยเฉพาะทุเรียนนั้นส่วนหนึ่งเป็นการนำเข้าเพื่อส่งต่อไปยังประเทศจีน ดังนั้นการศึกษาในครั้งนี้จึงได้ทำการศึกษาถึงความเชื่อมโยงทางการค้าของสหภาพเมียนมาร์ และสปป.ลาว และจีนตอนใต้ (คุนหมิง) อีกด้วย

ทั้งนี้ในการขนส่งทุเรียนไปยังประเทศจีนนั้น จะใช้สองเส้นทางหลักคือ 1 การขนส่งทางบก ผ่านสหภาพเมียนมาร์ และสปป. ลาว และ 2. การขนส่งทางน้ำ ผ่านทางเรือมายังท่าเรือของประเทศจีน ก่อนที่จะกระจายสินค้าไปนายหน้า ผู้กระจายสินค้า หรือทางผู้นำเข้าทำการกระจายสินค้า ดังรูปภาพที่ 4.50

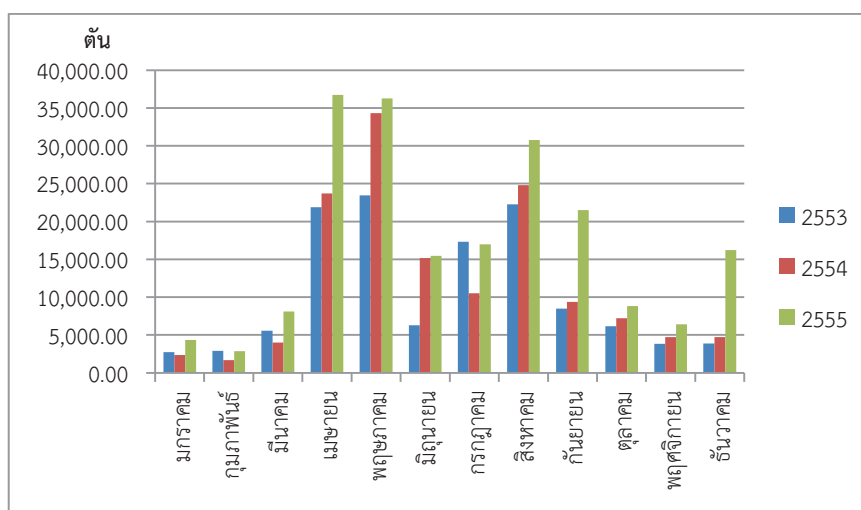

ที่มา ผู้วิจัย

รูปที่ 4.51 เส้นทางกระจายผลไม้จากไทยไปประเทศจีน

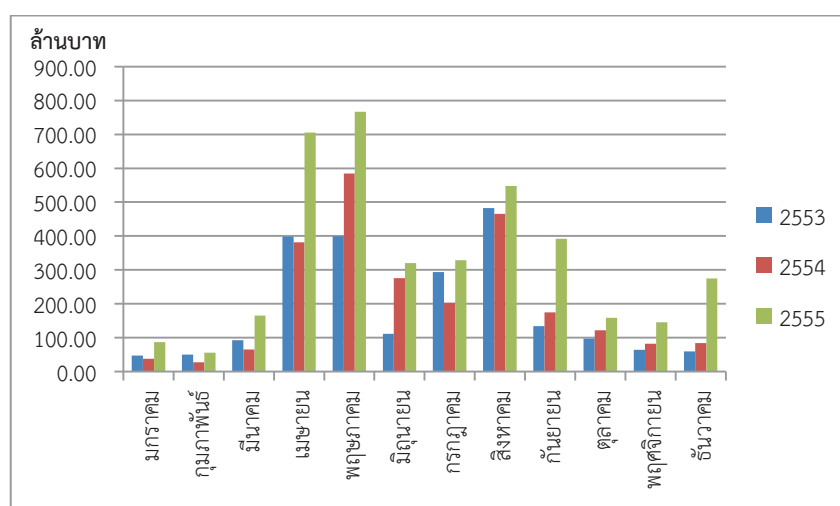
1. ปริมาณผลผลิตทุเรียนที่เข้าไปจำหน่ายในประเทศจีน

จากสถิติแสดงข้อมูลปริมาณการส่งออกทุเรียนไปยังประเทศจีนรายเดือน ปี 2553-2555 แสดงให้เห็นว่าไทยมีการส่งออกทุเรียนไปยังประเทศจีนเป็นจำนวนมากและมีแนวโน้มที่จะเพิ่มขึ้นอย่างต่อเนื่อง ซึ่งในช่วงเดือนที่มีผลผลิตทุเรียนเป็นจำนวนมาก โดยเฉพาะเดือนเมษายนถึงสิงหาคม จึงทำให้ประเทศไทยมีมูลค่าการส่งออกทุเรียนไปยังจีนที่ค่อนข้างสูง นอกจากนี้ยังพบว่าปัจจุบันมีการค้าขายทุเรียนกันทั้งปี ทุเรียนจึงเป็นผลผลิตที่สร้างรายได้ให้กับประเทศไทยจากการส่งออกไปยังประเทศจีนได้จำนวนมากมูลค่ามาก (รูปที่ 4.52, 4.53 และตารางที่ 4.50)

ที่มา คำนวณโดยผู้วิจัย โดยใช้ฐานข้อมูลจาก สำนักงานปลัดกระทรวงพาณิชย์, 2556

รูปที่ 4.52 แสดงปริมาณการส่งออกทุเรียนของไทยไปยังประเทศจีน ปี 2553-2555

ที่มา คำนวณโดยผู้วิจัย โดยใช้ฐานข้อมูลจาก สำนักงานปลัดกระทรวงพาณิชย์, 2556

รูปที่ 4.53 แสดงมูลค่าการส่งออกทุเรียนของไทยไปยังประเทศจีน ปี 2553-2555

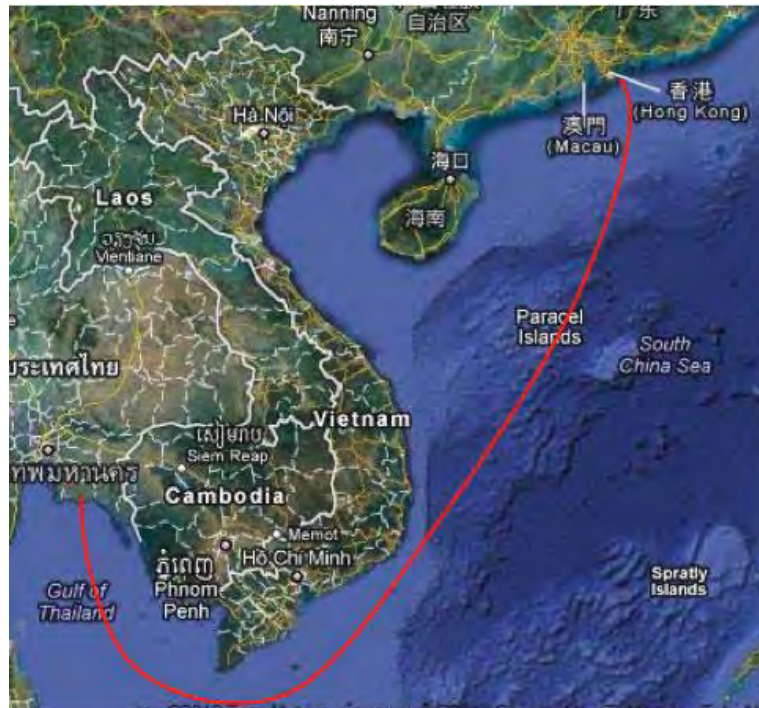
ตารางที่ 4.50 การส่งออกทุเรียนไปประเทศจีน ปี2553-2555 (ปริมาณ: ตัน, มูลค่า: ล้านบาท)

ปี	2553		2554		2555	
เดือน	ปริมาณ	มูลค่า	ปริมาณ	มูลค่า	ปริมาณ	มูลค่า
มกราคม	2,717.98	47.09	2,341.78	37.36	4,324.40	86.43
กุมภาพันธ์	2,911.22	49.65	1,664.69	27.32	2,857.48	55.29
มีนาคม	5,560.56	92.05	4,025.48	64.85	8,115.64	165.00
เมษายน	21,908.92	397.97	23,717.15	381.10	36,742.42	705.19
พฤษภาคม	23,469.87	399.39	34,333.70	584.30	36,286.64	766.71
มิถุนายน	6,275.14	111.21	15,185.22	275.24	15,476.32	319.75
กรกฎาคม	17,304.46	293.73	10,520.87	202.75	16,984.59	328.58
สิงหาคม	22,271.36	482.36	24,794.79	465.55	30,775.23	547.57
กันยายน	8,478.83	134.18	9,394.54	174.45	21,511.89	391.87
ตุลาคม	6,174.62	97.03	7,207.47	121.66	8,837.17	158.29
พฤศจิกายน	3,838.59	63.77	4,722.50	81.61	6,433.74	145.31
ธันวาคม	3,872.71	59.39	4,709.33	84.01	16,240.09	274.49

ที่มา รวบรวมโดยผู้วิจัย โดยใช้ฐานข้อมูลจาก สำนักงานปลัดกระทรวงพาณิชย์, 2556

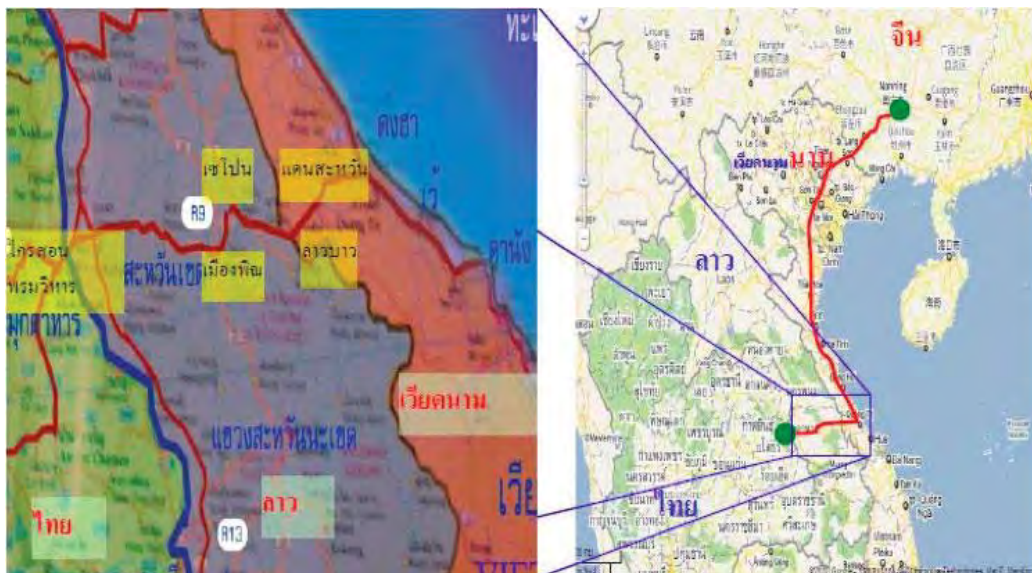
2. การขนส่ง

ทุเรียนของไทยได้รับความนิยมจากผู้บริโภคในตลาดจีนมาก จึงทำให้ไทยมีการส่งออกที่เพิ่มขึ้นในทุกๆปี และการขนส่งทุเรียนส่งออกไปยังประเทศจีนมีด้วยกันหลายวิธี ได้แก่ เส้นทางที่ 1. การส่งออกทุเรียนทางน้ำ โดยผ่านท่าเรือแหลมฉบัง ซึ่งจะใช้เส้นทางผ่านทางฮ่องกง - เซินเจิ้น - กวางโจว ซึ่งในด้านศุลกากรในช่องทางนี้จะมีความสะดวก รวดเร็วและเสียค่าใช้จ่ายน้อย ดังรูปที่ 4.54

รูปที่ 4.54 เส้นทางการค้าผลไม้ไปจีน ผ่านทางเรือขนส่ง

เส้นทางที่ 2 โดยจะใช้เส้นทางขนส่งทางบก ตามเส้นทาง R9 โดยผ่าน ประเทศไทย - สปป. ลาว - เวียดนาม - จีน ซึ่งจะใช้เวลาการขนส่งจากประเทศไทยผ่านทาง จังหวัดมุกดาหาร สู่เมือง หานหนิง ประเทศจีน ดังรูปที่ 4.55

ที่มา สมยศ เชื้ออักษร, 2556

รูปที่ 4.55 เส้นทางการค้าผลไม้ไปจีน ผ่านเส้นทาง R9

เส้นทางที่ 3 จะใช้เส้นทาง R3 เพื่อขนส่งทุเรียนผ่าน จังหวัดเชียงราย - ลาว - กุนหมิง - เฉินตู ซึ่งเส้นทางนี้เป็นเส้นทางที่สำคัญอีกเส้นทางหนึ่ง ที่จะใช้ในการขนส่งสินค้าไปประเทศจีน (รูปที่ 4.56)

ที่มา Chiangkhong.com

รูปที่ 4.56 เส้นทางการค้าผลไม้ไปจีน ผ่านเส้นทาง R3

ส่วนเส้นทางสุดท้ายคือ เส้นทางภาคพื้นดินผ่านเส้นทาง R12 ผ่านจังหวัดนครพนม - ลาว - เวียดนาม - จีน โดยจะใช้การข้ามแม่น้ำโขงจากนครพนม ไปยังเมืองท่าแขก ของประเทศลาว ก่อนที่จะข้ามไปยังประเทศจีน ซึ่งเส้นทางนี้จะใช้ต้นทุนค่าขนส่งที่ต่ำกว่า เส้นทาง R9 (รูปที่ 4.57)

รูปที่ 4.57 เส้นทางการค้าผลไม้ไปจีน ผ่านเส้นทาง R12

4.4.2 การวิเคราะห์ห่วงโซ่อุปทานมังคุด

มังคุดในท้องตลาดนั้นถือได้ว่าเป็นสายพันธุ์เดียวกันทั้งโลก เนื่องจากการกลายพันธุ์น้อยมากแต่ไม่ได้มีพันธุ์กรรมเหมือนกัน 100% ซึ่งเป็นผลมาจากการกลายพันธุ์เล็กน้อย แต่ไม่ได้กลายพันธุ์จนเป็นพันธุ์ใหม่ขึ้นมา โดยทั่วไปแล้ว มังคุดจะเริ่มออกดอกเมื่อปลูกได้ประมาณ 7-8 ปี และได้ผลผลิตเต็มที่เมื่ออายุได้ 12 ปีขึ้นไป การออกดอกของมังคุดนั้นจะไม่ออกดอกพร้อมกันทีเดียว แต่จะทยอยออก ดังนั้นการเก็บเกี่ยวผลผลิตมังคุดนั้นจึงต้องทยอยเก็บด้วยเช่นกัน ด้านพื้นที่ที่เหมาะสมกับการปลูกมังคุดนั้น คือ พื้นที่ไม่มีน้ำท่วมขัง มีความสูงจากระดับน้ำทะเล 0-650 เมตร ดินร่วนปนทราย ความอุดมสมบูรณ์สูง ระบายน้ำดี มีน้ำสะสมเพียงพอตลอดทั้งปี การคมนาคมสะดวกขนส่งผลผลิตได้รวดเร็ว ซึ่งตรงกับสภาพพื้นที่ในแถบภาคตะวันออก และภาคใต้ ของประเทศไทย ทำให้ทั้งสองภาคนี้มีการปลูกมังคุดเป็นจำนวนมาก ผลผลิตมังคุดตามฤดูกาลภาคตะวันออก เริ่มออกสู่ตลาดในช่วง พ.ค.-มิ.ย. ส่วนผลผลิตมังคุดภาคใต้ เริ่มออกสู่ตลาด ช่วง ก.ค.-ก.ย.ของทุกปี ซึ่งจะปลูกมากในจังหวัด จันทบุรี ชุมพร ระยอง สุราษฎร์ธานี นครศรีธรรมราช และตรัง สำหรับโซ่อุปทานของมังคุดนั้นมีลักษณะคล้ายกับโซ่อุปทานทุเรียน ซึ่งผู้เล่นในโซ่อุปทานส่วนใหญ่จะเป็นผู้เล่นในกลุ่มเดียวกับโซ่อุปทานทุเรียน ดังรูปที่ 4.34

จากการศึกษาพบว่า การจัดการกระบวนการส่งสินค้าผ่านโซ่อุปทานของมังคุดเพื่อการค้าภายในประเทศและต่างประเทศ นั้นพบว่ามีหน่วยงานหรือองค์กรที่เกี่ยวข้องหลายส่วน ซึ่งสามารถจำแนกตามผู้มีส่วนเกี่ยวข้องได้ดังนี้

1. เกษตรกร

การปลูกมังคุดนั้นเริ่มต้นที่เกษตรกรจะสามารถเก็บเกี่ยวผลผลิตได้ประมาณปีที่ 7 หลังปลูก แต่ผลผลิตต่อต้นในระยะแรกจะต่ำ ช่วงที่ให้ผลผลิตดีประมาณ 13 ปีขึ้นไป โดยเฉลี่ย 60 กิโลกรัม/ต้น (น้ำหนักผลเฉลี่ย 80 กรัม/ผล) ถ้าหากไม่ดูแลให้ดีอาจเกิดการเสียเวลาได้

วิธีเก็บเกี่ยว

จากการสัมภาษณ์และประชุมกลุ่มย่อยเกษตรกรพบว่า มังคุดนั้นถึงจะมีเปลือกหนา แต่เปลือกมังคุดนั้นไม่ทนต่อแรงกระแทก แม้ตกจากระยะแค่ 20 ซม. จะทำให้เปลือกแข็งเข้าได้ ซึ่งส่งผลให้เปลือกด้านในจะกลายเป็นสีน้ำตาลและลามไปถึงเนื้อด้านในอย่างรวดเร็ว ดังนั้นจึงต้องมีวิธีเก็บเกี่ยวมังคุดที่ถูกต้องและเป็นที่ยอมรับ คือ การเก็บเกี่ยวโดยใช้ตะกร้อ (แบบถุงกาแฟมีเชี้ยว) จะเก็บเกี่ยวได้ประมาณ 360 ผล/ชั่วโมง เพื่อป้องกันความสูญเสีย และการใช้เครื่องมือเก็บเกี่ยวมังคุด กวศ.4 ในการป้องกันความบอบช้ำของมังคุด โดยมีอัตราการเก็บเกี่ยว 501 ผลต่อชั่วโมง ใช้งานได้สะดวก และไม่พบความสูญเสีย ที่เกิดจากผลหล่นออกนอกตะกร้อ สองวิธีนี้เป็นวิธีที่ดีที่สุดในการเก็บมังคุดเพราะจะไม่ทำให้มังคุดเสียคุณภาพทั้งยังประหยัดเวลา หลังการเก็บเกี่ยวผลผลิตแล้วควรทำความสะอาดโดยการล้างน้ำ เพื่อชำระฝุ่นละอองและคราบต่าง ๆ ที่ติดมากับผล ส่วนมังคุดที่จะนำไปขายต่างประเทศนั้นควรแช่ผลมังคุดในสารละลายของเบนโนมิล (เบนเลท) ในอัตรา 1 กรัมต่อน้ำ 1 ลิตร หรือโรอาเบนดาโซล (พรอนโต 40) อัตรา 1.25 กรัมต่อน้ำ 1 ลิตร นานประมาณ 1-2 นาที แล้วผึ่งให้แห้ง จะช่วยลดการเน่าเสียของผลมังคุดอันเกิดจากเชื้อราเข้าทำลาย